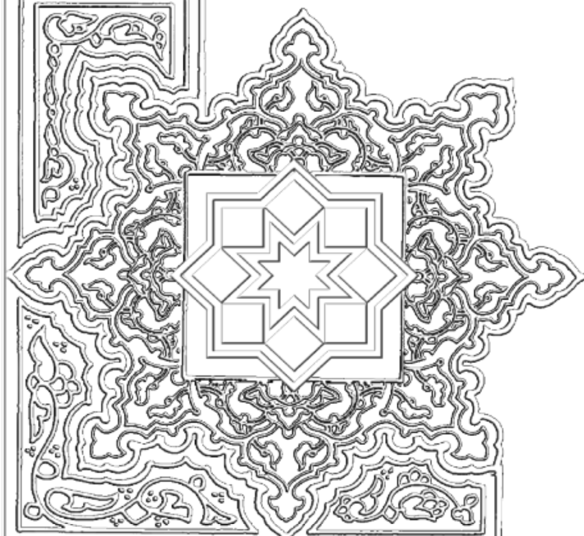
Šejhul-islam Ibn Tejmijje

Slijeđenje Pravog puta

u suprotstavljanju stanovnicima Vatre

Es Sunne

Predgovor verifikacije

Zahvala pripada samo Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprosta tražimo. Allahu se utječemo od zla nas samih i naših zlih djela. Koga Allah uputi - njega niko u zabludu ne može zavesti, a koga u zabludi ostavi - njega niko uputiti ne može. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji ortaka nema i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

"O vjernici, bojte se Allaha istinskom bogobojaznošću i nipošto ne umirite osim kao muslimani!" (Sura Al Imran, 102)

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas je stvorio od jedne osobe, od koje je njen par stvorio, a od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao! Bojte se Allaha, Čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze! Allah doista nad vama bdije!" (Sura En-Nisa, 1)

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo Istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti... A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao postići će ono što bude želio." (Sura El-Ahzab, 70-71)

A zatim: Najbolji govor je Allahov govor, a najbolja uputa je Muhammedova ﷺ uputa, neka je na njega i na njegovu porodicu selam i salavat. A najgora stvar je inovacija, svaka inovacija je novotarija, svaka novotarija je zabluda a svaka zabluda vodi u Vatru.

Potom: Ovo je knjiga ''*Slijeđenje Pravog puta u suprotstavljanju stanovnicima Vatre*'' u novom ruhu kojeg stavljamo pred one koji traže nauku poput dragocjenog dragulja, kako bi bila oružje i neprobojni štit u suprotstavljanju stanovnicima Vatre.

Koliko je naroda koji su uništeni zbog toga što su se poistovjetili sa zabludjelim narodima. Ovaj ummet nije daleko od njemu sličnih, osim onih kojima se Allah smilovao. Ovo iz tog razloga jer se veliki broj muškaraca i žena ovog ummeta poistovjetio sa stanovnicima Vatre.

Mislim da to nije ni radi čega osim zbog njihovog udaljavanja od vjere i zbog nepoznavanja blagog Šerijata njihovog

Gospodara. Ovo je hadis od Allahovog Poslanika ﷺ koji jasno poput Sunca u sred bijela dana predočava stanje ovog ummeta, majku i oca bih za njega žrtvovao, pa kaže:

"Vi ćete slijediti one koji su bili prije vas pedalj po pedalj, lakat po lakat, pa kada bi oni ušli u gušterovu rupu vi bi ih slijedili. "Rekoše: "Allahov Poslaniče, jel jevreji i kršćani? " Kaže: "A ko drugi." (Mutefequn alejhi)[1]

Ova knjiga ispred tebe, nije izostavila ni malo ni veliko, o ovoj temi a da nije spomenuto u njoj. Ujedno predstavlja jedinstvenu enciklopediju ove vrste. Kako i ne bi kada ju je napisao učenjak Šejhul Islam Ibn Tejmijje – rahimehullah - Tako mi Allaha osim Kojeg drugog boga nema, kada bi se svi učenjaci našeg vremena sastavili da napišu ovakvu knjigu ne bi im pošlo za rukom pa čak ni njenu polovicu. Pa uzmi je kao inoču siroticu, sa njom ćeš se okititi dobrom naukom. Svoju biblioteku ćeš povećati sa još jednim djelom od Šejhul Islama Ibn Tejmijje – rahimehullah.

---

[1] Mutefequn alejhi je hadis oko čije su se vjerodostojnosti složili Buharija i Muslim.

Moje djelo u ovoj knjizi

1- Naveo sam kratku biografiju autora – rahimehullah – da plemeniti čitalac spozna mjesto i položaj u nauci Šejhul-islama, kao i pohvale velikana i učenih ljudi o njemu.

2- Označio sam Kur'anske ajete po brojevima i surama.

3- Pojasnio sam izvore Poslanikovih ﷺ hadisa u skraćenoj verziji. Ponekada je bilo potrebno zbog same koristi pojasniti ako se radi o hadisu koji je prenešen sa više lanaca, što sam svakako naveo u podnapisu.

4- Pojasnio sam pravosnažnost svakog hadisa u pogledu njegove vjerodostojnosti i slabosti. Pri tome sam se pomagao mišljenjima učenjaka i shodno opšte poznatim pravilima terminologije časnih hadisa.

5- Pojasnio sam čudne i manje poznate izraze. Na pojedinim mjestima sam prokomentarisao mišljenja i stavove učenjaka na što je ukazao i sam autor u ovoj knjizi. Pojasnio sam sadržaj i obrazložio njihov cilj, povrh svega onoga što je Šejhul Islam – rahimehullah – naveo.

Molim Allaha Veličanstvenog, Gospodara Arša veličanstvenog da moje djelo učini iskreno radi Njegovog Plemenitog Lica. Te da nam podari uspjeha u služenju sunnetu Njegovog Poslanika El-Emina ﷺ, kako bi se očistio od prljavština koje su se zakačile za njega. Također Ga molim da nam podari uspjeha u onome sa čime je On zadovoljan, i da mi oprosti u onome što sam pogriješio u ovoj knjizi iz zaborava ili nehata. Onaj ko u ovoj knjizi nađe dobra neka moli Allaha za mene, a ko nađe nešto drugo neka od Allaha traži oprosta za mene. Neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe.

Hvala Allahu Gospdaru svih svjetova.

Napisao Ebu Malik – Fuad b. Ali Hafiz
Bejrut – 1. Šaban 1419 godine po hidžri plemenitog odabranika neka je na njega salvat i selam.

Biografija Šejhul-islama Ibn Tejmijje rahimehullah

Njegovo ime: On je Ahmed b. Abdul Halim b. Abdus Selam b. Abdullah b. Muhammed b. Hudr b. Ali b. Abdullah b. Tejmijje Nemiri Harrani zatim Dimeški, Ebul Abbas Tekijju Din.

Rođenje: Rođen je u Harranu, u ponedjeljak desetog rebiul evela, godine 661 h.

Njegovo odrastanje i život: Nakon što su tatari okupirali države Šama, Ibn Tejmijje se zajedno sa svojim ocem preselio u Damask i to 667 h. gdje je i odrastao.

Šejhul Islam je odrastao u lijepoj okolini, u okrilju svog oca, koji je bio imam, veoma dobar i bogobojazan učenjak, pa se njegov otac posvetio njegovom odgoju lijepo i naučno.

Zehebi govoreći o odgoju Šejhul Islama kaže: "Odgojen je u potpunoj zaštiti i čednosti, robovanju i pobožnosti, umjerenosti u odjevanju i hrani. Prisustvovao je dersovima i proslavama u djetinjstvu. Raspravljao bi se sa velikanima tako da ih je znao sa dokazima ušutkati. Izgovarao je riječi zbog čega su se čudili veliki uglednici nauke u njegovom mjestu. Donosio je fetve a imao je samo devetnaest godina čak i manje. Od tada se posvetio pisanju i sakupljanju nauke. Posvetio se velikom radu, ali nakon što je njegov otac umro, a bio je veliki imam i učenjak hanbelijskog mezheba, Ibn Tejmijje se posvetio podučavanju i preuzeo na sebe njegove obveze a bilo mu je samo dvadeset i jedna godina. Nakon toga je postao poznat, a njegov udio u nauci se proširio."

Bezzar u "*E'alamul Ilije*" kaže: "Od ranog djetinstva je iskorištavao vrijeme u trudu i radu."

Ibn Abdul Hadi u "*Ukud derije*" kaže: "Posvetio se pravu, proučavao je arapski jezik kod Ibn Abdul Kavijja, pa ga je naučio. Zatim se posvetio knjigama Sibevejha pa je naučio gramatiku. Nakon toga se u potpunosti posvetio proučavanju tefsira, sve dok nije dostigao vrhunac znanja u tefsiru. Savlado je nauku osnova šerijatskog prava (usulu fikh) i drugo. Sve ovo je proučavao dok je imao malo više od desetak godina. Stanovnici Damaska su bili

zapanjeni njegovom bistrinom, oštroumnošću i snagom moći zapažanja i pamćenja..."

Zehebi, također, kaže: "Jako je čuvao namaz i post, pridavao je veliku pažnju vjerskim odbredima u javnosti i tajnosti. Nikada nije loše shvatao, na pretek je bio oštrouman, nije oskudijevao znanjem jer je upravo on predstavljao more nauke. Sa vjerom se nije izigravao, niti se isticao sa svojim stavovima, u odnosu na druge učenjake, po svom hiru. "

Hafiz b. Hadžer El Askelani u "Biografiji Šejhul Islama" – rahimehullah – kaže: "Njegov se otac iz Harrana preselio sa njim šeststotina šezdeset i sedme godine. Uzeo je nauku Abdu Daima, Kasima Erbelija, Muslima b. Allana, Ibn Ebu Omera, Fahra i drugih. Također je i sam proučavao 'Sunnen' od Ebu Davuda kojeg je prepisao sam svojom rukom, neke od njegovih dijelova je zapamtio i provjeravao prenosioce i slabosti u hadisima."

Šejhul Islam je bio izvrstan imam, savršen alim. Svoj život je uložio u posvećivanju nauci i pozivanju na nju. Njegova preokupacija je bila širenje tevhida, pomaganje sunneta i njegovih sljedbenika. Borio se protiv novotarija i onih koji su ih podržavali. Upućivao je zalutale, tako da je Allah podario velikom broju stvorenja da se okoriste od njegove nauke. Raspravljao se i podučavao, pisao je različitim naučnim oblastima, tako da je predstavljao čudo svog vremena.

Hafiz Mizijj o tome kaže: "Nisam vidio osobu njemu sličnu, niti je on vidio sebi sličnog. A nisam nikoga vidio da je bio bolji u poznavanju i slijeđenju Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika s.a.w.s., od njega."

Ibn Dekik El-Id – rahimehullah – kaže: "Kada sam se susreo sa Ibn Tejmijjom, vidio sam čovjeka između čijih su očiju bile sve nauke. Uzimao je od njih što mu je trebalo a ostavljao šta je htio."

Pohvale uleme Šejhul-islamu

Veliki broj ljudi među ulemom je pohvalio Šejhul Islama. Kada bi smo htjeli da ih nabrojimo i nabrojimo ono što su rekli, trebalo bi nam za to nekoliko tomova. Hafiz Ibn Nasiruddin Dimeški Šafii je sakupio stavove nekolicine učenjaka koji su ga nazvali Šejhom Islama, i koji su ga pohvalili. Ovo je naveo u svojoj knjizi "Opširan odgovor onome ko tvrdi da je nevjernik onaj ko Ibn Tejmijju nazove Šejhom Islama".

Mi ćemo sada navesti neke od pohvala uleme koje se odnose na Šejhul Islama:

Ibn Abdul Hadi kaže: "Hafiz Fethuddin Ebul Feth b. Sejjidinnas Je'amuri Misri, opisijući Šejhul Islama, kaže: "Ako progovori o tefsiru on nosi njegovu zastavu. Ako iznese fetvu u fikhu on spozna njegov cilj. Ako govori o hadisu on je od njegovih nosilaca i prenosilaca. Ako predaje o sektama i vjerama biva viđen kao da ne postoji niko od te sekte koji je bolje poznaje od njega niti zna njene biti. U svakoj umjetnosti se ističe nad ostalim njenim učenjacima. Oko nije vidjelo nikoga njemu sličnog, niti je njegovo oko vidjelo njemu sličnu osobu...". "Ukud derije" str. 5, "Opširan odgovor " str. 58, i "Zejlu tabekat hanabile" (2/390).

Hafiz Kemaluddin Zemilkani kaže: "Ako bi progovorio o nekoj vrsti nauke, onaj ko bi ga vidio ili čuo pomislio bi da ne poznaje drugu nauku osim nje. A prosudio bih da mu u njoj niko nije ravan. Fakihi (pravnici) svih mezheba ako bi sjedili u njegovom društvu okoristili bi se o svom mezhebu od njega, u onome o čemu nisu imali znanja. Nije poznato da se sa nekim raspravljao te da je prekinuo sa njim raspravu. I nikada nije govorio ni o jednoj nauci, bez obzira da li se radilo o vjerskoj ili nekoj drugoj, a da nije nadmašio ostale učenjake u njoj. A u njemu su se našli svi uslovi pretraživanja u svojoj pravoj slici." "**Šiziratu zeheb**" od Ibn Imada (6/82).

Ibn Abdul Hadi u "Ukud derije" kaže: "On je šejh, veliki i znameniti učenjak, imam imama, muftija ummeta, more nauka, uglednik hafiza, junak među terminima i njihovim značenjima.

Jedinstven u vremenu, pojedinac perioda, šejh islama, blagodat ljudi, znamenitost vremena. Znalac Kur'ana, znanje suptilista, rijedak među pobožnjacima, borac protiv novotara, posljedni među mudžtehidima[1], Tekijjuddin, Ebu Abbas, Ahmed b. Šejh, znameniti imam, Šejhul Islam, Medžduddin , Ebul Berekat Abdu Selam b. Ebu Muhammed Abdullah b. Ebu Kasim Hudr b. Muhammed b. Hudr b. Ali b. Abdullah b. Tejmijje Harrani. Doseljenik u Damask, autor velikog broja djela kojima nisu prethodila slična njima, niti se mogu porediti u obliku, u tevhidu i tefsiru, po iskrenosti i razumijevanju, u hadisu, jeziku i gramatici. Kao i u svim drugim naukama čiju je zdjelu prepunio." "Opširan odgovor" (str. 64 – 65)

Hafiz Ebu Abdullah Zehebi kaže: "Kod istraživanja je okićen ošroumnošću, poput lava u bitci, a on je takav da nema potrebe da njega predstavlja neko poput mene. Kada bih se zakleo između **rukna** i **mekamu Ibrahima**, zakleo bih se da nisam vidio njemu sličnom, niti je on, tako mi Allaha, vidio sebi sličnog."

Tekijjuddin Sebki kaže: "Tako mi Allaha čovječe, Ibn Tejmijju ne mrzi osim neznalica i sljedbenik strasti. Jer neznalica nema pojma šta govori, a sljedbenika strasti strast spriječava od istine nakon što je spozna." "Opširan odgovor" (str. 99)

Hafiz Ibn Hadžer – rahimehullah – kaže: "Najčudnija stvar je ta što se ovaj čovjek najviše postavio ispred novotara od šija, hululija i itihadija.[2] Na ovu temu je napisao veliki broj poznatih djela. Fetve o njima se ne mogu prebrojati. Kako se oni obraduju ako bude proglašen nevjernikom, ili koliko su veseli ako vide nevjerstvo onoga ko ga ne proglasi nevjernikom. Obaveza svakog onoga ko se okitio znanjem, a obdaren je razumom, jeste da

---

[1] Mudžtehid je osoba koja samostalno riješava vjerskopravna pitanja na osnovu šerijatskih izvora.

[2] Halulije i itahdije su sufijska sekta koja tvrdi da se Allah utjelovio u stvorenjima kao i to da su stvorenja utjelovljenja u Allahu, a da ono što vidimo prestavlja pojam misteriozne nepostojeće materije tj. da je sve ono što nas okružuje samo puko priviđenje.

razmisli o riječima ovog čovjeka i njegovim poznatim djelima, ili da to čuje od onih u čije se prenošenje vjeruje."

Džemaluddin Ebu Muzafer b. Muhammed Sermeri u svojim diktiranim djelima kaže: "Među ljudima našeg vremena u pamćenju je čudno to da je Ibn Tejmijje čitao knjigu po jedanput a ona bi se usadila u njegovoj pameti te bi je on prenosio u svojim djelima riječima i značenjem."

I mnogo toga što su rekli hafizi, učenjaci i istoričari, starijeg i novijeg doba hvaleći Šejhul Islama, tako da možeš provjeriti u tim izvorima.

Njegova kušnja:

Šejhul - islama je bio iskušan kao što su iskušani oni koji su bili prije njega, koji su koračali putem istine. A razlog tome je bio što su se pridržavali sunneta njihovog Poslanika s.a.w.s. i zbog ne iskazivanja ljubavi i ne dodvoravanja na račun Allahove istinske vjere. Šejh – rahimehullah – se nije na Allahovom putu bojao nikoga ko mu se suprotstavljao, tako da se uvijek borio i branio istinu. Što je bio razlog više puta da bude pritvoren.

Rahimehullahu teala je bio zatvoren u zatvoru 'Kula' u Kairu, u noći Ramazanskog bajrama a oslobođen je u Rabiul evelu 710 h. Zatim je bio pritvoren u zatvoru 'Hazanetu bunud' u Kairu mjeseca Sefera 711 h. zatim je bio oslobođen i vraćen u Kairo. "Očite zvijezde" (8/227).

U Damasku u zatvoru 'Kula' je bio zatvoren dva puta:

Prvi put: Od Redžepa 720 h. sve do Ašure 721 h.

Drugi put: Od Šabana 726 h. pa sve dok nije umro u istom zatvoru i to dvadeset prvog Zul Ke'adeta 728 h. "Šiziratu zeheb" (6/71), "El-Bidaje ve nihaje" (14/97)

Njegovi šejhovi

Spomenut ćemo samo neke od njih:

1- Zejnuddin Ahmed Abdu Daim Makdisi, umro 668 h.

2- Tekijuddin Ismail b. Ebu Jusr, umro 672 h.

3- Jahja b. Ebu Mensur Sajrefi, umro 678 h.

4- Ebu Bekr b. Omer b. Junus Mizi Hanefi, umro 680 h.

5- Abdu Rahim b. Abdul Melik b. Jusuf b. Kudame Makdisi, umro 680 h.

6- Kasim b. Ebu Bekr b. Kasim Irbeli, umro 680 h.

7- Ibrahim b. Ismail b. Ibrahim Hanefi, umro 681 h.

8- Njegov otac: Abdul Halim b. Abdu Selam b. Tejmijje, umro 682 h.

9- Ismail b. Abdullah b. Askelani, umro 682 h.

10- Muhammed b. Abdul Munim Kavas, umro 682 h.

11- Muhammed b. Ebu Bekr Salihi, umro 684 h.

12- Ahmed b. Ebu Bekr Hamevi, umro 687 h.

13- Jusuf b. Jakub El-Mudžavir, umro 690 h.

I mnogi drugi među učenjacima osim ovih koje smo spomenuli.

Njegovi učenici

1- Ahmed b. Ibrahim b. Abdu Rahman El-Vasiti, umro 711 h.

2- Abdullah b. Musa El-Džezeri, umro 725 h.

3- Ebu Bekr b. Šeref b. Muhsin b. Muin b. Ammar Salihi, umro 728 h.

4- Muhammed b. Ahmed b. Abdul Hadi b. Kudame Makdisi, umro 744 h.

5- Behauddin Mahmud b. Ali b. Abdul Velijj b. Havlat El-Be'ali, umro 744 h.

6- Ahmed b. Muhammed b. Abdul Ganijj Harrani zatim Dimeški, umro 745 h.

7- Ebu Abdullah Zehebi, Muhammed b. Ahmed, Šemsuddin, umro 748 h.

8- Muhammed b. Ebu Bekr b. Ejub Zer'i, poznat kao Ibn Kajjim El-Dževzije, umro 751 h.

9- Muhammed b. Ebu Bekr B. Me'ali b. Ibrahim El-Hazredži Dimeški, poznat kao Ibn Muhajni, umro 755 h.

10- Ahmed b. Musa Zer'i Hanbeli, umro 762 h.

11- Muhammed b. Muflih b. Muhammed Makdisi, umro 763 h.

12- Ibrahim b. Muejiduddin, Ibn Kalansi Dimeški Šafii, umro 765 h.

13- Ismail b. Omer b. Kesir b. Dev' Dimeški, poznati mufesir, umro 774 h.

14- Muhammed b. Abdullah b. Ahmed Seadi Makdisi, umro 788.

I mnogi drugi osim njih.

Njegova djela

Šejhul - islam je napisao veliki broj djela, za koja Zehebi kaže da su dostigla broj preko hiljadu različitih djela. Šejh, rahimehullah, je pisao o različitim naukama i umjetnostima, ali mi ćemo se zadovoljiti spomenom nekih od njih, kako bi učenik mogao da izvuče korist iz njih.

1- *Medžmua fetava*, koje se nalaze u trideset i pet tomova, a sakupili su ih šejh Abdu Rahman b. Kasim i njegov sin Muhammed, Allahu ti njih obadvojicu nagradi.

2- Knjiga *Iman*[1], koja je štampana u Islamkoj biblioteci, i koju je verifikovao znameniti šejh Albani – rahimehullah.

3- Knjiga *Robovanje*[2], a radi se o veoma sažetom djelu kojeg je pojasnio šejh Ali Halepi Allah da ga sačuva.

4- *Der'u te'arudi akli me'a nakli*, čiju je verifikaciju izvršio Muhammed Rešad Salim.

5- Knjiga *Istikame*, štampana je u dva toma sa verifikacijom Muhammeda Rešada Salima.

6- Knjiga *Safedije*, koju je verifikovao Muhammed Rešad Salim.

7- *"Ispravan odgovor onome koji je izmijenio Mesihovu vjeru"*, nalazi se u sedam tomova. Štampano pod pokroviteljstvom 'Darul asime' u Rijadu.

8- *Minhadžu sunne Nebevije*, nalazi se u devet tomova, varifikaciju je izvršio Muhammed Rešad Salim.

I mnoga druga djela koja su izdavana ranije i sada, hvala Allahu na Njegovim blagodatima.

---

[1] Prevedena i uskoro će inšAllah izaći iz štampe u izdanju izdavačke kuće Es Sunne.

[2] Takođerr prevedena na naš jezik od strane iste izdavačke kuće Es Sunne, ali sa komentarom šejha Gusna.

Njegova smrt

Umro je u zatvoru 'Kula' u Damasku, i to u noći dvadeset drugog Zul K'adeta godine 728 h, da mu se Allah smiluje.

Izvori biografije

'El-Bidaje ve nihaje' (14/163), 'E'alam ilije' od Bezzara, 'Ukud derije an fadail Šejhul Islam Ibn Tejmijje' od Ibn Abdul Hadija, 'Tezkiretul hufaz' od Zehebija (4/br. 1496), 'Zejlu tabekat hanabile' (2/387), 'Durer kamine' od Ibn Hadžera (1/154), 'El-Vafi bil vefijat' (7/15), 'Šiziratu zeheb' od Ibn Imada (6/80), 'Nudžumu zahire' (9/271), 'Bedr tali'a' (1/62), 'Sijjer e'alam nubela' (1/76), 'Fevat vefijat' od Ibn Šakira Keutubija (1/62), 'Mir'atu džinan' od Jafi'ija (3/336), 'Redul vafir' od Ibn Nasiruddina, 'Dželaul ajnejn fi muhamkemeti Ahmedejn' od Alusija. Od savremenih onih koji su o njemu pisali su šejh Salih Fevzan u biografiji o Šejhul - islama od Ibn Hadžera Askelanija sa provjerom Seida Meašaša. Šejhovu biografiju moguće je pogledati u djelima koja su pisana o njemu. Jedna veoma fina knjiga pod naslovom: "Sakupljeni listovi iz života Šejhul Islama Ibn Tejmijje – rahimehullah ." Napisao ju je Muhammed b. Ibrahim Šejbani. Biblioteka Ibn Tejmijje u Kuwajtu.

Hvala Allahu sa čijom se blagodati završavaju dobra djela.

بسم الله الرحمن الرحيم

Hvala Allahu Koji je usavršio našu vjeru i upotpunio nad nama Svoju blagodat te se zadovoljio da nam islam bude vjera. Naredio nam je da od Njega tražimo da nas uputi na Pravi put, put onih kojima je podario Svoju blagodat, ne onih na koje se rasrdio: jevreja, niti put onih koji su zalutali: kršćana.

Svjedočim da nema drugog boga osim jedinog Allaha Koji ortaka nema i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik s.a.w.s. Poslao ga je sa ispravnom vjerom, i monoteizmom i učinio ga da bude na Šerijatu. Naredio mu je da ga slijedi kao što mu je naredio da kaže:

"Reci: 'Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi." (Jusuf, 108)

Neka je Allahov selam i salavat na njega i njegovu porodicu.

A zatim, ja sam upozoravao – polazeći sa početne pozicije ili odazivajući se – od opasnosti poistovjećivanja sa nevjernicima u njihovim praznicima. Također sam bio obaviješten o nekim posljedicama toga u prošlosti kao i šerijatsko ukazivanje na to. Pojasnio sam neke od šerijatskih mudrosti u pogledu odvraćanja i klonjenja od puta nevjernika: od kitabija i neznalica. Također sam pojasnio i ono sa čime je došao šerijat suprotstavljajući se kitabijama i nearapima. Ovo je jedno od veličanstvenih pravila šerijata sa velikim brojem djelova i cjelokupna osnova od njegovih osnova sa mnogo ogranaka. Ja sam skrenuo pažnju na ove stvari u onolikoj mjeri koliko mi je Allah olakšao te sam na tu temu napisao odgovor koji se nije našao u jednom trenutku kod mene. A zbog toga se desilo veliko dobro kojeg je Allah ﷻ odredio.

Na kraju je do mene doprla vijest da su se pojedinci začudili zbog toga te da nisu prihvatili ovu teoriju, zbog toga što je običaj, na kojem su odrasli, suprotan ovom pravilu. Svoje tvrdnje su utemeljili na opštim pojmovima i izrazima. Neki od prijatelja su me naveli da nešto prokomentarišem kao naznaku o osnovi ove

teme, zbog njenih velikobrojnih koristi i opšte koristi koju povlači za sobom. Također zbog toga što je veliki broj ljudi doveden u kušnju po ovom pitanju čime su pali u vrstu džahilijeta. Pisao sam ono što se kod mene našlo u tom trenutku, provjeravao sam dokaze koji su došli na ovu temu pa sam shvatio da ih je mnogo više nego što sam ja napisao o tome.

Nisam ni pomišljao da osoba koja se bavi fikhom, i koja je spoznala ciljeve i namjere šerijata, i koja se bavi pojašnjenjima pravnika i njihovim pitanjima, da može sumnjati u ovo. Čak nisam ni pomišljao da onaj u čijem se srcu ustabilio iman i iskreno pojmi suštinu islama, i shvati da je to Allahova vjera osim koje drugu neće prihvatiti, ako mu se ukaže na ovo pravilo da će mu oživiti srce, probuditi iman, obavezno ga dignuti iz sna na munjevit način. Ali utječemo se Allahu od koprene srca i duševne razuzdanosti koji spriječavaju od spoznaje istine i njenog slijeđenja.

POGLAVLJE

STANJE ČOVJEČANSTVA PRIJE MUHAMMEDOVOG ﷺ POSLANSTVA

Znaj da je Allah ﷻ poslao Muhammeda ﷺ stvorenjima a već je prezreo stanovnike Zemlje: arape i nearape, osim pojedince među kitabijama[1], koji su umrli ili većina njih – prije njegovog poslanstva.

Ljudi u tom vremenu su bili jedan od dvojice: kitabija koji se pridržavao Knjige (Biblije), koja je bila ili izmijenjena ili derogirana, ili kroz proučavanje vjere čiji je dio bio nepoznat a

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. (2865) u dugačkom hadisu u kojem je došlo: *"Allah je pogledao u stanovnike Zemlje pa ih je prezreo, arape i nearape među njima, osim pojedinaca među kitabijama..."*

drugi zapostavljen. Ili se radilo o nepismenim ljudima, među arapima i nearapima, koji su se posvetili robovanju onome što su smatrali lijepim za obožavanje. Mislili su da im to koristi: od zvijezda, idola, kabura, slika i slično. Ljudi u džahilijetu su bili potpuni neznalice. Koristili su izreke koje su smatrali naukama, dok su u stvari predstavljale neznanje, ili su činili djela koja su smatrali dobrima a u stvari su bila nered.

Najbolji među njima koji su imali nešto od znanja i dobrih djela bili su pojedinci koji su naslijedili nešto znanja od prethodnih vjerovjesnika, koje je bilo pomiješano sa hirovima onih koji su ga mijenjali i slijedili novotarije. Njima se istina tog znanja prikazala kao laž, ili su činili djela koja su djelimično bila propisana dok je većinski dio bio zasnovan na novotarijama. Oni nisu mogli utjecati na njihovu ispravku osim u ograničenim razmjerama. Ili su se trudili i zamarali onako kako se zamaraju filozofi kod razmišljanja. A njegova se misao stopi sa prirodnim i matematičkim stvarima, u pokušaju poboljšavanja ahlaka sve dok ne dospije – ako dospije – nakon velikog truda koji se ne može opisati, do neznatnog rezultata koji je u biti kontradiktoran sam po sebi. Koji neće napojiti žednog niti ozdraviti bolesnog, niti može koristiti nečemu u božanskoj nauci. Njegove laži su mnogostruke u odnosu na njegovu istinu – ako se i nađe – a kako bi mu se to moglo desiti? Sve zbog razilaženja onih koji je uzimaju za nauku, i zbog nepostojanja dokaza iz različitih razloga.

Pa je Allah ﷻ uputio ljude blagoslovom Muhammedovog ﷺ poslanstva , i sa onim sa čime je došao od pojašnjenja i upute. Uputa koja se visoko uzdigla da bi je neko mogao opisati, i koja je premašila znanje znalaca, ali se našla kod vjernika njegovog ummeta opštenito i kod učenih posebno. Kao i korisno znanje, dobra djela, veličanstvene moralne vrijednasti i ispravni sunneti, koji kada bi se skupile sve mudrosti naroda, kroz njihove nauke i djela, koja nisu ukaljana ničim nedostojnim i uporedile se sa njegovom mudrošću sa kojom je poslan, uočili bi toliko ogromnu razliku da ne bi bilo moguće pojmiti njenu veličinu. Neka je Allahu hvala onako kako to voli i kao je zadovoljan naš Gospodar.

Ovdje nije mjesto da navodimo dokaze i argumente o tome.

Zatim ga je Allah ﷻ poslao sa vjerom koja predstavlja Pravi put, a stvorenjima je stavio u obavezu da Ga mole i da od Njega traže uputu svaki dan neprestano kroz namaze. Pa ga je opisao da je to put onih kojima je On dao Svoju blagodat među vjerovjesnicima i istinoljubivim, šehidima i dobrim ljudima, a ne put onih nad kojima se rasrdio i onih koji su zalutali.

Adijj b. Hatim ؓ kaže:

"Došao sam kod Allahovog Poslanika – dok je sjedio u svojoj džamiji – pa su ljudi rekli: 'Ovo je Adijj b. Hatim.' A došao sam bez ugovora i zaštite. Kada su me pustili do njega uzeo me za ruku – a prije toga je rekao: 'Nadam se da će Allah staviti njegovu ruku u moju' – kaže: "Pa se podigao sa mnom, te ga je susrela neka žena sa djetetom, i rekoše: 'Trebaš nam.' On zastade zatim ode sa njima da im izvrši njihovu potrebu. Zatim me je uzeo za ruku i doveo do svoje kuće. Djevojčica mu baci na zemlju šiljte a on sjede na njega. Ja sam sjeo ispred njega, a on se zahvali Allahu i pohvali Ga. Zatim reče: "Šta te odvraća? Da li te odvaraća nešto da kažeš: 'Nema boga osim Allaha.' Poznaješ li nekog drugog boga osim Allaha? Kaže: "Rekoh: Ne." Zatim je jedno vrijeme govorio. A onda reče: "Tebe odvraća nešto da kažeš: 'Allah je najveći.' Zar znaš da ima nešto veće od Allaha?" Kaže: "Rekoh: Ne." Kaže: "Jevreji su oni nad kojima je srdžba a kršćani su zabludjeli." Kaže: "Rekoh: "Ja sam musliman i monotesita." Kaže: "Pa sam vidio njegovo lice kako se ozarilo radošću."

Zatim je naveo dugačak hadis kojeg bilježi Tirmizi i kaže: "Ovaj hadis je hasen i garib."[1]

Allahova Knjiga je ukazala na značenje ovog hadisa, pa Allah kaže:

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. (2953). Ahmed u 'Musnedu' 4 dio str. 378. Hadis je hasen sa svim lancima.

"Reci: Hoćete li da vam kažem koji su gori od takvih i koje će Allah još teže kazniti? Oni koje je Allah prokleo i na koje se rasrdio i u majmune i svinje pretvorio, oni koji su se šejtanu klanjali." (Sura El-Maide, 60)

Zamjenica se odnosi na jevreje jer se obraćanje odnosilo na njih kao što ukazuje sam kontekst ajeta.

Uzvišeni kaže:

"Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi." (Sura El-Mudžadele, 14)

Dakle oni su licemjeri, koji su uzeli za prijatelje jevreje oko čega postoji konsenzus mufesira, a kontekst ajeta ukazuje na to.

Uzvišeni kaže:

"Ma gdje se našli, oni su poniženi, osim ako su pod zaštitom Allahovom i zaštitom drugih ljudi. Oni su zaslužili srdžbu Allahovu." (Sura Al Imran, 112)

U suri El-Beqare kaže:

"...i Allahovu srdžbu oni na sebe navukoše." (Sura El-Beqare, 61)

Također u istoj suri kaže:

"Pa su na sebe gnjev za gnjevom navukli!" (Sura EL-Beqare, 90)

O kršćanima kaže:

"Nevjernici su oni koji govore: Allah je jedan od trojice!" (Sura El-Maide, 73)

Sve do riječi Uzvišenog:

"Reci: O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u vjerovanju svome, suprotno istini, i ne povodite se za prohtjevima ljudi koji su još davno zalutali, i mnoge u zabludu odveli, i sami s pravoga puta skrenuli!" (Sura El-Maide, 77)

Ovo se obraćanje odnosi na kršćane na što ukazuje kontekst ajeta. Zbog toga im je zabranio i zastranjivanje, tj. prelaženje granice, o čemu kaže:

"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je

Allahov poslanik, i stvoren je Riječju Njegovom, koju je Merjemi dostavio, i život mu dao." (Sura En-Nisa, 171)

Jevreji konstantno mijenjaju istinu a kršćani pretjeruju i zastranjuju.

Što se tiče jevreja opisanih kao onih nad kojima je srdžba, i kršćana koji su zabludjeli, za to postoje očiti i skriveni razlozi, što nije ovdje tema.

Bit svega toga jeste da je osnova jevrejskog nevjerstva zbog njihovog ne djelovanja na osnovu znanja. Oni znaju istinu ali je ne slijede u riječima ili u djelima, ili niti u riječima niti djelima. Nevjerstvo kršćana se sastoji u njihovom djelovanju i praksi bez znanja. Oni se trude u različitim i mnogobrojnim vrstama ibadeta bez šerijata objavljenog od Allaha. O Allahu govore ono što ne znaju. Zato su naši selefi (ispravni prethodnici), kao što je Sufjan b. Ujejne i drugi, govorili: "Ko propadne od naših učenjaka poistovjetio se sa jevrejima, a ko propadne od naših pobožnjaka poistovjetio se kršćanima." Ovo, također, nije mjesto da o tome govorimo.

I pored toga što nas je Allah upozorio na slijeđenje njihovog puta, Njegova odredba će se izvršiti onako kako je obavijestio Svog Poslanika ﷺ iz prethodnog znanja, pa kaže, u predaji koja je zabilježena u oba 'Sahiha'[1] od Ebu Seida El Hudrija ؓ kada kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: 'Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas u stopu iza njih, čak kada bi ušli u gušterovu rupu vi bi ih slijedili.' Rekoše: 'Allahov Poslaniče: Jel jevreje i kršćane?' Reče: 'A koga drugog?'"[2]

Buharija u svom 'Sahihu' od Ebu Hurejre ؓ bilježi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

---

[1] Buharija i Muslim.

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 7320, Muslim u svom 'Sahihu' br. 2669, riječima: "*Vi ćete slijediti one koji su bili prije vas pedalj po pedalj, lakat po lakat...*" Što se tiče prethodne predaje koju je naveo autor – rahimehullah - *'u stopu iza njih'* ona se nalazi kod Ahmeda u 'Musnedu' 4. dio, str. 125.

"Neće biti Sudnjeg dana sve dok ljudi iz mog ummeta ne budu slijedili prethodne narode, pedalj po pedalj, lakat po lakat." Bi rečeno: 'Allahov Poslaniče, kao što su perzijanci i bizantijci?' Kaže: "Ko su drugi ljudi osim njih?"[1]

Obavijestio nas je da će u njegovom ummetu biti onih koji će se priklanjati jevjrejima i kršćanima na račun vjere, a to su kitabije, a i priklanjanje perzijancima i bizantijcima tj. nearapima.

Allahov Poslanik je zabranjivao da se poistovjećujemo i sa jednima i sa drugima. Ovo se ne odnosi na cijeli ummet, jer postoje mutevatir predaje[2] od Poslanika ﷺ da je rekao:

"U mom ummetu će uvijek biti jedna skupina ljudi na istini sve do Sudnjeg dana."[3]

Također nas je Poslanik ﷺ obavijestio:

"Allah neće sakupiti ovaj ummet na zabludi."[4]

Isto tako Poslanik s.a.w.s. nas je obavijestio:

"Allah neće prestati stvarati Svojom rukom štićenike u ovoj vjeri koji će koristiti u njoj Njemu na pokornost."[1]

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 7319.

[2] Mutevatir predaja je ona predaja koju prenosi veliki broj prenosilaca što po običaju znači da je nemoguće da se dogovore oko njene laži.

[3] Hadis je mutefekun alejhi, čak što više radi se o mutevatir predaji kao što je naveo autor rahimehullah.

[4] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2167 u hadisu od Ibn Omera kao merfu'a predaju sa riječima: "*Allah neće sakupiti moj ummet* – ili je rekao *Muhammedov ummet – na zabludi*. Allahova ruka je sa džematom. A ko odstupi, odsupit će u Vatru." Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je čudan u ovom obliku." Tj. daif, zbog Sulejmana b. Sufjana Medenija koji je u stvari slab prenosilac kao što stoji u 'Taqribu' ali postoje hadisi koji ga jačaju kao što je hadis Ibn Abbasa ili hadis Enesa čije je hadise zabilježio Hakim (1 dio, str. 202-203) i Ibn Ebi Asim u 'Sunne' br. 80, 82, 83, 84 i 85. Također postoji još jedan hadis od Ebu Zerra kojeg bilježi Ahmed u 'Musnedu' (5. dio, str. 145).
U globalu gledajući hadis je sahih na osnovu hadisa koji ga jačaju. Šejh Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a' pod br. 1848 osim dijela "*A ko odstupi, odstupit će u Vatru.*" Zbog nepostojanja drugog hadisa koji bi potvrdio ovaj dio čime se nameće njegova slabost.

Na osnovu njegovih vjerodostojnih vijesti postaje, dakle, poznato da će u njegovom ummetu biti ljudi koji će se pridržavati njegove upute koja predstavlja čisti islam. Kao i to da će u njegovom ummetu biti ljudi koji će se pridržavati nekih ogranaka vjere jevjreja, ili nekog od ogranaka vjere kršćana. Iako nije moguće, zbog ovog skretanja, čovjeka proglasiti kafirom, nekada ga nije moguće proglasiti ni fasikom.[2] Ali ovakvo skretanje nekada može biti kufr ili fisk (griješenje), ili se može kategorisati kao loše djelo ili greška[3].

Ljudska priroda je sklona ovom skretanju a i šejtan ga uljepšava. Zbog toga je robu naređeno da se neprestano u dovi obraća tražeći uputu i ustrajnost u čijoj osnovi nema jevrejstva niti kršćanstva.

Ja ukazujem na neke stvari koje se odnose na kitabije i nearape, sa kojima je iskušan ovaj ummet, kako bi se musliman monoteista mogao sačuvati da ne skrene sa Pravog puta na put onih koji su zaslužili Allahovu srdžbu i onih koji su zalutali.

Allah ﷻ kaže:

"Mnogi sljedbenici Knjige voljeli bi, iz lične zlobe svoje, da vas, nakon vašeg vjerovanja, vrate u nevjernike, nakon što im je istina jasnom postala!" (Sura El-Beqare, 109)

Allah je pokudio jevreje zbog toga što zavide mu'minima na uputi i znanju.

Možda će neki, od onih koji se pripisuju nauci, biti iskušani nekom vrstom zavisti prema onima koje je Allah ﷻ uputio u korisno znanje, ili dobro djelo. Ali zavist je u svakom slučaju pokuđena, a u ovom slučaju se odnosi na moralnu stranu onih koji su zaslužili Allahovu srdžbu.

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str 200. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' pod brojem 8. Albani ga je ocjenio hasen hadisom u 'Sahih džami'a' br. 7692.

[2] Kafir – nevjernik, fasik – veliki griješnik čije se svjedočenje ili bilo koji postupak u pogledu šerijatksog prava ne prihvata.

Allah kaže:

"Allah doista ne voli one koji se ohole i hvališu! (To su) oni koji škrtare i zapovijedaju drugima da budu škrti, i koji kriju ono što im je Allah iz obilja Svoga darovao" (Sura En-Nisa, 36-37)

Allah ih je opisao škrtošću koja se odnosi na škrtost u znanju, kao i škrtošću u imetku, ali kontekst ajeta ukazuje da se radi o škrtosti u pogledu znanja kao najveće ciljane teme u ajetu. Zbog toga ih je opisao sa skrivanjem znanja u više ajeta. Primjer toga su riječi Uzvišenog:

"A kada Allah uze obavezu od onih kojima je dana Knjiga da će to sigurno ljudima objašnjavati i ništa iz nje neće kriti." (Sura Al Imran, 187)

Ili u riječima Uzvišenog:

"One koji budu tajili jasne dokaze koje smo Mi objavili, i Pravi put nakon što smo ga u Knjizi ljudima označili, Allah će prokleti, a proklet će ih i oni koji proklinju." Izuzet će se oni koji se pokaju."

Sve do riječi:

"Doista oni koji taje ono što je Allah u Knjizi objavio i to prodaju za bagatelnu cijenu ti u trbuhe svoje samo vatru trpaju." (Sura El-Beqare, 159 – 174)

Ili riječi:

"Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!' a čim ostanu nasamo sa šejtanima svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.'"(Sura El-Beqare, 14)

One koji su izazvali srdžbu, Allah ﷻ ih opisuje skrivanjem znanja, nekada je to zbog škrtosti, nekada zbog straha za poziciju zbog njegovog prikazivanja na dunjaluku a nekada zbog straha da, ono što otkriju od njega, ne bude upotrijebljeno protiv njih kao dokaz.

Ovako su iskušane grupe onih koji se pripisuju znanju, koji kriju znanje nekada zbog škrtosti, kao i zbog mržnje da neko drugi osim njih dospije do takvih vrijednosti kojima su se okitili. Nekada to biva zbog straha za očuvanjem položaja kako mu ugled ili pozicija ne bi bili ugroženi, ili kako mu se imetak zbog toga ne bi

umanjio. Nekada to biva jer se nekome drugom suprotstavio u tom pitanju, ili da se prikloni nekoj grupi koja se suprotstavila po tom pitanju. Tako nekada prikriva znanje u kojem se nalazi dokaz za njegova protivnika iako nije siguran da njegov protivnik nije pokvarenjak.

Zbog toga su Abdu Rahman b. Mehdi i drugi govorili: "Učenjaci pišu ono što im ide u prilog i ono što je protiv njih, dok sljedbenici strasti ne pišu osim ono što im ide u prilog."

Nije cilj pojašnjavati šta je vadžib ili mustehab, nego je cilj skrenuti pažnju na osnovne stvari sa kojima se razumna osoba osvrne i okoristi onime što mu je Allah podario.

Allah kaže:

"A kada im se kaže: "Vjerujte u ono što Allah objavljuje!", oni odgovaraju: "Mi vjerujemo samo u ono što je nama objavljeno", i neće da vjeruju u ono što se objavljuje poslije, a to je Istina,..." (Sura El-Beqare, 91)

Nakon što je rekao:

"... a još otprije su pomoć protiv nevjernika molili kada im dođe ono što im je poznato, oni to neće da vjeruju! Pa neka Allahovo prokletstvo stigne nevjernike!" (Sura El-Beqare, 89)

Jevreje je je opisao kao one koji su znali za Istinu prije nego što se pojavio Poslanik koji je govorio o njoj i pozivao u nju. Ali kada im je došao Poslanik koji govori o ovoj istini iz skupine koju oni nisu priželjkivali nisu htjeli da mu se pokore. Jer oni ne prihvataju istinu osim od skupine kojoj oni pripadaju, i pored toga ne slijede ono što bi morali u svom vjerovanju i ubjeđenju.

Ovakvim činom je iskušan veliki broj onih koji se pripisuju određenim skupinama u znanju, ili vjeri, od fakiha sufija i drugih. Ili da su naklonjeni nekom od njihovih nadležnih u vjeri, mimo Vjerovjesnika. Oni od vjere ne uzimaju ni shvatanje niti predaje osim onako kako to tumači njihova skupina. Iako islam nalaže da se istina u svakom slučaju slijedi, u pogledu shvatanja i predaja, bez određivanja osobe ili skupine, osim Poslanika ﷺ.

Allah govoreći o onima koji su izazvali na sebe Njegovu srdžbu kaže:

"Oni koji su judejstvo prihvatili, izvrću smisao riječi." (Sura En-Nisa, 46)

Također ih je opisao da su:

"... uvijaju jezike svoje Knjigu čitajući da biste vi pomislili da je to iz Knjige, a to nije iz Knjige!" (Sura Al Imran, 78)

Izokretanje smisla se tumači kao izokretanje objave drugi kažu da se radi o izokretanju smisla ili interpretacije.

Što se tiče izokretanja tumačenja njega je ima mnogo, njime su iskušane i grupe od ovog ummeta.

Što se tiče izokretanja same objave u njega su upali mnogi ljudi, izokrećući Poslanikove ﷺ riječi, prenoseći hadise sa nepostojećim i nepotvrđenim lancima. Ali se učeni u toj nauci suprotstavljaju njima u njihovim pokušajima. Neki od njih pokušavaju da izokrenu sam oblik objavljenih ajeta, kao što su neki čitali:

"Musa je sigurno sa Allahom razgovarao." [1] (Sura En-Nisa, 164)[2]

Što se tiče pojedinih koji su sebi dali za pravo da izokrenu sunnet kako bi se pomislilo da je od Allaha, to su oni koji su podmetali hadise pripisujući ih Poslaniku, ili isticanja pojedinih stvari tvrdeći da se radi o vjerskim dokazima a u stvari nisu dokazi.

Ovo su primjeri jevrejskog morala, a kroz šerijatske dokaze su pokuđeni na velikom broju mjesta što može shvatiti onaj ko razmišlja o Allahovom govoru i sunnetu Njegovog Poslanika ﷺ a zatim pogleda sa svjetlošću imana šta se desilo u ummetu od događaja.[3]

Allah o kršćanima kaže:

"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i stvoren je Riječju Njegovom." (Sura En-Nisa, 171)

I kaže:

"Nevjernici su oni koji govore: "Bog je Mesih, sin Merjemin!" (Sura El-Maide, 17 i 72)

I na mnogim drugim mjestima.

Također kada je riječ o zastranjivanju u pogledu vjerovjesnika i dobrih ljudi veliki broj skupina od zalutalih među pobožnjacima i sufijama su upali u ovu zamku. Tako da je veliki broj od onih koji pripadaju mezhebu '*hulula*' i '*itihada*' rekli ili povjerovali u nešto što je ružnije od vjerovanja kršćana ili pak nešto slično ili blaže od njih.

Allah kaže:

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina." (Sura Et-Tewbe, 31)

Allahov Poslanik ﷺ ovaj ajet je Adijju b. Hatimu ؓ protumačio tako što su im: ***"Dozvoljavali harame pa su ih poslušali, i zabranili im halal pa su ih slijedili."***[1]

Veliki broj sljedbenika pobožnjaka se pokoravaju onima koje oni veličaju i to u svemu što im narede, makar to sadržavalo dozvoljavanje harama ili zabranjivanje halala.

Allah o zalutalim kaže:

"Dok su monaštvo, oni sami, kao novotariju uveli Mi im ga nismo propisali u želji da se stekne Allahovo zadovoljstvo." (Sura El-Hadid, 27)

Neke skupine muslimana su iskušane novotarskim monaštvom što samo Allah zna.

---

[1] Bilježi ga Titmizi u svom 'Sunnenu' br. 3059. Albani ga je ocjenio hasen u 'Sahih sunnen Tirmizi'.

Allah kaže:

"A onda oni do čijih se riječi najviše držalo rekoše: 'Napravit ćemo na ulazu u nju bogomolju!" (Sura El-Kehf, 21)

Tako da su oni koji su zalutali (kršćani) i oni na koje se Allah rasrdio (jevreji), gradili bogomolje iznad kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi. Allahov Poslanik ﷺ je na više mjesta i u više prilika svom ummetu zabranjivao ovaj čin, čak i u trenutku kada je napuštao ovaj svijet – oca i majku bi za njega zamjenio – a baš ovime je veliki dio ummeta iskušan.

Zatim kod većine od onih koji su zalutali (kršćani) ćeš primjetiti da se njihova vjera temelji na muzičkim glasovima i lijepim slikama, a u vjeri ne daju ničemu više pažnje od lijepog glasa.

Zatim ćeš primijetiti da je ovaj ummet iskušan sa slušanjem svirača i kasida. Slikama i glasovima žele da poprave stanje srca i opšte stanje muslimana u čemu je samo povođenje za stanjem zalutalih.

Allah kaže:

"Židovi govore: 'Kršćani nisu na pravom putu', a kršćani kažu: 'Židovi nisu na pravom putu." (Sura El-Beqare, 113)

Allah ﷻ obavještava da svaki narod negira ispravnost ubjeđenja ili na čemu je utemeljen onaj drugi. Tako da ćeš veliki broj pravnika vidjeti da kada vide sufije i pobožnjake, ne smatraju ih ni za šta, niti ih ubrajaju osim u neznalice i zalutale. A u njihovim tarikatima ne vide od nauke i upute ama baš ništa. Također ćeš vidjeti da veliki broj sufija i onih koji se prikazuju kao siromašni da šerijat i nauku ne smatraju ničim vrijednim, čak šta više tvrde da onaj ko ih se pridržava prekida vezu sa Allahom ﷻ i da mu njihovo slijeđenje kod Allaha ﷻ ništa neće pomoći.

Ispravan stav po ovome je da ono sa čime su došli Kur'an i sunnet od prakse ovih ili onih da je to istina. A sve što se suprotstavi Kur'anu i sunnetu od prakse ovih ili onih biva neistinom.

Što se tiče poređenja sa perzijancima i bizantijcima, po tom pitanju u ovaj ummet se od bizantijaca uvuklo mnogo toga od riječi i djela. Kao što se uvuklo od tragova perzijanaca u riječima i djelima. Što ne predstavlja nikakvu tajnu za vjernika koji poznaje vjeru islam i sve ono što se desilo u njoj.[1]

Ovdje nemamo za cilj pojašnjavati stvari koje su se desile u ummetu čime su se podudarili sa putem onih koji su izazvali srdžbu i onih koji su zalutali. Iako su se desile neke od stvari koje su oproštene onima koji su ih počinili možda zbog njegovog truda i greške, ili zbog dobrih djela koja brišu loša, ili pak nešto drugo.[2]

Nego se ima za cilj pojasniti nužnost svakog roba za uputom i Pravim putem, kao i to da se pred tobom otvore vrata spoznaje o skretanju (sa pravog puta) kako bi se toga čuvao.

Zatim Pravi put je skrivena stvar u srcu, a odnosi se na ubjeđenje, želje i drugo. Kao što se tiče i očitih stvari poput riječi i djela koja se mogu odnositi na ibadete ili na običaje kao što je hrana, odjevanje, brak, stanovanje sakupljanje, rastavljanje, putovanje, boravljenje, jahanje i drugo.

Sve ove stvari – skrivene i očite – među njima mora postojati veza i podudarnost, jer ono što se desi u srcu od osjećaja i stanja nalaže događanje očitih stvari. A ono što se desi u očitom svijetu od svih djela nalaže da se u srcu odvija osjećaj ili pak neko stanje.

Allah ﷻ je poslao Svog Poslanika Muhammeda ﷺ sa mudrošću koja je u stvari njegov sunnet, a to je zakon i put kojeg mu je propisao.

Od ove mudrosti je bilo i to da mu propiše riječi i djela čime će se razlikovati od puta onih koji su izazvali srdžbu i od onih koji su zalutali. Pa mu je naredio da im se suprotstavlja u očitim stvarima, iako se velikom broju ljudi neće prikazati vid štete zbog sljedećih razloga:

Od njih je sudjelovanje u očitom slijeđenju što nasljedno prenosi sličnost i oblikovanje između dviju uspoređenih strana što opet vodi u podudarnost u moralu i djelima. To je ono što se može i osjetiti. Onaj ko odjene odjeću učenjaka – npr. – u duši osjeća nekakav vid pripadnosti njima. Onaj ko odjene odjeću boraca i ratnika npr. u duši osjeća vid poistovjećivanja sa njihovim moralnim vrijednostima a njegova priroda postane sklona tome, osim ako ga nešto ne spriječi od toga.

Od njih je suprotstavljanje u očitom slijeđenju što nalaže razlikovanje, dok odvajanje nalaže prekid razloga koji bivaju uzrokom srdžbe, ili razlozima zablude, ili to nametne emotivne osjećaje prema sljedbenicima upute i zadovoljstva kao i realizacije onoga što je Allah prekinuo između Njegove uspješne vojske i Njegovih propalih neprijatelja. Sve što je srce potpunijeg života, i bolje spoznaje islama u pravom smislu te riječi– i ne mislim ovdje na samo puko očitovanje njime ili puko ubjeđenje na osnovu običaja u opštem smislu – njegov osjećaj u razlikovanju od jevreja i kršćana će biti potpuniji. A njegovo udaljavanje od njihovih moralnih vrijednosti koje posjeduju pojedini muslimani će biti jače.

Od njih je i to da sudjelovanje u očitom slijeđenju nalaže i miješanje sa njima sve dok se ne uzdigne i ne počne očito razlikovati između onih koji su upućeni i sa kojima je Allah zadovoljan i onih nad kojima se rasrdio i koji su zalutali. I mnogi drugi mudri razlozi.

Ovo se odnosi na očito slijeđenje u stvarima koje su čisti mubah, makar se i sačuvao od poistovjećivanja sa njima. Ali ako (to poistovječivanje) bude od nužnih stari njihovog kufra onda biva dijelom od dijelova kufra. A podudaranje u njemu sa njima je vrsta od vrsta njihove zablude i griješenja.

A to je još veća zabluda na koju se mora paziti a Allah najbolje zna.

POGLAVLJE

O SPOMENU DOKAZA IZ KUR'ANA, SUNNETA I KONSENZUSA KOJIMA SE NAREĐUJE SUPROTSTAVLJANJE NEVJERNICIMA I ZABRANA POISTOVJEĆIVANJA SA NJIMA

Pošto se radi o posebnom govoru i o jednoj mes'eli moguće je da se nađe pod opštim pravilom tako da smo počeli sa spomenom nekih dokaza iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa kojima se naređuje suprotstavljanje nevjernicima i kojima se zabranjuje poistovjećivanje sa njima u svim oblicima, ističući posebno pojedine stvari bez obzira da li se radilo i obaveznoj (vadžib) stvari ili o poželjnoj (mustehab).

Zatim smo nastavili sa govorom o zabrani poistovjećivanja sa njima u njihovim praznicima posebno.

Potrebno je spomenuti tačku na koju sam ukazao u ovoj knjizi a to je da stvar slaganja sa jednim narodom ili razlikovanja od njih je iz razloga što neko želi da se poistovjeti sa njima ili želi da iz toga izvuče korist. Isti je slučaj i sa razlikovanjem od njih. Što znači da takav čin robu može prouzrokovati korist ili štetu. Ako se radi o takvom djelu zbog kojeg postoji poređenje ili razlikovanje, i ako bi se to djelo lišilo poređenja i razlikovanja u njemu ne bi bilo ni koristi ni štete. Zbog toga se mi koristimo slijeđenjem Poslanika ﷺ i naših prethodnika, od muhadžira i ensarija, u djelima, koja da ih oni nisu činili, možda u njima za nas ne bi bilo koristi. To onda ne bi prenijelo na nas ljubav i naklonost naših srca ka njihovim srcima. To nas čak potiskuje da se sa njima poredimo i u drugim stvarima i drugim koristima. Isto tako je moguće da sebi naštetimo zbog poistovjećivanja sa nevjernicima u djelima, za koja kada ih oni ne bi činili nama ne bi naštetila.

Možda se nekada radi o naredbi poistovjećivanja i razlikovanja jer se u takvom djelu, u kojem se rob poistovjećuje ili

razlikuje, nalazi korist ili šteta makar oni to djelo i ne činili. Ali ovo djelo je spomenuto kroz termine razlikovanja i poistovjećivanja radi dokazivanja i definicije, tako da poistovjećivanje sa njima biva dokazom štete a razlikovanje od njih biva dokazom koristi.

Uzimanje u obzir poređenja i razlikovanja na osnovu ovog mjerila je sa strane analognog dokazivanja, dok je u prvom slučaju analognog obrazlaganja. Moguće je da se nađu obadvije stvari u isto vrijeme. Ovdje mislim na mudrost koja proizilazi iz samog djela u kojem smo se sa njima poistovjetili ili razlikovali, ili čak u istom sudjelovanju sa njim u tom djelu. Ovo je preovladavajuća slika u pogledu poređenja i razlikovanja koji su naređeni ili zabranjeni. Zbog toga je bitno biti oštrouman kod ovih značenja, jer se putem njih razumijeva Allahova zabrana koja se odnosi na nas u slijeđenju i poređenju bez obzira u opštem ili nekom posebnom smislu.

Znaj da dokazivanje Kur'ana na neka posebna djela i njihove pojedinosti biva kroz opšte pojmove i na rezimirajući način ili kao nužno značenje. Dok je sunnet taj koji tumači značenja iz Kur'ana, ukazuje na njega i pojašnjava ga.

Mi ćemo spomenuti Kur'anske ajete koji govore o ovoj osnovi u opštem obliku, zatim ćemo nadovezati hadise koji pojašnjavaju značenja i ciljeve ajeta.

Allah kaže:

"Sinovima smo Israilovim Knjigu i vlast, i vjerovjesništvo dali, i iz ljepota ih opskrbili, i na svjetove ih odlikovali! I iznad naroda ih uzdigli, i jasne smo im dokaze o vjeri dali, a oni su se podvojili baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti. Gospodar tvoj će im na Sudnjem danu sigurno presuditi u onome oko čega su se razišli. A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim, zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju, oni te, zbilja, od Allaha nimalo odbraniti ne mogu! Nevjernici jedni druge štite, a Allah štiti one koji Ga se boje i grijeha klone." (Sura El-Džasije, 16-19)

Allah ﷻ nas obavještava da je sinovima Israilovim podario vjerske i ovosvjetske blagodati, ali i da su se oni razišli nakon što

im je nauka došla zbog neprijateljstva jednih protiv drugih. Zatim je Muhammedu ﷺ odredio određen pravac (šeriat) i naredio mu da ga slijedi. Zatim mu je zabranio da slijedi strasti onih koji ne znaju. Među one koji ne znaju ulazi svako onaj ko se suprotstavi njegovom putu. A njihove "strasti" su ono za čim oni žude i na čemu je očito slijeđenje mnogobožaca što opet predstavlja nužne stvari njihove lažne vjere i svega onoga što proizilazi iz toga, i to je ono za čim oni žude. Slijeđenje njih je poistovjećivanje sa njima u onome za čime oni žude. Zbog toga se nevjernici vesele i raduju ako ih muslimani slijede u nekim njihovim stvarima. Čak ako bi to zahtijevalo trošenje ogromnih svota novca oni bi to učinili samo da se to desi. Ako bi se ispostavilo da djelo nije od njihovog slijeđenja strasti, nema sumnje da bi i u tom slučaju bilo preče razlikovati se kao što je u slučaju poređenja u njihovim strastima jer ostavljanje takvih djela vodi u stjecanje Allahovog zadovoljstva. Moguće je da poređenje sa njima u dotičnim stvarima biva razlogom da ih ljudi slijede i u drugim, jer: ''Ko se vrti oko tuđe ograde postoji bojazan da ne pređe u tuđu zemlju.''

Ako se radi o bilo kojoj od ove dvije stvari moguće je da se postigne željeno u globalu iako je prvo očitije.

Zbog su riječi Uzvišenog:

"Neki od onih kojima smo dali knjigu raduju se svemu što objavljujemo tebi, ali neki protivnici ne priznaju nešto od Objave. Reci: 'Meni je naređeno da samo Allahu ibadet činim i da Njemu nikoga ravnim ne smatram; Njemu ja pozivam i Njemu se vraćam.' I Mi ga tako kao mudrost objavljujemo na arapskom jeziku. A ako bi ti povlađivao željama njihovim nakon što ti je došla spoznaja, ti ne bi imao ni zaštitnika ni branitelja od Allaha." (Sura Er-R'ad, 36-37)

Lična zamjenica **"željama njihovim"** se odnosi – Allah najbolje zna – na ono o čemu je već bilo spomena. Oni predstavljaju saveznike koji negiraju djelimično ono što mu je objavljeno, tako da među njih spadaju svi oni koji negiraju bilo šta iz Kur'ana, od jevreja ili kršćana i svih drugih. Allah ﷻ kaže:

"A ako bi se ti za njihovim željama poveo nakon što ti je došlo znanje." (Sura El-Beqare, 145)

Slijeđenje u onome čime se ističu u svojoj vjeri i propratnim stvarima vjere je slijeđenje njihovih strasti, čak šta više slijeđenje njihovih strasti biva i u manjim stvarima od toga.

O tome Uzvišeni kaže:

"Ni židovi, ni kršćani, neće biti tobom zadovoljni sve dok ne budeš slijedio vjeru njihovu Reci: "Allahov put je jedini pravi put!" A ako bi se ti poveo za željama njihovim, nakon znanja koje si dobio, od Allaha te niko ne bi mogao zaštititi, niti pomoći." (Sura El-Beqare, 120)

Pogledaj kako u predikatu (haberu) stoji **"vjeru njihovu"** a u zabrani **"željama njihovim"** jer se ljudi neće zadovoljiti osim da budu u potpunosti slijeđeni u vjeri. Opomena se odnosi na slijeđenje njihovih prohtjeva u malim ili velikim količinama. Opšte poznato je da slijeđenje u pojedinim stvarima njihove vjere predstavlja vrstu slijeđenja u njihovim prohtjevima, ili pak postoji pretpostavka da ih slijedi u njihovim prohtjevima, kao što smo prethodno naglasili.

U ovo poglavlje spadaju i riječi Uzvišenog:

"I kada bi ti onima kojima je dana Knjiga sve dokaze donio, oni opet neće prihvatiti tvoju kiblu, kao što ni ti nećeš prihvatiti njihovu kiblu, niti će iko od njih prihvatiti kiblu drugoga. A ako bi se ti za njihovim željama poveo nakon što ti je došlo znanje, tada bi sigurno nepravedan bio. Oni kojima smo dali Knjigu znaju ga kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju. Istina je od Gospodara tvoga, pa zato nikako ne budi od onih koji sumnjaju. Svako ima svoj pravac prema kojem se okreće, pa se natječite u dobrima! Ma gdje bili, Allah će vas sve sabrati Allah doista, sve može! I iz svakoga mjesta u koje dođeš, ti lice svoje u pravcu Časnog hrama okreni; to je doista Istina od Gospodara tvoga; Allah ne zanemaruje ono što vi radite. I iz svakog mjesta u koje dođeš, ti lice svoje prema Časnom hramu okreni!; i gdje god se nalazili, vi lica svoja prema njemu okrećite, da vam ljudi ne bi imali šta prigovoriti, izuzev onih između njih koji nepravdu čine." (Sura El-Beqare, 145 – 150)

Veći broj naših prethodnika,[1] kažu da ovo znači da se jevreji ne bi pozivali na dokaz zbog vašeg poređenja sa njima u pogledu kible. Kako ne bi rekli usporedili su se sa nama u kibli, onda postoji sumnja da se neće sa nama usporediti i u našoj vjeri. Tako da je Allah sa razlikovanjem u kibli prekinuo mogućnost korištenja ovakvog dokaza. A "dokaz" je sve ono što se koristi za dokazivnje istine ili laži. **"izuzev onih između njih koji nepravdu čine."** tj. Kurejšija koji su govorili vratili su se našoj kibli onda postoji mogućnost da će se vratiti i našoj vjeri.

Allah je pojasnio da mudrost derogacije kible i njene izmjene jeste u biti suprotstavljanje nevjernicima u njihovoj kibli, kako bi to bilo potvrdnije u sprječavanju onoga što su očekivali i čemu su žudili od laži. Poznato je da je ovo značenje potvrđeno u svakom vidu slijeđenja i suprotstavljanja. Tako da svaki kafir koji bude slijeđen u bilo čemu od njegovih stvari koristi na osnovu toga dokaz ili nešto blisko tome, kao što su jevreji imali dokaz u pogledu kible.

Allah kaže:

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli!" (Sura Al Imran, 105)

Ovo se odnosi na jevreje i kršćane koji su se podijelili na više od sedamdeset sekti. Zbog toga je Poslanik ﷺ zabranjivao da se slijede u njihovom razilaženju i sektaštvu. Iako nas je on obavijestio : "Da će se njegov ummet podijeliti na sedamdeset i tri sekte." Ali kada kaže: "Ne budi kao taj i taj." Može se odnositi na opšti pojam kroz termin i značenje. Ali iako se ne bi odnosilo na opšti pojam to ukazuje na samu vrstu suprotstavljanja i ostavljanja poistovjećivanja sa njima biva propisanom stvari. Također to znači da što više se čovjek udalji od mogućnosti poređenja sa njima u onome što nama nije propisano, bit će udaljeniji od padanja u poistovjećivanje u onome što nam je zabranjeno, što opet predstavlja jasnu i očitu korist.

[1] Od kojih su Mudžahid, Ata', Katade i Suddi.

Allah Musau i Harunu kaže:

"A vas dvojica na pravom putu ostanite i nikako se za neznalicama ne povodite!" (Sura Junus, 89)

Uzvišeni kaže:

"A Musa je bio rekao bratu svome Harunu: "Zastupaj me u narodu mome, i red pravi i ne slijedi puteve onih koji su smutljivci!" (Sura El-A'raf, 142)

I kaže:

"A ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo ga da čini što je naumio, i bacit ćemo ga u Džehennem." (Sura En-Nisa, 115)

I mnogi drugi ajeti.

A ono što oni slijede i kako djeluju ne predstavlja put mu'mina, nego put smutljivaca i neznalica. Ono što se ne ubraja u opšti pojam, zabrana se odnosi na njegovu vrstu. Tako da suprotstavljanje jednoj vrsti u potpunosti biva potpunije od suprotstavljanja određenoj i zabranjenoj stvari, dok je približavanje vid sumnje da se ne padne u zabranjeno.

Allah ﷻ kaže:

"A tebi objavljujemo Knjigu, s Istinom, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi. I ti im sudi prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi; svima vama smo zakon i pravac propisali. A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje, zato se natječite ko će više dobra učiniti; Allahu ćete se svi vratiti, pa će vas On o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti. I sudi im prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i čuvaj ih se da te ne odvrate od nečega što ti Allah objavljuje." (Sura El-Maide, 48-49)

Slijeđenje njih u onome što oni slijede jeste ujedno slijeđenje njihovih strasti, ili pak sumnja za slijeđenje onoga za čim žude. Ali

klonjenje od istih je pomoć u klonjenju od istoga, kao i stvaranje prepreke za slijeđenje njihovih prohtjeva.

Znaj da je u Allahovoj Knjizi veoma mnogo zabrana i priča koje se odnose na nas u slijeđenju nevjerničkih naroda u čemu ima pouke za nas u ostavljanju onoga što su oni činili. Kao što kaže, kada govori o kitabijama i kaznama koje su se obestinile nad njima:

"Zato uzmite iz toga pouku, o vi uviđavni!" (Sura El-Hašr, 2)

Ili gdje kaže:

"U kazivanju o njima pouka je za one koji su razumom obdareni." (Sura Jusuf, 111)

I mnogo drugih sličnih primjera.

Među njima ima onih koji ukazuju na ono što mi imamo za cilj, kao i onih koji upotpunjuju značenje samog cilja.

Zatim, kad je cilj bio pojašnjenje suprotstavljanja njima u svim stvarima koje se odnose na njih i u čemu je korist za nas, onda svi ajeti ukazuju na ovu stvar. Ako je cilj obavezno suprotstavljanje njima, onda na ovo ukazuju neki između ostalih ajeta.

Mi smo spomenuli dokaze koji ukazuju da je suprotstavljanje njima opšti propis, što i jeste cilj ove teme.

A što se tiče razlikovanje vadžiba u odnosu na druge stvari to nije cilj ove rasprave.

Mi ćemo – inša Allahu te'ala – spomenuti da je poistovjećivanje sa njima u njihovim praznicima zabranjeno. I to je pitanje koje se posebno želi ovdje istaknuti, dok su ostale teme uporedo navedene sa ovom zbog stalnog ponavljanja cjelokupnog, veličanstvenog i korisnog pravila.

Allah kaže:

"Licemjeri i licemjerke slični su jedni drugima: Traže da se čine nevaljala djela, a odvraćaju od dobrih, i ruke su im stisnute, zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio. Licemjeri su zaista pravi nevjernici. Licemjerima i licemjerkama i nevjernicima Allah prijeti džehenemskom vatrom, vječno će u njoj boraviti,

dosta će im ona biti! Allah ih je prokleo, i njih čeka patnja neprekidna. Kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali, i slatkim životom živjeli, a i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli, i vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali. To su oni čija će djela biti poništena i na ovom i na onom svijetu, njima propast predstoji. Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih: o narodu Nuhovu, i o Adu, i o Semudu i o narodu Ibrahimovom i o stanovnicima Medjena, i o onima čija su naselja izvrnuta? Poslanici su im njihovi jasne dokaze donosili i Allah im nije učinio nikakvu nepravdu, nego su je oni sami sebi nanijeli. A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela,a od nevaljalih odvraćaju, i namaz obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati. Allah je doista Silan i Mudar. Allah obećava vjernicima i vjernicama dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i divne dvorove u vrtovima edenskim. A zadovoljstvo Allahovo veće je od svega toga: to će, doista, uspjeh veliki biti! O Vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera i budi prema njima strog! Prebivalište njihovo bit će Džehennem, a grozno je on boravište." (Sura Et-Tewbe, 67-73)

Allah ﷻ je u ovim ajetima opisao moral munafika i njihove atribute, te moralne vrijednosti mu'mina i njihove atribute, jer svaka skupina pokazuje islam. A munaficima, koji su ispoljavali islam – sa ovim moralom – i kafirima koji su istical kufr, obećava džehennemsku vatru, a Svom Vjerovjesniku ﷺ je naredio da se bori protiv oba tabora.

Od kada je Allah poslao Svog Poslanika i roba Muhammeda ﷺ, i od kada je on učinio hidžru u Medinu ljudi su se podijelili u tri vrste: mu'min, munafik i kafir. Što se tiče kafira – on ističe kufr i njegovo stanje je jasno. Međutim ovdje je cilj istaknuti atribute munafika, spomenutih u Kur'anu i sunnetu. I to su oni atributi za koje postoji bojazan da se ne pojave kod sljedbenika kible. Tako da je Allah opisao munafike da su oni jedni od drugih. A o mu'minima kaže:**" A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima."**

Zbog toga što su se srca i djela munafika podudarila i usporedila jedna sa drugima, ali su oni i pored toga:

"Ti misliš da su oni složni, međutim, srca su njihova razjedinjena." (Sura El-Hašr, 14)

Što znači da između njihovih srca nema ljubavi i sloge, osim ako se ne radi o zajedničkoj koristi iznad koje stoje svi zajedno. Zatim jedni druge napuštaju, za razliku od mu'mina. On voli drugog mu'mina i pomaže mu čak i kada je odsutan, makar se mjesta njihovog stanovanja razlikovala pa čak iako ne žive u istom vremenu.

Zatim je Allah ﷻ opisao svaku grupu sa njihovim ličnim djelima i njihovim djelima vezanim za druge, a Allahove riječi su sažete.

Tako da su čovjekova djela, koja se vežu za njegovu vjeru, podijeljena na dvije vrste, jedna je: da čini ili ostavi, a druga je: da drugom naređuje da čini nešto ili da se kloni nečega. Zatim njegovo djelo, može biti korisno za njega, ili da se korist tog djela prenese na nekoga drugoga. Tako da se u tom kontekstu djela mog podijeliti na tri vrste.

Prva vrsta se odnosi samo na onoga ko obavlja to djelo i ne odnosi ni na koga više. Primjer toga je obavljanje namaza.

Druga vrsta su djela koja se obavljaju radi nečije koristi, kao što je slučaj sa zekatom.

Treća vrsta je naređivanje drugom da uradi nešto, tako da neko drugi bude činilac a njegov udio u tome jeste samo naređivanje.

Allah o mufacima kaže:

"Traže da se čine nevaljala djela, a odvraćaju od dobrih."

dok mu'mine opisuje:

"Traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćaju."

"Dobro" je cjelokupan naziv za sve ono što Allah ﷻ voli, kao što je iman dobro djelo, a "loše" je cjelokupan naziv za sve ono što Allah ﷻ mrzi i zabranjuje.

Zatim kaže: **"i ruke su im stisnute",** Mudžahid kaže: " Škrtare kada je u pitanju udjeljivanje na Allahovom putu." Katade kaže:

"Škrti su u činjenju svakog dobra." Tako da je Mudžahid ukazao na korist udjeljivanjem imetka dok je Kadate naglasio korist imetkom i tijelom. Stiskanje ruke se odnosi na škrtost, kao što Allah kaže:

"Ne drži ruku svoju stisnutu, a ni posve otvorenu." (Sura El-Isra, 29)

Ili u riječima Uzvišenog:

"Jevreji govore: 'Allahova ruka je stisnuta!' Stisnute bile ruke njihove i prokleti bili zbog toga što govore! Ne, obje su ruke Njegove pružene On udjeljuje koliko hoće!" (Sura El-Maide, 64)

Ovaj izraz (stiskanje ruke) je običajno poznata izreka i razumljiv je u svom vanjskom značenju ili se koristi u poznatom figurativnom smislu (medžaz mešhur).

Negirajući stiskanje ruku od strane vjernika Allah ﷻ ih opisuje pa kaže: **"Udjeljuju zekat."** A zekat iako se pod tim terminom prvenstveno misli na obavezni zekat – taj izraz se može odnositi na svaku korist stvorenjima, bilo tjelesnu ili novčanu koristi. Tako da je slučaj sa ova dva oblika kao i slučaj sa ona dva kod stiskanja ruke.

Zatim kaže: "**zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio.**" Zaborav Allaha ﷻ jeste ostavljanje Njegovog spominjanja.

Međutim kada govori o vjernicima negira postojanje ovakvog svojstva u njima pa kaže: **"I obavljaju namaz."** (Sura Et-Tewbe, 71) Namaz u ovom slučaju obuhvata obavezni i dobrovoljni. Također pod njim se podrazumijeva svaki vid spominjanja Allaha ﷻ, riječima ili značenjem. Ibn Mes'ud ؓ kaže:

"*Sve dok spominješ Allaha s.w.t. u namazu si, makar bio na tržnici.*"

Muaz b. Džebel ؓ kaže:

"*Proučavanje nauke je veličanje Allaha ﷻ*"

Zatim je spomenuo ono što je obećano kafirima i munaficima od proklestva, Vatre i vječne patnje na Ahiretu.

Za razliku što je obećao mu'minima od Dženneta, zadovoljstva i milosti.

Nakon toga u redanju riječi i termina se kriju velike tajne, o čemu nećemo govoriti na ovom mjestu, nego je cilj napraviti predispozicije za pravilo koje ćemo spomenuti inša Allah.

Neko će reći da riječi Uzvišenog: **"njih čeka patnja neprekidna"** ukazuju na ono što će im se obavezno desiti na dunjaluku i Ahiretu, od duhovnih bolesti, tuge, tegobe, bezosjećajnosti, tame srca i neznanja. Jer kufr i griješenje donose ubrzane bolesti koje su uvijek prisutne i o kojima samo Allah ﷻ posjeduje znanje.

Tako da ćeš vidjeti većinu njih da svoj život ne uljepšavaju osim sa onim što im zamućuje razum, zanosi srca, opijaju se opojnim sredstvima, ili se oslanjaju na snove, ili pak slušaju svirača i sl. tome.

Za razliku od toga o mu'minima kaže: "**To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati."** Allah ﷻ požuri vjernicima sa milošću u njihovim srcima i u drugim stvarima u kojima osjećaju slast imana te rasprostranjenost grudi prema islamu – i mnoge druge radosti zbog imana, korisnog znanja i dobrih djela što nije moguće uvijek opisati.

Zatim Allah upotpunjujući vijesti o munaficima kaže: **"Kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali."** Riječ 'kao' da se radi o poređenju sa subjektom u nominativu koji je izbrisan u rečenici pa bi ajet u tom kontekstu imao sljedeće značenje: **"Vi ste kao i oni koji su bili prije vas."** Dok drugi kažu da se radi o akuzativu nepostojećeg glagola, pa bi ajet u tom kontekstu imao sljedeće značenje: **"Vi ste učinili kao što su to činili oni prije vas."** Kao što Nimr b. Tevleb kaže:

"Poput dana koji je tražen bez potražitelja."

Tj. nisam vidio kao ovaj dan. Poređenje između ove dvije vrste riječi se odnosi u djelima onih koji su bili prije.

Dok drugi kažu da se radi o poređenju u patnji.

Zatim je rečeno: Da je činioc izbrisan, tj. da ih je prokleo i kaznio kao što je prokleo i one prije vas.

Ili kao što je rečeno – što je i blaže – da je činioc ono što je prethodno spomenuto tj. da je Allah ﷻ obećao munaficima ono što je obećao i onima prije vas, te da ih je prokleo kao što je prokleo i one prije vas. A oni su zaslužili vječnu patnju kao što su zaslužili i oni prije vas. Ili da stoji u akuzativu, iako može biti u nominativu, tj. patnja poput panje onih koji su bili prije vas.

Suština stvari jeste u tome da riječ 'kao' može da se odnosi na činioce u akuzativu ili da jedan bude u akuzativu a drugi u nominativu. Kao što kažu: Počastio sam i počastio me Zejd. Dok kod gramatičara, ako se činioci ne razlikuju, kao da kažeš: Počastio sam i dao sam Zejdu. – postoje dva mišljenja:

Jedno je mišljenje Sibevejha i njegovih sljedbenika – da je činioc u imenici jedan, iako je predikat drugog izbrisan, on tvrdi, da se ne mogu naći dva činioca nad jednim predikatom.

Drugo je mišljenje Fera'a i drugih kufljana koji kažu da dva glagola utječu na imenicu, pa tvrde da se dva činioca mogu odnositi na jedan predikat.

Na osnovu ovog razilaženju u gramatici temelji se i razumijevanje ajeta:

"I sjednu jedan sa desne, a drugi s lijeve strane" (Sura Qaf, 17)

I drugi slični primjeri.

Tako da će na osnovu prvog mišljenja biti da je Allah ﷻ obećao munaficima Vatru, kao što ju je obećao i onima prije vas, i oni zaslužuju neprekidnu patnju poput onih prije vas ili kao patnju onih prije vas. Zatim je oba činioca od njih izbrisao jer jedan ukazuje na sam čin, i oni smatraju ljepšim brisanje prva dva činioca.

Dok se na osnovu drugog mišljenja može reći da se riječ 'kao' odnosi lično na 'obećao' i na riječ 'prokleo' i na riječi 'oni zaslužuju neprekidnu patnju' jer u riječi 'kao' se ne pokazuje deklinacija(i'arab). Ovo se odnosi ako kažemo da se uticaj tri činioca odražava u jasnom akuzativu (nasbu zahir).

Ako se kaže da treći činioc utječe u nominativu onda to znači da činoc u riječi utječe kroz značenje ne kroz termin.

Pošto si saznao da neki ljudi poređenje podrazumijevaju u djelima dok drugi poređenje podrazumijevaju u patnji, onda su oba mišljenja povezana jedno sa drugim. Jer poređenje u nužnom povlači poređenje u onome koji nalaže to poređenje, isto tako ako se postavi kontra, tako da nema razlika u značenju među mišljenjima.

Isto tako ono što smo spomenuli od razilaženja gramatičara u pogledu uklanjanja ili ostavljanja činioca, je razilaženje u pojašnjenjima i posljedicama, ali ne vodi u razilaženje ni u deklinaciji niti u značenju.

Tako da je bolje da se riječ 'kao' odnosi na sve ono što je prethodilo od djela i nagrade tako da bi u oba slučaja poređenje bilo doslovno (lafzan).

Ali na osnovu prva dva mišljenja u jednom će značiti doslovno (lafzan) dok će u drugom slučaju značiti nužno.

Ako po ovom pitanju primijeniš stav kufljana bit će potpunije i bolje, jer će riječi u ajetu ukazati na poređenje u oba slučaja bez brisanja faktora. U suprotnom će lična zamjenica značiti vaše stanje je kao i njihovo stanje i sl. tome. Tako da će izgledati kao da kaže: "Vi ste poput onih koji su bili prije vas" ali mjesto nam ne dozvoljava da o ovome govorimo nešto više jer se cilj veže za drugu temu.

Ovo poređenja sa munaficima i kafirima se ne odnosi na mu'mine koje je Allah opisao riječima: **"i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju."** Jer pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku se suprotstavlja u poređenju sa onima koji su bili prije vas. Allah kaže:

> **"Vi ste kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali, i slatkim životom živjeli, a i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli, i vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali."**

Obraćanje u riječima: **"Oni su jači od vas bili"** i riječi: **" i slatkim životom živjeli"**, ako se odnosi na munafike onda se spominje kako bi se privukla pažnja i da bi se na to ukazalo. Tako

što se prelazi iz odsutnosti ka prisutnosti kao što je u riječima Uzvišenog:

"Milostivog, Samilosnog, Vladara Dana sudnjeg, Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo!" (Sura El-Fatiha, 3-5)

Zatim se obraćanje prenijelo na neprisutnost u riječima:

"Njihova djela bit će poništena." (Sura El-Beqare, 217)

Ili kao što kaže:

"Pa kad ste u lađama, i kad one uz blag povjetarac zaplove s putnicima, te se oni obraduju tome." (Sura Junus, 22)

Ili riječi:

"A nevjerovanje i razvrat i neposlušnost vam omrazio. Takvi su na pravom putu." (Sura El-Hudžurat, 7)

Tako da se lična zamjenica u riječima: **"Njihova djela bit će poništena."** što je očitije odnosi na one koji čuju i koji se upuštaju u nevaljalštine od ovog ummeta, kao što poslije kaže: **"Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih."** A ako se obraćanje odnosi na čitav ummet onda se neće obratiti pažnja osim u drugom primjeru.

Što se tiče riječi: **"A i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli."** U Abdu Rezakovom tefsiru se prenosi od Muamera da je Hasan rekao: **"A i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli."** stoji da je rekao: "Sa njihovom vjerom." Isto tako se prenosi i od Ebu Hurejre ﵁. Dok se od Ibn Abbasa ﵁ prenosi: "Sa njihovim udjelom Ahireta na dunjaluku."

Lingvističari kažu: da se riječ **"الخلاق"** (El Halak) odnosi na udio i sreću, kao da kaže ono što je stvoreno za čovjeka ili ono što mu je određeno. Ili kao što se kaže: "Dio je ono što mu je dodijeljeno, a udio je ono što mu je udijeljeno.

U tom kontekstu su i riječi Uzvišenog:

"Na drugome svijetu nikakve sreće neće imati." (Sura El-Beqare, 102 i 200)

Tj. Neće imati udjela na onome svijetu. Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Svilu oblači onaj koji u njoj neće imati udjela na ahiretu."***[1]

Ajet obuhvata sve ono što su naveli učenjaci, jer Allah ﷻ kaže: **"Oni su jači od vas bili i više su blaga i djece imali."** Snaga koju su posjedovali, sa njom su mogli da rade za dunjaluk i za ahiret. Isto tako njihovi imeci i djeca, i ta snaga, imeci i djeca su udio i sreća, a oni su uživali u svojoj snazi, imecima i djeci na dunjaluku, i ista ta djela koja su obavljali sa ovom snagom. A njihov imetak je njihova vjera a tu su i njihova djela, da su sa njima htjeli Allahovu naklonost i ahiret, imali bi za njih sevap na ahiretu pa bi u njima uživali i sa onim što im je pruženo da u njemu uživaju. Tako da u ovaj ajet ulazi svako onaj ko je radio samo radi svojih dunjalučkih koristi, bez obzira da li se radilo o ibadetima ili nečemu drugom.

Zatim Uzvišeni kaže:

"A i vi slatkim životom živite isto onako kao što su oni prije vas živjeli, i vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali." (Sura Et-Tewbe, 69)

Pokazna zamjenica ukazuje na dvije stvari od kojih je bolja da se odnosi na atribut korijena 'kao što je upuštanje u onome u što su se oni upuštali' tako da je povratno značenje izbrisano, kao što stoji u riječima Uzvišenog:

"Kako oni ne vide da Mi samo zbog njih stoku stvaramo i da oni njome raspolažu kao vlasnici!" (Sura Jasin, 71)

Ovoga je mnogo rasprostranjeno u Kur'anu.

Drugo je da se radi o atributu subjekta 'kao skupina', 'kao vrsta' ili 'kao generacija' u što su se upuštali, kao kada se kaže: 'u onome u čemu su se upuštali.'

Allah je spojio termine 'uživanja' i ' upuštanja' jer nered u vjeri može da nastane u lažnom vjerovanju i govoru o njemu, ili da

[1] Mutefekun alejhi.

se pojavi u djelima suprotno ispravnom ubjeđenju. Prvo se odnosi na novotarije i sl. dok se drugo odnosi na griješenje u djelima i sl.

Prvi je produkt sumnjivih stvari, a drugi je produkt strasti.

Zbog toga su selefi govorili: "Čuvajte se dvije vrste ljudi, sljedbenika strasti kojeg je opčinila njegova strast i dunjalučara kojega je preokupirao njegov dunjaluk."

Također su govorili: "Čuvajte se smutnje grješnog učenjaka, i pobožnog neznalice. Jer njihova smutnja je pogodila svakog ko je smutnjom pogođenog." Ovaj je nalik na one koji su izazvali Allahovu srdžbu (židovi) zbog toga što poznaju istinu ali je ne slijede. Drugi je nalik onima koji su zalutali (kršćani) i koji rade bez uporišta u nauci."

Neki su Ahmeda b. Hanbela opisali govoreći: "Allah mu se smilovao, prema dunjaluku je bio veoma strpljiv, a bio je nalik mnogo na prethodnike. Dolazile bi mu novotarije pa bi ih uklanjao i dunjaluk pa ga je odbijao."

Allah je opisao bogobojazne imame pa kaže:

"Između njih smo Mi vođe određivali i oni su, odazivajući se zapovijedi Našoj, na Pravi put upućivali, jer su strpljivi bili i u dokaze Naše čvrsto vjerovali." (Sura Es-Sedžde, 24)

Sa saburom se kloni strasti a sa jekinom (ubjeđenjem) odbija sumnje.

U tom smislu su i riječi u suri El-Asr:

"I koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje." (Sura El-Asr, 3)

I riječi Uzvišenog:

"I sjeti se robova naših, Ibrahima i Ishaka I Jakuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih" (Sura Sad, 45)

U istom kontekstu se prenosi mursel hadis[1] u kojem Poslanik ﷺ kaže:

"Allah voli dalekovidnog i onoga koji osuđuje u vremenu pojave sumnji, i voli potpuni razum kod pojave strasti."[2] [3]

Riječi Uzvišenog:

"A i vi slatkim životom živite." (Sura Et-Tewbe, 69)

Ukazuje na slijeđenje strasti što i jeste osnovna bolest prijestupnika.

I kaže:

"I vi se upuštate u nevaljalštine kao što su se i oni upuštali." (Sura Et-Tewbe, 69)

Ovaj ajet ukazuje na slijeđenje strasti što je u stvari najveća bolest koja pogađa novotare, sljedbenike strasti i rasprava. U većini slučajeva ove dvije osobine se nađu zajedno. Malo je onih čija je akida iskrivljena a da se njegova djela ne odlikuju pomenutim osobinama. Tako da ajet ukazuje da su ovi učinili isto što i oni koji su bili prije njih, te uživali i upuštali se u nevaljalštine.

Riječi Uzvišenog: **"uživali"** i **"upuštali"** je vijest da se to desilo u prošlosti, te kuđenje svakog onog ko to učini do Sudnjeg dana. Isti je slučaj sa svim ostalim djelima i svojstvima munafika i nevjernika u vremenu poslanstva Muhammeda ﷺ o kojima nas je Allah obavijestio. On je pokudio svakog onog čije stanje bude kao stanje ovih, sve do Sudnjeg dana.

Međutim može se shvatiti da se radi o vijesti neprekidnog čina - jer i ako je ajet u vidu obraćanja tj. u prvom licu to je poput zamjenica u Kur'anskim imperativima: **"obožavajte"**, **"operite"**,

---

[1] Mursel predaje su one koje se odnose direktno na ashabe u smislu da ih je ashab prenio od Poslanika ﷺ bez da to naglasi.

[2] Bilježi ga Bejheki u 'Zuhdu' br. 952. Ebu Nuajm u 'Hilje' 6. dio, str. 199 njemu sličnog. Iraki u 'Tahridžul ahja' 4. dio, str. 388 kaže: "... u njegovom lancu se nalazi Hafs b. Omer El-Udni kojeg su svi proglasili slabim prenosiocem."

"ruku' i sedždu činite" i "vjerujte", tako da se to odnosi na sve prisutne u vremenu Poslanika kao i na one koji će doći poslije njih do Sudnjeg dana, jer je ovo Allahov govor a Poslanik samo dostavlja od svog Gospodara.

Ovo je stav većine muslimana ali pojedinci koji su se bavili naukom osnova islamskog prava(Usulu fikhom) su rekli da se ovo obraćanje odnosi na ono vrijeme kada je bilo objavljivano Poslaniku. Ali da su ostali prisutni ušli pod ovo obraćanje iz jednog od nekoliko razloga. Da li zbog toga što smo nužno spoznali od utemeljenja propisa, kao npr. da se Poslanik ﷺ obratio pojedincu u ummetu(po nekom pitanju što automatski važi i za ostale), ili putem sunneta, konsenzusa ili putem analogije. Tako da svako onaj ko se bude naslađivao i upuštao potpada pod ove ajete **"uživali"** i **"upuštali"** što svakako predstavlja najbolje mišljenje.

Allah, onima koji su uživali i u nevaljalštine se upuštali, prijeti riječima: **"To su oni čija će djela biti poništena i na ovom i na onom svijetu, njima propast predstoji."** (Tevba, 69)

Ovo je ono što se želi naglasiti ovim ajetom tj. da Allah obavještava da u ovom ummetu ima onih koji su uživali i upuštali se u ono u čemu su uživali i u što su se upuštali prethodni narodi zbog čega ih je pokudio i zaprijetio im na ovaj način.

Zatim ih navodi na razmišljanje i uzimanje pouke iz primjera onih koji su bili prije njih pa kaže:

> **"Zar do njih nije doprla vijest o onima prije njih: o narodu Nuhovu, i o Adu, i o Semudu."** (Sura Et-Tewbe, 70)

Prethodno smo naveli da pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ jeste u onome čime je Allah opisao mu'mine, za razliku od onoga čime je opisao ove druge zbog njihovog poistovjećivanja sa prethodnim pokoljenjima. Zatim je pokudio one koji to čine te naređuje džihad protiv kafira i munafika nakon ovog ajeta što je dokaz za džihad protiv ovih koji su se prepustili uživanjima i upuštanju u nevaljalštine.

Zatim ono na što ukazuje Kur'an jeste poistovjećivanje, skupine ljudi od ovog ummeta, sa prethodnim pokoljenjima u ovosvjetskim i vjerskim činovima. A o pokuđenosti ovakvog čina

govori i Poslanikov ﷺ sunnet. Na osnovu toga ashabi su tumačili ove ajete.

Od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Vi ćete postupiti kao što su postupili oni prije vas. Lakat po lakat, pedalj po pedalj, hvat po hvat. Čak i kad bi jedan od njih ušao u gušterovu rupu vi bi ste ga slijedili."

Na to Ebu Hurejre reče:

"Čitajte ako hoćete: **"Vi ste kao i oni prije vas! Oni su jači od vas bili."** ***Ashabi rekoše: "Allahov Poslaniče, jel kao što su činili perzijanci, bizantijci i kitabije?" On reče: "Jel ima neko drugi od naroda osim njih?"***[1]

Od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – o ovom ajetu se prenosi da je rekao:

"*Kako noć liči na prethodni dan. Ovo su sinovi Israilovi sa kojima smo se usporedili.*"[2]

Od Ibn Mes'uda ؓ se prenosi da je rekao:

"*Vi ste najsličiniji narod sinovima Israilovim slijedeći njihov put i njihovu uputu. Slijedite njihove postupke polahko korak po korak. Osim što ne znam da li obožavate tele ili ne?*"

Od Huzejfe Jemanija ؓ se prenosi da je rekao:

"*Munafici vašeg vremena su gori od munafika koji su bili u Poslanikovo ﷺ doba.*" *Pa smo rekli:* "*Kako to?*" *Kaže:* "*Oni su krili svoje licemjerstvo dok ga ovi javno iznose.*"[3]

Što se tiče sunneta, u njemu se mnogo govori o poistovjećivanju sa njima u ovosvjetskim običajima, što svakako osuđuje, kudi i zabranjuje. Isto tako i u vjeri.

---

[1] Prenosi ga Ibn Džerir u 'Tefsiru' (10 dio, str. 121). U 'Sahihima' stoji hadis koji ga jača o čemu je prethodno govoreno.
[2] Bilježi ga Ibn Džerir u 'Tefsiru' (10, str 121).
[3] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 1343 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2296.

Što se tiče prvoga tj. uživanja i naslađivanja u oba 'Sahiha' od Amra b. Avfa ﷺ se prenosi:

"Allahov Poslanik ﷺ je poslao Ebu Ubejdu b. Džeraha u Bahrejn da donese džizju.[1] *A prethodno je Allahov Poslanik napravio ugovor sa stanovnicima Bahrejna te nad njima odredio kao upravnika Ala'a b. Hadremija. Ebu Ubejde je došao sa novcem iz Bahrejna. Ensarije su čuli da je Ebu Ubejde došao te su se okupili da klanjaju sabah sa Poslanikom. Nakon što je klanjao Poslanik je krenuo da izađe iz džamije a oni mu se prepriječiše te se on nasmija kada ih vidje. Zatim reče:*

"Mislim da ste čuli da je došao Ebu Ubejde sa nečim iz Bahrejna?" "Da Allahov Poslaniče." rekoše oni. Kaže: "Radujte se, i nadajte se onome što će vas obradovati. Tako mi Allaha, ja se ne bojim da će vas pogoditi siromaštvo, ali se bojim da vam se ne pruži dunjaluk kao što je bio pružen onima prije vas. A onda da se počnete u njemu nadmetati kao što su se nadmetali, pa da vas uništi kao što je uništio one prije vas."[2]

Allahov Poslanik ﷺ ističe da se svom ummetu ne boji siromaštva, nego se boji potčinjenosti dunjaluka, nadmetanja u njemu i njegove razornosti i uništenja muslimana. To je ono uživanje koje je navedeno u ajetu.

U oba 'Sahiha' od Ukbe b. Amira se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ:

"Izašao jednog dana i poginulima na Uhudu klanjao dženazu, nakon čega je otišao i popeo se na mimber i rekao: ***"Ja sam vaš predvodnik, i ja sam svjedok nad vama. Tako mi Allaha ja ovog trenutka gledam u svoj izvor (Hawd). Dati su mi ključevi zemaljskih riznica, ili ključevi Zemlje. Tako mi***

[1] Džizja je porez koji plaćaju kitabije islamskoj državi zauzvrat sigurnosti i zaštite.

[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2962. Nevevi u komentaru na Muslimove hadise o riječima "*Pa da učinite jedne nad vratovima drugih.*" Tj. da jedne učinite vladarima nad drugim.

Allaha ja se ne bojim da ćete vi učiniti širk poslije mene. Ali se bojim da se ne budete natjecali u dunjaluku."

– u drugoj predaji –

"Bojim se da se ne budete u njemu natjecali i jedni druge ubijali, pa da propadnete kao što su propali oni prije vas."

Ukbe kaže:

"To je bilo zadnje kada sam vidio Poslanika ﷺ na mimberu."

U Muslimovom 'Sahihu' od Abdullaha b. Omera – radijjallahu anhuma – se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Kada osvojite Perziju i Bizantiju, kakav ćete narod tada biti?" Abdurrahman b. Avf reče: "Bit ćemo onakvi kako nam Allah naređuje." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Natjecat ćete se, zatim ćete zavidjeti jedni drugima, zatim ćete spletkariti, ili mrziti, ili nešto drugo mimo toga. Zatim ćete navaliti na kuće muhadžira i učiniti ih jedne nad drugima."

U oba 'Sahiha' od Ebu Seida El Hudrija ؓ se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je sjeo na mimber, a mi smo posjedali oko njega. Pa reče: "Ono čega se za vas bojim poslije mene jeste to što će vam se potčiniti od dunjalučkih ljepota i ukrasa." Jedan čovjek reče: "Zar da dobro donese zlo, Allahov Poslaniče?" Allahov Poslanik ﷺ prešuti na to, a neko reče: "Šta ti je, govoriš sa Poslanikom ﷺ a on ti se ne obraća?" Kaže: "Pa smo vidjeli da mu se objavljuje." Zatim je došao sebi brišući obilan znoj, pa reče: "Gdje je onaj što je pitao?" Kao da ga je pohvalio." Kaže: "Neće doći dobro sa zlim."

U drugom rivajetu:

"Pa reče: "Gdje onaj što je malo prije pitao? Zar je on dobro?" Ponovio je to tri puta. "Dobro, uistinu, neće doći osim sa dobrim." U proljeće bude cvata koji ubija i uništava stoku ili je bar dovede do tog stanja. Osim one koja jede blagu zelenu travu. Ona jede sve dok joj se ne napuni utroba te se okrene prema suncu, zatim ispreživa i izmokri, a onda

se napase u izobilju. Ovaj imetak je 'zelen' (privlačan) i sladak. Najbolji njegov vlasnik je musliman, koji od njega udjeljuje siromahu, jetimu i putniku namjerniku"

– ili kao što je rekao Allahov Poslanik ﷺ:

"A onaj ko ga uzme bez prava, poput onoga koji jede ali se ne zasićuje, a on bude svjedok protiv njega na Sudnjem danu."[12]

Muslim u svom 'Sahihu' bilježi od Ebu Seida El Hudrija da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Dunjaluk je sladak i lijep. Allah vas je učinio nasljednicima jednih drugima na njemu. Zato pazite šta činite. Čuvajte se

---

[1]Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 2842, Muslim u svom 'Sahihu' br. 1052. Ibn Esir u 'Nihaje' kaže: "Riječi ovog hadisa u cjelosti se moraju pojasniti, jer ako se razdvoje možda neće bit shvaćen njegov cilj. Kaže: *"U proljeće bude prijesnog zelenila koje ubija i uništava stoku ili je bar dovede do tog stanja."* Ovim je naveo primjer onoga koji pretjeruje i uzima od dunjaluka bez ikakvog prava. Jer u proljeće cvataju različiti pašnjaci. Stoka se napasa sa njih zato što su ukusni, do te mjere da im se stomaci nadmu kada pređu granicu onoga što mogu u sebi ponijeti. Zbog čega im popucaju crijeva, pa pocrkaju ili dospiju do tog stanja. Isti je slučaj sa onim ko sakuplja dunjaluk na nedozvoljen način i nedaje njegovo pravo onome ko ga zaslužuje, čime se stavlja pred uništenje na Sudnjem danu ulaskom u Vatru. A na ovom svijetu se stavlja pred narod da mu naude i da mu zavide i druge vrste štete koju mu mogu nanijeti.
Kaže: "Osim one koja jede blagu zelenu travu." Ovo je primjer umjerene osobe. Jer zelena blaga trava nije od prijesnog povrća koje niče zbog čestih proljetnih kiša te sazrije i bude lijepo. Nego je od zelenila koje pase stoka nakon što nestane pašnjaka i osuši se. Jer ne nađe ništa drugo osim njega. Arapi ga nazivaju grmljem. Tako da nećeš vidjeti stoku kako ga mnogo jede niti to čini uzastopono. Zato je naveo primjer one stoke koja jede zelenilo proljeća poput čovjeka čiji je cilj umjereno uzimanje i sakupljanje dunjaluka. Pažnja koju posvećuje sakupljanju dunjaluka ga nije navela da ga uzme iz nedozvoljenih izvora, tako da će se on spasiti od njegovih zamki kao što se spasi stoka koja jede blagu travu. Zar ne vidiš da kaže: "Ona jede sve dok joj se ne napuni utroba te se okrene prema suncu, zatim ispreživa i izmokri." Hoće da kaže da kada se zasiti okene se prema suncu, legne na zemlju, da ispreživa ono što je pojela. Jer će je preživanje spasiti od uništenja, a stoka biva uništena ako napuni stomakove i ne ispreživa ili izmokri pa joj se crijeva otvore i nadmu te se razboli ili pocrka.
Dunjalučka slast se odnosi na njegove ljepote i divotu, i zemaljske blagodati, tj. ono što iz nje niče i rađa.

dunjaluka, čuvajte se žena. Prva smutnja sinova Israilovih je bila u ženama."[1]

Allahov Poslanik ﷺ upozorava od smutnje u ženama, pojašnjavajući to da je prva smutnja sinova Israilovih bila u ženama.

Ovo je druga strana slike koju ćemo navesti u hadisu od Muavije ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Sinovi Israilovi su bili uništeni kada su njihove žene uzele ovo – misleći na navezivanje kose."[2]

U mnoge vrste poistovjećivanja sa kitabijama u njihovim praznicima i drugim stvarima upravo pozivaju žene.

Što se tiče upuštanja u nevaljalštine u koje su se oni prije upuštali prenosi se u hadisu od Sevrija i drugih od Abdurrahmana b. Zijada b. Enuma El Efrikija od Abdullaha b. Jezida od Abdullaha b. Amra – radijjallahu anhuma – da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Na moj ummet će doći ono što je došlo na sinove Israilove, korak po korak. Čak ako neko od njih u javnosti bude općio sa svojom majkom od mog ummeta će biti onih koji će to učiniti. Sinovi Israilovi su se razišli na sedamdeset i dvije skupine. Moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine. Sve će u vatru osim jedne." Rekoše: "Ko je ta skupina, Allahov Poslaniče?" On reče: "Oni koji budu na čemu sam ja danas i moji ashabi."[3]

Bilježi ga Ebu Isa Tirmizi i kaže: "Ovaj hadis je *garib*-čudan i objašnjen je, nije nam poznat osim u ovom obliku."[4]

Ovo razilaženje je poznato u Poslanikovim riječima u hadisu od Ebu Hurejre, Seada, Muavije, Amra b. Aufa i drugih. Ali

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2742.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2127.
[3] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2641.
[4] U senedu se nalazi Abdurrahman b. Zijad b. Enum El Efrikij za kojeg učenjaci kažu da je daif. op. redaktora.

sam naveo hadis od Ibn Amra zbog toga što se u njemu spominje poistovjećivanje.

Od Muhammeda b. Amra od Ebu Seleme od Ebu Hurejre se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Jevreji su se razišli na sedamdeset i jednu skupinu ili sedamdeset i dvije skupine, kršćani isto tako. Moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine."

Bilježe ga Ebu Davud, Ibn Madže i Tirmizi, pa kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih."[1]

Od Muavije b. Ebu Sufjana – radijjallahu anhuma – se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Sljedbenici dviju knjiga u svojoj vjeri su se razišli na sedamdeset i dvije skupine. Ovaj ummet će se podijeliti na sedamdeset i tri skupine – tj. u pogledu slijeđenja strasti – sve će u Vatru osim jedne, a to je 'Džama't'."

I kaže:

"Od mog ummeta će biti onih sa kojima će se strasti poigravati kao što se pas poigrava sa svojim vlasnikom, tako da od njega ne ostane ni komadić mesa ili zglob a da se u njega ne uvuče. Tako mi Allaha, skupino arapa, ako vi ne izvršite ono sa čime je došao Muhammed ﷺ, drugi ljudi su preči da to ne učine."[2]

Ovaj hadis je zapamćen u hadisu od Safvana b. Amra od Ezhera b. Abdullaha Harazija i od Amira b. Abdullaha b. Jahje od Muavije. A od njega ga prenosi nekoliko prenosilaca, od kojih je Ebu Jeman, Bekije i Ebu Mugire. Bilježe ga Ahmed i Ebu Davud u svom 'Sunnenu'. Ovo značenje je Ibn Madže zabilježio[3] u hadisu od

---

[1] Bilježe ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4596, Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 3991 i Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2640. Hadis je sahih kao što kaže Tirmizi.

[2] Bilježe ga Ahmed 4 dio, str. 102, Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4597, Ibn Ebu Asim u 'Sunne' br. 1 i 2. Hadis je hasen.

[3] Pogledaj 'Sunnen' Ibn Madže br. 3992.

Safvana b. Amra od Rašida b. Seada od Aufa b. Malika Ešdžeija, također se prenosi i u drugim verzijama.

Allahov Poslanik ﷺ obaviještava o cijepanju ummeta na sedamdeset i tri skupine i na sedamdeset i dvije. Nema sumnje da su oni ti koji su se upuštali u ono u šta su se upuštali oni prije njih.

Zatim ova vrsta razilaženja, o kojoj je govorio Poslanik, može biti samo u vjeri a može se odnositi na podjele u vjeri i ovosvjetskim stvarima. Zatim moguće je da se prenese značenje na dunjaluk, ili da se ovo dijeljenje odnosi samo na dunjaluk.

Ove podjele, koje su spomeute u hadisima, su one koje je Allah zabranio u riječima:

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli! Njima pripada kazna velika!" (Sura Al Imran, 105)

Ili u riječima:

"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili." (Sura El-En'am, 159)

I u riječima:

"...i doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova";(Sura El-En'am, 153)

Ovo se podudara sa značenjem u hadisu kojeg bilježi Muslim u svom 'Sahihu' od Amira b. Sa'da b. Ebi Vekasa od njegovog oca:

"*Da je išao sa Poslanikom ﷺ i skupinom ashaba od Alije sve dok nisu naišli pored mesdžida Benu Muavije. Ušao je u njega i klanjao dva rekata a i mi smo sa njim klanjali, zatim se duže vrijeme obraćao u dovi Allahu da bi se nakon toga okrenuo nama i rekao:* ***"Tražio sam od svog Gospodara tri stvari pa mi je dao dvije a jednu mi je uskratio. Tražio sa od svog Gospodara da ne uništi moj ummet sa sušom, pa mi je udovoljio. Tražio sam od svog Gospodara da ne uništi moj ummet sa potopom pa***

mi je udovoljio. I tražio sam od Njega da između njih ne učini razdor pa mi nije udovoljio."[1]

U svom 'Sahihu', također, bilježi od Sevbana da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik": "Allah mi je savio Zemlju pa sam vidio njen istok i zapad. A moj ummet će dostići do tamo dokle je bila savijena. Dato mi je crveno i bijelo blago.[2] ***Od svog Gospodara za moj ummet sam tražio da ih ne uništi općom sušom i da ne dozvoli da nad njima zavlada neprijatelj koji nije od njih te da oskrnavi njihovo jedinstvo i snagu***[3]***. A moj Gospodar mi je rekao: 'Muhammede, ako nešto odredim to se ne može spriječiti. Ja sam ti dao za tvoj ummet da ih neću uništiti općom sušom i da neću dozvoliti da nad njima nadvlada neprijatelj koji nije od njih i koji će oskrnaviti njihovo jedinstvo i snagu. Čak i kada bi se sastavili svi ljudi sa njenih krajeva –*** *ili je rekao*: ***'između njenih krajeva' – sve dok oni sami ne budu uništavali jedni druge i dok ne budu jedni druge porobljavali.'"***[4]

Barkani u svom 'Sahihu' bilježi ovaj hadis i dodaje

"Ja se za svoj ummet bojim zabludjelih imama, te ako se među njima pojave bitke da se neće prekinuti sve do Sudnjeg dana. Sudnji dan se neće pojaviti sve dok se živi od mog ummeta priklone mušricima i sve dok skupine od mog ummeta ne budu obožavale kumire. U mom ummetu će biti trideset lažova, svaki od njih će tvrditi da je vjerovjesnik. A poslije mene nema vjerovjesnika. U mom ummetu će uvijek biti potpomognuta skupina na istini. Njima neće naškoditi

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2890.

[2] Crveno – zlato, bijelo – srebro.

[3] U originalu stoji 'bejda' a to je ono što konjanik stavlja na glavu da ga zaštiti od udaraca poput šljema. Međutim ovdje se podrazumijeva snaga ummeta i ono sa čime se ummet suprotstavlja svome neprijatelju. Također se odnosi na snagu imana i slaganje njihovih srca oko srca jednog čovjeka bez razilaženja i razjedinjavanja. Kao što je u riječima Uzvišenog: **"i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali;"** Tako da je u slozi srca oko jedne riječi potvrda snage džemata u čemu jeste pomoć, podrška i učvršćenje, neka je hvala Allahu Gospodaru svih svjetova.

[4] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2890.

onaj ko ih napusti (ili ostavi) sve dok ne dođe Allahova – tebareke ve teala – odredba."[1]

Ovo značenje je zapamćeno od Poslanika ﷺ u više predaja, što znači da mora doći do razilaženja i razjedinjavanja u ummetu. Ali je upozoravao svoj ummet da bi se od njih spasio onaj kome Allah želi spas. Kao što Nezzal b. Semure prenosi od Abdullaha b. Mes'uda ؓ da kaže:

"Čuo sam čovjeka kako uči ajet kojeg je Poslanik ﷺ učio na drugi način. Pa sam mu to spomenuo, a na njegovom licu sam osjetio odbojnost. Pa reče: "Svaki od njih je u pravu. Nemojte se razjedinjavati. Oni koji su bili prije vas su se razjedinili pa su bili uništeni."[2] Bilježi ga Muslim.

Allahov Poslanik je zabranio razilaženje zbog tog što će svaka strana negirati istinu koja se nalazi kod one druge skupine. Jer je svaki učač bio u pravu u onome što je učio, zatim je to pojasnio time da su se razišli oni prije nas pa su bili uništeni. Zbog toga je Huzejfe Osmanu rekao: "*Spasi ovaj ummet da se ne raziđe oko Ku'rana, kao što su se razišli narodi prije njih.*"[3] I to kada je vidio stanovnike Šama i Iraka da se razilaze oko harfova (kiraeta) Kur'ana što je Allahov Poslanik ﷺ zabranio.

To ukazuje na:

Prvo: Zabranu razilažena u ovim i sličnim pitanjima.

Drugo: Primanje pouke o onima koji su bili prije nas, kao i upozorenje od poistovjećivana sa njima.

Znaj, da većina razilaženja, koja nameću slijeđenje strasti, u ummetu biva od ove vrste, tj. da svaki onaj koji je nečim pogođen ili iskušan da to isto potvrđuje ili bar jedan njegov dio. Dok s

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4552, Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br 3952. Hadis je sahih.

[2] Možda je autor pogriješio kada ga je pripisao Muslimu jer ga u stvari bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 2410.

[3] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4987, riječima: "Sustigni ovaj ummet prije nego što se razjedine kao što su se razjedinili jevreji i kršćani."

druge strane griješi negirajući ono što je kod druge strane. Kao što je slučaj sa ova dva učača jer svaki od njih dvojice je bio u pravu dok je učio onako kako je naučen. Ali je pogriješio zbog toga što je nijekao učenje onog drugoga. Što znači da većina slučajeva primjene neznanja biva u negiranju koje predstavlja nijekanje i utjerivanje u laž, ali ne i u potvrđivanju. Jer čovjekovo znanje u onome što potvrđuje biva lakše od onoga što negira. Zbog toga je ovom ummetu zabranjeno da oprečno postavlja ajete jedne naspram drugih u dokazivanju. Jer oprečno postavljanje nalaže vjerovanje u jedne ajete i nevjerovanje u druge, ako vjeruje da između njih postoji kontradiktornost jer dvije suprotne stvari se ne mogu spojiti.

Primjer toga je ono što bilježi Muslim od Abdullaha b. Rebaha Ensarija da je Abdullah b. Amr rekao:

"*Krenuo sam jednog dana Allahovom Poslaniku ﷺ u podne, pa sam čuo glas dvojice ljudi koji su se razišli oko ajeta. Pa je među nas izašao Allahov Poslanik ﷺ a na njegovom licu se mogla primijetiti srdžba. Pa reče:* ***"Narodi koji su bili prije vas su propali zbog toga što su se razilazili u Knjizi."***[1]

Svoju srdžbu je pojasnio time što je razlog propasti prethodnih naroda bio zbog razilaženja u Knjizi, i radi čega se treba čuvati u razlikovanju od njih kao posebnog pitanja, i po pitanju drugih stvari kao vrste samog čina razlikovanja.

Razilaženje na osnovu onoga što je Allah spomenuo u Kur'anu se dijeli na dvije vrste:

Prva: Da kudi obije skupine kao što kaže:

"Oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje." (Sura Hud, 118-119)

One koji zaslužuju milost je izdvojio od onih koji se razilaze. Također na drugom mjestu kaže:

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2666.

"To je tako, jer Allah je objavio Knjigu s istinom, a oni koji se o Knjizi razilaze doista su u neslozi velikoj!" (Sura El-Beqare, 176)

Isto tako i u riječima:

"A oni kojima je data Knjiga podvojili su se baš onda kada im je došlo znanje, i to iz međusobne nepravednosti (zavisti)!" (Sura Al Imran, 19)

I riječi:

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli! Njima pripada kazna velika!" (Sura Al Imran, 105)

Ili riječi:

"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili." (Sura El-En'am, 159)

Također razilaženje kršćana opisuje sa riječima:

"Zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana ubacili; a Allah će ih sigurno obavijestiti o onome što su radili." (Sura El-Maide, 14)

Razilaženje jevreja opisuje riječima:

"Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju sve do Smaka svijeta. Kad god pokušaju potpaliti ratnu vatru, Allah je ugasi." (Sura El-Maide, 64)

I kaže:

"A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine, svaka stranka radosna onim što ispovijeda." (Sura El-Mu'minun, 53)

Također Allahov Poslanik ﷺ opisujući ummet da će se podijeliti na sedamdeset tri skupine kaže:

"Svi će u Vatru osim jedne, a oni su džama't".

U drugoj predaji stoji::

"Oni koji budu na čemu sam ja danas i moji ashabi."[1]

Pojasnio je da većina onih koji se razilaze bivaju uništeni na obje strane, osim jedne skupine tj. ehlu sunneta i džema'ta.

Ovo je pokuđeno razilaženje kod obije skupine, čiji razlog biva nekada loš nijet, zbog toga što su duše sklone razvratu i zavisti, i želji za uzdizanjem na Zemlji čineći nered i slično tome. Zbog čega voli da kudi tuđa mišljenja ili postupke, ili zbog želje da nadvlada nad njima kako bi se istakao. Ili da voli mišljenja onih čije riječi odgovaraju njegovom porijeklu ili mezhebu, državi, prijateljstvu i slično tome. Jer se u njihovim riječima nalazi ono zbog čega će on dospjeti do ugleda, položaja. Ovoga je veoma mnogo među ljudima, a svakako ovo je velika nepravda.

---

[1] Pogledaj opširnu interpretaciju i verifikaciju hadisa u 'Silsiletu ehadis sahiha' od Albanija 1. dio, str. 358 – 366. Ovaj hadis je dokaz njegovog poslanstva, jer je obavijestio stvarima iz budućnosti tj. o razjedinjavanju njegovog ummeta na sedamdeset i tri skupine, što se u stvari desilo. Koliko je ovih propalih skupina kojima je iskušana spašena i potpomognuta skupina ehli sunneta kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ u ovom hadisu. U ovom hadisu je odgovor svakom onome ko kaže da se ove skupine sa svojim razilaženjima mogu sakupiti oko onoga oko čega se dogovore po pitanju osnova i da se ostave onoga oko čega su se razišli po pitanju ogranaka vjere. Ova tvrdnja u osnovi je nepravilna iz dva razloga:

1- Razilaženje ovog ummeta je bilo u osnovama, a razilaženje u osnovama je zabranjeno.

2- Da je razlog razilaženja ovog ummeta bio u ograncima vjere Allah im ne bi zaprijetio Vatrom izdvajajući spašenu grupu koja se drži osnove na kojoj je bio Allahov Poslanik ﷺ i njegovi ashabi radijjallahu anhum. Jer razilaženje u ograncima vjere neće prouzrokovati ulazak u Vatru ako se pogriješi u nekom sporednom pitanju. Ashabi su se razilazili oko mnogih sporednih pitanja, ali to nije dovelo do njihovog razjedinjavanja niti je to uzrokovalo ulazak nekog od njih u Vatru. Tako da je razlog razilaženja ovog ummeta u osnovama a ne u sporednim stvarima. Pa kako će se onda sakupiti oko toga?! Ali postoji skupina koja se složila oko istine, hvala Allahu, i to je ona skupina koju je Allahov Poslanik ﷺ opisao riječima: "*Oni su džema't*". Tj. oni koji su se složili oko Knjige njihovog Gospodara i sunneta njihovog Poslanika ﷺ. Tako da ispred njih ne prednjače ni u riječima, djelima, mišljenjima, šejhovima niti mezhebima. Onako kako im je naredio Allah u riječima: **"O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova."** Oni postojano slijede i zastupaju istinu i neće im naškoditi onaj ko im se suprotstavi ili ih napusti sve dok Allah ne dođe sa Svojom odredbom. To su muhadisi da nas Allah učini od njih.

Nekada razlog razilaženja biva zbog neznanja obiju strana o suštini stvari oko koje se razilaze, ili zbog neznanja o dokazima kojima jedni druge upućuju. Ili zbog neznanja jednog od njih o istini koja se nalazi kod onog drugog o propisu ili samom dokazu. I pored toga što dobro poznaje ono što je kod njega propis i dokaz.

Neznanje i nepravda su osnove svakog zla, kao što kaže Uzvišeni:

"Ali ga je preuzeo čovjek a on je, zaista, prema sebi nepravedan i neznalica." (Sura El-Ahzab, 72)

Što se tiče vrsta razilaženja u osnovi njih postoje dvije vrste: razilaženje u vrstama i razilaženje u suprotnosti.

Razilaženje u vrstama se odnosi na više oblika od kojih je da svaki od njih i djelo ili riječ bivaju istina i potvrđeni u šerijatu. Kao što je slučaj u učenju oko kojeg su se razišli ashabi, sve dok ih u tome nije spriječio Allahov Poslanik ﷺ pa kaže: ***"Svaki od vas dvojice je u pravu."***

Isti je slučaj sa razlikovanjem u svojstvima ezana, ikameta, početnih tekbira, tešehuda, namaza u strahu, tekbira u bajram namazu, tekbira kod dženaze namaza, i mnogo drugih stvari što je u svim slučajevima propisano. Iako je moguće reći da su neke od ovih vrsta bolje.

Zatim ćemo zbog tih stvari u ummetu kod velikog broja ljudi naići na razilaženje, što nekada vodi do borbi između pojedinih skupina, kao što je razilaženje oko oblika i okvira ikameta i sl. tome. Ovo je bez sumnje haram. A oni koji nisu dospjeli do ovog stupnja u njihovim srcima ćeš naći slijeđenje prohtjeva u žudnji za jednom od ove dvije vrste dok u isto vrijeme izbjegava onu drugu ili da zabranjuje istu, što je ustvari zabranio Poslanik, tj. ovu vrstu razilaženja.

Od ove vrste jeste i ono koje se u stvarnosti poklapa sa značenjem onog drugog ali se razlikuju po izražavanju ili terminoligiji koju koriste. Kao što se ljudi razilaze po pitanju termina šerijatski određenih kazni (hudud) ili oko definicija, ili oblika dokaza, ili izražavanja oko naziva, podjele propisa i sl.

Zatim neznanje i nepravda navedu ljude da pohvale jedno mišljenje te da pokude ono drugo.

Od ove vrste jeste i to da se mogu naći dva različita značenja ali jedno drugom ne suprotstavljaju. Tako da i ovo i ono mišljenje bivaju ispravnim. Čak iako značenje onog mišljenja nije isto što i značenje ovog drugog. Ovoga je veoma mnogo u razilaženjima.

Kod ove vrste razilaženja moguće je da budu dva šerijatski propisana puta. Tako da jedna skupina ili narod slijede ovaj put dok su drugi izabrali onaj put i pravac, ali su u suštini obadvojica pohvaljeni u vjeri. Zatim dođe neznanje ili nepravda pa ponese jedne da kude one druge, ili da se želi istaći nad njih bez lijepog cilja, ili bez znanja ili bez nijeta.

Što se tiče **druge vrste** tj razilaženja u suprotnosti,ovo se odnosi na dva potpuno različita mišljenja koja negiraju jedno drugo. Nekada to biva u osnovama a nekada u sporednim stvarima. Većina učenjaka je stava da je "samo jedan u pravu", neki su mišljenja da je "svaki mudžtehid u pravu"[1] jer je kod njega ovo razlikovanje u vrstama ne u suprotnosti.[2]

U ovom slučaju odricanje je teže jer se oba mišljenja suprotstavljaju jedno drugom. Međutim u velikom broju ovakvih slučajeva možemo naći da kod protivničke strane, uprkos protivljenju neistomišljenika, ima i istine, ili da se poziva na dokaz koji povlači za sobom istinu. Tako da u potpunosti odbije istinu u ovoj osnovi[3] ili da djelimično ostane poništen kao što je prvi bio poništen u osnovi. Kao što sam imao priliku primjetiti ovakvo nešto kod ehli sunneta po pitanjima kadera, sifata (svojstava), ashaba i drugih stvari.[4] Što se tiče novotara kod njih je stvar očita, kao što sam vidio i kod velikog broja pravnika, ili bar kod većine

---

[1] Mudžtehid je učenjak koji se trudi da na osnovu šerijatskih dokaza i u vjeri poznate načine dođe do određenih rješenja. A naziv je zet iz riječi 'džehd' što znači ulaganje truda (o.p.)

novijih pravnika u pravnim pitanjima. Također sam ovo vidio i kod onih koji se predstavljaju da su pravnici a u stvari to nisu, kao i kod nekih sufija ili pojedinih sufijskih grupa. Po ovom pitanju postoji dosta njima sličnih.

A onima kojima je Allah dao uputu i svjetlost uvijdet će korist smjernica Kur'ana i suneta u pogledu ovih stvari kada su u pitanju ove i njima slične stvari. Iako zdrava srca sa početne pozicije gledanja odbijaju ovakav čin, nego prihvataj svjetlost na svjetlost, a kome Allah ne podari svjetlost njemu nema druge svjetlosti.

U ovoj prvoj vrsti, koju smo nazvali "razilaženje vrsta", svaka strana je na istini i u pravu bez sumnje. Ali pokuđenost se odnosi na svakog onoga ko se nepravedno odnosi prema suprotnoj strani. Kur'an ukazuje na pohvalu svake od ove dvije strane u sličnom slučaju kao što je u riječima Uzvišenog:

"To što ste neke palme posjekli ili ih, da uspravno stoje, ostavili s Allahovim dopuštenjem ste učinili." (Sura El-Hašr, 5)

Kada su ashabi opkolili jevrejsko pleme Benu Nadir razišli su se oko dozvoljenosti posijecanja drveća i palmi, tako da su jedni od njih sjekli dok su se drugi sustezali. Ili kao što je slučaj u riječima Uzvišenog:

"I spomeni Davuda i Sulejmana, kada su sudili o usjevu što su ga noću ovce nečije opasle, i Mi smo bili svjedoci suđenju njihovu i učinismo da Sulejman pronikne u to, a obojici smo mudrost i znanje dali." (Sura El-Enbija, 78-79)

Sulejmana je izdvojio sa razumijevanjem a obadvojicu je pohvalio sa znanjem i mudrošću.

Ili kao što je Poslanik ﷺ odobrio postupak - na dan Benu Kurejze[1] - kada je naredio talalu da poviče da ***"niko ne smije klanjati ikindiju osim u njihovom naselju."*** Pa su neki klanjali ikindiju u njeno vrijeme dok su je drugi klanjali sve dok nisu dospjeli do Benu Kurejze. Ili kao što je Poslanik ﷺ rekao:

[1] Ukazuje na hadis mutefekun alejhi od Poslanika ﷺ u slučaju Benu Kurejze.

"Ako se potrudi sudija pa pogodi ima dvije nagrade, a ako se potrudi pa pogriješi ima jednu nagradu."[1]

Primjera po ovom pitanju ima mnogo.

Što se tiče druge vrste razilaženja koja je spomenuta u Allahovoj Knjizi to je ono razilaženje u kojem je pohvaljena jedna strana, a to su mu'mini, dok je pokudio drugu stranu kao što je u riječima:

"To su poslanici, Mi smo odlikovali jedne nad drugim. Neke od poslanika odlikovali smo jedne nad drugima. S nekima od njih je i Allah govorio, a neke je za više stupnjeva uzdigao. A Isau, sinu Merjeminu, jasne smo dokaze dali i Ruhom svetim ga podržali. Da je Allah htio, oni se ne bi međusobno poslije njih ubijali." (Sura El-Beqare, 253)

Pa kaže:

"Ali oni su se razišli: neki su od njih vjerovali, a neki su poricali." (Sura El-Beqare, 253)

Također i riječi:

"Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga; onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od Vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana od nje će se istopiti ono što je u trbusima njihovim, i koža a gvozdenim maljevima bit će mlaćeni kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni: 'Iskusite patnju u užasnoj Vatri! "A one koji budu vjerovali i dobra djela činili, Allah će u džennetske bašče uvesti." (Sura El-Hadždž, 19-22)

Pored toga što je potvrđeno u vjerodostojnim predajama od Ebu Zerra "*da je ovaj ajet objavljen o dvjema sukobljenim stranama na dan Bedra. Između Alije, Hamze i Ubejde b. Harisa i onih koji su se*

[1] Mutefekun alejhi, a njegov tekst je sljedeći: "*Ako sudi sudija pa se potrudi i bude u pravu ima dvije nagrade, a ako bude sudio pa se potrudi i pogriješi onda ima jednu nagradu.*"

pojavili na dvoboju protiv njih od Kurejšija: Utbe, Šejbe i Velida b. Utbe."[1]

Većina razilaženja u ummetu koji vode u slijeđenje prohtjeva jeste od prve vrste što je u nekim slučajevima dovelo do prolijevanja krvi, otimanja imetaka, neprijateljstva i mržnje. Jer jedna skupina ne prihvata i ne uzima u obzir istinu koja se nalazi kod one druge strane, a ono što je kod nje od istine uveličava ako je potrebno i sa lažima a ona druga strana to isto čini u pogledu ove prve.

Allah ﷻ kao korijen razilaženja navodi *bagj* što može označavati zavist:

"A povod je neslaganju bila međusobna zavist, baš od onih kojima je data, i to kada su im već bili došli Jasni dokazi." (Sura El-Beqare, 213)

Jer *bagj* je prelazak granice što je spomenuto na velikom broju mjesta u Kur'anu, kako bi se opomenuo ovaj ummet.

Približno ovom poglavlju ili temi jeste i to što su zabilježili (Buharija i Muslim) u svojim 'Sahihima' od Ebu Zinada od E'aredža od Ebu Hurejre ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Pustite me na onome na čemu sam vas ostavio. Jer oni koji su bili prije vas su propali radi mnoštva pitanja i razilaženja sa vjerovjesnicima. Ako vam nešto zabranim toga se klonite, a ako vam nešto naredim onda to učinite u onolikoj mjeri koliko možete."[2]

Naredio im je da se klone onoga što im nije naređeno, pojašnjavajući to kao razlog propasti prethodnih naroda bio zbog prevelikog zapitkivanja, zatim suprotstavljanja poslanicima kroz griješenje. Kao što nas je o tome Allah ﷻ obavijestio kako su se sinovi Israilovi suprotstavil Musau ؑ u pogledu džihada i zbog opširnog zapitkivanja o svojstvima krave koju im je naredio da zakolju.

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4743.
[2] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 7288 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1337.

Ovo razilaženje sa poslanicima – Allah najbolje zna – odnosi se na neposlušnost ljudi njima. Kao što se kaže ljudi su se razišli sa vladarem dakle odbili su mu poslušnost.

Prvotno razilaženje je razilaženje jednih sa drugima, iako se ove dvije stvari moraju uvijek naći zajedno. Kao i zbog toga što je razilaženje sa poslanicima, međusobno razilaženje, što se može shvatiti iz samog govora.

Zatim cjelovito razilaženje može biti u pogledu objave ili načina učenja, kao što je slučaj u hadisu od Ibn Mes'uda. Može biti i u pogledu interpretacije ili tumačenja, kao što je slučaj u hadisu Abdullaha b. Amra. Jer hadis Amra b. Šuajba ukazuje na to, iako o tome postoji priča.

Ahmed u 'Musnedu' kaže:

"Govorio nam je Ismail govorio nam je Davud b. Ebu Hind od Amra b. Šuajba o njegovog oca od njegovog djeda: ***"Da je skupina ljudi sjedila ispred Vjerovjesnikovih ﷺ vrata. Pa su neki rekli: "Zar Allah nije rekao tako i tako?" Drugi rekoše: "Zar nije Allah rekao tako i tako?" Pa je to čuo Allahov Poslanik ﷺ, zatim izađe, a na njegovom licu kao da je boja sjemena šipka (nar) te reče: "Je li vam to naređeno? Jeste li radi toga poslani; da stavljate dijelove Allahove Knjige suprotno jedne drugima? Narodi koji su bili prije vas su radi toga zalutali. Vi ništa nemate od toga ovdje. Pogledajte šta sam vam naredio, pa to činite. A ono što sam vam zabranio toga se klonite."***[1]*,*

I kaže:

"Govorio nam je Junus govorio nam je Hamad b. Seleme od Humejda i Metara Verraka i Davuda b. Ebu Hinda: "Da je Allahov Poslanik ﷺ izašao među ashabe, a oni su se raspravljali o kaderu – pa je naveo hadis."[2]

Ahmed kaže:

---

[1] Bilježi ga Ahmed 2 dio, str. 196 a lanac mu je hasen.
[2] Nalazi se u Ahmedovom 'Musnedu' 2. dio, str. 196.

"Govorio nam je Enes b. Ijjad govorio nam je Hazim prenoseći od Amra b. Šuajba od njegovog oca od njegovog djeda da je rekao:

"Ja i moj brat smo sjedili jednom prilikom što ne bi zamjenio za crveno blago. Došao sam sa bratom a velikani među ashabima Allahovog Poslanika ﷺ su sjedili kod jednih od njegovih vrata. Bilo nam je mrsko da ih razdvajamo pa smo sjeli kod jedne od njegovih soba. Oni spomenuše ajet iz Kur'ana, pa se počeše oko njega raspravljati. Tako da im se glasovi povisiše nakon čega izađe Allahov Poslanik ﷺ ljutit, a lice mu pocrvenilo. Gađao ih je prašinom i govorio: "Polahko narode, zbog toga su uništeni narodi prije vas. Zbog razilaženja sa njihovim vjerovjesnicima i kontriranja dijelova Knjige jednih drugima. Kur'an nije objavljen da kontrira sam sebi, nego je objavljen da potvrdi svoje dijelove. Ono što spoznate od njega to činite a ono što vam ne bude poznato stavite to pred njegove učenjake."[1]

Ahmed kaže:

Govorio nam je Ebu Muavija govorio nam je Davud b. Ebu Hind prenoseći od Amra b. Šuajba od njegovog oca od njegovog djeda da je rekao:

"Jednog dana je Allahov Poslanik ﷺ izašao a ljudi su se raspravljali o kaderu." Kaže: "Kao da mu se na licu raspuklo sjemenje šipka od ljutnje." Kaže: "Pa im je rekao: "Šta vam je kontrirate dijelove Allahove Knjige jedne drugima? Zbog toga su propali oni prije vas." Kaže: "Nisam se ni čemu više radovao nego da budem u društvu Allahovog Poslanika ﷺ a da ne budem primijetan ali mi ne bi bilo drago da nisam prisustvovao."[2]

[1] Bilježi ga Ahmed 2 dio, str. 181 a lanac mu je hasen.
[2] Bilježi ga Ahmed 2 dio, str. 187 a lanac mu je hasen.

Ovaj hadis je zapamćen od Amra b. Šuajba a od njega ga prenosi nekolicina ljudi. Dok ga Ibn Madže spominje u svom 'Sunnenu' od Ebu Muavije kao što smo spomenuli.[1]

Ahmed je ovaj hadis napisao u pismu koje je poslao Mutevekilu. Na dan rasprave u 'Kući' sa njima je govorio: "Nama je zabranjeno da kontriramo Kur'an jedne dijelove drugima."

To je bilo zbog njegovog znanja – rahimehullah – koliko je štetno suprotstavljati se ovom hadisu.

Ovo značenje prenosi Tirmizi u hadisu od Ebu Hurejre i kaže: "Hadis je čudan i hasen." Kaže: "U poglavlju se prenosi od Omera, Aiše i Enesa."[2]

Ovo je veoma opširno poglavlje i nemamo namjeru o njemu govoriti na ovom mjestu, nego je cilj bio da se skrene pažnja na ono od čega postoji bojazan za ummet zbog poistovjećivanja sa prethodnim narodima. Nego je stvar u tome kako Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Osnova ljudske propasti je bila u razilaženju po pitanju kadera."*** Na osnovu toga se pojavio pravac vatropoklonika (medžusija) koji su potvrđivali dvije osnove: svjetlost i tamu. Kao i pravac Sabia' i drugih koji su govorili o prethodnom postojanju svijeta. Zatim velikog broja medžusija ovog ummeta i drugih[3]. Ovakav smjer su zauzeli mnogi koji su obesnažili vjerozakone.

Ljudi su se razišli po pitanju razloga Allahovog postupka te zašto je to učinio. Pa su htjeli da Mu potvrde nešto što bi uporedo išlo sa pojašnjenjem Njegovog postupka na osnovu Njegovog poređenja sa stvorenjima. Tako da su zapali u najveću zabludu. Zbog toga što su mislili da je Njegovo djelo neophodno za Njega, ili su mislili da je On činioc u oba slučaja. Ili su pak mislili da On čini nešto a stvorenja drugi dio, ili da je ono što je učinio nije

[1] Bilježi ga Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 85, a lanac mu je hasen.

[2] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2133. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je čudan i nije nam poznat osim u ovom obliku u hadisu od Saliha Murrija. Murri prenosi čudne hadise sa kojima se osamostaljuje i koji se ne mogu uzeti u obzir." Hadis je hasen na osnovu onih hadisa koji ga jačaju zato pogledaj one koje smo naveli od njih.

naredio da se čini njemu suprotno, a ono što je naredio nije odredio njemu suprotno.

To je bilo zbog toga što su postavili kontradiktorno Njegova djela i naredbe, tako da je jedna skupina potvrdila kader a negirala naredbu. Dok su drugi potvrdili naredbu a negirali kader. Ovo se desilo kada su obje strane povjerovale da je spoj ove dvije stvari nemoguć. Tako da je svaki od njih obesnažio negirajući ono na čemu je onaj drugi.

Mnogo je takvih primjera u kojima se ljudi raspravljaju prije nego razmotre sve aspekte i detalje. Zato je Poslanik ﷺ rekao:

"Ono što spoznate od njega to činite, a ono što ne budete znali stavite pred njegove učenjake."

Cilj spomena ovih hadisa je skretanje pažnje iz hadisa i sunneta na isto ono što je u Kur'anu od riječi Uzvišenog:

"Pa ste se upuštali u navaljalštine kao što su se upuštali oni prije vas."

U to spada i ono što je prenio Zuheri od Sinana b. Ebu Sinana Duvelia od Ebu Vakida Lejsija da je rekao:

"Krenuli smo sa Allahovim Poslanikom ﷺ na Hunejn a tek smo primili islam. Mušrici su imali drvo oko kojeg su bdjeli, i na koje su kačili (radi berićeta) svoje oružje. To drvo se zvalo 'Zatu Envat' pa smo naišli pored njega i rekli: "Allahov Poslaniče, odredi nam 'Zatu Envat' kao što oni imaju 'Zatu Envat'." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Allahu ekber, to su običaji. Vi ste rekli, tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša ono što su sinovi Israilovi rekli Musau:

"Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!" (Sura El-A'raf, 138)

Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas."

Bilježe ga Malik, Nesai i Tirmizi, pa kaže: "Ovo je hasen i sahih hadis.[1] Sa riječima: ***"Vi ćete slijediti običaj onih prija vas."***

Prethodno sam naveo što su šejhovi zabilježili (Buharija i Muslim) u 'Sahihima' od Ebu Seida El Hudrija da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Vi ćete slijediti puteve onih koji su bili prije vas, korak po korak. Pa kada bi oni ušli u gušterovu rupu vi bi ste ih slijedili." Rekoše: "Allahov Poslaniče, jel jevreje i kršćane?" On reče: "Pa koga drugoga."

Buharija prenosi od Ebu Hurejre ؓ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Moj ummet će krenuti putem prethodnih naroda. Pedalj po pedalj, lakat po lakat." Pa su rekli: "Jel prezijanaca i bizantijaca?" Kaže: "Jel ima neko drugi osim njih?"

Sve ovo što je izrekao je samo vijest o onome što se dešava, i zbog pokuđenosti onoga ko to učini. Kao što je imao običaj govoriti o onome što će ljudi činiti pred Sudnji dan od njegovih predznaka kao i zabranjenih stvari.

Dakle ovdje želimo naglasiti opasnost od oponašanja i poistovjećivanja sa židovima, kršćanima, bizantijcima i perzijancima a što je Uzvišeni Allah prezreo.

Ne može se reći: "Ako su Kur'an i sunnet ukazali da će se te stvari desiti, kakva je onda korist od zabrane?" Jer su Kur'an i sunnet ukazali da će u ovom ummetu biti grupa ljudi koja će se držati istine koju je Allah poslao sa Muhammedom ﷺ sve do Sudnjeg dana. Kao i to da se neće sakupiti na zabludi. Tako da pomenute zabrane utiču na povećanje broja ove spašene skupine, te njeno učvršćivanje i povećanje njenog imana. Molimo Allaha, Koji odgovara na molbe, da nas učini od njih.

---

[1] Biježe ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2180, Ahmed 5 dio, str. 218, a hadis je sahih kao što je rekao Tirmizi.

Kada bi pretpostavili da među ljudima nema nikoga ko se kloni ovog poistovjećivanja, spoznaja tih stvari bi bila spoznaja nečeg ružnog i nečeg u što smo dužni vjerovati. Jer znanje o nečemu što mrzi Allah i vjerovanje u isto je dobro, makar se i ne radilo po tom. Vrijednost znanja i vjerovanja je veća korist od pukog izvršavanja poslova za koje se ne veže znanje. Ako čovjek spozna dobro, pokudi zlo, bit će bolji nego da bude mrtvog srca, koje niti zna za dobro niti kudi zlo.

Zar ne vidiš da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Ko od vas vidi zlo neka ga izmijeni rukom. A ako ne može neka to učini jezikom, a ako ni to ne može onda neka to učini srcem, ali to je najslabiji vid imana." Bilježi ga Muslim.[1]

U drugoj predaji stoji:

"Iza toga nema imana ni koliko je zrno gorušice."

Negiranje srcem je vjerovanje da je to zlo i osjećaj odvratnosti prema njemu. Ako se ovo desi onda se u srcu nalazi iman, ali ako srce izgubi spoznaju za dobrim i kuđenjem lošeg iz tog srca se iman uzdigne.

Također je moguće da čovjek zatraži oprosta za učinjene grijehe i ako ustrajava na njima. Ili čini dobra djela koja brišu loša, ili bar jedan njihov dio. Jer će možda smanjiti činjenje zla ili da mu oslabi želja u potrazi za njim, kada sazna da se radi o zlu.

Ako bi pretpostavili da znamo da se ljudi ne klone zla niti ga priznaju za zlo, to ne bi bila prepreka da se dostavi poruka i pojasni znanje. Čak to ne može poništiti obavezu dostave, niti obavezu naređivanja dobra i spriječavanja zla. Ovo je mišljenje Ahmeda u jednoj od predaja od njega. Također ovo je mišljenje velikog broja učenjaka, imajući na umu da ovo nije mjesto o pojašnjavanju ove teme. Hvala Allahu da nas je Poslanik ﷺ obavijestio da će:

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 49:

"U njegovom ummetu uvijek biti istaknuta skupina na istini sve dok Allah ne dođe sa Svojom odredbom."[1]

Ova priča nije od specifičnosti ovog pitanja, nego se odnosi na svako zlo koje je Poslanik ﷺ nagovijestio da će se desiti.[2]

Ono što ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa nevjernicima jesu sljedeći Kur'anski ajeti:

"O vjernici, ne govorite "Raina!", nego recite "Unzurna!" i slušajte. A nevjernicima bolna patnja pripada." (Sura El-Beqare, 104)

Katade i drugi kažu: "Ovo su jevreji govorili izigravajući se, pa je Allah to zabranio mu'minima da govore poput njih." Također kaže: "Jevreji su koristili ovaj termin obraćajući se Poslaniku ﷺ, ismijavajući ga, a kod njih je ta riječ imala loše značenje."

Ahmed od Atije Aufija prenosi da je rekao: "Ljudi od jevreja su dolazili i govorili 'raina' slušaj nas, pa su muslimani učinili isto te im je Allah zabranio ono što su činili jevreji."

Ata' kaže: "Ovo je jedan od jezika kojeg su ensarije koristile u džahilijetu." Ebu Alije kaže: "Arapski mnogobošci bi u razgovoru jednih sa drugima govorili svom sagovorniku: "Raini svoj sluh" pa im je to zabranjeno." Isto tako je rekao i Dahak.

Sve ovo pojašnjava da je muslimanima zabranjeno da koriste ovu riječ. Jer su je jevreji koristili. Ali iako je od jevreja bila lošeg značenja kod muslimana nije imala takvo značenje osim što su se u tome poistovijetili sa nevjernicima i to (jevrejima) koristi kao sredstvo do njihovog cilja.[3]

Allah kaže:

"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, Allah će se za njih pobrinuti. On će ih o onome što su radili obavijestiti." (Sura El-En'am, 159)

---

[1] Hadis je mutevatir.

Poznato je da su kafiri raskomadali svoju vjeru i da su se podijelili u stranke, kao što Uzvišeni kaže:

"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli!" (Sura Al Imran, 105)

I kaže:

"A podvojili su se oni kojima je data Knjiga baš onda kada im je došao dokaz jasni." (Sura El-Bejjine, 4)

I kaže:

"I od onih koji govore: "Mi smo kršćani", ali su i oni dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili, zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana ubacili." (Sura El-Maide, 14)

O jevrejima kaže:

"A to što ti objavljuje Gospodar tvoj pojačat će kod mnogih od njih zabludu i nevjerovanje. Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju sve do Smaka svijeta." (Sura El-Maide, 64)

Allah je Svom Vjerovjesniku rekao: **"Tebe se ništa ne tiču."** Što znači njegovo odricanje u svim pogledima. A onaj ko bude slijedio nekoga drugoga u nečemu on pripada njemu u toj stvari. Jer ako neko kaže: "Ja sam od ovoga, ovaj je od mene" tj. ja sam od njegove vrste a on je od moje vrste. Zato što se dva čovjeka ne mogu spojiti osim u vrsti, kao što je u riječima Uzvišenog:

"Vi ste jedni od drugih." (Sura Al Imran, 195)

Ili Poslanikove ﷺ riječi Aliji: ***"Ti si od mene ja sam od tebe."***[1]

Ako neko kaže: "Ti nemaš ništa sa njim." Tj. nemaš sa njim ništa zajedničko, nego se ti odričeš njega u svakom pogledu.

Ako je Allah zaštitio i očistio Svog Poslanika ﷺ od svih njihovih stvari otuda i onaj ko istinski bude slijedio Poslanika ﷺ bit će da se i on odrekao svega onoga što je od njihovih karakteristika

[1] Ovo je dio dugačkog hadisa Bera'a o primirju na Hudejbiji, kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 2699 i drugi.

kao što se i Poslanik ﷺ odrekao. A onaj ko se poistovjeti sa njima suprotstavlja se Poslaniku ﷺ u tolikoj mjeri u kolikoj se poistovjetio sa njima.

Dvojica ljudi potpuno različitih u vjeri, što se više poistovjećuješ sa jednim sve više se razlikuješ od drugoga.

Allah kaže:

"Allahu pripada sve što je na nebesima i što je na Zemlji! Pokazivali vi što je u dušama vašim ili skrivali, Allah će vas za to pitati, pa će oprostiti kome hoće, a kazniti koga hoće! A Allah je Svemoćan! Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara Njegova, i vjernici, svaki od njih vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove, mi među poslanicima Njegovim ne pravimo podjelu! Oni govore: "Čujemo i pokoravamo se. Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, i Tebi se vraćamo! Allah nijednu osobu ne opterećuje preko mogućnosti njene; njoj u korist pripada ono što je stekla, a protiv nje je što je stekla (zla)! "Gospodaru naš, ne uzmi nam u grijeh ako zaboravimo ili nehotice pogriješimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga natovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim za što nemamo snage! Ti preko grijeha nam pređi, oprosti nam i smiluj nam se! Ti si Gospodar naš, pa pomozi nas protiv naroda koji ne vjeruje!" (Sura El-Beqare, 284 – 286)

Muslim bilježi u svom 'Sahihu' od Ala'a b. Abdu Rahmana a on od njegovog oca od Ebu Hurejre ؓ da je rekao:

"Kada je objavljeno Allahovom Poslaniku ﷺ

"Allahu pripada sve što je na nebesima i što je na Zemlji! Pokazivali vi što je u dušama vašim ili skrivali, Allah će vas za to pitati."

To je teško palo Poslanikovim ashabima. Pa su došli kod Allahovog Poslanika ﷺ, sjeli na koljena i rekli: "Da, Allahov Poslaniče, naređeno nam je ono što možemo podnijeti od namaza, posta, džihada i sadake. Ali ti je objavljen ovaj ajet što ne možemo podnijeti." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Zar želite da kažete kao što su rekle dvije skupine kitabija prije vas: "Čujemo i nepokoravamo se." Nego recite: "Čujemo i pokoravamo se, Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, i Tebi

se vraćamo!" Pa kada su učinili što im se naređuje u ovom ajetu Allah je dokinuo prethodni ajet te je objavio:

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara Njegova, i vjernici, svaki od njih vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove, mi među poslanicima Njegovim ne pravimo podjelu! Oni govore: "Čujemo i pokoravamo se. Molimo Te za oprost, Gospodaru naš, i Tebi se vraćamo!"

A kada su to učinili Allah je dokinuo ovaj ajet pa je objavio sljedeći:

"Allah nijednu osobu ne opterećuje preko mogućnosti njene; njoj u korist pripada ono što je stekla, a protiv nje je što je stekla (zla)! "Gospodaru naš, ne uzmi nam u grijeh ako zaboravimo ili nehotice pogriješimo! *Kaže: "Da."* **" Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga natovario na one prije nas!"** *Kaže: "Da."* **"Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim za što nemamo snage!"** *Kaže: "Da."* **Ti preko grijeha nam pređi, oprosti nam i smiluj nam se! Ti si Gospodar naš, pa pomozi nas protiv naroda koji ne vjeruje!"** *Kaže: "Da."*[1]

Allahov Poslanik ﷺ ih je upozorio da Allahove naredbe ne dočekuju onako kako su to činili kitabije. Nego im je naredio poslušnost i pokornost, što im je Allah prihvatio u zahvalnost, te je od njih otklonuo bremena i terete koji su bili na onima prije njih.

Allah opisujući Poslanika kaže:

"Koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi." (Sura El-A'araf, 157)

Allah ﷻ obavjšeštava da će Njegov Poslanik ﷺ oslobađati tereta i teškoća koje su bile na kitabijama.

Ovo odnosi na dizanje obaveza i zabrana – Allah nas obavještava da voli da se koriste Njegove olakšice ali mrzi da se

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 125.

griješi i bude nepokorno prema Njemu, što je preneseno u vjerodostojnim predajama od Vjerovjesnika ﷺ.[1]

Allahov Poslanik ﷺ je mrzio poistovjećivanje sa *kitabijama* u nošenju ovih tereta i teškoća. Svojima ashabima je zabranjivao monaštvo.[2] Pa je rekao: ***"U islamu nema monaštva."***[3] Naredio je sehur.[4] Zabranio je bezprekidni post[5]. Kudeći *kitabije* i opominjući nas od poređenja sa njima kaže: "To su njihovi ostaci u samostanima." *[6] a ovo poglavlje je veoma opširno.

Uzvišeni kaže:

---

[1] To je potvrđeno u merfua hadisu od Ibn Omera – radijallahu anhuma – riječima: "Allah voli da se koriste Njegove olakšice, kao što mrzi da se čine grijesi." Bilježi ga Ahmed 2. dio, str. 108. Pogledaj 'Irvaul galil' 564, 'Sahih tergib' 1051, 'Sahih džami'a sagir' 1886.

[2] Monaštvo je prekid svake veze sa ovosvjetskim uživanjima.

[3] Begavi je ovaj hadis naveo u 'Šerhu sunne' 2 dio, str. 371 bez lanca prenosilaca. Međutim njegovo značenje je ispravno. Imam Ahmed ga navodi u 'Musnedu' 6. dio, str. 226, Ibn Hiban br. 1288, Taberani u 'Kebiru' 3/4/2 putevima od Abdu Rezaka da je rekao: "Govorio nam je Muamer, od Zuherija od Urve od Aiše merfua predaju: "*Osmane, nama nije propisano monaštvo.*" Lanac mu je sahih.
U predaji kod Darimija 2. dio, str. 132 se bilježi sa dobrim lancem od strane Ibn Ishaka koji kaže: "Rekao mi je Zuheri od Seida b. Musejjiba od Sada b. Ebi Vekasa merfua predaju u kojoj kaže: "*Osmane meni nije naređeno monaštvo.*" Ljudi u njegovom lancu su svi kod Buharije osim Ibn Ishaka. Ali je Muslim bilježio njegove hadise jačajući ga sa drugim prenosiocima jer je bio *saduk mudelis* (povjerljiv ali bez direktnog prenošenja). Međutim u ovom slučaju je naglasio da je čuo hadis lično pa smo prihvatili i sačuvali se njegovog indirektnog prenošenja.

[4] Kao što je u hadisu: "*Sehurite se jer je u sehuru berićet.*" Mutefekun alejhi.

[5] Bezprekidni post se odnosi na onaj vid posta u kojem se čovjek ne iftari sa zalaskom sunca nego nastavi postiti dva ili tri dana bez prekida. Ovo je šerijatski zabranjeno kao što je došlo u hadisu od Ibn Omera – radijjallahu anhuma – pa kaže: "*Allahov Poslanik ﷺ je zabranio bezprekidan post...*" Hadis se nalazi u obadva 'Sahiha'. Također su ga zabilježili od strane Ebu Seida El Hudrija, od Aiše i u hadisu od Eb Hurejre – radijjallahu anhum.

[6] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4904 sa slabim lancem zbog Seida b. Abdu Rahmana b. Ebu Ajmea. Hafiz u 'Takribu' za njega kaže: "Prihvatljiv." Dakle ako se pojača drugim predjama, dok je ustvari slabi hadis, ali ja nisam našao ko ga je ojačao drugim predajama. Hadis je slabim ocijenio Albani u 'Daif 'Sunnen' Ebu Davud'.

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati." (Sura El-Maide, 51)

Uzvišeni kaže:

"Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi."

Kudeći time munafike koji su uzimali jevreje za prijatelje pa sve do riječi Uzvišenog:

"Nećeš naći da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni su zadovoljni Njime. Oni su Allahova stranka a, doista, Allahova su stranka oni koji će sigurno uspjeti." (Sura El-Mudžadele, 14 -22)

Uzvišeni kaže:

"Oni koji vjeruju i iseljavaju se, i u borbi na Allahovu putu zalažu imetke svoje i živote svoje, i oni koji daju utočište i pomažu, oni su prijatelji jedni drugima."

Do riječi Uzvišenog:

"Nevjernici su prijatelji jedni drugima."

Do riječi:

"A oni koji kasnije vjernici postanu, pa se isele i u borbi zajedno s vama učestvuju oni su vaši." (Sura El-Enfal, 72 -75)

Allah je povezao prijateljstvo između muhadžira i ensarija, i sa onima koji budu vjerovali poslije njih i koji se budu iseljavali i borili sve do Sudnjeg dana. Muhadžir je onaj ko se kloni onoga što je Allah zabranio.[1] Džihad ostaje sve do Sudnjeg dana.[1]

---

[1] Kao što je u hadisu kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 10 i 6484 a u njemu stoji "*Muhadžir je onaj ko se kloni onoga što je Allah zabranio.*"

Ova dva svojstva se mogu naći u svakoj osobi. Jer ima mnogo blagih duša koje se klone grijeha bez volje za džihadom, dok postoje jake duše koje teže ka džihadu bez klonjenja od grijeha.

Ali je Allah povezao ljubav između onih koji budu imali ova dva svojstva, to je Muhammedov ﷺ ummet, koji je povjerovao u njega istinskim imanom.

Allah kaže:

"Vaši su zaštitnici samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno namaz obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike pa, Allahova strana će, svakako, pobijediti." (Sura El-Maide, 55-56)

Mnogo je sličnih primjera na drugim mjestima u Kur'anu. Allah naređuje prijateljevanje sa istinskim mu'minima, koji predstavljaju Njegovu stranku i vojsku. O njima obaviještava da ne prijateljuju sa kafirima niti im iskazuju ljubav.

Prijateljstvo i ljubav, iako su vezani za srce, mu'minu je lakše da se razlikuje u onome što je očigledno i da prekine vezu sa kafirima.

Sudjelovanje sa njima u očitim stvarima, može biti ako to ne vodi bliskom ili daljnem razlogu kao jednoj vrsti prijateljevanja ili iskazivanja ljubavi prema njima. Tako da u prekidanju odnosa i razdvajanju od njih možda nema koristi, jer povezivanje sa njima je jedna vrsta onoga na što se pozivaju ljudi. Što svakako nameće i priroda ponašanja ljudi i što svakako dokazuju običaji. Zbog toga su selefi – radijjallahu anhum – koristili ove dokaze u ostavljanju pomaganja sa nevjernicima u upraviteljstvu.[2]

---

[1] U Muslimovom 'Sahihu' pod brojem 1922 se bilježi hadis od Allahovog Poslanika ﷺ: "*Neće prestati postojati ova vjera sve dok se za nju bori jedna skupina muslimana sve dok Sudnjeg dana.*" Mnogo je hadisa koji ukazuju na ovo značenje.

Imam Ahmed sa vjerodostojnim lancem od Ebu Muse El Ešarija ﵁ bilježi da je rekao:

"Rekao sam Omeru: "Imam kršćana pisara." Kaže: "Šta je tebi? Allah te ubio zar nisi čuo da Allah kaže:

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati."

Zašto nisi uzeo muslimana (hanifen tj. monoteistu)?" Kaže: "Rekao sam: "O emire mu'mina (vođo pravovjernih), meni njegovo pisanje a njemu njegova vjera." Kaže: "Ja ih neću počastiti ako ih je Allah ponizio, ja ih neću uzdizati ako ih je Allah pokudio, neću ih sebi približavati ako ih je Allah udaljio."

Kur'an, sunnet Allahovog Poslanika ﷺ i praksa njegovih pravednih halifa te konsenzus učenjaka (idžma') ukazuju na suprotstavljanje i nepoistovjećivanje sa njima.

U oba 'Sahiha' se od Ebu Hurejre ﵁ prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Jevreji i kršćani se ne farbaju pa se razlikujte od njih."

Dakle naredio je razlikovanje od njih.

To znači da je vrsta razlikovanja od njih ciljana stvar u vjeri. Ako je naređena vrsta razlikovanja onda će se postići željeno. A ako je naređeno razlikovanje samo u izmjeni boje kose onda je to radi samog razlikovanja. Razlikovanje može biti samostalni razlog, ili neki drugi ili djelimični razlog.

U svakom slučaju naređivanje u razlikovanju od njih je šerijatski tražena stvar. Ako se neka stvar naredi i ako je uzeta iz samog značenja riječi biva opštenitijeg pojma od samog djela. Tako da ono što se izvadi iz korijena biva traženom naredbom posebno ako nam se razotkrije da uzeto značenje odgovara mudrosti. Primjer toga kada se kaže gostu ugostit ću ga što znači nahranit ću ga. Ili starom čovjeku, 'cijeni ga' što znači spusti glas pred njim i sl. Ovo može biti na više načina.

Prvi oblik je: ako se naredba veže za imenicu u obliku objekta izvedenog od značenja onda će to značenje biti pojašnjenje propisa kao što je u riječima Uzvišenog:

"Ubijajte mnogobožce"(Sura Et-Tewbe, 5)

I kao što kaže:

"Izmirite dva brata" (Sura El-Hudžurat,10)

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Obilazite bolesnog, nahranite gladnog i oslobodite roba."[1]

Ovo je opšte poznata stvar.

Ako je naređeno djelo uzeto iz opštenitijeg značenja od njega onda će ista naredba i slijeđenje biti vezano za opštije značenje, što znači da će prvenstveno biti naređeno.[2]

Drugi oblik je: Svi glagoli izvučeni – bez obzira da li bili uzeti iz korijena (masdara) ili da je korijen uzet od njih ili da je svaki od njih uzet od onoga drugoga – tj. da između njih postoji veza u terminu i značenju što ne znači da je jedan od njih osnova a drugi ogranak shodno sažetim značenjima kao što je očinstvo, sinovstvo ili obostrano bratstvo i sl. tome.

U svakom slučaju – ako se u naredbi upotrebi neki glagol onda i radnja na koju se odnosi njegov korijen (masdar) biva tražena od strane onoga koji naređuje i to se cilja, kao što je u riječima Uzvišenog:

"Allaha se bojte." (Sura El-Beqare, 194)

Ili:

"... i dobro činite; Allah doista voli dobročinitelje." (Sura El-Beqare, 195)

Ili kada kaže:

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom ' Sahihu ' br. 3046 od Ebu Muse El- Ešarija kao merfua predaju: "*Oslobodite roba, nahranite gladnog i obilazite bolesnog.*" Rob- zarobljenik.

"U Allaha i Njegova Poslanika vjerujte." (Sura El- Hudžurat, 15)

Kao i ajet u kojem kaže:

"Allahu robujte, mom i vašem Gospodaru." (Sura El-Maide, 117)

Ili ajet:

"Na Njega se oslonite." (Sura Junus, 84)

Zatim pojmovi bogobojaznosti, dobročinstva, imana, robovanja i tevekula - oslonca na Allaha su tražene i ciljane stvari, čak i one same su naređene.

Također naređene stvari su raznovrsne, ne mogu se izvršavati osim sa određenjem. Tako da se sa njihovim određivanjem za njih vežu pojmovi koji nisu cilj od onoga koji naređuje. Ali rob ne može izvršiti određeno djelo koje mu je naređeno osim sa popratnim stvarima koje se odnose na njega. Ako kaže: **"Roba oslobodite."** Pa ako čovjek oslobodi roba, za ovaj opšti pojam se mora vezati neko određivanje: kao da bude crn ili bijel, visok ili nizak, arap ili nearap, i slični atributi, ali je cilj opšti zajednički pojam među ovim određenim stvarima.

Također ako se kaže: "Allaha se bojte, i razlikujte se od jevreja." Mora se imati na umu da bogobojaznost može biti vezana za izvršavanje vadžiba kao što je namaz, post ili može biti vezana za ostavljanje harama kao što je kufr, blud i sl. tome. Pa ako određene specifičnosti tog djela ulaze u pojam bogobojaznosti to ne spriječava da u njega uđu i druge .

Ako vidimo čovjeka koji se nakanio da počini blud, pa mu kažemo "Boj se Allaha", njemu to biva opšti pojam bogobojaznosti u što ulazi i poseban pojam zabrane bluda. Zato što opšti pojam mora ući u njega.

Isti je slučaj i u primjeru ***"Jevreji i kršćani se ne farbaju pa se razlikujte od njih."*** Biva naredbom opšteg pojma razlikovanja, u što ulazi razlikovanje u pogledu farbanja brade, jer je ovo razlog opšteg termina.

Njegov razlog jeste da u samom djelu postoji opšti pojam kao i izricanje njegovog termina i značenja, tako da ga treba izvršiti.

Međutim njegovo odvajanje od uzroka nalaže da bude u sklopu njega i ne spriječava da drugi pojam bude unutar njega.

Ako bi neko rekao da se opšti pojam određuje samo na osnovu svog uzroka, jer se opšte poimanje u ovom slučaju uzima iz njegovog značenja tako da se ne prihvata posebno određivanje kao što je slučaj opšteg pojma.

Ako se kaže da je naredba razlikovanja opšti i suštinski pojam, dok se ta stvar ne može uzimati kao opšti pojam, nego biva dovoljnim razlikovanje u određenom djelu. Isto se odnosi na sve ono što spominju, odakle je uzeto razlikovanje u odnosu na druga djela osim određenog djela?

Ja sam rekao da ovo pitanje mogu navesti pojedini apologetičari (mutekellimin) u opštim pojmovima djela koja su naređena kako bi zbunili pravnike.

Odgovor na njega biva na dva načina:

Prvi: Pojmovi bogobojaznosti, razlikovanja, i slično tome od imena i opštih glagola biti od opšteg pojma koji se odnosi na sve jedinke, a ne kao opća klasa u njenim vrstama.

Opšti pojam se dijeli na tri vrste: opšti pojam koji se odnosi na sve jedinke, i to je ono što na njega ne ukazuje opšti pojam niti njegovo osamostaljivanje u odnosu na njegove djelove.

Drugi: Opšti pojam koji obuhvata sve jedinke, i to je ono kada naziv opšteg pojma ukazuje na njegove jedinke.

Treći: Opšti pojam klase koji se odnosi na njegove vrste i određene stvari, i to je ono na što ukazuje opšti pojam na njegove jedinke.

Prvi je koji se odnosi na sve jedinke u određenim stvarima, djelima i atributima. Kao što stoji u riječima Uzvišenog:

"Lica svoja operite." (Sura El-Maide, 6)

Pojam 'lice' obuhvata obraze, čelo, solufe i sl. tome dok svaki od ovih dijelova ne predstavlja lice. Tako ako se opere neke od ovih dijelova ne može reći da je oprao lice zbog nepostojanja pravog naziva sa nepostojanjem njegovih dijelova.

Isti je slučaj u pogledu atributa i glagola, kao npr. ako se kaže: "Klanjaj" pa čovjek klanja jedan rekat a onda ode bez selama. Ili da mu se kaže: "Posti" te on isposti jedan dio dana neće se brojati da je izvršio naređeno djelo, zbog toga što u njegovim djelima ne postoji opšti pojam namaza niti opšti pojam posta.

Također ako se kaže: "Ukaži ovom čovjeku gostoprimstvo." A on ga nahrani i istuče, neće se brojati da se ponio na osnovu naredbe. Zato što opšti pojam gostoprimstva uslovljava da učini ono što biva drago gostu i da se kloni onoga što mu smeta. Kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Onaj ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ugosti gosta."[1]

Što znači da ako ga djelimično nahrani i ostavi ga gladnog ispostavit će se da mu nije ukazao gostoprimstvo, jer ne postoje svi dijelovi gostoprimstva. Nije moguće reći da je gostoprimstvo opšte poimana činjenica, tj. da se može desiti sa jednim malim dijelom makar to bio i zalogaj.

Isto je kada kaže: ***"Razlikujte se od njih."*** Opšti pojam razlikovanja negira bilo koji vid jednakosti u pojedinim ili većinskim stvarima. Jer opšti pojam razlikovanja je suprotan opštem pojmu poistovjećivanja. Tako da naređivanje jednog biva spriječavanje onoga drugoga.

Nije moguće reći da ako se razlikuje u pojedinim stvarima da je izvršio čin razlikovanja, isto kao što nije moguće reći da onaj koji se poistovjeti u pojedinim stvarima da se poistovjetio u potpunosti.

Tajna toga jeste u razlici između značenja neograničenog pojma i značenja neograničenosti u pojmu. Pojmovi se upotrebljavaju kao neograničeni i ograničeni. Pa ako uzmeš njihovo zajedničko značenje u svim njegovim izvorima, neograničenim i ograničenim, onda će značiti opštenitiji pojam nego u trenutku njegovog izricanja. Zato što se neograničeno

[1] Mutefekun alejhi.

značenje dobija kroz pojedine nazive pojmova u bilo kojoj formi upotrebe u njegovom ograničenoj ili neograničenoj upotrebi.

Ali njegovo značenje kod neograničenosti, nije moguće shvatiti pojedina njegova značenja kod ograničenja, nego za sobom povlači mnoge stvari na što ne može ukazati ograničeni termin. Većina onih koji griješe pogriješe u ovom pitanju.

Zar ne vidiš da pravnici prave razlike između opšteg pojma vode i između opštenitosti tečnosti koja se potvrđuje u čvrstim stvarima u spermi ili promjenjivim stanjima, kao i u svim drugim vodenastim stvarima. Tako da kada želiš ograničiti pojam sa riječima "Učini gostoprimstvo gostu tako što ćeš mu dati srebrenjak." Znači da se radi o ograničenom značenju gostoprimstva. A ako kažeš: "Učini gostoprimstvo gostu." Znači da si naredio opšti pojam ugošćavanja što znači da to za sobom povlači druge stvari koje ne može zadovoljiti samo udjeljivanje jednog srebrenjaka.

Drugi dio od dijelova opšteg pojma jeste opšti pojam roda u njegovim jedinkama, kao što se riječi Uzvišenog **"Ubijajte mnogobošce."** opštenito odnose na svakog mnogobošca.

Treći dio od dijelova opšteg pojma jete opšti pojam roda na pojedince. Kao što su riječi Poslanika ﷺ:

"Musliman neće biti ubijen radi kafira."[1]

Dakle u svim vrstama ubistava koja se dese musliman i kafir.

Ako ova stvar postane jasna onda ćemo shvatiti da neograničeni pojam razlikovanja neće biti postignut ako se to razlikovanje desi u pojedinim stvarima te ako se poistovjećivanje desilo u većini tih stvari. Nego se razlikovanje postiže u svim stvarima ili pak u većini njih. Tako da je opšti pojam razlikovanja

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br 111. Hadis se Također nalazi u musnedima i sunnenima.

suprotan opštem pojmu poistovjećivanja. Njih dvoje se ne mogu spojiti nego nadvladava onaj čije je postojanje veće.

Ovaj zaključak je dobar ali se temelji na premisi, a to je: Da značenje pojma razlikovanja kod izgovora obuhvata razlikovanje u svim očitim stvarima.

Ako se ova pozicija ne otkrije onda uzmi drugi oblik, tj. opšti pojam značenja. Tako da je pojam 'razlikovanje' uzet iz korijena, ali je naređen zbog značenja tj. samog pojma razlikovanja, kao što je već potvrđeno u prethodnim stavkama. Zatim ova stvar se odnosi na sve jedinke u samom pojmu razlikovanja, tako da biva potvrđena sa strane logičnog značenja.

Na ova dva načina se potvrđuje opštenitost u riječima Uzvišenog:

"Zato uzmite iz toga pouku, o vi uviđavni!" (Sura El-Hašr, 2)

I drugi vidovi glagola, imajući na umu da većina ljudi pribjegava ovom drugom obliku, a malo je onih koji koriste prvi oblik, što je ispravnije i potpunije.

Zatim kažemo čuvaj se pomisli da se zadovoljenje pojma «razlikovanje» (muhalefe) može ostvariti bilo čime što bi se moglo nazvati «razlikovanjem». Treba znati da je dodatak na zadovoljavaljući obim (kadr mudžzi') propisan, kao što je u riječima Uzvišenog:

"Ruku i sedždu činite." (Sura El-Hadždž, 77)

I drugi slični primjeri opštih naredbi.

Treći oblik u osnovi potvrđivanja jeste ostavljanje termina posebnog glagola i prelazak na opštenitiji termin od njega u značenju. Kao što je ostavljanje termina 'nahrani ga' te uzimanje termina 'učini mu gostoprimstvo.' Ili ostavljanje termina 'farbajte' te uzimanje termina 'razlikujte se od njih', što mora dovesti do korisnog značenja. U suprotnom podudarnost između termina i značenja je preča nego da se izgovorom opšteg pojma želi neko posebno značenje. U ovom slučaju se korist neće pokazati osim ako se sa ovim opštim značenjem ne pojavi namjera o posebnom značenju, što će se pokazati kroz pomno razmišljanje.

Četvrti oblik: Znanje u opštem pojmu da opšti pojam nalaže znanje posebnog pojma. Znanje u namjeri opšteg pojma o njegovoj opštenitosti nalaže namjeru posebnog značenja. Ako znaš da sve što opija biva opijumom i pićem, tvoje znanje o opštem pojmu obavezno će se naći i onda kada se radi o posebnom obliku. Isti je slučaj ako budeš imao namjeru pod opštim pojmom hrane ili novca, sa znanjem o postojanju određene hrane ili određenog novca na nekom mjestu, tvoja namjera će se obistiniti. Jer se znanje i namjera podudaraju u ovakvim slučajevima. Dok je govor taj koji pojašnjava šta je govornik htio i namjeravao.

Ako se sa naredbom nekog djela sa nazivom koji ima opšte značenje želi postići posebno značenje onda će normalni redoslijed usloviti da se namjera više odnosi na opšti pojam, ali je htio postići posebnu stvar zbog toga što se sa opštim značenjem u ovom slučaju može postići.

Ako kažeš: "Učini mu gostoprimstvo". Naredit ćeš dvije stvari, prva je naredba opšteg pojma gostoprimstva kao i naredba onoga djela sa kojim će se postići opšti pojam. Jer postizanje određene stvari nalaže postizanje i opšteg pojma, što je u stvari ispravno značenje. Ako se kod čovjeka nađu oštroumnost i bistrina u velikom broju slučajeva će se okoristiti, pomoću čega će naći način do pojašnjenja i dokazivanja.

Ostalo je da kažemo da ovo ukazuje na to da je rod razlikovanja naređeni cilj Zakonodavca, što je tačno. Također dovoljno ostvarenje cilja određenog roda se može postići razlikovanjem u pojedinim stvarima a ono što bude preko toga bit će nepotrebno.

Kažem da ako se potvrdi da se rod cilja u potpunosti onda će se to desiti u svakoj njegovoj jedinki. Ako se pretpostavi da obavezno dokidanje pojedinih stvari ne podiže propis na stupanj poželjnosti u odnosu na druge.

Također to ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa njima, jer se ima za namjeru razlikovanje od njih tako što nam je naređeno ispoljavanje nečega što će biti u suprotnosti onome na čemu su oni čak iako u tom djelu ako bi smo ga učinili ne bi bilo poređenje sa našim djelom niti namjerom. Kako onda da nam ne zabrani da

činimo djela u kojima se poistovjećujemo sa njima, bez obzira imali mi namjeru poistovjećivanja ili ne?

Peti oblik: Na osnovu ovoga je utemeljio propis navođenjem riječi 'pa' što ukazuje da ovo utemeljenje jeste pojašnjenje razloga bez oblika. Tako da kaže: "Jevreji i kršćani se ne farbaju, pa se razlikujte od njih." Što znači da razlog naredbe u ovom razlikovanju jeste u tome što se oni ne farbaju. To bi opet značilo kao preformulisana rečenica u smislu: 'Farbajte se jer se oni ne farbaju'. Ako je razlog naredbe njihovo ne činjenje djela, to ukazuje da se namjera razlikovanja od njih potvrđuje kroz šerijat, što i jeste traženo.

To pojašnjava da u namjeri razlikovanja od njih nije bilo uticaja u naredbi farbanja, onda od njihovog spomena ne bi bilo koristi, niti bi bilo lijepo navoditi razlog na samom kraju.

Ovo – iako ukazuje da razlikovanje od njih jeste namjera šerijata – to ne znači da u samom djelu u kojem se treba razlikovati od njih nema ciljane koristi, pored stroge naredbe da razlikovanje mora postojati, ovdje treba spomenuti dvije stvari:

Prva je ta da samo razlikovanje od njih u njihovim očitim postupcima jeste korisno za Allahove robove mu'mine. Zbog toga što u razlikovanju od njih postoji vid odstupanja i odvojenosti što nalaže udaljavanje od djela stanovnika Vatre. Ali djelimična korist će se ukazati onima čija su srca osvijetljena, tako da ono čime su se okarakterisali oni koji su izazvali Allahovu srdžbu i oni koji su zalutali, on vidi kao srčanu bolest čija je šteta veća od tjelesnih bolesti.

Druga je ta da ono na čemu su oni od postupaka i morala može biti štetno ili da narušava ugled te biva zabranjeno a naređuje se suprotno tome, u čemu je korist i usavršavanje ličnosti mu'mina. A od njihovih postupaka nema ništa što nije ili štetno ili narušavajuće, zbog toga što ono što oni čine mogu biti novotarije ili pak derogirana djela i slični štetni postupci. Ono što je u njihovim rukama – čija osnova nije derogirana – podložno je dodavanjima i oduzimanju. Tako da je u tome razlikovanje od njih da bude propisano ono što će biti u obliku savršenstva, a u onome što je kod njih ne može nikada biti savršenstva.

Tako da je u razlikovanju od njih korist i ispravnost u svim našim postupcima. Čak i u onome u čemu su oni postigli potpunost u ovosvjetskim zanimanjima, može nama naštetiti u našim stvarima vezanim za Ahiret, ili pak ono što je još preče u našim ovosvjetskim stvarima, dok se u razlikovanju od njih postiže korist.

U globalu kufr je na razini bolesnog srca, ili još gore, jer ako je srce bolesno od udova sigurno ništa neće ostati zdravo. Zato se ne poredi sa onim bolesnog srca u bilo čemu od njegovih postupaka. Čak iako bi se ta bolest određenog uda pred tobom prikrila moraš znati da ništavilo u osnovnim stvarima utječe na sporedne. Ko ovo primijeti možda će shvatiti jedan dio mudrosti koju je Allah objavio. Jer onaj u čijem je srcu bolest možda će sumnjati u samo razlikovanje, jer ne može da pojmi korist ili da si umisli da se radi o djelima kraljeva i vođa koji se žele uzdizati na Zemlji. Tako mi Allaha vjerovjesništvo je vrhunski ideal kraljevstva kojeg Allah daje kome hoće, a oduzima od koga hoće. Posjedovanje vjerovjesništva je vrhunac ispravnosti, (a ispravna su i djela)onoga ko slijedi Poslanika ﷺ od robova, u stvarima ovosvjetskog života i ahireta.

Suština stvari jeste u tome da svi postupci nevjernika moraju biti manjkavi što spriječava da za njih dobije nekakvu korist. Ako bi se pretpostavilo da neka od njegovih djela bivaju potpunim to bi ukazalo na uspjeh na Ahiretu, međutim sva njihova djela su ili ništavna ili manjkava.

Hvala Allahu na blagodati islama, koji je najveća blagodat i majka svih dobara, onako kako to voli naš Gospodar i čime je On zadovoljan.

Pojašnjeno je da sam čin razlikovanja od njih jeste globalni cilj Zakonodavca. Zbog toga su Imam Ahmed i drugi imami – radijjallahu anhum – naredbu farbanja obrazlagali kao razlog razlikovanja od nevjernika.

Ibn Hanbel kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha da kaže: "Nikome ne bi preporučio a da ne promjeni izgled sijedih vlasi i da se ne poredi sa kitabijama zbog toga što Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Mijenjajte sijede vlasi i nemojte se poistovjećivati sa kitabijama."[1]

Ishak b. Ibrahim kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha da mom ocu govori: "Ebu Hašime, okni se makar jedanput. Ja volim da se ti okniješ i da se ne poistovjećuješ sa jevrejima."

Ovo su riječi sa kojima se Ahmed koristio kao dokazom što je zabilježio Tirmizi od Ebu Hurejre ﵁ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Mijenjajte sijede vlasi i nemojte se poistovjećivati sa jevrejima."

Tirmizi kaže: "Hadis je hasen sahih."[2]

Ovaj hadis bilježi Nesai od Muhammeda b. Kenase od Hišama b. Urveta od Osmana b. Urveta od njegovog oca Zubejra od Poslanika ﷺ da je rekao:

"Mijenjajte sijede vlasi i nemojte se poistovječivati sa jevrejima."

Takođerr u hadisu od Urveta ga bilježi od Abdullaha b. Omera ali Nesai kaže: "Ni jedan od njih nisu zapamćeni"(sačuvani).[3]

Darekutni kaže: "Ovaj hadis od Urveta je poznat kao *mursel* predaja."

Ovaj termin najbolje ukazuje na razlikovanje od njih, kao i na zabranu poistovjećivanja sa njima u ostavljanju bijelih vlasi što nije od naših postupaka, tako da zabrana poređenja sa njima u nečemu biva prečom. Kao i to da je poređenje sa njima haram suprotno prvom značenju.

Također se u 'Sahihima' od Ibn Omera – radijajallahu anhuma – prenosi da je rekao:

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 1752. Hadis je sahih.
[2] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 1752. Hadis je sahih.
[3] Hadis od Zubejra Nesai je naveo u 'Sunnenu' br. 4698, a hadis od Ibn Omera je zabilježio pod brojem 4697 a obadva hadisa su sahihi. Pogledaj 'Silsiletu sahiha' br. 836.

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Razlikujte se od mnogobožaca, kratite brkove i puštajte brade."[1]

Bilježe ga Buharija i Muslim a tekst je njegov.

Naredio je da se razlikujemo od mnogobožaca kao pod opštim pojmom: ***"Kratite brkove i puštajte brade."*** Ova druga rečenica je zamjena one prve. Zamjena se dešava u rečenicama, kao što se dešava i u riječima. Kao što Uzvišeni kaže:

"Koji su vas najgorim mukama mučili: mušku vam djecu klali, a žensku u životu ostavljali." (Sura El-Beqare, 49)

Klanje i ostavljanje u životu je (kao drugi dio rečenice) zamjena prvog dijela tj. najžešće patnje.

Riječ 'razlikovanje od mnogobožaca' je dokaz da rod razlikovanja jeste željeni cilj Zakonodavca'. Ali kad odrediš djelo u ovom slučaju, pa ako dadneš prednost razlogu razlikovanja to će biti davanje prednosti opšteg pojma nad posebnim. Kao što se kaže: "Učini gostoprimstvo svom gostu, nahrani ga i razgovaraj sa njime." Tvoja naredba da se ukaže dobročinstvo na početku je pokazatelj da gostoprimstvo jeste cilj, zatim si odredio djelo koje će biti čin gostoprimstva u tom trenutku.

Potvrđivanje ovog hadisa je sličan riječima: "Oni se ne farbaju pa se razlikujte od njih." Muslim u svom 'Sahihu' od Ebu Hurejre ﵁ bilježi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Kratite brkove, puštajte brade razlikujte se od vatropoklonika."[2]

Nadovezao je opis koji je uzet iz korijena i koji odgovara, što ukazuje da razlikovanje od vatropoklonika jeste cilj Zakonodavca. Što pojašnjava ovaj propis, ili pak postoji drugi razlog ili jedan dio

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' pod brojem 5893. a tekst kod Buharije je sljedeći: "Kratite brkove i puštajte brade." Muslim ga bilježi u svom 'Sahihu' br. 259 a navedeni tekst je od njega.

[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 260.

razloga, iako se kod izricanja ispostavlja da se radi o potpunom razlogu.

Zbog toga su selefi shvatili pokuđenost poistovjećivanja sa vatropoklonicima u ovom slučaju kao i u drugim stvarima tako da su pokudili stvari o kojima nije došao tekst od Poslanika ﷺ ako se radilo o vatropoklonicima.

Mervezi kaže: "Pitao sam Ebu Abdullaha – Ahmeda b. Hanbela – o brijanju zatiljka? Pa mi je rekao: "To rade vatropoklonici, a ko se usporedi sa jednim narodom pripada njima."

Također je rekao: "Ebu Abdullahu je bilo rečeno: "Čovjeku je zabranjeno da brije lice i zatiljak? Pa je rekao: "Što se mene tiče ja ne brijem svoj zatiljak. O tome se prenosi mursel hadis od Katade da je pokuđeno i kaže: "Brijanje zatiljaka je od djela vatropoklonika."[1]

Kaže: "Ebu Abdullah je brijao zatiljak kada bi činio hidžamu (puštao krv)

Ahmed, također, kaže: "Nema smetnje da obrije zatiljak prije hidžame." Od njega Ibn Mensur prenosi da je rekao: "Pitao sam Ahmeda o brijanju zatiljka, pa je rekao: "Ne znam o tome hadis, osim što se prenosi od Ibrahima da je pokudio brijanje zatiljka." Ovo je naveo Hilal i drugi.

Također lancem od Hajsema b. Humejda prenosi da je rekao: "Kraćenje kose na zatiljku je od djela vatropoklonika."

Od Muatemira b. Suljemana Tejmija se prenosi da je rekao: "Moj otac kada bi kratio kosu ne bi više uzimao od zatiljka, pa mu je rečeno zašto to?" On reče: "Mrzio sam da se poredim sa nearapima."

Selefi su pokuđenost nekada obrazlagali zbog poistovjećivana sa kitabijama a nekada sa nearapima.

[1] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' br. 20986.

Oba pojašnjenja su navedena u sunnetu. Iako je Poslanik ﷺ nagovjestio da će se desiti poistovjećivanje sa jednima i drugima, kao što smo prethodno naveli.

Od Šidada b. Evsa se prenosi da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Razlikujte se od jevreja, oni ne klanjaju u svojoj obući niti čarapama."

Bilježi ga Ebu Davud.[1]

Iako je izuvanje obuće kod jevreja uzeto od Musaa kada mu je rečeno:

"Izuj svoju obuću." (Sura Ta-ha, 12)

Od Amra b. Asa ؓ se prenosi da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Prednost našeg posta u odnosu na post kitabija je u sehuru."

Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu'.[2]

Što znači da je razlika između dva ibadeta u onome što je cilj Zakonodavca.

To je direktno izrekao jednom prilikom u predaji koju bilježi Ebu Davud od Ebu Hurejre ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Neće vjera prestati napredovati (biti uzvišena) sve dok ljudi požuruju sa iftarom. Zato što ga jevreji i kršćani odgađaju."[3]

Ovaj tekst ukazuje da očito postojanje vjere jeste upravo zbog požurivanja sa iftarom što je opet u stvari zbog razlikovanja od jevreja i kršćana.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 652. Hadis je sahih.

[2] Br. 1096.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2253 kao i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1697. Hadis je sahih.

Ako je razlog očitog postojanja vjere zbog razlikovanja sa njima, onda je slanje poslanika s ciljem da se uzdigne Allahova vjera iznad svih drugih vjera. A razlikovanje sa njima bude najveći cilj poslanstva.

Ovako Ebu Davud bilježi hadis od Ebu Ejuba El Ensarija ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Moj ummet neće prestati biti u dobru – ili je rekao: "na fitretu" – sve dok ne budu odgađali akšam do pojave zvijezda."[1]

Bilježi ga Ibn Madže od Ibn Abbasa[2] kao i Imam Ahmed u Hadisu od Saiba b. Jezida u kojem je došlo pojašnjenje njegovog razloga:

"Neće prestati biti u dobru sve dok ne budu odgađali akšam do pojave zvijezda; razlikujući se od jevreja, i sve dok ne budu odgađali sabah do nestanka zvijezda; razlikujući se od kršćana."[3]

Seid b. Mensur kaže: "Govorio nam je Ebu Muavija govorio nam je Salt b. Behram prenoseći od Harisa b. Vehba od Abdu Rahmana Sunabihija da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Moj ummet neće prestati biti na dobru sve dok ne budu čekali sa akšamom pojavu zvijezda, suprotstavljajući jevrejima i sve dok ne budu čekali sabah do nestanka zvijezda, suprotstavljajući kršćanima. I sve dok ne budu prepustili dženaze onima kome pripadaju."[4]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u scvom 'Sunnenu' br. 418. Hadis je sahih. Fitret je udahnuta ispravna vjera u svakom novorođenčetu ili se može reći usađeno neiskrivljeno vjerovanje. (o.p.)

[2] Bilježi ga Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 689.

[3] Biježi ga Ahmed u 'Musnedu' (2 dio, str 449).

[4] Bilježi ga Imam Ahmed u 'Musnedu' (4 dio, str. 349) Hadis je mursel jer Sunabihi nije zapamtio Poslanika. Ali je Povjerljiv i jedan od starijih tabi'ina. Ime mu je Abdu Rahman b. Usejle, od njega prenosi skupina ljudi.

Seid b. Mensur kaže: "Govorio nam je Ubejdullah b. Ijjad b. Lukajt od svog oca od Lejle, žene Bešira b. Hasasija, da je rekla:

"Htjela sam da postim dva dana uzastopno bez prekida, pa mi je to zabranio Bešir rekavši: "Allahov Poslanik ﷺ mi je to isto zabranio. I rekao: "To čine kršćani. Postite kako vam je naredio Allah, i upotpunite svoj post kao što vam je naredio Allah:

"Zatim upotpunite post do noći." (Sura El Beqare, 187).

A kada se pojavi noć iftarite se."[1]

Zabranu besprekidnog posta je pojasnio time što je to od djela kršćana. A to je kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže i liči na njihovo monaštvo koje su sami izmislili.

Od Hamada b. Sabita od Enesa ؓ se prenosi:

"Da su jevreji običavali, da ako njihova žena ima menstrualno pranje, ne jedu i ne opšte sa njima u kućama. Pa su ashabi upitali Allahovog Poslanika ﷺ, te je Allah objavio:

"Pitaju te o mjesečnici." (Sura El Beqare, 222)

Pa sve dok kraja ajeta, a Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Činite sve osim opštenja."

To je doprlo do jevreja na što rekoše: "Ovaj čovjek neće ništa ostaviti od naše vjere a da nam se neće suprostaviti u tome. Pa su Usejd b. Hudajr i Ubad b. Bešir došli i rekli: "Allahov Poslaniče, jevreji govore tako i tako, zašto onda da i ne opštimo sa njima?" Lice Allahovog Poslanika ﷺ se promijenilo pa smo pomislili da se naljutio na njih. Oni su izašli a iza njih Poslaniku biješe poklonjeno kiselo mlijeko. On posla po njih da se nađu pa ih napoji mlijekom, po tome smo znali da se nije naljutio na njih." Bilježi ga Muslim.[2]

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4 dio, str. 225. Hafiz ga je ocjenio sahihom u 'Fethu' 4 dio, str. 202. Hadis je onakav kakvim ga je ocjenio.

[2] Br. 302.

Ovaj hadis ukazuje na mnoštvo stvari koje je Allah propisao Svom Poslaniku ﷺ po kojima se razlikuje od jevreja, čak se razlikovao od njih u opštim stvarima do te mjere da su rekli: "...neće ništa ostaviti od naše vjere a da nam se neće suprotstaviti u tome."

Zatim razlikovanje – kao što ćemo pojasniti – nekada može biti u osnovi propisa a nekada u samom njegovom svojstvu.

Odvajanje od žene u toku menstrulanog pranja, nisu se razlikovali u osnovi tog propisa nego u njegovom svojstvu. Jer je Allah dozvolio približavanje ženi koja je u menstrulanom periodu ali ne u predjelu smetnje. Kada su neki od ashaba htjeli da pređu granicu razlikovanja u ostavljanju onoga štoje Allah naredio lice Allahovog Poslanika ﷺ se izmijenilo.

Ovo poglavlje – poglavlje o čistoći –jevrejima je bilo kao teški teret. Tako da su kršćani inovirali stvari kojima su ostavili ono što je Allah naredio, do te mjere da ništa od toga nisu smatrali nečistim. Pa je Allah uputio umjereni ummet u onome što im je propisao kao umjereno po tom pitanju. Iako je ono na čemu su bili jevreji, također bilo propisano. Udaljavanje od onoga što Allah nije propisao da se treba udaljavati, je približavanje jevrejima. A činjenje onoga što je Allah naredio da ga se čovjek kloni je približavanje kršćanima, a najbolji put je Muhammedov ﷺ put.

Od Ebu Umame od Amra b. Abeseta se prenosi da je rekao:

"Mislio sam, dok sam bio u džahilijetu, da su ljudi u zabludi. Nisu bili ni na čemu jer su obožavali idole." Kaže: "Čuo sam za čovjeka u Mekki koji govori o nekim vijestima. Sjeo sam na svoju jahalicu i došao sam kod njega, kad ono Allahov Poslanik ﷺ. Prikrivao se od napada njegovog naroda, pa sam obilazi okolo sve dok nisam došao kod njega unutar Mekke i rekoh mu: "Šta si ti?" Kaže: "Ja sam vjerovjesnik." Rekoh: "Šta je to vjerovjesnik?" Kaže: "Poslao me je Allah." Rekoh: "Sa čime te je poslao?" Kaže: "Poslao me je sa vezanjem

rodbinskih veza, uništavanjem idola, i da se vjeruje u Njegovu Jednoću i da Mu se ne pripisuju ortaci." Upitah: "Ko je još sa tobom na ovome?" Kaže: "Slobodan i rob". – to je rekao a tada sa njim su bili Ebu Bekr i Bilal – Pa sam rekao: "Ja sam tvoj sljedbenik." Kaže: "Ti to nećeš moći u ovom danu. Zar ne vidiš u kakvom smo stanju ja i narod? Nego se vrati svojoj porodici, pa kada čuješ da sam uspio onda mi ponovo dođi." Kaže: "Otišao sam svojoj porodici, a Allahov Poslanik ﷺ je došao u Medinu. Ja sam tada bio među svojom porodicom, pa sam se raspitivao o vijestima i zapitkivao sam ljude, sve dok nije došla grupa ljudi iz Jesriba – tj. od stanovnika Medine – pa sam rekao: "Šta je učinio ovaj čovjek što je došao u Medinu?" Rekoše: "Ljudi mu žure, a njegov narod ga je htio ubiti ali nisu uspjeli u tome." Pa sam došao u Medinu te sam ušao kod njega i rekao sam: "Allahov Poslaniče, poznaješ li me?" On reče: "Da, ti si mi dolazio u Mekku." Rekoh: "Allahov Vjerovjesniče, obavijesti me o onome o čemu te je Allah podučio i što ja ne znam, obavijesti me o namazu." Kaže: "Klanjaj sabah namaz, zatim ne klanjaj ništa od namaza sve dok ne izađe sunce i dok se ne uzdigne. Jer kad izlazi i kad se uzdiže izlazi između šejtanovih rogova, a u tom trenutku mu se klanjaju kafiri. Zatim klanjaj, jer zaista namazu mnogi prisustvuju (misleći na meleke) sve dok se sjenka ne približi koplju. Zatim prestani klanjati, jer se u tom trenutku potpaljuje džehennem. Pa kada se prenese sjenka na drugu stranu klanjaj, jer zaista namazu mnogi prisustvuju, sve dok ne klanjaš ikindiju. Zatim prestani klanjati sve dok ne zađe sunce. Jer ono zalazi između šejtanovih rogova, i u tom trenutku mu se klanjaju kafiri – pa je naveo hadis." Bilježi ga Muslim.[1]

Allahov Poslanik ﷺ je zabranio klanjanje u trenutku izlaska i zalaska sunca, obrazlažući tu zabranu da ono izlazi i zalazi između šejtanovih rogova, te da se u tom trenutku njemu klanjaju kafiri.

---

[1] Bilježi ga Muslim br. 832.

Poznato je da mu'min od svoje sedžde nema za cilj ništa osim klanjanje Allahu, ali je moguće da većina ljudi ne zna da sunce izlazi i zalazi između šejtanovih rogova ne zbog toga što mu se nevjernici klanjaju. Ali je Allahov Poslanik ﷺ zabranio namaz u ovim vremenskim periodima da bi u svakom slučaju spriječio poistovjećivanje.

Jedan dio se koristi pokazuje u tome da pojedinci među današnjim mnogobošcima od onih koji se pozivaju na islam, veličaju zvijezde, tvrdeći da im se obraćaju u svojim potrebama, klanjaju im se, kolju i prinose žrtve. Pojedinci od onih koji se pripisuju islamu među mušricima od sabaija i brahmana su napisali djela u kojima opisuju vrste ibadeta upućenih zvijezdama. Kako bi na taj način dospjeli – kao što tvrde – do ovosvjetskih ciljeva vodstva i sličnog. Međutim sve to je jedna vrsta sihra kojom su se bavili Kenanijci čiji su kraljevi bili nimrudi, među koje je Allah poslao Svog poslanika i Halila(Prijatelja) Ibrahima عليه السلام sa monoteističkom i iskrenom vjerom koju je ispoljavao samo radi Allaha ﷻ. Poslao ga je, dakle, tim mušricima.

Ako u ovom vremenu ima onih koji čine to isto ispoljit će se mudrost zakonodavca – ﷺ – u zabrani klanjanja u tim vremenskim periodima, kako to ne bi dovelo do samog širka. Također u njemu se navodi da sve ono što čine mušrici od ibadeta i sličnog može da bude kufr ili grijeh sa nijetom isto to se zabranjuje mu'minima da to ispoljavaju. Ali ako u tome ne bi imali namjere kao što su namjere mušrika onda će se zabraniti da ne bi bilo razlogom koji vodi u širk i zbog spriječavanja samog čina.

Od ovog poglavlja jeste i to da je Allahov Poslanik ﷺ :

"Kada bi klanjao naspram stuba ili drveta klanjao bi tako što bi ga učinio više na jednoj svojoj strani, desnoj ili lijevoj, ali nije stajao ispred njega ukočeno."[1]

[1] Ovo je došlo u hadisu koje prenosi Imam Ahmed u 'Musnedu' 6. dio, str. 4. U 'Sunnenu' kod Ebu Davuda br. 693 u hadisu od Dibae bint Mikdad . Esved od njenog oca. Ali je hadis slab, jer ova Diba'a je nepoznata. Također u njegovom lancu se nalazi Velid b. Kamil ali njegovi hadisi su nejaki. Pogledaj 'Miškat' br. 783.

Zbog toga je zabranjeno u globalu klanjati se svemu drugom mimo Allaha ﷻ, čak iako obožavatelj u tom trenutku ne bi imao tu namjeru. Također iz istog razloga je zabranjeno da se čovjek klanja Allahu ako se ispred njega nalazi čovjek, iako klanjač ne bi imao takvu namjeru, zbog toga što liči na klanjanje nekom drugom mimo Allaha.

Pogledaj kako je šerijat spriječio poistovjećivanje u prostoru i vremenima. Kao što se ne klanja prema kibli kojoj se oni okreću u svojim molitvama onda se neće klanjati ni onome čemu se oni klanjaju. Čak ovo je veća šteta, jer je kibla propis od propisa, i može da se razlikuje od šerijata do šerijata među vjerovjesnicima. Ali što se tiče sedžde nekome mimo Allaha, to je zabranjena stvar oko koje su se složili svi Allahovi poslanici. Kao što Uzvišeni kaže:

"A pitaj one koje smo prije tebe od Naših poslanika poslali da li smo Mi naređivali da se, osim Svemilosnog, božanstva obožavaju?" (Sura Ez-Zuhruf, 45)

Od Ibn Omera - radijjallahu anhuma – se prenosi:

"Da je vidio čovjeka naslonjenog na lijevu ruku, a bio je u namazu. Pa mu je rečeno: "Nemoj tako sjediti jer tako sjede oni koji će biti paćeni."[1]

U drugoj predaji:

"To je namaz onih koji su izazvali srdžbu nad sobom." [2]

A u predaji :

"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da čovjek u namazu sjedi naslonjen na ruku."[3]

Sve ove hadise bilježi Ebu Davud.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 944. Albani ga je ocjenio hasen hadisom u 'Sahih Sunnen Ebu Davud'.
[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 993. Hadis je Sahih.
[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 992. Hadis je Sahih.

U ovom hadisu je zabrana ove vrste sjedenja pojašnjavajući da je to sjedenje mučenika, a u ovome je vrhunac razlikovanja od njih.

Također Buharija prenosi od Mesruka od Aiše – radijjallahu anha - :

"*Da je smatrala pokuđenim da se klanjač podboči na ruku i govorila je tako čine jevreji.*"[1]

Također ga bilježi u hadisu od Ebu Hurejre ﷺ pa kaže:

"Zabranjeno je podbočiti se u namazu."[2] U drugoj predaji:

"Zabranjeno je čovjeku da klanja podbočen."[3]

Kaže:

"Hišam i Ebu Hilal prenose od Ibn Sirina od Ebu Hurejre ﷺ: ***"Vjerovjesnik ﷺ je zabranio "*** Ovako ga bilježi Muslim u svom 'Sahihu': ***"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio."***[4]

Od Zijada b. Subejha se prenosi da je rekao:

"Klanjao sam pored b. Omera pa sam stavio svoju ruku sa strane. Kada je sklanjao rekao je : "Ovo je naslanjanje u namazu a Poslanik ﷺ ga je zabranjivao."

Bilježe ga Ahmed Ebu Davud i Nesai.[5]

Također od Džabira b. Abdullaha – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ se razbolio pa smo klanjali iza njega a on je klanjao sjedeći, dok je Ebu Bekr prenosio njegove tekbire kako bi ljudi čuli. Zatim se okrenuo prema nama i vidio nas da stojimo. Pa nam je išaretom pokazao te smo sjeli i klanjali namaz sjedeći poput njega. Kada je predao

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3458.
[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 1219.
[3] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 1220.
[4] Pogledaj 'Sahih Muslim' br. 545.
[5] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio str.106. Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br.858. Hadis je sahih, pogledaj 'El- Irwa' 2. dio str.94.

selam reče: "Skoro da ste malo prije učinili ono što rade perzijanci i bizantijci; stoje pred svojim kraljevima dok oni sjede. Nemojte to činiti, nego slijedite svoje imame. Ako klanja stojeći klanjajte i vi stojeći, a ako klanja sjedeći i vi klanjajte sjedeći."[1]

Bilježe ga Muslim i Ebu Davud u hadisu od Lejsa od Ebu Zubejra od Džabira.

Ebu Davud i drugi ga bilježe u hadisu od Eameša od Ebu Sufjana – Talhe b. Nafia Kurešija – od Džabira ﵁ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je jahao na konju u Medini, pa ga je bacio na palmin panj te mu se noga iščašila. Došli smo da ga obiđemo i našli smo ga u Aišinoj sobi kako veliča Allaha sjedeći. "Kaže: "Pa smo stajali oko njega, a on je šutio. Zatim smo mu došli drugi put da ga obiđemo, pa je klanjao farz sjedeći, a i mi smo stali iza njega a on nam išaretom pokaza da sjedemo." Kaže: "Kada je završio sa namazom reče: "Ako imam klanja sjedeći klanjajte i vi sjedeći, a ako imam klanja stojeći klanjajte i vi stojeći. I nemojte činiti kao što to čine perzijanci sa svojim velikanima."[2]

Mislim da stoji u drugoj predaji mimo Ebu Davudove: ***"Nemojte me veličati kao što nearapi veličaju jedni druge."***[3]

U ovom hadisu im je naredio da se klone stajanja koje je farz u namazu, pojasnivši da stajanje klanjača iza imama koji sjedi liči na postupke perzijanaca i bizantijaca pred njihovim velikanima u njihovom bdijenju dok oni sjede.

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 413 i Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 606.
[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 602. Hadis je sahih.
[3] Nisam ga pronašao sa ovim riječima nego ga je Ebu Davud zabilježio u svom 'Sunnenu' br. 5214. Njegov tekst je sljedeći: "Od Ebu Umame se prenosi da je rekao: "*Pred nas je izašao Allahov Poslanik ﷺ naslonjen na štap, pa smo ustali pred njega a on reče:* "*Nemojte ustajati kao što to čine nearapi veličajući jedni druge.*" Hadis je daif zbog dvije slabosti:
Prva: Ebu Anbes Kufi Adevi, prijatelj Ebu Adbesa, o kojem Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljivih hadisa"- tj. ako se ojača drugim predajama inače je nejakih hadisa.
Druga: Njegov šejh Ebu Adbes je nepoznat.

Poznato je da klanjač ima nijet da stoji pred Allahom ﷻ a ne zbog imama.

Ovo je primjer oštrog postupanja u zabrani stajanja ispred čovjeka koji sjedi. Pa je zabranio i ono što liči na takav postupak. Makar i neimao takvu namjeru. Zbog toga je zabranjeno da se čini sedžda Allahu dok je klanjač okrenut prema čovjeku ili prema nečemu što ljudi obožavaju mimo Allaha kao što je vatra i sl.

U ovom hadisu se također nalazi zabrana onoga što nalikuje na djela perzijanaca i bizantijaca. Iako je naša namjera drugačija od njihove, zbog toga što kaže: ***"Nemojte činiti."***

Da li u ovoj zabrani u poistovjećivanju sa njima u samom izgledu ima smisla?

Zatim ovaj hadis – bez obzira da li se po njemu radilo po pitanju sjedenja imama ili je derogiran – dokaz u njemu još uvijek postoji. Jer derogacija sjedenja ne znači derogaciju razloga. Nego to producira time što mu se suprostavilo ono jače u primjeni od njega. Kao što je farz stajati u namazu, ali farz ne može biti dokinut samo zbog poređenja u izgledu, i ovo je mjesto idžtihada. Ali ako poistovjećivanje ne može dokinuti farz onda taj razlog sa kojime je obrazložio Allahov Poslanik ﷺ onda biva sačuvan od protudokaza ili derogacije. Jer stajanje u namazu nije poistovjećivanje u suštini. Tako da se ne radi o zabranjenoj stvari. Jer ako postoji propis sa razlogom zatim se taj propis derogira a razlog ostaje onda mora postojati nešto drugo što će biti jače od njega u vremenu derogacije ili da umanji njegov uticaj. Ali da bude sam po sebi nepravilan to je nemoguće.

Sve ovo bi se primijenilo i u slučaju da je propis derogiran, kako? Ispravno je da se po ovom hadisu radi, po njemu su radili ashabi poslije Poslanikove ﷺ smrti, pored toga što su znali za njegov namaz u bolesti u kojoj je umro.

Stvar je postala jasna i očita, i nije bilo moguće reći da hadis o njegovoj smrtnoj bolesti može derogirati ovaj propis, što je potvrđeno na drugom mjestu. I to sa dozvoljenim dvjema stvarima: da se stajanje ne suprotstavlja sjedenju ili u razlikovanju između osobe koja započne namaz stojeći i između namaza kojeg

je imam započeo stojeći sa naznakom da ovaj namaz ne ulazi u Poslanikove ﷺ riječi: ***"Ako bude klanjao sjedeći."*** I zbog nepostojanja razloga koji bi poništio ovu valjanost. Zatim uzimanje u obzir kraj namaza, na osnovu njegovog početka je preče od njegovog ugledanja na imama, i druge slične stvari spomenute na drugim mjestima.

Također se od Ubade b. Samita prenosi da je rekao:

"Kada bi Allahov Poslanik ﷺ pratio dženazu ne bi sjeo sve dok se ne bi spustila u kabur, pa mu se suprotstavio rabin.[1] ***Pa je rekao: "Ovako mi činimo Muhammede." Kaže: "Pa je Allahov Poslanik ﷺ sjeo i rekao: "Razlikujte se od njih."***[2]

Bilježe ga Ebu Davud, Ibn Madže i Tirmizi. Tirmizi kaže: Bišr b. Rafia nije jakih hadisa.

Kažem da su se učenjaci razišli po pitanju stajanja kada prolazi dženaza ili sa njom ako bude praćena. O tome ima mnogo jasnih i direktnih hadisa koji to naređuju. Onaj ko vjeruje u njihovu derogaciju ili derogaciju hadisa koji se odnose na prolaženje dženaze onda je njegov oslonac Alijin hadis[3] i ovaj Ubadetov hadis. Iako je moguće oba hadisa primijeniti. Jer onaj koji prati dženazu stoji sve dok se ne postavi na vratove ljudima, ne dok se postavi u kabur. A ovaj hadis se može uzeti u obzir spajajući između njega i drugih hadisa, ili da derogira druge hadise, jer je pojašnjen razlikovanjem.

Oni koji ga ne uzimaju u obzir ocjenjuju ga slabim, ali to ne smeta u pogledu dokazivanja i oslanjanja po pitanju samog roda razlikovanja.

---

[1] Tj. od jevreja.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 3176. Ibn Madže br. 1545 i Tirmizi 1020 te ga je proglasio daifom riječima: "Ovaj hadis je garib, a Bišr b. Rafia nije jakih hadisa." Kažem: "Njega jača predaja koju bilježe Muslim, Ebu Davud i Ibn Madže u hadisu od Alije: "*Da je Allahov Poslanik ﷺ stajao kod ukopavanja dženaze da bi kasnije sjedio.*" Ovaj hadis je – inša Allah – hasen.

[3] Hadis kojeg sam prethodno spomenuo ojačavajući prethodni hadis Ubadeta.

Buharija bilježi od Abdu Rahmana b. Kasima: "Da je Kasim išao ispred dženaze ali da nije stajao radi nje. A prenosio je od Aiše da je rekla: "Neznabošcu su stajali radi dženaze, a kada bi je vidjeli rekli bi: "Bila si u svojoj porodici ono što si bila," dvaputa.[1]

Oni koji su stajanje smatrali zabranjenim uzeli su za dokaz da se radilo o djelima iz džahilijeta.

Ali ovdje se nema za cilj govoriti o ovom pitanju.

Također se od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Lahd je za nas a raka je za druge mimo nas."

Bilježe ga autori četiri 'Sunnena'.[2]

Od Džabira b. Abdullaha Bedželija ؓ se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Lahd je za nas a raka je za druge mimo nas."

Bilježe ga Ahmed i Ibn Madže.[3] A u Ahmedovoj predaji:

"Raka je za kitabije."[4]

Ovaj hadis je prenešen sa lancima u kojima ima slabosti ali jedni druge jačaju.

Također se prenosi od Abdullaha b. Mes'uda ؓ da je rekao:

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3827.

[2] Bilježe ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 3208. Tirmizi u svom 'Sunnenu br. 1045. Nesai u svom 'Sunnenu' br. 1898. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' 1554. Hadis je sahih kao što Albani kaže u 'Propisima dženaze' str. 145.
Lahd je kabur u čijoj se strani okrenutoj prema kibli iskopa dodatna soba ili dio u koji se položi mejit a zatim se prekrije tahtama te se cijeli kabur ispuni zemljom.

[3] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' (4. dio, str. 357, 359) i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1555.

[4] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' (4. dio, str. 362, 363) a Sujuti i Albani su ga ocjenili sahihom u 'Sahih džami'a sagir' br. 5490.

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Nije od nas onaj ko se udara po licu, dere odjeću na prsima, i poziva u neznabožačke (džahilijetske) običaje." Mutefekun alejhi.[1]

Neznabožački običaji su kukanje za mejitom, kao što može biti i neznabožačko pozivanje na porijeklo.

U tom smislu je predaja koji bilježi Ahmed od Ubejja b. Ke'aba da je rekao:

"Allahov Poslanik je rekao: "Onaj ko se ponosi ponosom neznabožaca, podojte ga polnim organom njegovog oca i neizgovorite njegovo ime."[2] *

Također se od Ebu Malika El Eš'arija ﷺ, prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Četiri su stvari u mom ummetu od džahilijeta kojih se neće kloniti: uzdizanje zbog ugleda, potvaranje u porijeklo, traženje kiše od zvijezda i naricanje."

I kaže:

"Ako se narikača ne pokaje prije smrti na Sudnjem danu će biti proživljena u šalvarama od katrana i ogrtaču od kuge."

Bilježi ga Muslim.[3]

U ovom hadisu je pokuđen svako ko se poziva na ove neznabožačke običaje, zatim je Poslanik ﷺ obavijestio o nekim stvarima iz džahilijeta koje neće svi ljudi ostaviti, kudeći one koji ih ne ostavljaju.

Sve ovo navodi na zaključak da stvari koje se tiču džahilijeta i koje su se činile tada jesu pokuđene u vjeri islamu. Jer u protivnom ove stvari ne bi bile pokuđene da se nisu pripisale džahilijetu. Ali je poznato da njihovo pripisivanje džahilijetu podrazumijeva njihovu pokuđenost. Kao što Uzvišeni kaže:

---

[1] Bilježi ga Buharija br. 1294 i Muslim br. 103.
[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' (5. dio, str. 136) Hadis je sahih.
[3] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 935.

"I nemojte se razgolićavati kao u neznabožačko doba." (Sura El-Ahzab, 33)

Ovo je kuđenje razgolićavanja, kao i kuđenje stanja u prvom džahilijetu što ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa njima u bilo kojim stvarima.

Od toga jesu i njegove riječi Ebu Zerru – kada je uvrijedio čovjeka po njegovoj majci - ***"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."***[1] Poslanik ﷺ je pokudio ovaj čin, i sve druge nemoralne postupke sa kojima nije došao islam.

U tom smislu jesu riječi Uzvišenog:

"Kad su nevjernici srca svoja punili žarom, žarom paganskim, Allah je spustio smiraj Svoj na Poslanika Svoga i na vjernike." (Sura El-Feth, 26)

Ispunjavanje srca žarom je pripisano džahiljetu, što ukazuje na njegovu pokuđenost, i sve ono što je od njihovog ponašanja i djela biva takvim.

Od ovoga jeste i ono što bilježi Buharija u svom 'Sahihu' od Abdullaha b. Ebu Jezida da je čuo Ibn Abbasa ﷺ da kaže:

"Tri su stvari iz džahilijeta: Potvaranje u porijeklo, naricanje a treću sam stvar zaboravio."

Sufjan kaže: ***"Kažu da se radi o traženju kiše od zvijezda."***[2][*]

---

[1] Mutefekun alejhi.

[*] Ibn Esir na kraju predmeta 'neve' kaže: "Enva' se odnosi na 28 pozicija. Na svaku od njih se Mjesec spusti u jednoj noći. U tom smislu jesu riječi Uzvišenog: **"Mi smo Mjesecu odredili njegove položaje."** Na zapadu svake trinaeste noći padne jedna pozicija sa izlaskom zore. A nasuprot nje se pojavi druga na istoku u isto vrijeme. I sve se završe sa krajem godine. Arapi su vjerovali da sa padanjem položaja i pojavom drugog položaja pada kiša, te su je njima i pripisivali. Pala nam je kiša zbog tog i tog položaja odnosno zvijezde.
Ali je nazvan 'nev'om' zbog toga što kada padne zvijezda padalica te se pojavi druga i što u arapskom tekstu stoji 'uzidgne se' i biva uzeta od ove riječi tj. uzdizanja.
Kažem da nema sumnje da ovakvo vjerovanje jeste kufr, kao što bilježi Buharija u svom 'Sahihu' u hadisu Zejda b. Halida Džuhenija u onome što Vjerovjesnik prenosi od svog Gospodara da je rekao: ***"Od Mojih robova je osvanuo mu'min i kafir. Pa onaj ko kaže:***

Muslim u svom 'Sahihu' od E'ameša b. Saliha od Ebu Hurejre ﵁ prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Dvije stvari koje su prisutne kod ljudi u njima ima kufra, potvaranje u pogledu porijekla i naricanje za umrlim."[1]

Riječi 'u njima' tj. dva svojstva koja su stalna u njima i koja su kufr, jer su oba ova svojstva kufr i zbog toga što su od djela kufra i nalaze se u ljudima.

Ali nije svako, onaj u kome se nađe dio kufra ili neka od osobina kufra – kafir - pod opštim pojmom kufra, sve dok se u njemu ne obistini pravi smisao kufra. Kao što nije, svako onaj u kome se nađe neki od dijelova imana - mu'min - sve dok se u njemu ne nađe osnova imana i njegova suština. Razlika između riječi (el – kufr) sa određenim članom kao što je u riječima Poslanika ﷺ:

"Između roba i kufra ili širka nema ništa osim ostavljanje namaza."[2]

I između (kufr) koji negira potvrđivanje.[3]

Također postoji razlika između značenja neograničenog pojma ako se kaže 'kafir' ili 'mu'min' i između neograničenog značenja imena u svim njegovim korijenima kao što Poslanik ﷺ kaže:

"Kiša nam se spustila iz Allahove blagodati i milosti on je mu'min i nevjernik u zvijezde. A onaj ko kaže: "Data nam je kiša od te i te zvijezde, on je nevjernik u Mene a vjernik u zvijezde."

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 67.

[2] Hadis bilježi Muslim u svom 'Sahihu' br. 82, riječima: "*Između čovjeka i kufra i širka je ostavljanje namaza.*" Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4678 riječima: "*Između roba i kufra je ostavljanje namaza.*" Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2618, 2619 i 2620 i kaže: "Hadis je hasen i sahih." Bilježi ga Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1078 riječima: "*Između čovjeka i širka nema ništa osim puštanje namaza, pa ako ga izostavi učinio je širk.*" Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a sagir' br. 5388.

.

"Nemojte se poslije mene vratiti u nevjerstvo pa da udarate vratove jedni drugima (tj da ubijate jedni druge)."[1] [2]

Riječi: ***'da udarate vratove jedni drugima'*** je tumačenje pojma kafira na ovom mjestu. Oni se nazivaju kafirima pod ograničenim pojmom kufra[3], i ne ulaze u neograničeni termin ako se kaže 'mu'min' ili 'kafir' kao što je u riječima Uzvišenog:

"...od tekućina koja se izbaci." (Sura Et-Tariq, 6)

Tako da je sperma nazvana ograničenim imenom, i ne ulazi u neograničeni pojam kao što kaže:

"... a ne nađete vode." (Sura El-Maide, 6)

U ovo poglavlje se ubraja i ono što su naveli u oba 'Sahiha' od Amra b. Dinara od Džabira b. Abdullaha – radijjallahu anhuma – da je rekao:

"Borili smo se zajedno sa Allahovim Poslanikom ﷺ, a sa njim je krenulo mnogo muhadžira.[4] Među muhadžirima je bio jedan šaljivdžija pa je udario u stražnjicu jednog ensariju. Ensarija se žestoko naljutio, pa su se počeli prizivati. Ensarija je rekao: "O ensarije!" A Muhadžir reče: "O muhadžiri!" Pa je Allahov Poslanik ﷺ izašao i rekao: "Šta je to da se pozivate na džahilijetski način?" Zatim je rekao: "Šta je sa njima?" Pa su ga obavijestili o udarcu muhadžira ensarije." Kaže: "Allahov Poslanik ﷺ reče: "Ostavite se toga (tj džahilijetskog nacionalizma), to je poganluk." Abdullah b. Ubej b. Selul reče: "Ili su se urotili protiv nas?

"Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg?" (Sura El-Munafikun, 8)

---

[1] Mufekun alejhi.

.

Omer reče: "Allahov Poslaniče zar nećemo ubiti ovog pogana, - Abdullaha -?" Vjerovjesnik ﷺ reče: "Da ne bi ljudi govorili da sam ubijao svoje ashabe."[1]

Muslim bilježi u hadisu od Ebu Zubejra od Džabira da je rekao:

"Potukli su se dvojica dječaka: jedan je bio od muhadžira a drugi je bio od ensarija. Pa je muhadžir povikao: "O muhadžiri!" A ensarija je povikao: "O Ensarije!" te je Allahov Poslanik ﷺ izašao i rekao: "Zar se na džahilijetski način pozivate?" "Ne Allahov Poslaniče, osim što su se dva dječaka potukla, pa je jedan drugoga udario u stražnjicu." rekoše oni. On reče: "Nema veze, neka čovjek pomogne svome bratu kada čini nepravdu i kada mu se nepravda čini. Ako je nepravedan neka ga spriječi, to mu je pomoć. A ako mu se čini nepravda neka ga pomogne."[2]

Ova dva naziva 'muhadžiri' i 'ensarije' su šerijatski termini koji su došli u Kur'anu i sunnetu. Allah ﷻ ih je njima imenovao, kao što je i nas prije muslimanima nazvao.

Pripisivanje čovjeka muhadžirima ili ensarijama je lijepo i pohvalno kod Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ .Nije samo bit dozvoljenosti koju podrazumijeva sama definicija, kao što je pripadnost plemenima i mjestima. A nije ni haram (zabranjeno) ili mekruh (pokuđeno) kao što je pripadnost koja vodi u novotarije ili drugi vid grijeha.

Međutim i pored toga kada je svaki od njih pozvao svoju skupinu tražeći pomoć, Allahov Poslanik ﷺ je to spriječio[3] a takav čin nazvao 'džahilijetskim pozivanjem' pa mu je rečeno: "Oni koji su se na to pozivali su bili dječaci." Tj. da to nije poteklo od grupe, ali je naredio da se nepravednik spriječi, a da se pomogne onaj ko je potlačen. Da bi Allahov Vjerovjesnik ﷺ ukazao na jednu opasnu stvar a to je: da se nacionalizam ili privrženost jednoj grupi kao

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3517.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2584.

neograničen pojam podrazumijeva džahilijetskim činom. Ali pomaganje na istini bez širenja neprijateljstva je lijep vadžib ili pak mustehab.

Isto je i ono što su Ebu Davud i Ibn Madže zabilježili od Vasila b. Eske'a ﵁ da je rekao:

"Rekao sam: "Allahov Poslaniče, šta je to nacionalizam??" Kaže: "Da pomogneš svoj narod u činjenju nepravde."[1]

Od Surake b. Malika Džua'šema Mudlidžija ﵁ se prenosi da je rekao:

"Obratio nam se Allahov Poslanik ﷺ u govoru pa je rekao: "Najbolji među vama je onaj ko štiti svoj narod, ako ne griješi."

Bilježi ga Ebu Davud.[2]

Ebu Davud, također, bilježi prenoseći od Džubejra b. Mut'ima da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Nije od nas ko poziva u nacionalizam, niti je od nas onaj ko se bori iz nacionalizma, niti je od nas onaj ko umre na nacionalizmu."[3]

Ebu Davud, također, od Ibn Mes'uda ﵁ prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Onaj ko pomogne svom narodu na nepravdi je poput u blato potonule životinje koja se strovalila i pokušava se izvući oslanjanjem na rep."[4]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 5119. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 3949. Hadis je daif (apokrifan ili slab) zbog Seleme b. Bišra Dimeškija. A kćerka od Vasila b. Eske'a je Fesila, ali obadvoje su prihvatljivi kao što je u 'Takribu'.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu br. 5120 i kaže: "Ejub b. Suvejd je slab." Albani je hadi socjenio slabimu 'Daif Sunnen Ebu Davud' br. 1094.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 5121. Lanac mu je slab zbog Muhammeda b. Abdu Rahmana – Ibn Ebu Lebibe – o kojem Hafiz u 'Takribu' govori da je slab zbog prečestog indirektnog pripisivanja hadisa ashabima.

[4] Ibn Esir u 'Nihaje' kaže: "Od ovoga jeste hadis od Ibn Mes'uda u kojem kaže: "*Ko pomogne svom narodu u nepravdi je poput potonulog govečeta koje se hvatanjem za rep*

Ako pozivanje na ova imena (muhadžiri i ensarije), koja voli Allah i Njegov Poslanik ﷺ, označava vrstu nacionalizma, kakav je onda slučaj sa pripadnošću i fanatizmom kao neograničenim pojmovima? Kao što je pozivanje na porijeklo, ili pripadnost koja može biti dozvoljenom ili pokuđenom?

To je zbog toga što je pripisivanje šerijatskim terminima bolje od pripisivanja nečemu drugom.

Zar ne vidiš ono što je Ebu Davud prenio u hadisu od Muhammeda b. Ishaka od Davuda b. Husajjina od Abdu Rahmana b. Ebu Ukbne od Ebu Ukbe – bio je štićenik od perzijanaca – da je rekao:

"Prisustvovao sam sa Poslanikom ﷺ u bitci na Uhudu. Pa sam udario jednog mušrika i rekao: "Uzmi ovo od mene ja sam dječak perzijanac." A onda sam se okrenuo prema Poslaniku a on reče: "Da si bogdom rekao: "Uzmi ovo od mene ja sam dječak ensarija."[1]

Allahov Poslanik ﷺ ga je potaknuo da se pripiše ensarijama, iako je to putem štićeništva, očito da mu je to bilo draže nego da se pripiše perzijancima iako se radi o ispravnoj i istinskoj pripadnosti koja ne može biti zabranjena.

Mudrost je u tome, a Allah najbolje zna, što duša osjeća prisnost onome kome se pripiše, a ako to biva radi Allaha onda je bolje za čovjeka.

želi isčupati." Želi ukazati na činjicu da je pao u grijeh i propao, poput životinje koja je pala u bunar pa su je željeli izvući pomoću repa, ali je ne mogu spasiti."
Hadis bilježi Ebu Davud u sovm 'Sunnenu' br. 5117 i 5118. Hadis je sahih kao mevkuf (predaja koja se pripisuje govoru ashaba) i merfua (predaja koja se od ashaba pripisuje Poslaniku). Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a' sagir' br. 6575.

[1] Bilježi ga Ebu Davud pod br. 5123. Hadis je daif iz dva razloga: prvi je taj što je u njegovom lancu Muhammed b. Ishak a on prenosi hadise na indirektan način (tedlis). Drugi je taj što se u njegovom lancu nalazi Abdu Rahman b. Ebu Ukbe za kojeg Hafiz u ?Takribu' kaže: "Prihvatljiv." Tako što će biti ojačan predajama drugih prenosilaca dok je u suprotnom nejakih hadisa.

Ovi hadisi ukazuju da sve ono što se pripiše džahilijetu biva pokuđenim i zabranjenim. Zabrana se odnosi na sve stvari, iz džahilijeta, bez ograničenja, što se i želi naglasiti u ovoj knjizi.

Primjer toga je ono što Seid b. Ebu Seid prenosi od svog oca a on od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Allah je od vas otklonio džahilijetsku oholost i ponošenje očinstvom. Bio bogobojazni mu'min ili je nesretni griješnik. Vi ste Ademova djeca, a Adem je od prašine. Ljudi će se pozivati iz ponosa zbog ljudi, a oni će biti samo gorivo za džehennem. Ili će kod Allaha biti manji od 'kotrljana' koji sa svojom njuškom gura izmet."

Bilježi ga Ebu Davud i drugi[1] a hadis je sahih.

Oholost i ponos je pripisao džahilijetu kako bi pokudio oba čina, jer sama pripadnost džahilijetu stvar ili postupak čini pokuđenim. I sve ono što se pripiše džahilijetu je pokuđeno.

Isto je ono što Muslim bilježi u svom 'Sahihu' od Ebu Kajsa – Ziada b. Rebaha – od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Onaj ko izađe iz okvira poslušnosti, i ostavi džam'at pa umre umro je na džahilijetski način. Onaj ko se bude borio ispod slijepe zastave i bude se ljutio iz fanatizma, ili se bude pozivao na fanatizam, ili da pomogne fanatizam, pa bude ubijen, bit će usmrćen na džahiljetski način. Onaj ko se u mom ummetu pojavi ubijajući pokorne i nepokorne, ne kloneći se među njima mu'mina niti se veže sa nekim za ugovor, nije od mene niti sam ja od njega."[2]

[1] Bilježi ga Ebu Davud pod br. 5116 a navedeni tekst ovdje je njegov. Tirmizi ga bilježi pod br. 3955 i kaže: "Ovaj hadis je hasen i garib." A on je kao što je i rekao.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 1848.

Allahov Poslanik ﷺ je u ovom hadisu naveo tri vrste onih o kojima pravnici pišu poglavlja u borbi protiv sljedbenika Kible od otpadnika, grupacija i fanatika.

Prva skupina su oni koji su odbili poslušnost vladaru. Tako da je zabranio istu neposlušnost džema'tu. Pa je pojasnio da onaj ko umre a ne bude poslušan svom vladaru da umire na neznabožački način. Jer arapi niti neko drugi, nisu bili poslušni jednom vođi u globalu, kao što je poznato iz njihove biografije.

Zatim je naveo onoga koji se bori za svoj narod iz patriotizma, ili zbog svoje države i sl. tome.

Zastavu je nazvao 'slijepom' zbog toga što se radi o stvari sa nepoznatim ishodištem, kao što je borba iz fanatizma biva bez znanja od dozvoljenosti borbe protih ovih.

A onaj ko bude ubijen u takvoj borbi, Poslanik ﷺ naglašava, da umire na džahilijetski način.Bez obzira da li se on ljutio srcem, ili bude pozivao riječima ili bude udarao sa rukom.

To pojašnjava, također, ono što Muslim bilježi prenoseći od Ebu Hurejre ؓ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Doći će vrijeme među ljude kada borac ne bude znao zbog čega se bori? Niti će ubijeni znati zbog čega je ubijen? Pa neko reče: "Kako će to biti?" Kaže: "Zbog toga što će se međusobno pobiti, pa će ubica i ubijeni u Vatru."[1]

Treća vrsta su oni koji iziđu (s oružjem) na ummet. Možda su neki od njih skupine, poput pripremljenih grupa za drumsko razbojništvo čiji je cilj samo novac, ili neki ipak imaju za cilj da dođu do uprave. Kao što se neki bore protiv stanovnika nekog grada jer su pod nečijom tuđom upravom, makar oni ne pripadali ratnicima. Ili oni koji su odstupili od sunneta dozvoljavajući, bez

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2908.

ograničenja, krv sljedbenika kible, kao što su *harurije(haridžije)*, protiv kojih se borio Alija.

Zatim je Poslanik ﷺ smrt i ubistvo nazvao džahilijetskim kao bi ih pokudio i zabranio na taj način jer u protivnom ne bi ih zabranio.

Tako da se zna da su ashabi potvrdno vjerovali da sve ono što se pripiše džahilijetu, od ubistva i smrti i sličnog tome, biva pokuđenim i zabranjenim. To ukazuje da sve ono što se pripiše džahilijetu biva pokuđeno i to je ono što se želi ovdje istaći.

Od ovoga jeste i ono što se bilježi u oba 'Sahiha' od Me'arura b. Suvejda da je rekao:

> "*Vidio sam Ebu Zerra a njemu je bio ogrtač, a na njegovom slugi isti takav. Pa sam ga o tome pitao? On reče da je u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ ružio čovjeka pa ga je ponizio spominjući ga po lošem zbog njegove majke. Čovjek je došao kod Allahovog Poslanika i spomenuo mu slučaj. Vjerovjesnik ﷺ mu reče:* ***"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."***

U drugoj predaji:

> ***"To si rekao u ovom trenutku i zbog moje starosti?" Kaže: "Da, oni su vaša braća i prijatelji koje je Allah dao u vašem vlasništvu. Pa čiji brat bude u njegovom vlasništvu neka ga nahrani onim što i on jede, neka ga odjeva od onoga što on oblači. Nemojte ih obavezivati ono što ne mogu učiniti, a ako im nešto naredite onda im u tome pomozite."***[1]

U ovom hadisu se naglašava da sve ono što je iz džahiljeta biva pokuđenim, jer njegove riječi: ***"U tebi ima džahiljeta"*** ukazuju na pokuđenost ove karakteristike. A da ovaj opis ne ukazuje na nešto pokuđeno ne bi sadržavao ono sa čime se postigao njegov cilj.

[1] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 30 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1661.

Također u hadisu stoji da ponižavanje zbog pripadnosti nekome jeste od džahilijeta.

Također u njemu stoji i to da čovjek – pored vrijednosti, znanja i vjere – može imati neka od ovih svojstava iz džahilijeta, jevrestva i kršćanstva. Što nije nužno da bude okarakterisan kafirom ili fasikom.

Isto tako i Muslim u svom 'Sahihu' od Nafie od Džubejra b. Mut'ima od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Trojica ljudi su najmrži Allahu: "Bezbožnjak (bogohulnik) u Haremu, onaj ko u islam želi uvesti običaj iz džahilijeta i onaj ko na nepravedan način prospe čovjekovu krv da bi i on prosuo njegovu."[1]

Poslanik ﷺ je obavijestio da su ova trojica najmrži Allahu. Zbog toga što se nered može napraviti u vjeri ili dunjalučkim odnosima. Najveći dunjalučki nered jeste ubijanje ljudi na nepravedan način. Zbog toga i jeste svrstan u najveće grijehe nakon najvećeg nereda u vjeri koji je u stvari kufr.

Nered u vjeri se dijeli na dvije vrste: ono što je vezano za djela i ono što je vezano za mjesto djelovanja.

Ono što je vezano za djelo jeste želja za uvođenjem džahilijetskih običaja.

A ono što je vezano za mjesto djelovanja jeste poput bogohulništva u Haremu, jer najveće mjesto gdje se može nešto učiniti jeste Harem. Povreda svetosti mjesta je veća od povrede svetosti jednog vremena. Zbog toga je zabranjeno uzimati ulov od životinja i biljaka u gradu Harema što nije isto zabranjeno u svetim mjesecima.

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 6882. Što se tiče autorovih riječi: "Bilježi ga Muslim." Možda je pogriješio ili je pogrešno prepisano, jer ga nisam našao kod Muslima nego kod Buharije.

Zbog toga je bilo ispravno da je zabrana borbe u Haremu ostala zauvijek na što su ukazali vjerodostojni tekstovi. Za razliku od mejseca u kojem je zabranjena borba. Zbog toga je – Allah najbolje zna – spomenuo bogohulništvo u Haremu i željom za džahilijetskim običajima.

Bit je u tome što je od njih i onaj koji želi u islam uvesti običaj iz džahilijeta, tako da nema razlike između onoga koji ima tu namjeru ili je nema. Jer nemjera je u stvari želja i traženje. Tako da svako onaj ko želi u islamu učiniti nešto iz džahilijeta ulazi u domen ovog hadisa.

Džahilijetski običaji su svi običaji koji su bili u to doba. Jer riječ 'sunnet' jeste u stvari običaj ili se odnosi na put koji se ponavlja, kako bi se proširio različitim vrstama ljudi koji ga nazivaju ibadetima, ili ga ne ubrajaju u ibadete. Uzvišeni kaže:

"Prije vas su mnogi narodi bili i nestali! Zato, putujte po zemlji. " (Sura Al Imran, 137)

Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Vi ćete slijediti običaje (sunet) onih koji su bili prije vas."

Slijeđenje podrazumijeva praćenje i običavanje, pa onaj ko učini nešto od njihovih običaja učinio je džahilijetski običaj.

Ovo je opšti dokaz koji zabranuje slijeđenje svega onoga što je od običaja džahilijeta u njihovih praznicima i drugim stvarima.

Pojam 'džahilijet' može biti naziv za određeni slučaj – što je u većini slučajeva u Kur'anu i sunnetu – ili može da bude naziv za onoga ko nešto čini.

Prvi je poput Poslanikovih ﷺ riječi Ebu Zerru:

"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."

Ili kao što Omer kaže:

"Ja sam se u džahilijetu zavjetovao da ću ostati u itikafu jednu noć."[1]

Ili riječi Aiše:

"Brak u džahilijetu je bio u četiri oblika."[2]

Ili kao što su ashabi rekli:

"Allahov Poslaniče, bili smo u džahilijetu u zlu."[3]

Tj. u stanju džahilijeta, ili na putu džahilijeta, ili na običajima džahilijeta i sl.

Pojam džahilijet - iako se u osnovi odnosi na svojstvo – zbog prečeste upotrebe je dobio naziv, a njegovo značenje je približno od značenja korijena riječi.

Drugi je kao da kažeš: "*Grupa džahila*" ili "*džahilijetski pjesnik*" tj. da ga pripišeš *džahilijetu* zato što se suprotstavlja znanju ili bar slijeđenju znanja. Onaj ko ne pozna istinu on je džahil blagog pojma, ali onaj koji je suprotnog ubjeđenja od istine je kompleksni džahil. A ako kaže nešto suprotno istini znajući za nju ili neznajući, on je opet *džahil*. Kao što Uzvišeni kaže:

"...a kada ih neznalice oslove, odgovaraju: 'Mir vama!" (Sura El-Furqan, 63)

Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Ako neko od vas posti, nek' ne opšti polno, neka ne griješi i neka ne čini ništa od džahilijeta."[1]

---

[1] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 2042. Kao i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1656 u hadisu od Abdullaha b. Omera od Omera b. Hattaba – radijjallahu anhuma – gdje kaže: "*Allahov Poslaniče, u džahilijetu sam se zavjetovao da ću ostati u itikafu u Mesdžidi Haramu jednu noć.*" *Pa mu Poslanik reče:* "*Ispuni svoj zavjet.*" *Pa je otišao u itikaf.*"

[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 5127. Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2272.

[3] Ovo je dio poznatog hadisa Huzejfe b. Jemana kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 7084, Muslim u svom 'Sahihu' br. 1847.

Zbog toga je neki pjesnik rekao:

A ne, neće niko naspram nas iskazati džahilijet

pa da i mi iskažemo iznad džahilijeta svoj džahilijet.

Ovoga je veoma mnogo, isti je slučaj sa onima koji rade suprotno istini oni su džahili, makar on znao da je to suprotno od istine. Kao što Uzvišeni kaže:

"Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo hrđavo djelo iz neznanja." (Sura En-Nisa, 17)

Muhammedovi ﷺ ashabi su rekli:

"Svako onaj ko učini loše djelo je džahil."[2] [3]

Razlog tome je što istinsko znanje koje je usađeno čovjeku u srce spriječava da se kod njega pojavi ono što se suprotstavlja riječima ili djelima. A ako se nešto od toga desi onda to znači da je srce u gafletu ili je srce oslabilo da se suprotstavi onome što ga napada. To su stvari koje se raspravljaju sa suštinom znanja tako da bivaju neznanje zbog ovog odnosa.

Sa ovog stanovišta možeš shvatiti da su djela suštinski i sastavni dio imana a ne kao metafora. Iako onaj ko ostavi nešto od djela ne postaje kafirom, i ne izlazi iz osnove imana. Isti je slučaj sa imenicom 'razum' i drugim sličnim imenima.

Zbog toga je Allah ﷻ, takve ljude nazvao 'mrtvima', 'slijepima', 'nijemima', 'gluhima', zabludjelima' i 'džahilima', pa ih opisuje da su 'oni koji ne shvataju' ili 'ne čuju'.

Mu'mine opisuje 'onima koji razuma imaju', 'umom obdareni', 'oni koji su upućeni', 'oni koji slijede svjetlost' i 'da su oni ti koji čuje i shvataju'.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2362. Hadis je sahih. Njegovo značenje su Buharija i Muslim naveli u 'Sahihima' od Ebu Hurejre.

[2] Pogledaj 'Tefsir' od Taberija 4. dio str. 202.

Ako je ovo postalo jasno onda su ljudi prije poslanstva bili u stanju džahilijeta koje se pripisuje neznanju. A ono što su slijedili od djela i riječi su bile samo teorije neznalica i koje su činili samo džahili. Također svako onaj, od jevreja i kršćana, ko se suprotstavi onome sa čime su došli poslanici, jesu džahili. Svi su oni bili u opštem džahilijetu.

Nakon što je Allah ﷻ poslao Poslanika ﷺ, džahilijet je postao neograničeni pojam. Mogao je da bude u mjestu a ne u drugom, kao što su države nevjernika. Ili da se nađe u osobi a ne u drugoj, kao što je recimo u čovjeku prije nego što primi islam, jer je on bio u džahilijetu, makar živio u islamskoj državi.

Što se tiče vremena uopšte, nema više džahilijeta poslije Muhammedovog poslanstva, jer neće prestati postojati skupina u njegovom ummetu onih koji će se isticati sa istinom sve do Sudnjeg dana.

Ograničeni pojam džahilijeta se može odnositi na pojedine islamske države, ili na većinu muslimana. Kao što Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Četiri stvari u mom ummetu su od džahilijeta."*** Ili kao što je rekao Ebu Zerru: ***"Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta."*** I sl. tome.

U hadisu kaže: ***"... i onaj ko u islam želi uvesti džahilijetski običaj."*** Pod njega potpada svaki vid džahilijeta, neograničeni i ograničeni pojam džahilijeta, jevrejstvo i kršćanstvo, vatropoklonstvo, astrologija, idolopoklonstvo, mnogoboštvo od toga ili bar jednog njegovog dijela. Ili da se izdvoji jedan dio od ovih džahilijetskih sekti, jer su sve novotarske ili su derogirane te se karakterišu kao džahilijetske pojave s dolaskom Poslanika Muhammeda ﷺ. Ovaj pojam se uglavnom ne koristi osim kada je riječ o stanju arapa u kojem su bili, ali je ipak značenje jedno.

U oba 'Sahiha' od Nafi`e od Ibn Omera se prenosi da je rekao:

"Ljudi su se spustili sa Allahovim Poslanikom ﷺ u dolinu zemlje Hidžra, zemlju naroda Semudovog, pa su se napili iz njenih bunareva, a sa tom vodom su zamijesili tijesto. Ali im je Poslanik naredio da vodu prospu a tijesto da dadnu

devama da pojedu. Pa im je naredio da se napiju iz bunara iz kojeg je pila deva."[1]

Njega bilježi Buharija u hadisu od Abdullaha b. Dinar od Ibn Omera:

"Da, kada se Allahov Poslanik ﷺ spustio u dolinu Hidžra u bitci na Tebuku, naredio im je da ne piju sa njenih bunareva niti da pune mješine iz njih. Pa su rekli: "Mi smo iz njih napunili mješine i zakuhali tijesto." Pa im je Poslanik ﷺ naredio da bace tijesto i da prospu tu vodu."[2]

U Džabirovom hadisu od Poslanika ﷺ se prenosi – kada je prošao kroz Hidžr – da je rekao:

"Nemojte ulaziti kod ovih koji su kažnjeni osim sa plačom, ako ne možete plakati onda nemojte kod njih ulaziti, da vas ne pogodi ono što je pogodilo njih."[3] [4]

Allahov Poslanik ﷺ je zabranio ljudima da ulaze u nastambe onih koji su kažnjeni osim sa plačom, da ih ne bi snašlo ono što je snašlo i njih.

Zabranio je da se koriste njihovom vodom, čak im je naredio – i pored nužde u toj borbi tj. borbi zvanoj 'Usre' (teška bitka) – koja je bila najteža bitka za muslimane, da tijesto koje su zamijesili tom vodom, dadnu devama za hranu.[5]

Također od njega se prenosi da: "Da je zabranio namaz u mjestima gdje se spustila Allahova kazna."

Ebu Davud prenosi:

Od Sulejmana b. Davuda da ga je Ibn Vehb obavijestio a njega Ibn Luhej'a i Jahja b. Ezher od Amara b. Se'ada Muradija od Ibn Saliha Gafarija da je: "Alija prošao kroz Babilon. Pa mu je došao muezin

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 2981, a hadis kojeg bilježi Buharija će sada doći.
[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 3387.
[3] Bilježe ga Buharija br. 3380 i Muslim br. 2980 od Ibn Omera.

tražeći dozvolu da uči ezan za ikindiju. Kada je izašao iz Babilona naredi muezinu pa on prouči ikamet, a kada je završio sa namazom reče: "Moj voljeni Vjerovjesnik, mi je zabranio da klanjam na mezarju, i zabranio mi je da klanjam u Babilonu jer je on ukleta zemlja."[1]

Također ga prenosi od Ahmeda b. Saliha: da ga je, također , Ibn Vehb obavijestio a njega Jahja b. Ezher i Ibn Luhej'a od Hadžadža b. Šidada od Ebu Saliha Gafarija od Alije sa ovim značenjem riječima: *"Kada je izašao iz njega"* umjesto riječi *bereze* [2]

Imam Ahmed u predaji koju prenosi njegov sin Abdullah sa boljim lancem od ovoga od Alije sličan slučaj: "Da je zabranjivao da se klanja u zemlji Babilona, i zemlji potonuća."[3], i sl. tome.

Poznati hadis o Hidžru odgovara ovome, jer ako je zabranio da se ulazi u zemlju gdje su kažnjeni narodi onda je preče da se to odnosi na namaz i druge stvari.

Tome, također, odgovaraju riječi Uzvišenog kada govori o **'meždidu diraru'**[4] kojeg su sagradili munafici radi cijepanja muslimana i stvaranja smutnje i nesloge:

"Nemoj u njemu nikada klanjati." (Sura Et-Tewbe, 108)

Jer je to mjesto gdje se spustila Allahova kazna, pa kaže:

"Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio u strahu od Allaha i u Njegovom zadovoljstvu, ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula,

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 490. Hadis je slab zbog Amra b. Se'ada o kojem Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv." tj. ako je ojačan drugim hadisima dok je u stvari nejakih hadisa. Ebu Salih je Seid b. Abdu Rahman Gafari za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Povjerljiv od trojice." Ibn Junus kaže: "Njegova predaja od Alije je mursel." Hafiz je ovaj hadis ocjenio slabim u 'Fethu' 1. dio str. 698.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 491. Hadis je Također slab jer je u njegovom lancu Hadžadž b. Šidad San'ani. Za njega Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv."

[3] Buharija ga je naveo u 'Sahihu' 1. dio str. 698 u 'Fethu'. Ali sa indirektnim oblikom gdje kaže: "*Priča se da je Alija...*" pa ga je naveo. Ja kažem: "Ako bi ova predaja bila vjerodostojna od Alije neće ojačati merfua predaju zbog idžtihada jednog ashaba zbog šerijatske zabrane.

da se zajedno s njim u vatru džehenemsku sruši?" (Sura Et-Tewbe, 109)

Prenosi se da kada je ovaj mesdžid srušen da se iz njega pojavio dim.

Isti je slučaj i onda kada se radi o poželjnosti klanjanja u mjestima milosti, kao što je u tri džamije, u mesdžidu Kuba, tako je zabranjeno da se klanja u mjestima kazne.

Što se tiče mjesta kufra i griješenja gdje nije došlo do kažnjavanja pa se od tih mjesta učine mjesta imana i pokornosti onda je to lijepa stvar. Kao što je Allahov Poslanik ﷺ stanovnicima Taifa naredio da na mjestima svojih idola postave mesdžid.[1] Stanovnicima Jemame je naredio da na mjestu hrama naprave mesdžid.[2] Džamija Allahovog Poslanika ﷺ je postavljena na mjestu gdje su bili kaburovi mušrika, nakon što su ih iskopali.[3]

Ako je šerijat zabranio da se poistovjećujemo sa mušricima nalazeći se na mjestima gdje su kažnjeni kakav je onda slučaj sa poistovjećivanjem u djelima koja čine i zbog kojih su kažnjeni.

Ako neko kaže: Ovo djelo koje oni čine, ako bi se od njega odvojilo ono što ga ne bi činilo takvim da se sa njima poredimo onda ne bi bilo zabranjeno jer nemamo namjeru poistovjećivanja sa njima. Jer ulazak na takva mjesta ne biva grijehom jer se time ne slijede njihove stope. Mi nemamo namjeru poistovjećivanja sa njima. Nego je sudjelovanje u djelu bliže od slijeđenja kazne od ulaska u staništa. Sve ono što čine, a nije od djela prethodnika muslimana, je kufr, grijeh, ili znak kufra ili je slogan grijeha, ili vodi u kufr ili grijeh, ili postoji bojazan da dovede do grijeha. Mislim da nema nikoga ko bi se u bilo čemu od ovoga

---

[1] Ovo bilježi Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 450, Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 743. Hadis je slab zbog Muhammeda b. Abudllaha b. Ijjada za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv." Tako što će biti ojačan jer u protivnom je nejakih hadisa.

[2] Ovo je spomenuto u hadisu kojeg bilježi Nesai u svom 'Sunnenu' br. 677 u dugačkom hadisu od Talika b. Alije. Albani kaže: "Isnad mu je sahih." Pogledaj 'Sahih sunnen Nesai' sa skraćenim senedima 1. dio str. 151.

[3] Ovo je potvrđeno u obadva 'Sahiha' i na drugim mjestima, pogledaj Buhariju br. 428 i Muslima br. 524.

suprotstavio, a ako bi se suprotstavio u tome ne može se suprotstaviti da je suprotnost tome bliža suprotnosti u kufru i griješenju. A korist koja se može dobiti u pogledu ovih djela je bolja od one koja se može dobiti u pogledu mjesta.

Zar ne vidiš da je slijeđenje vjerovjesnika, dobrih ljudi, istinoljubivih i šehida u njihovim djelima bolje od slijeđenja u njihovim mjestima i sagledavanju njihovih tragova (naroda koji su uništeni)?

Još jasniji dokaz je predaja koju bilježi Ebu Davud u svom 'Sunnenu' pa kaže: "Govorio nam je Osman b. Ebu Šejbe govorio nam je Ebu Nadr – misli na Hašima b. Kasima – govorio nam je Abdu Rahman b. Sabit govorio nam je Hasan b. Atije od Ebu Muniba Džeršija od Ibn Omera – radijjallahu anhuma – pa kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."[1]

Ovaj lanac prenosilaca je dobar, jer su Ibn Ebi Šejbe, Ebu Nedr i Hasan b. Atije poznati i povjerljivi prenosioci i veliki učenjaci, od prenosilaca u 'Sahihima'. Oni su veći od toga da se kaže da su ljudi koji prenose hadise u 'Sahihima'. Što se tiče Abdu Rahmana b. Sabita b. Sevbana, za njega Jahja b. Mein, Ebu Zur'a i Abdullah b. Adžli kažu: "Ne fali mu ništa." Abdu Rahman b. Ibrahim Duhajm kaže: "On je povjerljiv. " Ebu Hatim kaže: "On je ispravnih hadisa."

Što se tiče Ebu Muniba Džeršija, za njega Ahmed b. Abdullah Adžli kaže: "On je povjerljiv." Neznam nikoga ko bi ga spomenuo po zlu, od njega je slušao Hasan b. Atije. Imam Ahmed i drugi su ovaj hadis uzeli za dokaz.

Ovaj hadis[1] u najmanjem slučaju ukazuje na zabranu poistovjećivanja sa njima, iako njegova očita strana ukazuje na kufr onoga ko se poistovjeti sa nevjernicima. Kao što Uzvišeni kaže:

---

[1] Pogledaj 'Sahih sunnen Ebu Davud' sa skraćenim lancem br. 3401. Albani kaže: "Hasen sahih."

"Ko ih od vas uzme za prijatelje on je njihov." (Sura El-Maide, 51)

Ovo je isto ono što ćemo spomenuti od Abdullaha b. Amra da je rekao:

"Ko bude gradio u državi mušrika, i bude pravio njihove proslave i festivale, te se bude sa njima poistovjećivao sve dok ne umre bit će sa njima proživljen na Sudnjem danu."[2]

Ovo se može odnositi na neograničeni pojam poistovjećivanja, jer vodi u kufr, a navodi na zabranu svih dijelova koji se odnose na to. Ili se može odnositi na onoga u onolikoj mjeri u kolikoj se on poistovjetio sa njima u tome. A ako bude kufr ili grijeh ili slogan kufra ili grijeha uzima njegov propis.

U svakom slučaju vodi na zabranu poistovjećivanja sa njima zbog samog razloga poređenja.

Poistovjećivanje podrazumijeva svaki postupak kojeg oni čine, što je veoma rijetko. Kao i svako ko se uporedi sa nekim u njegovim djelima zbog ličnog cilja kojeg želi postići kod njega, jer osnova to gdjela je uzeta od njega.

Ali ako neko učini nešto pa se ispostavi da je neko drugi učinio to isto, bez da su jedan uzeli to od onoga drugoga onda u pogledu ovog poređenja postoji razmatranje. Moguće je da mu se to zabrani, kako ne bi bio razlogom koji vodi u poistovjećivanje te kako bi se na taj način razlikovao od onog drugog. Kao što je Poslanik ﷺ naredi da se farba brada i da se pušta a da se brkovi krate, tako je rekao: ***"Mijenjajte sijede dlake, nemojte se poistovjećivati sa jevrejima."*** Dokaz je da postovjećivanje sa njima ne može biti u onome što - mi nemamo namjeru - niti to činimo, nego samo zbog ostavljanja izmjene onoga što je stvoreno u nama. Ovo je potpunije od samog aktivnog zajedničkog poređenja.

Ovaj hadis se prenosi od Ibn Omera – radijjallahu anhuma – od Poslanika ﷺ da je zabranio poređenje sa nearapima, i kaže:

---

[2] Bilježi ga Beheki u 'Sunnenu kubra' 9. dio str. 234 sa vjerodostojnim lancem.

“Onaj ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima.”[1]

Naveo ga je Kadi Ebu Je'ala.

Nekolicina učenjaka je ovo uzela za dokaz o pokuđenosti korištenja odjeće koja nije svojstvena muslimanima.

Muhammed b. Harb kaže: “Ahmed je bio upitan o nanulama iz Sinda[2] u kojima se izlazi? Pa ih je pokudio muškarcu i ženi.”[3] I kaže: “Ako je za abdesta ili kupatila onda nema veze, i mrske su mi podvezice.” I kaže: “To je nošnja nearapa, a Seid b. Amir je bio upitan o njima? Pa je rekao: “Sunnet našeg vjerovjesnika nam je draži od običaja Pakhina.”[4]

U predaji od Mervezija kaže da ga je upitao o nanulama Sinda? Pa je rekao: “Što se mene tiče ja ih ne koristim, ali ako se koriste za zemlju[5] ili posao nadam se da ne smeta. Ali kao ukrasnu odjeću onda ne.” Pa je ispred vrata vidio nanule Sinda i rekao: “Poistovjetili smo se sa djecom kraljeva.”

Harb Kermani kaže: “Rekao sam Ahmedu: “Ove nanule su krute?” Kaže: “Ovo su sindijske nanule pa ako se koriste za abdesta ili tolaet ili zbog nužde[6] onda nema smetnje. Ali je mrzio da se u njima ide na javna mjesta.” Pa je rečeno: “A nanule od drveta?”[7] On reče: “Nema smetnje ni za njih, ako se radi o nuždi.”

Harb kaže: “Rekao nam je Ahmed b. Nasr da mu je rekao Habban b. Musa da je Ibn Mubarek za ove nanule rekao: “Da su

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4031 i Ahmed u 'Musnedu' 2. dio str. 50. Albani ga je ocjenio sahihom u 'Sahih džami'a' br. 6025.

[2] Nanule iz Sinda se odnose na pokrajinu kao što se kaže Jemenski ogrtač.

[3] Pokuđeno je obući sve ono što je svojstveno kafirima, bez obzira da li se radi o pantalonama ili košulji, ili ono što je poznato da je od odjeće kafira. U to ulazi i kraćenje kose ili farbanje ili šišanje i pripremanje frizura zapadnog sistema jer je to sve zabranjeno u našoj vjeri.

[4] Pakhin jeri. ime kralja u Indiji.

kermanijske? Pa mu se to nije svidjelo. A onda je rekao: "Ove su dovoljne umjesto onih."

Hilal prenosi od Ahmeda b. Ibrahima Devrekija da je rekao: "Upitao sam Seida o obuvanju obuće od uštavljene kože sa dlakama? Pa je rekao: "Odijevanje našeg Vjerovjesnika ﷺ nam je draže od odjevanja Pakhina, kralja Indije, a da je bio u Medinskoj džamiji bio bi iz nje istjeran."

Seid b. Amir Dib'i je bio imam stanovnika Basre u nauci i vjeri. Bio je šejh Imama Ahmeda. Jahja b. Seid Kattan – kada je Seid b. Amir Dib'i bio spomenut u njegovom društvu – kaže: "On je šejh Basre četrdeset godina." Ebu Mes'ud b. Furat kaže: "Nisam u Basri vidio njemu sličnog."

Mejmuni kaže: "Vidio sam Ebu Abdulaha a njegova čalma mu je bila ispod brade, i mrzio je da se odjeva drugačije. I kaže: "Arapi imaju povezane čalme ispod brada."

U predaji od Hasana b. Muhammeda Ahmed kaže: "Jako je pokuđeno da se čalma omota ispod jabučice na grlu." Pa kaže: "Tako se umotavaju jevreji, kršćani i vatropoklonici."

Zbog toga je Ahmed mrzio da se odjevaju neke stvari jer su bili znakovi tame u njegovom dobu, poput crnine i sl.[1] On i neki drugi su pokudili sklapanje očiju u namazu i kaže: "Tako rade jevreji."

Ebu Hafs Ukberi lancem od Bilala b. Hadreta prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ kaže:

[1] Crninu je pokuđeno oblačiti posebno u danima Ašure jer u tome ima poređenja sa šijama zbog toga što je to postala njihova karakteristika. Zabranjeno je odjevati bilo kakvu odjeću posebno određenu za dženaze bez obzira koje je boje ili vrste a posebno crninu jer je u tome poistovjećivanje sa kršćanima. A koliko je ovih pojava u našem vremenu da nas Allah sačuva.

"Odjevajte grubu odjeću, obuvajte se i hodajte bosi."[1]

Ovo je poznato i zapamćeno od Omera b. Hattaba ﵁ da je naredio muslimanima, o čemu će biti govora kada budemo govorili o pravednim halifama.

Tirmizi kaže: "Govorio nam je Kutejbe govorio nam je Ibn Luhej'a od Amra b. Šuajba od njegovog oca od njegovog djeda da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

> ***"Nije od nas onaj ko se uporedi sa nekim drugim osim nas, nemojte se porediti sa jevrejima i kršćanima. Jevreji se pozdravljaju pokazivanjem prsta a kršćani se pozdravljaju dizanjem šake."***
>
> Kaže: "Ibn Mubarek je ovaj hadis prenio od Ibn Luhej'a ali ga nije prenio kao merfua predaju."[2]

Ovo – iako u njemu ima slabosti – a prethodno je bio naveden merfua hadis ***"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*** Ovaj hadis je sačuvan od Huzejfe b. Jemana , također u njegovom govoru. Dok hadis Ibn Luhej'a može biti za jačanje[3], a ovako su govorili Ahmed i drugi.

Također ono što prenosi Ebu Davud da mu je govorio Kutejbe b. Seid Sekafi da mu je rekao Muhammed b. Rabi'a da mu je rekao Ebu Hasan El Askelani od Ebu Džafera b. Muhammeda b. Alije b. Rukane ili Muhammeda b. Alija b. Rukane od njegovog oca da se Rukana takmičio sa Allahovim Poslanikom ﷺ pa ga je Poslanik nadvladao. Rukane kaže:

[1] Bilježi ga Taberani u 'Kebiru' 19. dio str. 40, hadis br. 84. Ramhurmuzi u 'Emsal' str 159. Hafiz ga navodi u 'Isabe' u biografiji Ka'ka' b. Ebu Hadreda u čijem lancu je i Abdullah b. Seid Makberi čiji se hadisi ne prihvaćaju, a hadis je veoma slab.

[2] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 2695. Albani ga je ocjenio hasen predajom u 'Sahih džami'a sagir' br. 5434.

[3] Rekao sam da je prenosilac od Ibn Luhej'a Kutejbe b. Seid. Hafiz Zehebi u 'Sijer ea'lam nubela' navodi da predaja Ibn Mubareka i Ibn Luhej'a jeste od sahih hadisa. Isto tako predaje od trojice Abdullaha od njega posebno od Ibn Mubareka i Ibn Vehba kao što je poznato kod muhadisa.

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da kaže: "Razlika između nas i mušrika jeste u tome što su nam čalme iznad kapica."[1]

To znači da je ovaj postupak kod Ebu Davuda lijep. Također ga Tirmizi bilježi od Kutejbe i kaže: "Čudan je i lanac mu nije valjan. Ne znamo Ebu Hasana El Askelanija niti Ibn Rukanu. "[2]

Ali ovo ne smeta da se ovim hadisom koristi kao dokazom ili da jača druge hadise.

Ovo pojašnjava da razlikovanje muslimana od mušrika u odjeći jeste šerijatski tražena stvar. Kao što kaže:

"Razlika između halala i harama jeste udaranje u def i puštanje glasa."[3]

Razlikovanje između njih dvojice mora biti u očitim stvarima, jer razlikovanje po ubjeđenju i djelima bez obzira na cjelokupnost se mora naći. Jer kada ne bi bilo tražemno u očitim stvarima ne bi bilo nikakve koristi od njega.

Ovo je isto kao što je traženo da se razlikuje između muškarca i žene u očitim i skrivenim stvarima. Allahov Poslanik ﷺ je prokleo žene koje se poistovjećuju sa muškarcima, kao i muškarce koji se poistovjećuju sa ženama. Također kaže: ***"Istjerajte ih iz svojih kuća."*** [4] Jer se u očitim stvarima čovjek poistovjetio sa nekim što nije njegovog roda.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4078, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 1860. U njegovom lancu se nalazi Ebu Hasan El Askelani koji je nepoznat kao što je u 'Takribu'. Hadis je slab. Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 3959.

[2] Ibn Rukane je Muhammed b. Ali b. Rukane Ebu Džafer. O njemu Hafiz u 'Takribu' kaže: "Istninoljubiv."

[3] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 3. dio str. 418. Tirmizi u 'Sunnenu' br. 1088 gdje ga je i ocjenio hasen predajom. Bilježi ga Nesai u svom 'Sunnenu' br. 3154 i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 1896. Albani ga je ocjenio hasen predajom u 'Adabi vječnanja" str. 96.

[4] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' 5886, 'Feth' od Ibn Abbasa ﵁ pa kaže: "*Allahov Poslanik ﷺ je prokleo ženskobanjaste muškarce i muškobanjaste žene i rekao:* "*Istjerajte ih iz svojih kuća*." Kaže: "*Pa je Allahov Poslanik ﷺ istjerao jednog dječaka a Omer jednu djevojčicu.*"

Također se prenosi od Ebu Gatafana Mirrija da je rekao: Čuo sam Abdullaha b. Abbasa – radijallahu anhuma – da kaže:

"Kada je Allahov Poslanik ﷺ postio Ašuru naredio je da se taj dan posti. Pa su rekli: 'Allahov Poslaniče, ovo je dan kojeg veličaju jevreji i kršćani.' Allahov Poslanik ﷺ reče: 'Kada bude sljedeća godina – inša Allah – postit ćemo i deveti dan.' Kaže: Nije došla sljedeća godina a Poslanik je umro."

Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu'.[1]

Imam Ahmed prenosi od Ibn Abbasa ﵄ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: 'Postite Ašuru i razlikujte se u njemu (postu) od jevreja, pa postite dan prije ili poslije.'"[2]

Hadis prenosi Ibn Ebu Lejla od Davuda b. Alija od njegovog oca od njegovog djeda Ibn Abbasa ﵄.

Razmisli, dan Ašure je dan vrijednosti, njegov post oprašta grijehe za prošlu godinu. Allahov Poslanik ﷺ ga je postio i naređivao njegov post i nagovarao na njega. Ali kada mu je rečeno prije smrti da je to dan kojeg veličaju jevreji i kršćani, naredio je da im se suprotstavlja dodavši jedan dan, što je i sam namjerio da će učiniti.

Zbog toga učenjaci smatraju poželjnim – od njih je Imam Ahmed – da se posti deveti i deseti dan Muharema. Što su, također, pojašnjavali i ashabi.

Seid b. Mensur kaže: "Govorio nam je Sufjan od Amra b. Dinara da je čuo Ata'a od Ibn Abbasa ﵄ da kaže:

"Postite deveti i deseti dan, razlikujte se od jevreja."[3]

---

[1] Br. 1133.

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio str 241. Ibn Hizejme 2095. A u njegovom lancu je Ibn Ebu Lejla koji je slabo pamtio.

[3] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' br. 7839. Njegovim lancem ga bilježi i Bejheki 4.dio str. 287 kao mevkuf pradaju tj. da je od riječi Ibn Abbasa, a lanac mu je sahih.

Također se prenosi od Omera da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Mi smo nepismen ummet, ne pišemo niti računamo. Mjesec je ovakav ili ovakav."

Tj. nekada je dvadeset i devet dana a nekada trideset. Bilježe ga Buharija i Muslim.[1]

Ovaj ummet je opisao tako što se klone pisanja i računanja kojim se bave drugi narodi u vrijeme ibadeta i praznika tako da se stvar oslanja na viđenje mlađaka. Tako da je Poslanik ﷺ rekao:

"Postite kada ga vidite i iftarite kada ga vidite."[2]

U drugoj predaji:

"Postite od mlađaka do mlađaka."[3]

Tj. od mladog Mjeseca do mladog Mjeseca.

Ovo je dokaz za ono oko čega su se muslimani složili – osim potonjih koji su se odvojili i suprotstavili konsenzusu – da vrijeme posta i iftara te obreda biva određeno viđenjem i to ako se u mogućnosti, a ne pisanjem i računanjem kao što to rade nearapi od bizantijaca, perzijanaca, kopta i indijaca, kitabija jevreja i kršćana.

Nekolicina učenjaka prenose da je sljedbenicima Knjige prije nas bilo naređeno gledanje mlađaka u postu i ibadetima. To su zaključili tumačenjem riječi Uzvišenog:

“Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas.” (Sura El-Beqare, 183)

Ali su to kitabije izmijenili pa je Allahov Poslanik ﷺ zabranio post prije Ramazana na dan ili dva.

---

[1] Pogledaj 'Sahih Buhari' br. 1913 'Feth' i 'Sahih Muslim' br. 1080.

[2] Mutefekun alejhi.

[3] Bilježi ga Taberani u 'Kebiru' 1. dio str. 195 br. 504. Bezzar 1. dio, str. 482 br. 1025. 'Kešfu estar' u hadisu od Ibn Meliha od njegovog oca merfua predaju a isnad mu je hasen. Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br. 3812. bilježi ga Taberani u 'Evsatu' 134 'Džami'a Bahrejn'. Hatib ga bilježi u 'Tarih Bagdad' 12. dio, str 361 u Džabirovom hadisu.

Pravnici to pojašnjavaju kao bojazan da se na Ramazanski post ne bi dodalo ono što nije od njega. Kao što su to učinile kitabije od kršćana pa su dodali na svoj post između ljeta i zime, kao i to da su ga odredili računanjem vremena na njima poznat način.

Ovaj hadis se može uzeti kao dokaz za posebnu zabranu slavljenja njihovih prazika, jer njihovi praznici se temelje na pisanju i računanju, a hadis ima opšte značenje.

Ili se može reći da ako nam je to zabranjeno u praznicima od Allaha i Njegovog Poslanika onda nam je ta zabrana preča po pitanju praznika i datuma drugih naroda. Na taj se način ummet nepismenih razlikuje od drugih naroda.

U globalu gledajući hadis ukazuje na posebnu karakteristiku ovog ummeta sa kojom se uzdigao iznad ostalih. A to znači da suprotstavljanje drugim narodima biva razlogom da se postigne ta posebnost.

Također u oba 'Sahiha' od Humejda b. Abdu Rahmana b. Aufa se prenosi da je čuo Muaviju u vremenu hadža na mimberi, a uzeo je šaku kose (periku) koja je bila u ruci Harsija pa kaže:

"O medinlije, gdje su vaši učenjaci? Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ kako zabranjuje ovo i kaže: 'Sinovi Israilovi su bili uništeni kada su ovo uzele njihove žene.'"[1]

U predaji od Seida b. Musejjiba u 'Sahihu' se prenosi da je Muavija tog dana rekao:

"Vi ste uzeli lošu odjeću. Vjerovjesnik je zabranjivao da se povodi za neznaboštvom." Kaže: "Došao je čovjek sa štapom u ruci a na njegovom vrhu je bila obješena vlasulja. "Muavija reče: "Zar ne, ovo je neznaboštvo."

[1] Bilježi ga Buharia u 'Sahihu' br. 5932 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2127. Navedeni tekst je od Buharije.

Katade kaže: “Misli na vlasulju kojom žene produžuju veličinu kose od vlasulje i krpica.”[1]

U predaji od Ibn Musejjiba u 'Sahihu' stoji da je rekao:

"Muavija je došao u Medinu, pa nam se obratio u govoru. Zatim izvadi smotuljak kose pa reče: "Nisam nikoga vidio da ovo koristi osim jevreja, a kada je to doprlo do Allahovog Poslanika ﷺ nazvao ga je neznaboštvom."[2]

Allahov Poslanik ﷺ nas je obavijestio o navezivanju kose da su "Sinovi Israilovi propali kada su to učinile njihove žene." Pa je od toga upozorio svoj ummet. Zbog toga je Muavija rekao: "Nisam nikoga vidio da ovo koristi osim jevreja."

Ono što je bilo od jevrejske odjeće i što nisu odjevali muslimani moglo je biti samo ono radi čega su bili kažnjeni ili ono za što postoji takva bojazan. Ili da ostavljanje toga bude prepreka onoga što je dovelo do njihovog kažnjavanja. Posebno ako se ne zna tačno radi čega su bili kažnjeni u odnosu na druge stvari čime se pomiješalo sa zabranjenim tako da se treba kloniti svih stvari podjednako. Kao što je slučaj sa predajama od njih zbog bojazni da su izmiješane sa lažima tako da se moralo sve ostaviti od onoga što su prenosili.

Također Nafia prenosi od Ibn Omera da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ili je rekao Omer: "Ako neko od vas ima dva haljinčeta neka klanja u njima, a ako nema osim jednu neka je omota oko svog struka, ali neka ne umotava cijelo tijelo kao što se umotavaju jevreji."[3]

---

[1] Pogledaj 'Sahih Muslim' br. 2127.
[2] Pogledaj hadis prije njega.
[3] U 'Nihaje' kaže: "To je odjeća kojom se umota cijelo tijelo, ali ono što je zabranjeno jeste da se umota u nju i da prepusti od nje nešto po zemlji bez a da zadigne njene dijelove.

Bilježi ga Ebu Davud i drugi sa vjerodostojnim lancem.[1]

Ovo je ispravno značenje preneseno od Poslanika ﷺ u predaji od Džabira i drugih da je Poslanik ﷺ naredio da se kod tijesne odjeće umota donji dio tijela bez puštanja po zemlji.[2] Ovo je mišljenje većine učenjaka a u Ahmedovom mezhebu postoje dva mišljenja.

Cilj je to što je rekao:

"Neka ne umotava cijelo tijelo kao što se umotavaju jevreji."

Dodatak jevreja u zabrani ukazuje na to da ova zabrana ima jači utjecaj, kao što je prethodno skrenuta pažnja.

Također od onoga što nam je zabranjeno u pogledu poistovjećivanja sa kitabijama a što je trebalo spomenuti na početku knjige su riječi Uzvišenog:

"Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomene i da oni ne budu kao oni kojima je još davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna i mnogi su od njih nevjernici." (Sura El-Hadid, 16)

Kaže: **"Da oni ne budu kao oni kojima je još davno Knjiga data."** Ukazuje na opštu zabranu poistovjećivanja sa njima. Kao što se posebno odnosi na zabranu u poređenju sa njima u tvrdokornosti srca.[3] Tvrdogornost srca je plod griješenja. Allah je jevreje opisao ovim svojstvom na više mjesta, pa kaže:

"Pa smo mi rekli: "Udarite ga jednim njezinim dijelom!" I eto, tako Allah mrtve vraća u život i pruža vam dokaze Svoje, da biste shvatili. Ali srca vaša su poslije toga postala tvrda, kao

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 635. Hadis je sahih kao što kaže autor a i Albani u 'Sahih džami'a sagir' br. 769.
[2] Džabirov hadis bilježi Muslim u 'Sahihu' br. 2099. Njegovo značenje bilježi Buharija u svom 'Sahihu' od Ebu Hurejre br. 5819 i 5821 u hadisu od Ebu Seida El Hudrija br 5822.

kamen[1] su ili još tvrđa, a ima i kamenja iz kojeg rijeke izbijaju, a ima, zaista, kamenja koje puca i iz kojeg voda izlazi, a ima ga, doista, i koje se od straha pred Allahom ruši. A Allah motri na ono što radite. (Sura El-Beqare, 73-74)

I kaže:

"Allah je prihvatio zavjet sinova Israilovih a između njih bili smo postavili dvanaest starješina i Allah je rekao: "Ja sam s vama! Ako budete molitvu obavljali i zekat davali, i ako budete u poslanike Moje vjerovali, pomagali im i drage volje zajam Allahu davali, sigurno ću prijeći preko hrđavih postupaka vaših i uvest ću vas u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći. A onaj među vama koji ni poslije ovoga ne bude vjerovao s puta pravoga je skrenuo. Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili. I ti ćeš kod njih, osim malo njih, neprestano na vjerolomstvo nailaziti, ali im oprosti i ne karaj ih! Allah, uistinu, voli one koji čine dobro." (Sura El-Maide, 12-13)

Pojedinci od ovog ummeta – koji se pripisuju vjeri i znanju – uzeli su udio u ovim svojstvima, što mogu primjetiti oštroumni. Utječemo se Allahu od svega onoga što je pokudio Allah ili Njegov Poslanik ﷺ, od čega su učenjaci i upozoravali i odvraćali.

Buharija u svom 'Sahihu' bilježi hadis od Ebu Esveda u kojem kaže:

"Ebu Musa je poslan u sela oko Basre, a kod njega uđe tristotine ljudi koji su pročitali Kur'an. Pa reče: "Vi ste najbolji stanovnici Basre i njeni učači. Čitajte ga, ali nemojte da vam se vrijeme oduži pa da vam srca otvrdnu kao što su otvrdla onima prije vas. Mi smo čitali suru čija je dužina bila poput sure Et-Tewbe, pa sam je zaboravio, osim što sam zapamtio jedan dio: **"Kada bi sin Ademov imao dvije doline od zlata želio bi treću, a usta sina Ademovog neće napuniti ništa osim prašina."** *Pa smo učili sure koje su bile slične surama koje počinju sa velčanjem (musebihat) pa sam ih*

zaboravio osim što sam zapamtio: **"O vi koji vjerujete, zašto govorite ono što ne činite?"** *Pa da vam se upiše svjedočenje protiv vas na vašim vratovima pa da budete o njima pitani na Sudnjem danu."*[1]

Ebu Musa je upozoravao učače da im se vrijeme ne oduži tako da im srca ne otvrdnu.

Zatim kada su prekšrili ugovore u to je ušlo i ono što im je Allah dao u obavezu da čuvaju od zabrana i izmjenjivanja riječi, zatim promjene i izmjene značenja Allahove Knjige. Ibn Mes'ud je obavijestio o onome što liči na to.

E'ameš prenosi od Amare b. Omejra od Rabia b. Ebu Amile Fezarija da mu je rekao Abdullah hadis od kojeg nije čuo ljepšeg hadisa osim Allahovih riječi ili predaju od Poslanika ﷺ pa kaže:

"Kada se vrijeme sinovima Israilovim odužilo srca su im otvrdla. Pa su izmislili knjigu od samih sebe, njihova srca su imala za njom požudu a njihove duše su to prihvatile. Istina je razdvajala između njih i mnogih njihovih strasti. Sve dok Allahovu Knjigu nisu zabacili iza svojih leđa, kao da je ne poznaju. Pa su rekli: "Stavite tu knjigu pred sinove Israilove, ako vas budu slijedili ostavite ih. A ako vam se suprotstave ubijajte ih." Zatim su rekli: "Ne, nego pošaljite tom i tom čovjeka od vaših učenjaka neka mu pokaže ovu knjigu. Ako vas on bude slijedio poslije njega vam se niko neće suprotstaviti. A ako vam se suprotstavi onda ga ubijte jer poslije njega vam se niko neće suprotstaviti." Pa su poslali njemu, a on uze list, te on napisa Allahova knjiga i stavi je u rog, zatim je okači o svoj vrat. Zatim preko njega obuče odjeću, onda im dođe i oni mu ponudiše knjigu i rekoše: "Jel vjeruješ u ovo?" Pokazavši na njegova prsa. On reče: "Vjerujem u ovo, a zašto ne bi vjerovao u ovo." – tj. knjigu koja je bila u rogu – pa ga pustiše. Ali on je imao

[1] Ovaj hadis sa ovim redoslijedom bilježi Muslim u svom 'Sahihu' br. 1050 sa cijelom njegovom dužinom. A hadis kojeg bilježi Buharija od Ibn Abbasa br. 6436 je hadis: *"Kada bi sin Ademov imao dvije doline imetka želio bih treću. Usta sina Ademovog neće ispuniti osim prašina, a Allah će oprostiti onome ko se pokaje."* Bilježi ga Također sa približnim riječima od Ibn Abbasa br. 6437. kao i u hadisu od Ibn Zubejra br. 6438, i u hadisu od Enesa b. Malika b. 6439.

prijatelje koji su ga štitili. A kada je umro iskopaše njegov kabur i nađoše rog a u njemu onu listinu pa rekoše: "Zar ne vidite šta kaže: "Vjerujem u ovo, zašto ne bi vjeovao u ovo?" Ali je mislio na ovu knjigu oko koje su se razišli sinovi Israilovi na sedamdeset i nekoliko sekti. Najbolja među njima je bila ona koja je slijedila ono što je bilo u rogu." Abdullah kaže: "Ako neko od vas ostane vidjet će veliko zlo. Ali shodno svakom čovjeku koji će vidjeti zlo, pa ga neće moći spriječiti ali Allah zna da u njegovom srcu ima prezira tog zla."[1] [2]

Kada je Allah zabranio poistovjećivanje sa onima čija su srca otvrdla na kraju sure je spomenuo stanje onih koji su uveli monaštvo pa ga nisu sačuvali onakvim kako su trebali, pa kaže:

"O vi koji vjerujete Allaha se bojte i u Poslanika Njegova vjerujte, On će vam dvostruku milost Svoju darovati, i dat će vam svjetlo pomoću kog ćete ići, i oprostit će vam, jer Allah prašta i milostiv je i neka sljedbenici Knjige znaju[3] **da oni nikakvu Allahovu blagodat neće dobiti, jer je blagodat samo u Allahovoj ruci daje je onome kome On hoće; a u Allaha je blagodat najveća."** (Sura El-Hadid, 28-29)

Vjerovanje u Poslanika ﷺ jeste vjerovanje u njegovo poslanstvo, pokornost njemu i slijeđenje njegovog šerijata. U sklopu toga jeste suprotstavljanje monaštvu jer on nije poslan sa monaštvom nego ga je zabranjivao. Pa je obavijestio da oni koji ga budu slijedili od kitabija imaju dvije nagrade. O čemu se prenose hadisi od Ibn Omera i drugih o našem primjeru i primjeru kitabija.

---

[1] Ibn Kesir spomije ovu predaju u svom 'Tefsiru' 4. dio str. 311-312 u tumačenju sure El-Hadid 16. ajet. Od Ibn Ebu Hatima da kaže: "Rekao mi je moj otac da mu je rekao Hišam b. Amar da mu je rekao Šihab b. Haraš da mu je rekao Hadžadž b. Dinar od Mensura b. Muatemira-bihi pa ga je naveo sa dodacima. Kažem da je ovaj lanac dobar jer ga je Hišam b. Amar Sulemi prenio prije nego što se promijenio jer kada je ostario počeo se mijenjati. A dok je učio brzo je pamtio, kao što Ibn Ebu Hatim od oca prenosi u 'Džerhu we te'adil' dok postoji hadis koji ga jača a bilježi ga Taberi u Tefsiru' sure El-Hadid 16. ajet. Sa lancem do Ibn Mes'uda a u njegovom lancu se nalazi Atris b. Arkub od kojeg nisam našao nikoga da je od njega prenosio osim Ibrahim Nehai.

To je jasno rekao Poslanik ﷺ ili kako to već bilježi Ebu Davud u svom 'Sunnenu' u hadisu od Ibn Vehba da ga je obavijestio Seid b. Abdu Rahman b. Ebu Amja' da mu je Sehl b. Ebu Umame rekao: "Da su on i njegov otac ušli kod Enesa b. Malika u Medini pa je rekao:

"Allahov Poslanik je govorio: 'Nemojte otežavati sebi pa da vam postane teško. Jedan od naroda je sebi otežavao pa im je Allah otežao. To su njihovi ostaci u manastirima i samostanima monaštva koje su oni sami izmislili, i koje im Allah nije propisao.'"[1]

To je ono što je došlo u predaji od Lu'luija od Ebu Davuda i u predaji od Ibn Dase od njega: "Da su ušli on i njegov otac kod Enesa b. Malika u Medini u vrijeme Omera b. Abdul Aziza, dok je bio emir Medine. Pa je klanjao kratki namaz, kao da se radi o namazu putnika ili približno njemu. Kada je predao selam reče:

"Allah ti se smilovao, je li ovaj namaz od nečega što je propisano ili je to nafila koju si klanjao?" Kaže: "Propisan je, i to je namaz Allahovog Poslanika ﷺ a znao je reći: "Nemojte sebi otežavati pa da vam Allah oteža. Ljudi su sebi otežavali pa im je i Allah otežao. To su njihovi ostaci u manastirima i samostanima i monaštvo koje su sami izmislili i koje im nije Allah propisao. Zatim je došao drugi dan, pa reče: "Kad bi uzjahao pa da vidimo i da se naučimo." Kaže: "Da." Zatim smo uzjahali svi zajedno, kad ono kuće od perifernih nastambi pustinje čiji su stanovnici izumrli i nestali, a jedna kuća je bila srušena na svojim temeljima. Kaže: "Poznaješ li ovu kuću?" Reče: "Da, šta me čini da znam nju i njene stanovnike. Oni su ljudi koje je Allah uništio zbog njihovih grijeha i zavisti. Zavist gasi svjetlost dobrih djela, a grijesi to potvrde ili negiraju. Oko čini blud, kao i šaka, stopa, tijelo i jezik, a polni organ to potvrdi ili negira."[2]

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4904 u dužoj verziji od ove ali će ga autor navesti uskoro u cjelosti.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 4904. U njegovom lancu se nalazi Seid b. Abdu Rahman b. Ebu Amja' Kenani. Za njega Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatljiv je." Tj. ako se radi o jačanju drugih hadisa ali je hadis slab.

Što se tiče Sehla b. Ebu Umame njegovu povjerljivost je potvrdio Jahja b. Mein i drugi. Njegove hadise su bilježili Muslim i drugi. Što se tiče Ibn Amja-e on je bio od Ehlu Bejta (časne Poslanikove ﷺ porodice), ali ne znam njegov položaj u hadiskoj nauci.[1] Ali Ebu Davud ukazuje da je hadis po njemu hasen, kao što postoje hadisi u 'Sahihu' koji ga jačaju.[2]

Što se tiče opisa da je Poslanikov ﷺ. namaz izgledao kratak pa u 'Sahihima' se od njega – Enesa b. Malika – prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik je klanjao kratko i upotpunjavao namaz."[3]

U oba 'Sahiha' se, također, bilježi od njega da je rekao:

"Nikada nisam klanjao iza imama kraći i potpuniji namaz od Vjerovjesnikovog namaza."

Buharija dodaje pa kaže: "Ali ako bi čuo da dijete plače skratio bi namaz da njegova majka ne bi bila dovedena u smutnju."

Ono što je naveo Enes b. Malik od skraćivanja namaza je u odnosu na ono što su činili neki emiri i drugi predstavljalo noćni namaz. Dok su drugi odužvali sa namazom više nego što Vjerovjesnik ﷺ činio u većini slučajeva. Skraćivaju ruku, sedždu i uspravljanje sa rukua više nego što je to činio Poslanik ﷺ u većini slučajeva. Možda većina imama, ili veliki broj njih, klanjaju na ovaj način. Neki od njih uče poslije Fatihe na zadnja dva rekata sure, tako da su se podijelili u mezhebe kod pojedinih pravnika.

Haridžije su se udubili i pretjerali u tome, tako da ih je Vjerovjesnik opisao riječima:

"Vi će te omalovažavati svoj namaz naspram njihovih namaza i post naspram njihovog posta."[1]

---

[1] Njegovi hadisi su prihvatljivi.

[2] Samo pojedini dijelovi jačaju ovaj hadis dok hadis u cijeloj njegovoj verziji i dužini nije vjerodostojan, ali će ga autor navesti poslije ovih hadisa koji ga jačaju.

[3] Bilježi ga Buharija u som 'Sahihu' br. 706, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 469.

Zbog toga kada je Alija b. Ebi Talib klanjao u Basri Imran b. Hussejin je rekao:

"*Ovo me posjetilo na namaz Allahovog Poslanika ﷺ.*"[2]

Namaz Allahovog Poslanika ﷺ je bio umjeren, na stajanju i sjedenju je ostajao kraće, ali je na ruku'u i sedždi ostajao duže što je došlo u pojašnjenju od Enesa b. Malika ؓ.

Nesai prenosi od Kutejbe od Attafa b. Halida od Zejda b. Eslema da je rekao:

"*Ušli smo kod Enesa b. Malika pa je upitao: "Klanjali ste?" Rekosmo: "Da." Kaže: "Djevojčice dodaj mi da se obdestim. Nisam klanjao sličniji namaz od Poslanikovog ﷺ osim iza ovog vašeg imama. Zejd kaže: "Omer b. Abdul Aziz je odužvao na ruku'u i sedždi, ali se ne bi zadržavao na stajanju i sjedenju.*"[3]

Ovo je vjerodostojan hadis, jer za Attafa b. Halida Mahzumija Jahja b. Me'in u nekoliko prilika kaže: "On je povjerljiv."[4] Ahmed b. Hanbel kaže: "On je stanovnik Mekke, povjerljiv i vjerodostojnog hadisa." Od njega se prenosi nešto oko stotinu hadisa. Ibn Adijj kaže: "Prenosi približno stotinu hadisa tako a ne vidim smetnje u njegovim hadisima ako od njega prenosi

---

[1] Dio hadisa kojeg kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 3610. Muslim u svom 'Sahihu' br. 148 u predaji od Ebu Seida El Hudrija. Hadis o haridžijama je mutevatir.

[2] Ovo je zabilježio Buahrija u svom 'Sahihu' na više mjesta u različitim verijama br 784, 786 i 826.

[3] Bilježi ga Nesai u svom 'Sunnenu 2. dio str. 166. u njegovom lancu se nalazi Attaf b. Halid za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Istinoljubiv sa greškama." Njega jača hadis od Ebu Hurejre kod Nesaija u 'Sunnenu' 2. dio str. 166-167. Bilježi ga i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 827, od Ebu Hurejre pa kaže: "*Nisam klanjao sličniji namaz namazu Allahovog Poslanika ﷺ od ovog čovjeka.*"
Sulejman kaže: "Odužio je u prva dva rekata podne namaza dok je kratko klanjao druga dva. A polahko i kratko je klanjao i učio na Akšam namazu sa srednjim surama. Na jaciji je učio srednje duge sure, dok je na sabahu učio duge sure." Ovo je vjerodostojan hadis kojeg jačaju drugi hadisi kao što je naveo autor tj. da je sahih.

[4] U drugoj predaji od njega stoji: "Nema smetnje, povjerljiv i vjerodostojnih hadisa." Kako stoji u 'Tehzibu'.

povjerljiv prenosilac.“ [1] Ebu Davud i Nesai prenose u hadisu od Abdullaha b. Ibrahima b. Omera b. Kejsana da mu je pričao otac od Vehba b. Maunusa da je čuo Seida b. Džubejra da kaže:

“Čuo sam Enesa b. Malika da kaže:“ Nisam klanjao ni iza koga sličniji namaz namazu Allahovog Poslanika ﷺ od namaza ovog dječaka. Misleći na Omera b. Abdul Aziza.“ Kaže: “Nabrojali smo na njegovom ruku'u deset tespiha, a na njegovoj sedždi deset tespiha.“[2] [3]

Jahja b. Me`in kaže:“ Ibrahim b. Omer je bio jemenac i povjerljiv.“ Hišam b. Jusuf kaže:“ Obavijestio me je Ibrahim b. Omer – a bio je najbolji čovjek po pitanju namaza – a njegov sin je bio Abdullah za kojeg Ebu Hatim kaže: “Vjerodostojnih je hadisa.“ Vehb b. Manus – sa nunom – je govorio ovaj Abdullah. Abdu Rezak je govorio:“ Sa slovom – b – ispod (tj. Mabus) a bio je stari i odavno veliki šejh. Od njega je ovaj Ibrahim uzimao hadise, pa je ono što bi uzeo jačao drugim predajama. A da nije bio povjerljiv kod njega ne bi radio po onome što je prenosio od njega. Njegovi hadisi odgovaraju predaji Zejda b. Eslema, a za njega ne znam smetnje.“[4]

Muslim u svom 'Sahihu' od Hamad b. Seleme bilježi da ga je Sabit obavijestio da je Enes b. Malik rekao:

---

[1] Ja kažem: “Oko Attafa postoje razilaženja o čemu nema potrebe da se raspravlja, ali je tačno da su mu hadisi dobri kada je riječ o jačanju drugih predaja.“ Ibn Hiban kaže: “Nije dozvoljeno koristiti ga u dokazima osim ako njegove predaje ne odgovaraju povjerljivima.“

[2] Tj. uspjeli su po deset puta na ruku'u reći 'Subhane rabbijel azim ve bi hamdihi' i na sedždi deset puta 'Subhane rabijel e'ala ve bi hamdihi.' (o.p.)

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom ‘Sunnenu’ br. 888. Nesai u svom ‘Sunnenu’ 2. dio str 224. Lanac mu je slab zbog Vehba b. Manusa jer je skrivenog stanja, kao što Hafiz navodi u ‘Takribu’.

[4] Ovaj Vehb prenosi samo od Seida b. Džubejra, a od njega ne prenosi niko osim Ibrahima b. Omera b. Kejsana i Ibrahima b. Nafie zbog čega je skrivenog stanja. Njegovu povjerljivost nije potvdio niko osim Ibn Hibana. Ibn Kattan kaže:“Nepoznatog stanja.“ Što predstavlja smetnju u samoj njegovoj ličnosti.

"Nisam klanjao nizakim kraći namaz od Allahovog Poslanika ﷺ ali je bio upotpunjen. Namaz Allahovog Poslanika ﷺ je bio kratak, namaz Ebu Bekra je bio kratak. Ali kada je bilo vrijeme Omera sabah namaz je produžen. Kada je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Semi Allahu limen hamideh." Ustao bi (i odužo)[1] da bi smo rekli: "Zbunio se." Zatim bi učinio sedždu i sjeo (odužio bi) između sedždi da bi smo rekli:"Zbunio se." [2]

Bilježi ga Ebu Davud od Hamada b. Seleme da su ga Sabit i Muhejd obavijestili od Enesa b. Malika da je rekao:

"Ni iza koga nisam klanjao kraći namaz od Allahovog Poslanika ﷺ ali upotpunjen. Kada bi Allahov Poslanik ﷺ rekao:"Semi Allahu limen hamideh." Ustao bi (i stajao), da bi smo rekli: "Zbunio se." Zatim bi donio tekbir i učinio sedždu. Pa bi sjedio između dvije sedžde da bi smo rekli:"Zbunio se." [3]

Enes je u ovom vjerodostojnom hadisu prenio vijesti o skraćivanju namaza Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovog upotpunjavanja. Pa je pojasnio da je od njegovog upotpunjavanja o kojem je obavijestio odužvanje poslije ruku'a i poslije prve sedžde. Tako da je obavijestio u prethodnom hadisu da nije vidio kraćeg ali potpunijeg namaza.

Što opet znači – Allah najbolje zna – da se skraćivanje odnosilo na stajanje a upotpunjavanje na ruku' i sedždu. Jer stajanje ne može biti osim upotpunjeno, zato ga nije potrebno ni opisivati sa upotpunjavanjem, za razliku od ruku'a, sedžde te stajanja i sjedenja poslije ruku'a i sedžde.

Također zbog skraćivanja stajanja i odužvanja ruku'a i sedžde se namaz upotpunjava opet zbog skraćivanja – jednih

[1] Ono što je između zagrada se ne nalazi u originalu ali sam to ovako preveo da bi čitatelj shvatio o kakvoći namaza se radi. (o.p.)

[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 473. Riječi – Zbunio se – tj. pogriješio je, kako to stoji u 'Muhtari sihahu'.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 853. Hadis je sahih po Muslimovim uslovima.

dijelova – i odužvanja – drugih – čime se potvrđuju riječi: "Nisam vidio kraćeg i potpunijeg."

Ali ako se skraćivanje odnosi na riječi 'ne potpunije' a upotpunjavanje na 'ne kraći' onda će se u govoru naći kontradiktornost. Jer odužvanje u stajanju pored Poslanikovog ﷺ stajanja ne može biti mimo njega upotpunjavanje u stajanju osim što se kaže: *"Dodavanje u izgledu umanjuje značenje."* Ovo je suprotno očitom značenju riječi, jer u osnovi značenja treba da bude 'skraćivanje i kraćenje' a ne značenje 'upotpunjavanje i usavršavanje'. Zato što je Zejd b. Eslem rekao: "Ibn Omer je kratko ostajao na stajanju i sjedenju, ali je upotpunjavao ruku' i sedždu." Tako da se može zaključiti da riječ 'upotpunjavanje' kod njih se odnosi na upotpunjavanje očitog čina.

Svi hadisi koji su preneseni od Enesa ukazuju na to da je Vjerovjesnik ﷺ odužívao na ruku'u i sedždi i poslije njih. Još više nego što to čine većina imama, što se prenosi u većini vjerodostojnih predaja koje ukazuju na to.

U oba 'Sahiha' se od Hamada b. Zejda od Sabita od Enesa b. Malika prenosi da je rekao:

"Ne bježim od toga da vam klanjam kao što je klanjao Allahov Poslanik ﷺ nama." Sabit kaže: "Pa je Enes činio nešto što ne vidim da vi to činite. Kada bi digao glavu sa ruku'a ostao bi stojeći pa bi neko rekao:"Zaboravio je." A kada bi digao glavu sa sedžde sjeo bi da bismo rekli: "Zaboravio je."[1]

U drugoj predaji u 'Sahihu' stoji: "Kada bi digao glavu između sedždi."

U predaji kod Buharije u hadisu od Šuabe od Sabita :

"Enes nam je opisivao namaz Allahovog Poslanika ﷺ pa je klanjao. Kada je digao glavu sa ruku'a stao bi da bi smo rekli:"Zaboravio je."[2]

[1] Bilježe ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 821 'Feth' i Muslim u svom 'Sahihu' 472.
[2] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 800. 'Feth'.

Ovo ti pojašnjava da je Enes ﷺ sa namazom Allahovog Poslanika ﷺ podrazumijevao oduživanje na ruku'u i sedždi i dizanju sa njih suprotno onome što su ljudi činili. Kao i skraćivanje stajanja u namazu suprotno onome što su ljudi činili.

Muslim u svom 'Sahihu' od Džafera b. Sulejmana prenosi od Sabita a on od Enesa ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ bi čuo plač djeteta sa majkom, a bio je u namazu. Učio bi kraće ili kratke sure."[1]

Pojasnio je da skraćivanje Allahovog Poslanika ﷺ jeste bilo u učenju iako je namaz opet obuhvatao ruku' i sedždu koji odgovaraju dužini učenja. Zato je i rekao: "Njegov namaz je bio jednak." Tj. njegovi djelovi su bili slični jedni drugima.

Enes je rekao istinu jer je Allahov Poslanik ﷺ na sabah namazu učio od šezdeset do stotinu ajeta.[2] Na oba rekata bi učio sa dugim surama – Elif lam mim tenzilun – Hel eta – i sa Saffat, sa Kaf. A nekada je učio sa nečim što je duže od toga a nekada što je kraće."[3]

Što se tiče Omera ﷺ, on je na sabahu učio sure Junus, Hud, Jusuf, a možda je znao da te sure utječu na ljude iza njega.

Muaz je klanjao iza Poslanika ﷺ jaciju pred kraj noći, zatim bi otišao u pleme Benu Amr b. Auf u Kuba'u, pa bi tamo učio suru Bekare. To je Allahov Poslanik ﷺ spriječio i rekao:

"Zar ih zavodiš Muaze? Ako predvodiš ljude onda skrati jer iza tebe stoje stari, slabi i oni sa potrebama. Zašto nisi učio – Sebih isme Rabbikel E'ala, ili We šemsi ve duhaha – i njima slične sure?"[4]

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 470.
[2] Kao što stoji kod Buharije u hadisu br. 771 'Feth'.
[3] Kao što je u Muslimovom 'Sahihu' br. 457 i 458, te 336 i 337.
[4] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 705 'Feth'. Sa njegovim značenjem kao i Muslim u svom 'Sahihu' br. 456 i drugi.

Ono skraćivanje koje je naređivao Poslanik ﷺ Muazu i drugim imamima je bilo ono što je on primjenjivao – za oca i majku bi ga zamijenio – jer je on kako Enes kaže:

“Najviše od svih ljudi je kratio namaz ali bi ga upotpunio.“

A rekao je:

“Klanjajte kao što mene vidite da klanjam.“[1]

Ali ako situcija uslovi drugačije ili se pokaže da muktedijama (klanjači) odgovara onda je u redu. Jer je Allahov Poslanik ﷺ klanjao sa dugim surama na akšamu ili bi učio suru Tur.

Ali ako situacija uslovi da se skrati namaz kao što je slučaj sa plačom djeteta onda će tako i postupiti.

Enesov hadis ukazuje na suprotstavljanje onima koji skraćuju ruku' i sedždu mnogo, ili ko oduži na stajanju previše. To je ono što je Enes opisao i što je opisala većina ashaba.

Muslim u svom 'Sahihu' i Ebu Davud u svom 'Sunennu' prenose od Hilala b. Ebu Humejda i Abdu Rahmana b. Ebu Lejle od Bera'a b. Aziba da je rekao:

"Pratio sam namaz Allahovog Poslanika ﷺ, pa sam vidio njegovo stajanje, pa njegov rekat, stajanje poslije ruku'a i sedžde. Njegovo sjedenje između sedždi, pa njegovo sjedenje između selama i napuštanja namaz, približno isto."[2]

Muslim u svom 'Sahihu' prenosi od Šu'beta od Hakema da je rekao:

“Kufu je preuzeo čovjek – kojeg su zvali – Zumne b. Eš'as, kaže: “Naredio je Ebu Ubejdi b. Abdullahu b. Mes'udu da predvodi ljude u namazu. Pa je klanjao, a kada bi digao glavu sa

---

[1] Ovo je dio hadisa kojeg Buharija bilježi u svom ‘Sahihu’ br. 631. Kao i Imam Ahmed u ‘Musnedu’ 5. dio, str. 53. u hadisu od Huvejrisa b. Malika.

[2] Bilježi ga Muslim u svom ‘Sahihu’ br. 471, Ebu Davud u svom ‘Sunnenu’ br. 854 sa vjerodostojnim lancem.

ruku'a ostao je toliko da kaže:“Allahu Gospodaru naš Tebi hvala onoliko koliko su ispunjena nebesa i koliko je ispunjena Zemlja. I onoliko koliko je ispunjeno ono što Ti hoćeš poslije, Tebi pripada hvala i pohvala. Kome Ti dadneš niko ne može uskratiti niti može neko dati kome Ti uskratiš, nikom ne koristi snaga osim Tvoje snage.“ Hakem kaže:“ to sam spomenuo Abdu Rahmanu b. Ebu Lejli pa je rekao: “Čuo sam Bera'a b. Aziba da kaže: “Namaz Allahovog Poslanika i njegov ruku bio je takav i takav, a kada bi digao glavu sa ruku'a i sedžde te između sedždi, bi ostao približno isto. “ Šu'be kaže: “To sam spomenuo Amru b. Muretu pa je rekao: “Vidio sam Abdu Rahmana b. Ebu Lejlu ali njegov namaz nije bio takav.“ [1]

Buharija bilježi ovaj hadis osim dijela u kojem se spominje stajanje i sedžda – približno isto.[2] Što nema sumnje da stajanje znači stajanje radi učenja. Sjedenje je dodatak nad ostalim ruknovima, ali pošto je Poslanik ﷺ kratio stajanje a oduživao ostale ruknove namaz je postao približno isti u svojim dijelovima.

Svaka od predaja potvrđuje onu drugu, jer je Bera' jednom prilikom spomenuo značenje ali nije određivao dok je drugi put izdvojio pojedine dijelove pa pojasnio i odredio njihov opis. Ili je pak kratio stajanje sa ostalim ruknovima približno isto u odnosu na vladare koji su odužvali na stajanju, a kratili su ruku' i sedždu, čime se postigla velika razlika.

Primjer toga je kada je Allahov Poslanik ﷺ klanjao namaz pomračenja sunca. Na prvom rekatu je učio suru Bekare pa je učinio ruku', a onda na njemu ostao približno onoliko koliko je bio na stajanju, isto tako je učinio i na sedždi.[3] Zbog toga mi kažemo u tačnijem od dva stava da ruku' i sedžda u namazu kod pomračenja biva približno kao i njegovo stajanje ili bar više od njegove polovine.

[1] Bilježi ga Muslim u svom ‘Sahihu’ br.471.
[2] ‘Sahih Buhari’ hadis br. 820, ‘Feth’.

[3] Ovo je došlo u Muslimovom ‘Sahihu’ u hadisu od Džabira b. Abdullaha u dugačkoj verziji br. 904.

Neki od naših prijatelja i drugi kažu da ako na stajanju uči suru Bekare onda će na ruku'u i sedždi učiti tesbih u dužini trajanja stotine ajeta, ali je ovaj stav slab i suprotan sunnetu.

Također Muslim u svom 'Sahihu' prenosi od Seida El Hudrija i drugih:

"Da je Vjerovjesnik ﷺ govorio, nakon što bi se podigao sa ruku'a, izgovarao bi zikr onakav što potvrđuje hadise Bera'a b. Aziba i Enesa."[1] *Isto tako Poslanikovi dobrovoljni namazi, kao što je noćni namaz, u njemu bi Poslanik ﷺ odužo koliko je htio za sebe. Na jednom rekatu je učio Bekare, Al Imran i Nisa. Na ruku'u bi ostao onoliko koliko je bio na stajanju. Onda bi se povrato sa ruku'a i ostao opet toliko na stajanju. Njegova sedžda bila poput njegovog stajanja, a onda bi sjeo onoliko koliko je ostao na sedždi.*[2]

Zatim ovo skraćivanje i olakšavanje u namazu koje je opisao Enes i drugi i što je naredio Vjerovjesnik ﷺ u isto vrijeme je to pojasnio svojim djelom i naredbom. To je doprlo do njegovih ashaba tako kada je klanjao na mimberi rekao je:

"Ovo sam učinio da bi ste me slijedili u tome i da znate kakvoću mog namaza."[3]

Maliku b. Huvejrisu je rekao:

"Klanjajte kao što vidite mene da klanjam."

To zato što ne postoji, u većini slučajeva, a da se ne naziva kratkim u odnosu na ono što je duže od njega. Ili da bude nazvano

---

[1] Od Ebu Seida El Hudrija se prenosi da rekao: " Kada bi Allahov Poslanik ﷺ digao glavu sa ruku'a rekao bi: "Gospodaru naš, Tebi pripada hvala, onoliko koliko su ispunjena nebesa i Zemlja i onoliko koliko je ispunjeno ono što Ti hoćeš poslije. Ti zaslužuješ hvalu i pohvalu, to je najistinitije što je rekao rob. Svi smo mi Tvoji robovi. Allahu, niko neće uskratiti onome kome Ti dadneš, niti će neko dati onome kome Ti uskratiš. Nikome ne koristi snaga osim Tvoje snage."
Bilježi ga Muslim br. 477.

[2] Pogledaj 'Sahih Muslim' dugački hadis od Huzejfe br. 772.

[3] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Buharija u svom 'Sahihu' br. 917, 'Feth'. Muslim ga bježi Također u svom 'Sahihu' br. 544 kao i Imam Ahmed u svom 'Musnedu' 5. dio, str. 339 u hadisu od Sehla b. Seada.

dugim u odnosu na ono što je kraće od njega, tako da mu nema granice u jeziku.

Čin u namazu nije stvar običaja kao što je slučaj sa čuvanjem, preuzimanjem ili lovom i oživljavanjem mrtve zemlje pri čemu bi se mogli osloniti na opšte poznate termine u jeziku. Nego se radi o ibadetu pri čemu se o njegovim atributima i količini traži osnova kod Zakonodavca, tj. njegova se osnova traži u šerijatu. Jer kada bi se njegov čin tražio u običajima ljudi, ili u pogledu naziva skraćivanja onda bi se šerijatski određen i naređen namaz koji nam je naređen u većini vremenskih razdoblja kod nepostojanja opravdanih prepreka o dužini ili kratkoći razlikovao bez mogućosti ograničenja. Ali sve ima svoje vrijeme i mjesto, čak svako ima svoj zavičaj i običaj. Ili pak svako ima svoju džamiju, koja je poznata po običnom terminu ili po običajnom činu. Za razliku od običaja drugih ljudi. Ali na kraju to bi se suprotstavilo Allahovoj i Poslanikovoj ﷺ naredbi, jer je Poslanik ﷺ rekao:

"Klanjajte kao što vidite mene da klanjam."

Ali nije rekao 'klanajte kao što ga nazivaju stanovnici vaše zemlje kratkim ili kao što su navikli.' Ja ne poznajem ni jednog među učenjacima ko je ovo rekao. Jer bi to dovelo do izmjene šerijata i umrtvljivanja sunneta, možda dodavanjem ili oduzimanjem, na što su ukazale sve predaje od ashaba.

Muslim u svom 'Sahihu' prenosi hadis od Zuhejra a on od Semaka b. Harba da je rekao:

"Upitao sam Džabira b. Semureta o namazu Allahovog Poslanika ﷺ pa mi je rekao: "Klanjao je kratko i nije klanjao kao što je namaz ovih." I kaže: "Obavijestio me: "Da je Allahov Poslanik učio na sabahu Kaf vel Kur'anil medžid, i njoj slične sure."[1] [2]

Također od Šuabe od Semaka od Džabira b. Semureta se prenosi da je rekao: "Vjerovjesnik je na podne namazu učio sa 'Ve

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 458.

lejli iza jagša', a na ikindiji isto tako, dok je na sabahu učio duže sure.“[1]

Ovo pojašnjava to što prenosi Muslim od Zaide od Semaka od Džabira b. Semureta: “Da je Vjerovjesnik ﷺ na sabahu učio 'Kaf' – vel Kur'anil medžid, a namaz poslije mu je bio kratak.“[2] Htio je reći – Allah najbolje zna – 'Namaz poslije' tj. namazi poslije sabaha, ili drugačije rečeno da je kratio namaze poslije sabaha u odnosu na dužinu sabah namaza. Jer je u prvoj predaji spojio između kakvoće Poslanikovog skraćivanja namaza i toga da je na sabahu učio 'Kaf'.

U 'Sahihu' se prenosi od Umu Seleme: “Da je čula Allahovog Poslanika ﷺ kako je na sabahu na oprosnom hadžu učio suru 'Tur'. Ona je bila od skupine ljudi koji su čuli njegovo učenje.“[3] A poslije oprosnog hadža nije živio dugo. Sura 'Tur' je poput sure 'Kaf'.

U 'Sahihu' se od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – bilježi da je rekao:

> ***"Umu Fadl ga je čula da uči 'Vel murselati urfa' pa je rekla: 'Sine, tvoje učenje me je posjetilo na ovu suru, a ona je bila zadnje što sam čula od onoga što je učio Allahov Poslanik ﷺ na akšamu.'"*** [4]

Umu Fadl je obavijestila da je to zadnje što je čula da je Allahov Poslanik učio na akšamu. Umu Fadl nije bila od muhadžirki, nego je bila od potlačenih, kao što kaže Ibn Abbas:

> *"Ja i moj otac smo bili od potlačenih [5] koje je Allah izuzeo radi razloga."* [6]

---

[1] Bilježi ga Muslim u svom ‘Sahihu’ br. 459.
[2] Bilježi ga Muslim u svom ‘Sahihu’ br. 458.
[3] Bilježi ga Buharija u svom ‘Sahihu’ br. 619 i 1626, ‘Feth’.
[4] Bilježi ga Buharija u svom ‘Sahihu’ br. 763 i 4429, a Muslim u svom ‘Sahihu’ br. 462.
[5] Ar. “mustedafin”. Vjerovatno se misli na one koji su ostali u Mekki i nisu učinili hidžru. (op redaktora)
[6] Bilježi ga Buharija u svom ‘Sahihu’ br. 4587, ‘Feth’. A njegove riječi :”Sa nadužim dvjema surama” tj. sa Maide i E’araf. Dok su drugi rekli da se radi o En’am i E’araf. Ibn Munir kaže:”Naziv za E’araf i En’am kao najdužim surama je radi običaja a ne zato što

Ovo što je čula je bilo u kasnom periodu.

Također u 'Sahihu' od Zejda b. Sabita se prenosi :

"Da je čuo Allahovog Poslanika ﷺ kako na akšamu uči najduže dvije sure."[1]

Zejd je bio od dječaka ashaba.

Također je mu'mine predvodio na sabahu u Mekki pa ga obuzeo kašalj kod spomena Musaa i Haruna.

Ovi hadisi i njima slični ukazuju na to da je Allahov Poslanik ﷺ na kraju svog života učio sa srednje dugačkim surama. O ovome ima dosta dokaza, i oko ovoga su se složili svi ashabi da je to bio namaz Allahovog Poslanika ﷺ kojeg je klanjao, i niko od njih nije rekao da je oduzeto od namaza na kraju njegovog života. Pravnici su se složili da je od sunneta da se na sabahu uče srednje dugačke sure.

A njegove riječi: "Njegov namaz nije bio poput namaza ovih." Možda želi reći da je njihov namaz bio duži od Poslanikovog ﷺ namaza, ili da je bio kraći od njegovog namaza. Ali sa naznakom da je Allahov Poslanik ﷺ klanjao kratko. Ali i pored toga ga nije klanjao munjevito[2] poputi ovih, koji brzo obavljaju ruku, sedždu i dijelove poslije njih na što su ukazali hadisi Enesa i Bera'a, ili da su ovi vladari skraćivali učenje na namazu, ili učenje i ostale ruknove u odnosu na namaz Allahovog Poslanika ﷺ. Kao što Ebu Kaz'a kaže:

"Došao sam kod Ebu Seida El Hudrija, a oko njega je bilo puno ljudi, pa kada su se ljudi razišli upitao rekao sam: "Ja te neću pitati o onome o čemu su te ovi pitali. Rekoh: "Ja ću te pitati o namazu Allahovog Poslanika?" Reče: "Kakvo će ti biti u tome dobro?" A on ponovi isto pitanje. Kaže: "Proučio bi se ikamet za podne namaz, a

---

su njih dvije duže od nekih drugih sura, a Allah najbolje zna." Pogledaj 'Fethul Bari' 2. dio, str. 314 – 315.

[1] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 454.

jedan od nas bi otišao do Bekija pa bi obavio svoju potrebu. Zatim bi se vratio kući i abdestio, a onda bi otišao u džamiju a Allahov Poslanik ﷺ je još bio na prvom rekatu.“

U drugoj predaji:

“Od onoga što ga je odužilo.“

Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu'.

Ovo ti pojašnjava da je Ebu Seid vidio da je namaz ljudi bio kraći od ovoga.

U oba 'Sahiha' od Ebu Berze se prenosi da je rekao:

“Allahov Poslanik ﷺ je klanjao sabah, pa bi čovjek istupio i otišao, a onaj što je bio do njega znao je za to. A Poslanik ﷺ je učio na oba rekata ili na jednom od njih, od šezdeset do stotinu ajeta.“

Ovo je Buharijina verzija.[1]

Od Abdullaha b. Omera – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

“Allahov Poslanik ﷺ nam je naređivao da klanjamo kratko, a kada nas je predvodio učio je 'Saffat'.“[2]

Od Dahaka b. Osmana od Bekira b. Abdullaha b. Ešedža od Sulejmana b. Jesara od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je rekao:

“Ni iza koga nisam klanjao sličniji namaz namazu Allahovog Poslanika ﷺ od tog i tog.“

Sulejman kaže: *“Odužvao je prva dva rekata od podne namaza, a kratko je klanjao posljednja dva. Ikindiju je klanjao kratko, a na akšamu je učio kraće sure. Na jaciji je učio srednje kratke sure, a na sabahu je učio srednje duge sure.“*

---

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 771. Hadis kojeg bilježi Muslim u svom 'Sahihu' je dio ovog hadisa a to su riječi: “Allahov Poslanik ﷺ je učio od šezdeset do stotinu ajeta.“ Hadis br. 461.

[2] Bilježi ga Ahmed u ‘Musnedu’ 2. dio, str. 26, Nesai u svom ‘Sunnenu’ 2. dio, str. 95. Albani ga je ocjenio sahihom u ‘Sahih sunnen Nesai’ br. 796.

Bilježe ga Nesai i Ibn Madže, a lanac mu je po Muslimovim uslovima.[1]

Za Dahaka b. Osmana su Ahmed i Jahja rekli: "Za njega je Ibn Sead rekao da je bio čvrstog pamćenja hadisa."

Dokaz za navedeno jeste predaja koju bilježi Muslim u svom 'Sahihu' od Amara b. Jasira da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Dužina čovjekovog namaza i sažeta hutba ukazuju na vrhunac njegove prosvijećenosti. Pa odužte sa namazom, a skratite hutbu, u govoru postoji nešto od čarolije." [2]

Namaz je učinio znakom čovjekovog znanja i naredio da se oduži.[3]

Ovaj imperativ ili naredba se može odnositi kao opšti pojam na sve namaze, ili pak da se odnosi samo na džumu namaz.

Ako se radi o opštem pojmu onda je stvar očita, ali ako se radi o džumi namazu, onda će naredba njenog odužívanja biti teška zbog prisustva skupa nemoćnih, starih i onih koji imaju potrebe, što se ne može desiti u drugim prilikama. Kao i zbog toga što se džuma obavlja na najžešćoj žegi, s tim da joj prethode dvije hutbe. Tako da je preče da se oduži sa sabah namazom koji se obavlja u vrijeme hladovine i u manjim skupinama, o čemu postoje mnogobrojni hadisi.

Ovo tumačenje smo naveli zbog toga što se u Enesovim hadisima može osjetiti njegova ocjena namaza Allahovog Poslanika ﷺ. Jer će onaj ko čuje ove hadise pomisliti da se u pojedinim situacijama dovode do kontradiktornosti. Ili će pojedini

---

[1] Bilježi ga Nesai u svom 'Sunnenu' 2. dio, str. 167. Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 827. Hadis je sahih po Muslimovim uslovima kao što je naveo autor a njegovi prenosioci su prenosici potvrđeni kao povjerljivi kod Buharije i Muslima osim Dahaka b. Osmana od kojeg prenosi Muslim a ne i Buharija.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' br. 869.

ljudi uzeti neke od njih a zapostaviti ostale, nemajući znanja o onima koje su prihvatili.

Ali ono što se nalazi u Enesovom hadisu prethodno navedenom u Poslanikovim ﷺ riječima:

"Ne otežavajte sami sebi pa da vam i Allah ne oteža. Jer su ljudi otežavali sebi pa im je i Allah otežao. To su njihovi ostaci u manastirima i samostanima od monaštva koje su sami izmislili i koje im nismo propisali."

U hadisu Allahov Poslanik ﷺ zabranjuje otežavanje u vjeri dodavajući nešto iznad naređenog.

Otežavanje ponekada može da bude uzimanjem onoga što nije vadžib niti mustehab za vadžib ili mustehab u ibadetima. Ili nekada da smatra ono što nije haram ili mekruh haramom i mekruhom u dozvoljenim stvarima. To je pojasnio time da su kršćani sebi otežali i da im je Allah otežao isto to, sve dok ih stanje nije dovelo do ovoga u čemu su sada od izmišljenog asketizma(monaštva).

Ovo je ujedno pokazatelj Poslanikove ﷺ mržnje prema onome na čemu su bili kršćani od izmišljenog asketizma. Iako je veliki broj naših pobožnjaka pao u slične kušnje možda zbog lošeg shvatanja i opravdanih razloga ili bez lošeg shvatanja i opravdanih razloga.

Također hadis ukazuje da otežavanje samom sebi na početku biva razlogom druge vrste otežavanja od strane Allaha, propisom ili kaderom.

Što se tiče otežavanja putem propisa, poput onoga čega se bojao Allahov Poslanik ﷺ u svom vremenu da se ne doda obaveza ili da se nešto ne zabrani. Kao što se bojao kada su se ashabi skupili sa njim na teravih namazu.[1] Ili kada su zapitkivali o stvarima koje

[1] Buharija u 'Sahihu' bilježi hadis br. 2012 od Urve da mu je Aiša prenijela da je Allahov Poslanik ﷺ jedne noći izašao u njenoj tmini te klanjao a ljudi su klanjali poput njegovog namaza. Zatim su ljudi osvanuli i razgovarali. Onda ih se sakupilo više od njih. Pa je klanjao a i oni su klanjali. A kada su osvanuli pričali su tako da se u trećoj noći

im nisu bile zabranjene.[1] Ili da se neko zavjetuje na nešto što predstavlja pokornost i to sebi učini obaveznim, a u osnovi mu je pokuđeno da se zavjetuje, kao i kefareti (otkupnine) koje su obavezne iz određenih razloga.

Što se tiče kadera, toga je mnogo od onoga što smo vidjeli i čuli o onima koji su se naprezali u određenim stvarima pa su bili iskušani sa razlozima koji su otežavali stvari po pitanju obaveze i zabrane. Kao što su mnogi od onih koje pritiska 'vesvesa' (sumnjičavost u ispravnosti djela) u pogledu čišćenja, jer dodaju iznad naređenog. Tako da su iskušani stvarima koje su im uistinu nanijele veliko opterećenje i štetu.

Ovo je značenje na koje je ukazao odgovarajući hadis kada smo govorili o riječima Uzvišenog:

"I otklanja od njih terete i okove koji su bili na njima." (Sura El-A'raf, 157)

Što znači da je pokuđeno poistovjećivati se sa njima u nošenju tereta i okova.

Jer 'tereti' vode u teške obaveze, a 'okovi' su stroge zabrane, jer je okov u osnovi težina i strogost, što je slučaj sa onim što se mora.[2] A okov sprječava onoga koji je u njemu od slobodnog kretanja, što je slučaj sa zabranama. Na ovo ukazuju riječi Uzvišenog:

---

sakupilo mnogo ljudi u džamiji. Nakon toga Allahov Poslanik izađe i klanja svoj namaz. A kada je došla treća noć džamija nije mogla primiti klanjače sve dok nije došao Allahov Poslanik na sabah namaz. Kada je prošao sabah okrenu se ljudima donese šehadet i reče:“A zatim, vaš položaj mi nije nepoznat, ali sam se bojao da vam se ne propiše pa da ga ne mognete obavljati. Allahov Poslanik je umro a stanje je ostalo takvo.“

[1] Kao što je u riječima Uzvišenog:

"O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni; a ako budete pitali za to dok se Kur'an objavljuje, objasnit će vam se; ono ranije Allah vam je već oprostio. A Allah prašta i blag je."

"O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju. " (Sura El-Maide, 87)

Razlog njegovog objavljivanja je poznat.[1]

Slično ovome jeste i predaja u oba 'Sahiha' od Enesa b. Malika ﵁ gdje kaže:

"Trojica pobožnjaka su došli kod kuća Poslanikovih ﷺ žena, pa su se raspitivali za Poslanikov ﷺ ibadet? A kada su bili obaviješteni kao da ga omalovažiše. Pa rekoše: "Gdje smo mi u odnosu na Allahovog Poslanika ﷺ a njemu je Allah oprostio učinjene grijehe i one koje će učiniti?" Jedan od njih reče: "Ja ću klanjati svaku noć zauvijek." Drugi reče: "Ja ću postiti čitav život." Treći reče: "Ja ću se kloniti žena i nikada se neću oženiti." Allahov Poslanik ﷺ dođe i reče: "Vi ste ti koji ste rekli tako i tako? Ali, tako mi Allaha, ja se više od vas bojim Allaha i bogobojazniji sam, ali postim i iftarim se, klanjam i spavam, i ženim se sa ženama. A onaj ko ne želi moj sunnet nije od mene."

Bilježi ga Buharija, i ovo je njegova verzija.[2] Muslim ga bilježi od Enesa riječima:

"Grupa ashaba Allahovog Poslanika ﷺ su upitali Vjerovjesnikove ﷺ žene o njegovim djelima u tajnosti?" Pa neko od njih reče: "Ja se ne ženim sa ženama." Drugi reče: "Ja ne jedem meso." Treći reče: "Ja ne spavam na postelji." Pa on se zahvali Allahu i pohvali ga i reče: "Šta je sa ljudima koji govore tako i tako? Ja klanjam i spavam, postim i iftarim se, ženim se sa ženama. A onaj ko ne želi moj sunnet nije od mene."[3]

Mnogo je hadisa koji ukazuju na to da je od sunneta Allahovog Poslanika ﷺ umjerenost u ibadetu i ostavljanju strasti.

---

[1] Pogledaj razlog objavljivanja ovog ajeta u 'Tefsiru' od Taberija i Ibn Kesira te 'Libab nukul fi esbabi nuzul' od Sujutija.
[2] Bilježi ga Buharija br. 5063.
[3] Bilježi ga Muslim br. 1401.

Što je svakako bolje od kršćanskog asketizma koji podrazumijeva totalno odricanje od strasti i zastranjivanje u ibadetima posteći i moleći se.

Ovakvom tumačenju, i zbog ne znanja, su se suprotstavili neki od pravnika i pobožnjaka.

Slično ovome je hadis kojeg bilježi Ebu Davud od Ala'a b. Abdu Rahmana od Kasima b. Abdu Rahmana od Ebu Umame da je čovjek rekao:

"*Allahov Poslaniče dozvoli mi 'turizam' (putovanje po Zemlji). Allahov Poslanik ﷺ reče: "Putovanje mog ummeta je u džihadu na Allahovom putu.*"[1]

Allahov Poslanik ﷺ je obavijestio da je turizam njegovog ummeta u borbi na Allahovom putu.

U drugom hadisu stoji: ***"Putovanje je post", a putnici su postači***[2] i sl. tome. Ovo je pojašnjenje onoga što je Allah naveo u Kur'anu:

"... poste,..." (Sura Et-Tewbe, 112)

Ili:

"..., koje poste,..." (Sura Et-Tahrim, 5)

---

[1] Bilježi ga Ebu Davuda u 'Sunnenu' br. 2486, Hakim u 'Mustedreku' 2. dio, str. 73. Sahihom ga je ocjenio Zehebi i složio se sa Hakimom. Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br. 2093.

[2] Taberani u 'Kebiru' 9. dio, str. 225 br. 9095 bilježi hadis sa lancem od Abdullaha b. Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao:"Putnici su postači." Hajsemi u 'Medžme'a zevaid' 7/34 kaže:"U njegovom lancu se nalazi Asim b. Behdele, kojeg su pojedinci ocjenili povjerljivim a drugi slabim, dok su ostali prenosioci povjerljivi." Ja kažem da je Hafiz u 'Takribu' za Ibn Behdela rekao:"Isnotoljubiv ali ima greški, bio je dokaz za učenje, a njegovi hadisi se navode pored hadisa u obadva 'Sahiha'." Ahmed, Adželi i Ebu Zur'a su ga ocjenili povjerljivim. Ibn Muin kaže:"Nema smetnje." Ovako je rekao i Nesai. Akili kaže:"U njemu nema smetnje osim što je slabo pamtio." Hadisi njemu sličnih ne bivaju manji od deredže hasen hadisa – inša Allah. Hakim ga bilježi kao merfua predaju od Ebu Hurejre. Albani ga je ocjenio slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 3330.

Ali što se tiče turizma kao izlaska u prirodu bez određenog cilja, nije od postupaka ovog ummeta. Zbog toga Imam Ahmed kaže: "Turizam nema veze sa islamom, niti je od djela vjerovjesnika i dobrih ljudi. Iako su neki od naše braće posvetili se zabranjenim putovanjima zbog slabih shvatanja ili zbog neznanja o zabrani. Jer je to dio izmišljenog monaštva za kojeg Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"U islamu nema monaštva."***

Ovdje se ima za namjeru pojasniti ono sa čime je došla ova vjera monoteizma u suprotstavljanju jevrejima i onome što ih je pogodilo od okrutnosti njihovih srca u zaboravljanju sjećanja na Allaha. Kao i ono što je spušteno od upute koja oživljava srca, i suprotstavljanu kršćanima i onome na čemu su oni od izmišljenog asketizma. Iako su neki od nas koji se pripisuju vjeri i nauci pogođeni nekim od ovih stvari, tako da se u njima nalazi sličnost ovih i onih.

Ili primjer onoga što prenosi Ibn Abbas – radijjallahu anhuma – pa kaže:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ – rano u jutro na Akabi - : "Dodaj mi kamenčiće." Pa sam mu dohvatio sedam kamenčića poput šljunka. On ih poče otresati u šaci i reče: "Ovakve bacajte i vi." Zatim reče: "O ljudi, čuvajte se zastranivanja u vjeri. One koji su bili prije vas je uništilo zastranjivanje u vjeri."

Bilježe ga Ahmed, Nesai i Ibn Madže[1] u hadisu od Aufa b. Ebu Džemile od Zijada b. Hussajjina od Ebu Alije od njega. Lanac mu je vjerodostojan po Muslimovim uslovima.

Kaže: ***"Čuvajte se zastranjivanja u vjeri."*** je opća naredba koja se odnosi na sve vrste zastranjivanja u vjerovanju i djelima.

Zastranjivanje je prelazak granice kao da pretjera u hvaljenu nečega, ili u kuđenu preko potrebe koju zaslužuje, i sl. tome.

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' str. 215, Nesai u 'Sunnenu' 5. dio, str. 268. Ibn Madže u 'Sunnenu' br. 3029. hadis je sahih kao što je rekao autor rahimehullah.

Krćani su najviše zastranili u pogledu vjerovanja i djela u odnosu na sve druge skupine. Njima je Allah zabranio zastranjivanje u Kur'anu pa kaže:

"O sljedbenici Knjige ne zastranjujte u svojoj vjeri." (Sura En-Nisa, 171)

Razlog navođenja opšteg pojma jeste gađanje džemreta, jer ulazi u ovu zabranu. Zastranivanje u pogledu toga jeste gađanje velikim kamenjem i sl. tome, temeljeći propis jer je on insistirao na uzimanju malih kamenčića, zatim je pojasnio da: ***"Su oni koji su bili prije nas unišeni zbog zastranjivanja u vjeri."*** Kao što vidiš slučaj kršćana.

To znači da opšte udaljavanje od njihovih postupaka jeste šansa više da čovjek ne padne u ono radi čega su bili uništeni, a za onoga ko se sa njima poistovjeti u pojedinim stvarima, postoji bojazan da ne propadne.

Od toga je i upozerenje Poslanika ﷺ da se ne poistovjećujemo sa onima koji su bili prije nas zbog toga što su pravili razliku u izvršavanju kazni nad slabima i uglednima. Pa je naredio da se ljudi izjednače u tome. Iako neki mislioci i političari misle da opraštanje vladarima jeste najblaža stvar u politici.

U oba 'Sahiha' se prenosi od Aiše – u pogledu Mahzumije koja je ukrala pa se za nju zauzimao Usame kod Poslanika ﷺ na što je rekao:

"Usame, zar se zauzimaš za kaznu od Allahovih kazni? Sinovi Israilovi su propali, jer ako bi kod njih jedan uglednik ukrao oni bi ga ostavili. A ako bi ukrao neugledan i slab oni bi nad njim izvršili kaznu. Tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moja duša, da je Fatima kći Muhammedova ukrala ja bih joj odsjekao ruku."[1]

Pleme Benu Mahzum je bilo jedno od najuglednijih plemena među Kurejšijama, pa im je teško palo da se odsiječe ruka žene od njih. Allahov Poslanik s.a.w.s. je pojasnio da je razlog propasti

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 3475, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 1688.

sinova Israilovih bio u tome što su uglednike opraštali kazni. Zatim je rekao da kada bi njegova kći Fatima – koja je najuglednija žena – ukrala, od čega ju je Allah sačuvao, on bi odsjekao njenu ruku. Kako bi dao na znanje da obaveza primjene pravde i opšteg odnosa kazni ne izdvaja Poslanikovu s.a.w.s. kćerku , a kamoli i neku drugu mimo nje.

Ovo odgovara onome što je zabilježeno u 'Sahihima' od Abdullaha b. Mureta od Bera'a b. Aziba kada kaže:

"Pored Vjerovjesnika ﷺ je proveden jevrej nagaren po licu i izbičevan, pa ih je pozvao i rekao: "Jel ovako u svojoj Knjizi nalazite kaznu za bludnika?" Rekoše: "Da." Onda on pozva jednog čovjeka od njihovih učenjaka i reče mu: "Pozivam te Allahom Koji je objavio Tevrat Musau; zar ovako nalazite kaznu za bludnika u vašoj Knjizi?" Kaže: "Ne, ali da me nisi ovako prozvao ja ti ne bih rekao. Mi znamo da ga treba kamenovati, ali se uveliko pojavio među našim uglednicima, pa ko bi uhvatili uglednika pustili bi ga. A ako bi uhvatili slabijeg i neuglednog izvršili bi kaznu nad njim. Pa smo rekli: "Dođite da se dogovorimo oko nečega što ćemo izvršiti nad uglednim i neuglednim. Pa smo bičevanje i ocrnjivanje lica odredili umjesto kamenovanja." Poslanik reče: "Allahu ja sam prvi koji je oživio Tvoju vjeru kada su je usmrtili, pa naredi da ga kamenuju. Allah na to objavi:

"O Poslaniče, neka te ne zabrinjava to što brzo nevjerovanje ispoljavaju oni koji ustima svojim govore "Vjerujemo!" a srcem ne vjeruju, i jevreji, koji izmišljotine mnogo slušaju i koji tuđe riječi rado prihvataju, a tebi ne dolaze, koji smisao riječima s mjesta njihovih izvrću i govore: "Ako vam se ovako presudi, onda pristanite na to!" (Sura El-Maide, 41)

Kaže: "Idite Muhammedu, pa kao vam naredi da nagaravite lice i da ga bičujete učinite to, a ako vam donese fetvu za nešto čuvajte se." Pa je Allah objavio:

"A oni što ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici." (Sura El-Maide, 44)

"A oni što ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nepravednici." (Sura El-Maide, 45)

A oni što ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi griješnici." (Sura El-Maide, 47)

Ovi ajeti se odnose na sve kafire.

Također Muslim u 'Sahihu' bilježi hadis od Džunduba b. Abdullaha Bedželija pa kaže:

"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ pet dana prije nego što će umrijeti da kaže: "Ja se pred Allahom odričem da sam nekog od vas uzeo za prisnog prijatelja (halila). Allah je mene uzeo za Svog prijatelja, kao što je uzeo Ibrahima za prijatelja. Da sam ikoga od mog ummeta uzeo za prijatelja uzeo bih Ebu Bekra. Zar nisu oni koji su bili prije vas uzimali kabure svojih vjerovjesnika i dobrih ljudi mjestima za molitvu. Zato nemojte od kaburova praviti džamije, ja vam to zabranjujem."[1] [2]

Allahov Poslanik ﷺ je opisao one koji su bili prije nas kako su od kaburova vjerovjesnika i dobrih ljudi pravili mjesta za molitvu. Ovaj opis je prešao zatim u imperativ uz upotrebu harfa «fa» da se ne uzimaju kaburovi za džamije. I kaže ravija: *"Zaista nam je Poslanik ﷺ zabranio to."* U ovome je dokaz da djelo onih prije nas može biti razlogom očite zabrane ili obavezne zabrane.

To znači da sama pojava njihovih djela automatski daje signal da su ista nama zabranjena ili da su ona razlog ('ille) same zabrane. Bez obzira o kojem se od ova dva slučaja radi ukratko treba znati da je suprotstavljanje njima šerijatski naređena stvar.

Ili da se zabrana može uzeti zbog toga što je Allahov Poslanik ﷺ prokleo jevreje i kršćane.

U oba 'Sahiha' od Ebu Hurejre ؓ se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao :

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 6819 i 6841, 'Feth'. Muslim ga bilježi u svom 'Sahihu' br. 1700, i verzija je od njega.

"Allah ubio jevreje i kršćane[1] jer su od kaburova svojih vjerovjesnika napravili mjesta za molitvu."[2]

U Muslimovoj verziji:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika učinili mjestima za molitvu."[3]

U oba 'Sahiha' se od Aiše i Ibn Abbasa prenosi da su rekli:

"Kada se na Poslanika ﷺ spustila smrtna bolest uzeo je mokru krpicu koju je stavljao na lice. A kada bi, u tom stanju, došao sebi skinuo bi je sa lica pa bi rekao, a on je u tom stanju: "Neka je Allahovo prokletstvo na jevreje i kršćane, uzeli su kaburove svojih vjerovjesnika mjestima za molitvu. Upozoravajući od onoga što su učinili."[4]

U oba 'Sahiha', također, se od Aiše ﵂ prenosi da su Umu Seleme i Umu Habiba spomenule Allahovom Poslaniku ﷺ crkvu koju su vidjele u Abesiniji, po imenu 'Marija', pa su navele neke njene ljepote i slike u njoj. Na što Allahov Poslanik ﷺ reče:

"To su ljudi ako bi neki dobri rob među njima umro ili dobar čovjek, nad njegovim kaburom bi sagradili mjesto za molitvu, a unutar bi naslikali te slike. Oni su najgora stvorenja kod Allaha – azze ve džell."[5]

Od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je prokleo one(žene) koje posjećuju kaburove i one koji nad njima prave mjesta za molitvu i pale svjetiljke."

---

[1] Riječ 'kršćane' nisam našao u obadva 'Sahiha' ali je ova riječ potvrđena u drugim predajama koje će neke od njih navesti autor.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 437, 'Feth', Muslim u svom 'Sahihu' br. 530.
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 530.
[4] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 435 i 436. Muslim u svom 'Sahihu' br. 531.
[5] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 427, 434, 1341 i 3878, 'Feth'. Muslim u svom 'Sahihu' br. 528.

Bilježe ga autori četiri 'Sunnena'.[1] Tirmizi kaže: ″Hadis je hasen i sahih.″ A u nekim kopijama je navedeno od njega samo 'sahih'.[2]

---

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 320, Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 3236, Nesai u svom 'Sunnenu' 2. dio, str. 94. ali ga nije zabilježio Ibn Madže kao što je spomenuo autor. Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 229, 287 i 324. Taberani u 'Kebiru' 12. dio, str. 148 br. 12725. Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' 3. dio str. 344. Bejheki u 'Sunneni kubra' 4. dio, str. 78. Hakim u 'Mustedreku' 1. dio, str. 374 od Muhammeda b. Džahade od Ebu Saliha. Hakim kaže:"Ebu Salih Bazan, nisu ga njih dvojica uzimali kao dokaz."Sa njime se složio i Zehebi. Munziri ga navodi u 'Tergibu' 4. dio, str. 181, zatim kaže:"Ovaj Ebu Salih Bazam ili kao što ga neki nazivaju Bazan, mekelija, bio je štićenik Umu Hani' i prijatelj od Kelbija. Kažu da nije čuo od Ibn Abbasa, a o njemu su govorili Buharija, Nesai i drugi."

Kažem da je Bazam slab po sebi oko čega postoji i razilaženje kao što je uzeo za mišljenje Ahmed Šakir u komentaru Tirmizije 2. dio, str. 137, tvrdeći da je to zbog govora analitičara o njegovom velikom tefsiru koji se prenosi od njega. Ali greška se prenosi na njegovog učenika Muhammeda b. Saiba Kelbija koristeći dokaze riječi Ibn Me'ina: "Nema u njemu smetnje, ali ako od njega prenosi Kelbi onda se ne prihvata." Kaže: "Ovaj hadis je slab radi Kelbija ne radi Ebu Saliha."

Kažem da je njegov govor potreban provjere jer su analatičari spomenuli njega kao razlog neprihvatljivosti što je očito iz njihovih tvrdnji. Ahmed kaže:"Ibn Mehdi je ostavljao hadise od Ebu Saliha."

Ebu Hatim kaže:"Njegovi hadisi se pišu ali se ne uzimaju kao dokazi." Nesai je rekao:"Nije povjerljiv." Hakim kaže:"Nije jak kod njih." Dok ga je Uzdi u 'Tehzibu tehzib' proglasio lažovom. Hafiz u 'Takribu' kaže:"Slab i prenosi hadise indirektnim putem." Ovaj lanac je slab a tako ga je ocjenio i Albani u 'Silsile ehadis daife' br. 225. Ali pojedini dijelovi hadisa su ojačani drugim predajama a neki se nalaze u oba 'Sahiha'. Tako da njegove riječi: *"Allahov Poslanik ﷺ je prokleo one koje posjećuju kaburove."* Je potvrđeno riječima*:"Prokleo je one koje obilaze kaburove."* Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' kao i Ibn Madže u svom 'Sunnenu'. Također ga bilježi Ahmed u 'Musnedu' od Ebu Hurejre ؓ. Tirmizi kaže:"Hadis je hasen sahih." I on je takav kako je rekao.

Riječi*:"...uzimajući ih mjestima za molitve."* Što je preneseno od Poslanika ﷺ u mutevatir predajama u 'Sahihima' i drugim zbirkama sa približnim terminima.

Što se tiče rijči:"Svjetiljke." Albani u 'Daife' 1. dio, str. 260 kaže:"Što se tiče proklinjanja onih koji pale svjetiljke, nismo ih našli u predajama koje bi ga potvrdile. Ovo je slabi dio hadisa. Iako su naša braća *selefije* koristili ga kao dokaz, ali im ja savjetujem da ga ne koriste i ne pripisuju Poslaniku ﷺ zbog njegove nevjerodostojnosti. A da zabranu paljenja svjetiljki nad kaburovima dokazuju općim pojmovima šerijata kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ: *"Svaka novotarija je zabluda a svaka zabluda vodi u Vatru."* Također Poslanikova zabrana uništavanja imetka i zabrana poistovjećivana sa nevjernicima i sl. tome. "

Ovo je opomena od njega i proklinjanje onih koji se poistovjećuju sa sljedbenicima Knjige zbog izgradnje džamija nad kaburovima dobrih ljudi, što je direktno u zabrani poistovjećivanja u ovakvom činu. Također se može uzeti kao dokaz o zabrani poistovjećivanja svih vrsta njihovih djela. Jer nije moguće biti siguran da u ostalim njihovim djelima ne postoji ova vrsta zabrane.

Zatim, postalo je poznato da je velik broj onih koji su dovedeni u kušnju zbog izgradnje džamija nad kaburovima i uzimanja kaburova za mjesta molitvi bez izgradnje nad njima. Ali svaki postupak je zabranjen i proklet je onaj ko to čini što se može zaključiti iz sunneta. Ovo nije mjesto gdje bi smo naveli sve hadise i izreke po ovom pitanju, jer je cilj spomenuti cjelokupno pravilo. Zato što je zabranu takvih postupaka naveo veliki broj učenjaka skupina od prijatelja Malika, Šafije, Ahmeda i drugih. Zbog toga su selefi od ashaba i predaka izričito ukazivali na zabranu onoga što vodi u ovakva djela. Postoje predaje koje ne dolikuju da budu ovdje spomenute kao što Ebu J'ala Mevseli prenosi sa svojim lancem prenosilaca pa kaže: "Govorio nam je Ebu Bekr b. Ebu Šejbe govorio nam je Zejd b. Habab govorio nam je Džafer b. Ibrahim – od djece Zu Dženahejn – govorio nam je Alija b. Omer od oca od Alije b. Hasana: "Da je vidio čovjeka koji je dolazio kod jednog otvora na sobi gdje je bio kabur Allahovog Poslanika ﷺ kroz koji je ulazio i učio dove a on mu je to zabranio. Pa rekao: "Hoćete li da vam kažem hadis koji sam čuo od mog oca a on od mog djeda od Allahovog Poslanika ﷺ ? Rekao je:

"Nemojte moj kabur uzimati za mjesto koje se obilazi u određeno vrijeme, niti od svojih kuća da pravite kaburove, vaš selam dopire do mene gdje god da ste."[1]

---

[1] Bilježi ga Ebu Jeala u svom 'Musnedu' br. 469. Hajsemi u 'Medžeme'a' 4. dio, str. 7, kaže:"Prenosi ga Ebu Jeala a u njegovom lancu se nalazi Džafer b. Ibrahim kojeg je naveo Ebu Hatim ali mu nije naveo ništa od negativnih stvari u bigrafiji, dok su ostali prenosioci povjerljivi." Bilježi ga Ismail b. Ishak Džehdemi u knjizi 'Koristi donošnja salavata na Poslanika." Str. 33-34.
Hadis je sahih sa svim svojim lancima i hadisima koji ga jačaju. Od njih je i dolazeći hadis, a njegv tekst jačaju mnogi hadisi od kojih ćemo navesti samo neke. Od Ebu

Bilježi ga Muhammed b. Abdul Vahid Makdisi Hafiz u svom 'Mustahredžu'.

Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' bilježi da mu je rekao Abdul Aziz b. Muhammed da ga je obavijestio Suhejl b. Ebu Suhejl pa kaže: “Vidio me Alija b. Hasan b. Alija b. Ebu Talib kod kabura pa me pozva. A već je bio u Fatiminoj kući večerajući. Kaže:

"Hajde večeraj." Rekoh: 'Ne bih.' Kaže: “Što sam te vidio kod kabura?” Rekoh: 'Poselamio sam Vjerovjesnika ﷺ' Pa reče: “Ako uđeš u džamiju poselami”, zatim reče: “Allahov Poslanik ﷺ je rekao: “Nemojte moj kabur uzimati mjestom za obilazak u određeno vrijeme. Nemojte od vaših kuća praviti kaburove. Allah je prokleo jevreje jer su kaburove svojih vjerovjesnika uzimali mjestima za molitvu. Donosite salavat na mene, jer će vaš salavat doprijeti do mene gdje god da ste.” Ti i onaj koji je u Andalosu ste isti."[1]

Zbog toga su imami naglasili – Ahmed i drugi prijatelji od Malika i drugi – da ako poselami Vjerovjesnika s.a.w.s., i kaže ono što pristaje da kaže, pa ako bude htio da dovi onda će se okrenuti prema kibli a soba (u kojoj je ukopan Poslanik ﷺ) će mu biti sa lijeve strane.

Hurejre ؓ se prenosi da je rekao:”Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: *”Nemojte svoje kuće činiti kaburovima, i nemojte moj kabur činiti mjestom koje se obilazi u određeno vrijeme. Donosite salavat na mene jer vaš salavat dopre do mene gde god da ste.”*
Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 367 i Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 2042, a hadis je sahih.

[1] Bilježi ga Imam Ismail b. Ishak u “Vrijednosti doošenja salavata na Vjerovjesnika” str. 39, a hadis je sahih pa pogledaj onaj prije njega.

POGLAVLJE

SPOMINJANJE KORISTI IZ POSLANIKOVOG ﷺ VELIKOG GOVORA NA DAN AREFATA

Muslim u svom 'Sahihu' prenosi od Džafera b. Muhameda b. Alija b. Husejna od njegovog oca od Džabira u hadisu o oprosnom hadžu pa kaže: "Kada je sunce prešlo polovinu neba – tj. na dan Arefata – naredio je Kasvi (svojoj devi) pa je krenula sa njim. Kada je došao u podnožje doline, obratio se ljudima, i rekao:

> ***"Vaša krv i vaši imeci su vam sveti kao svetost ovog vašeg dana, u ovom vašem mjesecu, u ovoj vašoj zemlji. Sve ono što je iz džahilijeta (predislamkog paganskog doba), je stavljeno pod moje dvije noge. Tražene krvarine iz džahilijeta su dokinute. Prva krv od naše krvi koju dokidam jeste krv Ibn Rabi`e b. Harisa, dok je tražio dojilju u Benu S`adu, pa su ga pripadnici plemena Huzejl ubili. Kamata iz džahilijeta je dokinuta, a prva kamata od naših kamata koju dokidam jeste kamata Abbasa b. Abdul Mutaliba, ona je u cjelosti dokinuta. Bojte se Allaha u pogledu vaših žena, vi ste ih preuzeli sa Allahovim povjerenjem. Njihovi spolni organi su vam postali dozvoljeni sa Allahovom riječju. Vi nad njima imate pravo da nikome ne dopuste, od onih koje ne volite, da se spuste u vaše postelje. A ako to učine onda ih udarite tako što nećete ostaviti traga. One imaju nad vama pravo da ih izdržavate i odjevate na lijep način(*****shodno mogućnostima*****). Ostavio sam vam ono, ako ga se budete držali, nikada nećete u zabludu otići, Allahovu Knjigu. Bit ćete upitani za mene, pa šta ćete reći?" Rekoše: "Mi svjedočimo da si dostavio, isporučio i savjetovao." On reče, podižući svoj kažiprst prema nebu mašući prema ljudima - : "Allahu posvjedoči – tri puta – a zatim naredi da se prouči ezan i ikamet pa je klanjao podne, te se proučio ikamet pa je klanjao ikindiju. A između njih nije ništa klanjao. Nakon***

toga se popeo na devu sve dok nije došao do mjesta stajanja na Arefatu."

Pa je naveo hadis u potpunosti."[1]

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Sve ono što je iz džahilijeta (predislamkog paganskog doba) je stavljeno pod moje dvije noge."

U to ulazi sve ono što su primjenjivali od ibadeta i običaja. Kao što je pozivanje na pojedince, kao što su govorili: "O, tom i tom." Ili kao što su njihovi praznici i i druge srvari koje su činili.

Zatim je posebnu pažnju skrenuo na krv i imetke, koji su bili dozvoljivani na oduzimanje zbog paganskih ubjeđenja. Kao i kamata koja je bila u srži njihovih poslovanja. Zatim je spomenuo ubijenog u džahilijetu prije nego je njegov ubica primio islam, ili prije primanja islama ubijenog. To je naveo kao posebne stvari nakon opštih pravila ili zbog toga što se dokidaju određene stvari koje su smatrali pravima. Ali ne kao opšti običaji kojih su se pridržavali a ne ulazi u prvi pojam. Kao što ne ulaze dugovi koji su potvrđeni pravilnom prodajom ili dugom i sl.

U ovaj termin ne ulazi ni ono na čemu su bili u džahilijetu a što je Allah odobrio u islamu od obreda[2], otkupnine ubijenog sa stotinu deva, ili radi kasame[3], i slično tome. Jer stvari džahilijeta se mogu shvatiti iz samog pojma ono na čemu su bili ali što islam nije potvrdio. Tako da u to ulazi ono na čemu su bili iako se baš to nije u islamu zabranilo.

Isto tako Ebu Davud, Nesai i Ibn Madže prenose hadis od Ajjaša b. Abbasa od Ebu Hussajjina Misrija – misli na Hajsema b. Šefija – pa kaže:

"Izašao sam sa prijateljem po imenu Ebu Amir iz Meafira da klanjamo u Ilijai. Kod njih je bio čovjek koji je pričao priče iz Ezda

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1218.

po imenu Ebu Rejhane od ashaba. Ebu Hussajjin kaže: "Moj me prijatelj prestigao pri ulasku u džamiju a ja sam mu slijedio, pa sam sjeo pored njega. On me upita: "Da li si zapamtio priče Ebu Rejhane?" Rekoh: "Ne." Kaže: "Čuo sam ga kako kaže:

"Allahov Poslanik ﷺ je zabranio deset stvari: oštrenje zuba, tetoviranje, čupanje obrva, da čovjek leži sa čovjekom pod jednim pokrivačem, da žena leži sa ženom pod jednim pokrivačem, da čovjek stavi na dnu svoje odjeće svilu kao što to čine nearapi, ili da stavi na svoja ramena svilu kao što to čine nearapi, otimanje, jahanje na tigrovima, stavljanje prstena osim onome ko je na vlasti."[1]

U drugoj predaji od Ebu Rejhane se prenosi da je rekao:

"Doprlo je do mene da je Allahov Poslanik ﷺ..."

Ovaj hadis je zapamćen iz hadisa od Ajjaša b. Abbasa koje od njega prenosi Mufadil b. Fadale i Hajve b. Šurejh Misri i Jahja b. Ejub, a svaki od njih je bio povjerljiv. Ajjaš b. Abbasove hadise bilježi Muslim. Jahja b. Mein kaže: "Povjerljiv." Ebu Hatim kaže: "Dobar." A što se tiče Ebu Hussajjina – Hajsema b. Šefija – Darekutni kaže: "Šefi sa 'e' poslije 'š' i 'f', bez tešdida, iako većina muhadisa govore Šufi što je pogrešno, i Ebu Amir Hadžri Ezdi su bili šejhovi od kojih su prenijeli mnogi hadise, kao i to da su bili od starijih šejhova.

Ovaj hadis se velikom broju pravnika učinio problematičnim zbog toga što se svila dozvoljava velikim brojem predaja. Ali se njegova zabrana uzima u osnovi. A što ju je Poslanik ﷺ zabranio da se postavi na donjem dijelu odjeće, ili na ramenima kao što to čine nearapi. Tako da od svile bude zabranjena jedna vrsta tj. ono što predstavlja pojam kojim su se isticali nearapi. Što znači da je zbog toga zabranjena a ne zbog njene biti kao svile. Jer da se radi o zabrani svile onda bi zabrana

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4049, Nesai u svom 'Sunnenu' 8. dio, str. 143 i 144, Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str 134. sa ovim lancem a u njemu se nalazi Ebu Amir po imenu Abdullah b. Džabir Meafiri Hadžri za kojeg Hafiz u 'Takribu' kaže: "Prihvatiljiv." Tj. ako ga jačaju druge predaje jer u protivnom ima nejake hadise pored toga što nije pronađen niko ko bi ga ojačao, tako da je hadis slabog lanca.

bila opšteg značenja čime bi obuhvatila cijelu odjeću a ne bi precizirao samo ova dva dijela. Zbog toga je u hadisu rekao: ***"... kao što to čine nearapi."*** Ali osnova u svojstvima jeste da se ogradi ono što se opisuje a ne da se pojašnjava.

Na osnovu ovoga moguće je navesti hadis kojeg bilježi Ebu Davud sa vjerodostojnim lancem od Seida b. Ebu Urube od Katade od Hasana od Imrana b. Hussajjina da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

> ***"Ja ne jašem lavove, niti oblačim odjeću namirisanu muasferom[1], niti oblačim košulju čiji su rukavi našiveni svilom."*** Pa je Ebu Hasan pogledao u rukav svoje košulje.

Kaže: "Rekao je: "Muškarac uzima ukras koji lijepo miriše a nema boje, dok se žene ukrašavaju sa bojom koja nema mirisa." Seid kaže: " Vidim da je rekao: "Da su mislili na ukrašavanje žene kada izlazi, ali ako se uljepšava za svog muža onda će se ukrasiti sa čim god hoće."[2] Ili da se ovaj hadis odnosi samo na pokuđenost. Isto je moguće reći i za prvi hadis, ali o tome postoji razilaženje.

Također u oba 'Sahiha' se prenosi od Rafia b. Hudejdža da je rekao:

> ***"Rekao sam: "Allahov Poslaniče, mi ćemo se sutra susresti sa neprijateljem, a nemamo sa sobom oštrice. Hoćemo li klati sa vlatima konopaca?" On reče: "Sve što prolije krv, i spomene se Allahovo ime jedi. Ali ne zubom ili noktom. O tome ću vam reći da je zub svaka vrsta kosti a nokat je oštrica kojom kolju stanovnici Abesinije."***[3]

Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da se kolje sa noktom, pojašnjavajući da je to oštrica koju koriste abesinci, kao što je pojasnio zub da je to kost.

---

[1] Vrsta mirisa.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4048. Albani ga je ocjenio vjerodostojnim u 'Miškatu' br. 4354.

[3] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 2507, 'Feth', Muslim u svom 'Sahihu' br. 1968.

Pravnici su se razišli po ovom pitanju, sljedbenici mišljenja (ashabu r'ej)[1] tvrde da razlog zabrane leži u tome što klanje zubom ili noktom liči na davljenje ili pak postoji sumnja da se radi o davljenju, a udavljena životinja je haram. Ovome su dodali da ova vrsta klanja zubima i noktima biva izdvojena, jer klanje sa oštrim predmetima ne može ličiti na davljenje.

Druga skupina, džumhur ili većina učenjaka, su to u potpunosti zabranili, jer je Allahov Poslanik ﷺ izdvojio zub i nokat od svega onoga čime se pušta krv, iz čega se vidi da se radi o oštrim stvarima kojima nije dozvoljeno klati. A da se radilo o predmetima kojima se davi ne bi ga na ovom mjestu izdvajao. Sumnja u ovom slučaju biva postavljena na mjesto činjenice ako se radi o skrivenoj ili neodređenoj mudrosti, ali ako je mudrost očita i određena onda ne.

Također ovo mišljenje su suprotstavlja Poslanikovom ﷺ obrazloženju koje je navedeno u hadisu.

Zatim oni su se razišli po pitanju da li je zabranjeno klati sa svim vrstama kostiju postupajući po opštem razlogu? O tome postoje dva mišljenja u Ahmedovom mezhebu i kod drugih.

Ali na osnovu tri mišljenja Poslonikove riječi: ***"... a nokat je oštrica kojom kolju stanovnici Abesinije."*** Nakon što kaže: ***"O tome ću vam reći."*** Ukazuje da ovaj opis – tj. da se radi o oštrici abesinaca – ima uticaja u samom značenju zabrane, tako da može biti razlogom ili dokazom razloga. Ili svojstvom od svojstava razloga ili njegovim dokazom. Nokti su specifična stvar za abesince zbog dužine.[2] Po tome bivaju spominjani mimo svih naroda, tako da je moguće da zabrana postoji radi poistovjećivanja sa njima u onome što je karakteristično za njih.

Što se tiče kostiju, razlog zabrane njihove upotrebe može biti isti kao što je slučaj u čišćenju od nužde, da ne bi bila uprljana radi džina, jer je krv nečist.

---

[1] Tj. sljedbenici hanefijske pravne škole.

Ovdje se nema za cilj govoriti o meseli[1] o noj se može posebno govoriti a ovo nije mjesto za to.

Također u oba 'Sahiha' se prenosi od Zuherija od Seida b. Musejjiba da je rekao: "*Behira* je bila deva čije je vime bilo zabranjeno radi idola tako da je niko od ljudi nije smio musti. *Saiba* je bila određena za božanstva, a na nju se nije smjelo ništa tovariti. I kaže: "Rekao je Ebu Hurejre رضي الله عنه : "Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Vidio sam Amra b. Luhajja Huzaija koji nosi svoja crijeva u Vatri on je prvi koji je pustio saibu."[2]

Muslim bilježi hadis od Suhejla b. Ebu Saliha od njegovog oca od Ebu Hurejre رضي الله عنه da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je rekao:

"Vidio sam Amra b. Luhajja b. Kuma'u b. Hindefa, brata Benu Ke'aba kako za sobom vuče svoja crijeva u Vatri."[3]

Kod Buharije se bilježi od Ebu Saliha hadis od Ebu Hurejre رضي الله عنه da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Amr b. Luhajj b. Kum'a b. Hindef b. Huza'a."[4]

Ovo je opšte poznato da je Amr b. Luhajj bio prvi koji je postavi kipove oko bejtullaha. Priča se da ih je donio iz Balka iz Šama, poistovjećujući se sa stanovnicima Balkae. On je bio prvi koji je pustio saibu, vesilu[5], zabranio hamija,[6] pa je Allahov Poslanik ﷺ obavijestio o njemu kako vuče za sobom svoja crijeva u vatri. Od tog imena je uzeta riječ 'vlâsi konopca' jer liče na crijeva.

Poznato je da su arapi prije njega bili u Ibrahimovoj vjeri, na šerijatu monoteizma i tevhida, blage vjere njihovog oca Ibrahima pa su se poistovjetili sa Amrom b. Luhajjom. Tada je predstavljao uglednika među stanovnicima Mekke. Zato što je pleme Huza'a

[1] Pitanje ili vjerska tema.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 3521, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2856.
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br 2856.
[4] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 3520.
[5] Vrsta deva koje su oni određivali za svoje muškarce ali ne i za žene.
[6] Mužjak deve.

imalo namjesništvo nad Kabom prije Kurejšija. Dok su se ostali arapi poistovjećivali sa mekelijama jer se bejtullah nalazio u Mekki i zbog toga što su svi tamo išli na hodočašće. I nisu prestajali da je veličaju još od vremena Ibrahima. Amr se poistovjetio sa onima koje je vidio u Šamu, pa je svojim razumom prihvatio ono što mu se činilo lijepim i na čemu su bili oni. Kao što je smatao da u zabranjivanju behire, saibe, vesile i hamija jeste veličanje Allaha i Njegove vjere. A to što je učinio je bila osnova širka kod arapa sljedbenika Ibrahimove vjere, kao i osnova zabrane dozvoljenih stvari. To je učinio baš zbog toga što se poistovjetio sa nekim ljudima na Zemlji. Stvar nije stala sa razvojem i napretkom sve dok širk nije zahvatio najbolji predio na Allahovoj Zemlji. Njegova monoteistička vjera je bila izmijenjena sve dok nije poslao Svog Poslanika Muhammeda ﷺ pa je oživio Ibrahimovu vjeru, podigao riječ tevhida i dozvolio ono što su ovi zabranjivali.

U suri El- En'am Allah kaže:

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke"

Sve do riječi:

"Oni koji iz lakoumnosti i neznajući šta rade djecu svoju ubijaju i koji ono čime ih je Allah obdario zabranjenim smatraju." (Sura El-En'am, 136 – 165 pa do kraja sure)

Kazivanje o njima je primjer i pouka zbog čega Allah kaže:

"Mnogobošci će govoriti:'Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.'" (Sura El-En'am, 148)

Poznato je da je polazište ove zabrane bilo zbog ostavljanja vjerski dozvoljenih stvari. Dok je osnova ove pobožnosti bila u poistovjećivanju sa kafirima, iako pobožanjaci nisu imali za namjeru da se poistovjećuju sa njima.

Ovim ti biva jasno da utajivanje i zapostavlanje Allahove vjere i zakona, te očitovanje kufra i grijeha jeste osnova poistovjećivanja sa nevjernicima. Kao što je osnova svakog dobra čuvanje suneta vjerovjesnika i njihovih zakona. Zbog toga je velika stvar pojava novotarija u vjeri makar u tome ne bilo

poistovjećivanja sa kafirima, pa šta onda reći ako se ove dvije stvari nađu zajedno? Zbog toga je došlo u hadisu:

"Neće ni jedan narod uvesti novotariju a da u istoj mjeri ne izbace jedan sunnet "[1]

Također Ebu Davud bilježi u svom 'Sunnenu' i drugi u hadisu od Hušejma da ga je obavijestio Ebu Bišr od Ebu Umejra b. Enesa od njegove tetke od Ensarija da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ se zabrinuo za namaz, tj. kako će sakupiti ljude radi njega? Bi predloženo da postavi zastavu u njegovo (namasko) vrijeme, pa kada je vide jedni će druge obavijestiti, ali mu se to nije svidjelo. Kaže: "Pa su mu spomenuli rog, poput trube jevreja, ali mu se to nije svidjelo. I reče: "To je stvar jevreja." Kaže: "Zatim mu je spomenuto zvono, pa je rekao: "To je stvar kršćana." Zatim je Abdullah b Zejd b. Abd Rabihi otišao, zabrinut brigom Allahovog Poslanika ﷺ. Pa mu se u snu pokazao ezan. Kaže: "Poranio je kod Allahovog Poslanika ﷺ i obavijestio ga o tome, rekavši mu: "Allahov Poslaniče bio sam u snu između sna i jave pa mi je došao gost i pokazao mi ezan." Kaže: "Omer b. Hattab ga je vidio, također, u snu ali ga je skrivao dvadeset dana." Kaže: "Zatim je o tome obavijestio Vjerovjesnika ﷺ a on mu reče: " Šta te je spriječilo da nas o tome obavijestiš?" Kaže: "Preduhtrio me je Abdullah b. Zejd. Pa me je bilo stid." Na to Allahov Poslanik ﷺ reče: "Bilale, ustani i pogledaj šta ti naređuje Abdullah b. Zejd pa to učini." Kaže: "Pa je Bilal proučio ezan." Ebu Bišr kaže: "Pa mi je Ebu Umejr govorio da su ensarije tvrdili da tog dana Abdullah b. Zejd nije bio bolestan da bi ga Allahov Poslanik ﷺ postavio za muezina."[2],[3]

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str. 105 od Gadifa b. Harisa. Albani ga je ocjenio slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 4983.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 498, hadis je sahih.

Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' bilježi da mu je rekao Ebu Avane od Mugire od Amira Š'abija da se Allahov Poslanik ﷺ veoma zabrinuo za namaz, do te mjere da se to primijetilo na njemu. A od onoga što ga je brinulo oko namaza jeste da mu je bilo spomenuto zvono pa je rekao:

> ***"To je od postupaka kršćana."*** *Pa je htio da pošalje čovjeka koji će po ulicama pozivati ljude na namaz. Nakon čega reče:* ***"Mrsko mi je da se ljudi prezaposle od namaza pozivanjem drugih u namaz."*** *Pa je spomenuo san Abdullaha b. Zejda."*[1]

Ovo potvrđuje ono što su naveli u 'Sahihima' od Ebu Kulabe od Enesa ﵁ da je rekao:

> *"Kada su se ljudi okupili u mnoštvu i spomenuli da obznane vrijeme namaza sa nečim pomoću čega će znati da je njegovo vrijeme, između ostalog su predložili da zapale vatru, ili da udaraju u zvono, pa je Bilalu naređeno da duplo uči ezan a po jedanput ikamet."*[2]

U oba 'Sahiha' se prenosi od Ebu Džurejdža od Nafie od Ibn Omera da je rekao:

> *"Kada su muslimani došli u Medinu sakupljali su se, tako su se spremali za namaz, i u to vrijeme nije bilo nikoga da ih poziva na njega, pa su jednog dana o tome pričali. Neki su rekli: "Uzmite zvono kao što je zvono kod kršćana." Drugi rekoše: "Uzmite rog kao što je rog jevreja." Omer reče: "Ili će te poslati čovjeka koji će pozivati na namaz." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Bilale ustani i pozivaj na namaz."*[3]

Ono što se veže za ovaj hadis jeste pojašnjenje ezana i sna Abdullaha b. Zejda i Omera, i Omerovog postupka po tom pitanju. Kao što se prenosi da je Allahov Poslanik čuo ezan na noć kada je uzdignut iznad nebesa. I mnoge druge stvari koje ne želimo ovdje

---

[1] Nisam ga našao u štampanoj verziji 'Sunnena' Seida b. Mensura, jer je možda u rukopisu ali u svakom slučaju hadis je vjerodostojan zbog predaja koje ga jačaju.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 603, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 378.
[3] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 604, , i Muslim u svom 'Sahihu' br. 377.

spominjati niti navoditi odgovore na ono što je možda problematično za shvatiti. Nego je cilj da se spomene Poslanikovo ﷺ kuđenje roga kod jevreja u koji se puše ustima, i zvona kod kršćana u koje se udara sa rukom, pojasnivši da se radi o postupcima jevreja i da je ovo drugo postupak kršćana. Jer ako se opis nečega spomene nakon njegovog propisa to biva njegovim obrazloženjem. Ovo ukazuje na zabranu svega onoga što je specifično za jevreje i kršćane. Ovo i pored toga što se za jevrejski rog kaže da je preuzet od Musaa kao i to da se u njegovo vrijeme puhalo u trubu. Ali što se tiče kršćanskog zvona ono je izmišljeno, jer većinu zakona kod kršćana su izmislili monasi ili fratri.

Ovo se odnosi na pokuđenost ovakvih zvukova van namaza također, jer su to specifične stvari za jevreje i kršćane i zato što kršćani udaraju u zvono u različitm prilikama van molitvenih vremena. Ali slogan monoteističke vjere jeste ezan koji u sebi sadržava obznanjivanje Allahovog spomena sa kojim se otvaraju nebeske kapije, i od kojeg bježe šejtani i pri čemu se spušta milost.

Veliki broj kraljeva i drugih ljudi ovog ummeta su iskušani ovim sloganom, sloganom jevreja i kršćana. Čak mi smo ih vidjeli da u ovim neznatnim, bezvrijednim skupinama pale tamjane, i zvone malim zvonima, čak su neki kraljevi puhali u trubu i svirale u vrijeme pet namaskih vremena. To je ono što je Allahov Poslanik ﷺ pokudio. Neki od njih su to činili na krajevima dana poitvojećujući se time – kao što tvrde za Zul Karnejnom – a ono što je mimo toga prepustili su kraljevima na periferijama države.

Ovo je bilo poređenje sa jevrejima i kršćanima i nearapima od bizantijaca i perzijanaca što je preovladalo nad sitnim vladarima istoka i njima sličnima u onome čime su se suprostavili uputi muslimana. Pa su se upustili u ono što je pokudio Allah i Njegov Poslanik ﷺ, te je Allah dao da nad njima preuzmu vlast usedjelice od nevjernika sve dok nisu učinili sa ljudima i zemljom ono što se do tada nije desilo sa islamskom državom. A sve do kao potvrda Poslanikovih ﷺ riječi: ***"Vi ćete slijediti običaje onih koji su bili prije vas."*** Kao što smo prethodno spomenuli. Muslimani su u vrijeme njihovog Vjerovjesnika ﷺ poznavali rat na veoma tih i smiren način sa spomenom Allaha.

Kajs b. Ubade, koji je bio od starijih generacija tabiina, kaže: “Smatrali su poželjnim spuštanje glasa kod zikra, borbe i dženaza.”

Također ostale predaje potvrđuju njihovu smirenost u ovi prilikama, sa ispunjenjem srca spominjanjem Allaha, Njegovim veličanjem i iskazivanjem poštivanja. Kao što je njihovo stanje bilo u pogledu namaza, dok je podizanje glasa u ova tri slučaja bio običaj kitabija i nearapa. Čime je kasnije doveden u kušnju veliki broj pripadnika od ovog ummeta, ali ovo nije mjesto nabrajanja tih slučajeva.

Također, od Amra b. Mejmuna Evdija se prenosi da je rekao:

> “Omer je rekao: *“Pagani se nisu povlačili sa Muzdelife sve dok sunce ne izađe i govorili su: “Pojavilo se sunce da se ne bi promijenilo.” Kaže: “Pa im se suprotstavio Allahov Poslanik ﷺ te krenuo prije izlaska sunca.”*[1] *Takođerr su kretali sa Arefata prije zalaska sunca, pa im se Poslanik ﷺ suprotstavio kretanjem poslije zalaska. O tome je prenešen hadis u kojem mislim da je rekao:* ***“Naš put se razlikuje od puta mušrika.”***[2]

Tako da je stajanje na Arefatu do poslije zalaska sunca postalo vadžibom kod svih učenjaka, kod nekih čak ruknom, a smatrali su pokuđenim kretanje poslije sabaha na dan sakupljanja.[3]

Zatim hadis je naveden sa ciljem da se prikaže suprotstavljanje mušricima.[4]

Također se od Huzeje b. Jemana prenosi pa kaže: “Allahov Poslanik ﷺ kaže: “Nemojte piti iz zlatnog i srebrenog posuđa niti iz

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 1684, Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 39, 40 i 50, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 896.

[2] Bilježi ga Imam Šafija u svom 'Musnedu' str. 369 riječima: “Naš put se razlikuje od puteva idolopoklonika i mnogobožaca.” Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 5. dio, str. 125 riječima: “Naš put se razlikuje od njihovog puta.”

zdjela od njih, one su za njih na dunjaluku a za vas na Ahiretu." *Mutefekun alejhi*.[1]

Od Džubejra b. Nukajra od Abdullaha b. Amra – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je na meni vidio dva dijela odjeće od muasfera[2] pa mi reče: "Ovo je zaista odjeća nevjernika, pa je nemoj oblačiti."[3] Razlog zabrane oblačenja ove odjeće je pojasnio time što je ta odjeća svojstvena nevjernicima. Bez obzira da li se radi o onome što kafiri smatraju dozvoljenim, kao što se odaju uživanjima ovosvjetskih užitaka, ili da se radi o onome na što su navikli kafiri. Kao što je u hadisu: "Oni uživaju u posuđu od zlata i srebra na dunjaluku, a one su za mu'mine na Ahiretu." Zbog toga je ulema odijevanje svile i korištenje zlatnog i srebrenog posuđa smatrala poistovjećivanjem sa nevjernicima.

U oba 'Sahiha' se prenosi da je Ebu Osman Nehdi rekao: "Omer nam je napisao, dok smo bili u Azerbejdžanu sa Utbom b. Farkadom: *"O Utbe, to nije od truda tvog oca i truda tvoje majke, zato muslimane zasiti u njihovim putovanjima onim čime sebe zasićuješ u svom putovanju. Čuvaj se uživanja i oblačenja odjeće mnogobožaca, oblačenja svile. Allahov Poslanik ﷺ je zabranio oblačenje svile i rekao: "***Osim ovako** *– pa je podigao kažiprst i srednji prst i spojio ih."*[4]

Ebu Bekr Hilal prenosi sa lancem od Muhammeda b. Sirina da je Huzejfe b. Jeman: "Došao kod jedne kuće i primijetio dvije nove stvari u njoj, ibrici od zlata i žutog olova, pa je odbio da uđe i rekao: *"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*U drugoj predaji stoji: "Da je vidio nešto od odjeće nearapa pa je izašao i rekao: *"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*

Alija b. Ebu Suvak kaže: "Prisustvovali smo jednoj gozbi pa je došao Ahmed b. Hanbel, pa kada je ušao vidio je stolicu na kojoj

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 5632, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2067.
[2] Žuto obojen ili od šafrana.
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2077.
[4] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 5830, 'Feth' skraćena verzija, i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2069, a ovdje je navedena njegova verzija.

je bilo ugrađeno nešto od srebra, on izađe a njega sustiže vlasnik kuće, a on mahnu rukom prema njegovom licu i reče: "Ukrasi vatropoklonika, ukrasi vatropoklonika."[1]

U drugoj predaji Salih kaže: "Ako se u odazivu na gozbu nađe opojno sredstvo ili neko zlo: posuđe od vatropoklonika od zlata i srebra, ili okačene tkanine po zidovima, izašao bi i ne bi jeo." Kada bi smo nabrajali sve ono što se prenosi od Poslanika ﷺ i na što je ukazao Kur'an priča bi se veoma odužla.

POGLAVLJE

O NAMJERI DA SE RAZLIKUJE OD MUŠRIKA I KONSENZUS (IDŽMA) O TOME

Što se tiče konsenzusa po ovom pitanju prenešen je na više načina:

Od toga se prenosi da je vođa pravovjernih Omer od ashaba – radijjallahu anhum – zatim svi imami poslije njega i svi pravnici, postavljali uslove zimijama[2] od kršćana i drugih ono što su ovi uslovili sami za sebe:

"Da štujemo muslimane, da im se podignemo sa mjesta gdje se pojave ako oni žele sjesti, da se ne poredimo sa muslimanima u njihovoj odjeći, čak ni u oblačenju kape, čalmama, obući, češljanju kose, niti da govorimo njihovim govorom, niti da se nazivamo njihovim imenima, da ne jašemo na sjedlima, da ne kačimo sablje, da ne uzimamo sa sobom ništa od oružja, niti da ga nosimo, da na svojim prstenovima ne klešemo ništa na arapskom jeziku, da ne prodajemo alkohol, da strižemo kosu iznad čela, da se držimo svoje odjeće gdje god da smo, da vežemo pojaseve oko pasa, da ne pokazujemo krstove na našim crkvama, da ne pokazujemo krst ili

[1] Bilježi ga Ibn Ebu Je'ala u 'Tabekatu hanabile' 1. dio, str. 234.
[2] Kitabije koji prihvate da žive u islamskoj državi po šerijatskim uslovima.

knjige od knjiga naše vjere na putevima i tržnicama muslimana, da u našim crkvama ne udaramo u zvona osim tiho, da ne podižemo glas za umrlima, i da ne palimo vatru za njima na putevima muslimana." Bilježi ga Harb sa dobrim lancem.[1]

U drugoj predaji koju prenosi Hilal stoji:

"Da ne udaramo u zvono osim tiho unutar crkava, da na njima ne ističemo krst, da ne podižemo glas u molitvi, niti da čitamo u crkvama na glas ako se nađe neko od muslimana. Da ne iznosimo knjigu ili krst na tržnice muslimana. Da ne izlazimo u skupinama – u skupinama kao što muslimani izlaze na dan kurbanskog i ramazanskog bajrama – da ne izlazimo raščupani, da ne podižemo glas za mrtvima, da sa njima ne palimo vatre na tržnicama muslimana. Da ih ne prestižemo sa dženazama, da ne prodajemo alkohol – sve dok nije rekao – da se držimo svoje odjeće gdje god da smo, da se ne poredimo sa muslimanima u oblačenju kape, čalme i obuće, niti u češljanju kose, niti u jahalicama, da ne govorimo njihovim govorom, da se ne nazivamo njihovim imenima, da strižemo vrhove glava, da ne pravimo razdeljak na tjemenu, da vežemo pojaseve na trbusima."[2]

Ovi uslovi su opšte poznati u islamskoj nauci i knjigama fikha, to su stvari oko kojih su se složili alimi od slijeđenih imama i njihovih prijatelja, ostalih imama, a da nisu tako poznate stvari mi bi smo ih naveli sa terminima svake skupine a radi se o vrstama.

Prva vrsta: ono što se ima za cilj u razlikovanju od muslimana u kosi, odjeći, imenima, jahalicama, govoru i sl. da bi se razlikovao musliman od kafira, te da se ne poistovjećuju jedan sa drugim u očitim stvarima. Omer i muslimani se nisu zadovoljili sa osnovom u razlikovanju, nego sa razlikovanjem u svim aspektima, što je u detalje pojašnjeno na drugim mjestima.To vodi ka konsenzusu muslimana u razlikovanju od kafira u očitim stvarima, i ostavljanja poistovjećivanja sa njima.

---

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 9. dio, str. 202.
[2] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' od Šejhul islama Ibn Kajjima Dževzije 2. dio, str. 113-115.

Vođe Pravog puta, kao što su dvojica (Ebu Bekr i Omer) i drugi, su maksimalno radili na postizanju i upotpunjavanju ovog cilja. Njihov cilj razlikovanja u ovom pogledu kao što prenosi Hafiz Ebu Šejh Isfahani sa savojim lancem o uslovima zimijama od Halida b. Urfeta da je rekao: "Omer je napisao u države: "Da ne prave razdeljka na tjemenima i da se ne oblače kao muslimani, da bi se raspoznali."[1]

Kadi Ebu Je'ala o jednoj mes'eli koja se desila u njegovo vrijeme kaže: "Zimijama je naređeno da oblače različitu odjeću, a ako odbiju onda ni jednom muslimanu neće biti dozvoljeno da im boji odjeću, jer im nije u obavezi kao pojedincima da im farbaju odjeću."

Kažem oko ovoga postoji razilaženje, da li će biti prisiljeni na izmjenu, ili ako odbiju, da li je nama obaveza da mi promijenimo? Ali što se tiče obaveze osnove izmjene, ne znam da postoji razilaženje u tom pogledu.

Ebu Šejh Isfahani prenosi o uslovima zimija sa svojim lancem da je Omer napisao:

> *"Nemojte se dopisivati sa zimijama, pa da se između vas i njih pojavi ljubav, nemojte ih nazivati po 'kunijama',[2] nego ih ponižavajte ali im nemojte nepravdu činiti. [3]Naredite ženama zimija da ne vežu pletenice, da opuste kose na tjemnima i da podignu odjeću na svojim cjevanicama, da se pozna njihova odjeća u odnosu na odjeću muslimanki, a ako to ne budu željele neka uđu u islam milom ili silom."*[4]

Također Ebu Šejh sa svojim lancem prenosi od Muhammeda b. Kajsa i Seida. Abdu Rahmana b. Hibana da je rekao: "Ušla je skupina ljudi iz plemena Benu Tagallub kod Omera b. Abdul Aziza, a na njima su bile čalme kao što to nose arapi, pa su rekli: "O vođo pravovjernih, spoji nas sa arapima." Kaže: "Ko

---

[1] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' 1. dio, str. 115.
[2] Tj. oslovljavati ga sa Ebu taj i taj.

ste vi?" "Mi smo Benu Tagallub." Rekoše oni. Kaže: "Zar niste od skupina arapa?" "Mi smo kršćani." Kazaše oni. Kaže: "Dodajte mi škare pa im potkrati kosu na čelima, zbaci im čalme, podera ogrtač svakog od njih za jedan pedalj da ga podvežu i reče: "Nemojte jahati na sedlima, nego jašite na samarima, i spustite noge kroz jedan otvor."[1]

Od Mudžahida b. Esveda se prenosi da je rekao: "Omer b. Abdul Aziz je napisao: "Da zvono ne zvoni van crkve."

Od Muamera se prenosi da je Omer b. Abdul Aziz napiso: "Zabrani da ni jedan kršćanin ne oblači kapicu, niti srezanu odjeću niti turban. To zastupaj na najžešći način i o tome piši, tako da ne bude nikome skriveno. Spomenuto mi je da veliki broj onih koji su ti došli od kršaćana zbog oblačenja čalmi, da su ostavili oblačenje pojaseva preko stomakova, te da su uzeli komotnu i obilnu odjeću i da su ostavili kraćenje odjeće. Tako mi Onoga Koji je darovao život, ako se to čini kod tebe to znači da si slab i nesposoban. Zato pazi da sve ono što sam zabranio i dostavio da to razglasiš i primijeniš, da ne popuštaš i da ne izostavljaš ništa od toga."[2]

Nisam naveo sve ono što su pisali i naređivali *kitabijama,* jer mi je ovdje cilj spomenuti razlikovanje. Također je to učinio i Džafer b. Muhammed b. Harun Mutevekil sa zimijama u svom hilafetu. Kao i to da je tražio savjete od Imama Ahmeda b. Hanbela i drugih, te njegove odluke i Ahmedovi odgovori njemu su bili poznati.

Od ostalih uslova uslova jeste i to da se prikrivaju zla od njihove vjere, zabrana ispoljavanja istih, kao što je zabranjeno dozvoliti im da u javnosti pokazuju alkohol i zvonjenje, paljenje vatri i slavljenje praznika, i sl. tome.

Od tih stvari jeste sprječavanje ispoljavanja slogana njihove vjere, kao što je podizanje glasa kod iščitavanja njihove knjige.

[1] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' 2. dio, str. 165.
[2] Pogledaj 'Propisi ehlu zimeta' 2. dio, str. 169.

Tako da su se Omer ﷺ i muslimani složili, kao i svi alimi nakon njih, i oni vladari kojima je Allah ﷻ podario uspjeh, da im se zabrani javno isticanje u islamskoj državi u bilo čemu što je specifično za njihovu vjeru, kako ne bi isticali u islamskoj državi nešto od onoga što je specifično za mušrike. Pa šta onda reći ako to primijene muslimani, i oni javno ispolje takve postupke?

U to ulazi izbjegavanje ukazivanja bilo kakve časti te njihovo ponižavanje koje je Allah propisao.

Poznato je da je poštivanje njihovih praznika ili slaganje sa njima po tom pitanju jeste vrsta iskazivanja počasti prema njima, jer se oni tome vesele i biva im drago, kao i to što se vesele sa stvarima njihove zapuštene i lažne vjere.

Druga vrsta dokaza konsenzusa (idžma'a) jeste činjenica da je ovako nešto naredilo više ashaba i tabi'ina u različitim vremenskim razdobljima i prilikama koje su se raširile, a čemu se niko nije suprotstavio.

Od Kajsa b. Ebu Hazima se prenosi da je rekao:

"Ebu Bekr je ušao kod jedne žene od Ahmesa, po imenu Zejneb, pa ju je vidio da ne priča i rekao: "Šta joj je pa ne govori?" Rekoše da obavlja hadž šuteći. On joj reče: "Pričaj! Ovo ti nije dozvoljeno, to je djelo džahilijeta." Pa je progovorila i rekla: "Ko si ti?" Kaže: "Ja sam čovjek od muhadžira." Ona reče: "Od kojih muhadžira?" Kaže: "Od Kurejšija." Ona reče: "Od kojih Kurejšija?" Kaže: "Puno pitaš, ja sam Ebu Bekr." Ona reče: "Kako ćemo ostati na ovoj dobroj stvari koju je Allah dao poslije džahilijeta?" Kaže: "Ostat ćete ako vaše vođe budu na pravom putu." Ona reče: "Šta su to vođe?" Kaže: "Zar u tvom narodu nema glavnih i uglednih glavešina koji su vam naređivali a vi ih slušali?" Ona reče: "Naprotiv." Kaže: "To su ti ljudi." Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu'.[1]

[1] Pod br. 3834.

Ebu Bekr je naglasio da stalno šutanje nije dozvoljeno, na što je nadovezao riječima "to je djelo džahilijeta" ukazujući na pokuđenost i ružnu stranu takvih postupaka.

Spominjanje svojstva nakon propisa je dokaz da je opis stvari razlog zabrane, što ukazuje da njegova svojstvenost kao postupak džahilijeta obavezno biva zabranjenim i spriječenim.

Njegove riječi "to je djelo džahilijeta" znače da su se sa time odlikovali pagani te da to islam nije propisao, u što ulazi sve ono što se uzme za ibadet i ono što je bilo posebno karakteristično za džahilijet i čime su oni obožavali božanstva i što Allah ﷻ, nije propisao kao način ibadeta u islamu, makar se ne radilo o posebno spomenutim stvarima kao što je zviždanje i pljeskanje. Allah ﷻ o kafirima kaže:

"Molitva njihova pored Kabe se svodila na zviždanje i pljeskanje rukama." (Sura El-Enfal, 35)

Mukanje je u stvari zviždanje i sl. tome dok je pljeskanje rukama aplaudiranje, što je u stvari uzimanje ovih postupaka kao stvari koje približavaju Allahu samo postupak iz džahilijeta sa kojim nije došao islam.

Ili kao što je izlaganje suncu na zabranjen način, ne skrivajući se u hladovinu, ili da ne obavlja tavaf u običnoj (staroj) odjeći, ili da ostavi sve ono što se čini na drugim mjestima osim u Haremu i slično tome od postupaka džahilijeta koje su smatrali ibadetima. Iako je za ove stvari došla zabrana za razliku od kretanja između Safe i Merve i drugih obreda hadža. To su obredi koje je Allah propisao i pored toga što su pagani u globalu obavljali te obrede.

Mi smo prethodno naveli predaju koju bilježi Buharija u svom 'Sahihu' od Omera ﵁ da je napisao muslimanima u državama perzijanaca: *"Čuvajte se odjeće mnogobožaca."*

Ova njegova zabrana muslimanima se odnosi na sve ono što predstavlja uskrase ili odjeću mnogobožaca.

Imam Ahmed u 'Musnedu' kaže: "Govorio nam je Jezid govorio nam je Asim prenoseći od Ebu Osmana Nehdija od Omera da je rekao:

"Omotajte se oko pasa, ogrnite se preko tijela, oblačite papuče, i oblačite mestve i šarvale. Prekrivajte koljena, susrećite se sa njima krijeposno i koristite me'adije. Bacajte koplje.Čuvajte se uživanja i odjeće nearapa. Čuvajte se svile jer je Allahov Poslanik ﷺ zabranio svilu i rekao: "Nemojte oblačiti svilu osim koliko je ovo." Pa nam je pokazao dva sastavljena prsta."[1]

Ahmed kaže: "Govorio nam je Hasan b. Musa govorio nam je Zuhejr govorio nam je Asim Ahvel od Ebu Osmana da je rekao: "Došlo nam je pismo od Omera – dok smo bili u Azerbejdžanu –

"O Utbe b. Ferkad, čuvajte se uživanja i odjeće mušrika, oblačenja svile jer Allahov Poslanik ﷺ nam je zabranio da oblačimo svilu i rekao: "Osim ovako." Pa je Allahov Poslanik ﷺ podigao dva prsta."[2]

Ovo je potvrđeno pod uslovima oba 'Sahiha'.

U njemu stoji da je Omer naredio 'meadije', to je odjeća koju su nosili pripadnici plemena Benu Me'ad b. Adnan koji su u stvari bili arapi. Me'adije dakle potiče od riječi Me'ad zabranjivao je odjeću nearapa i odjeću mušrika. Ovo je opća zabrana što nije skriveno, a prethodno smo to naveli u merfua predaji, a Allah najbolje zna.

Imam Ahmed u 'Musnedu' bilježi: "Govorio nam je Esved b. Amir govorio nam je Hamd b. Seleme prenoseći od Ebu Sinana od Ubejda b. Adema i Ebu Merjeme i Ebu Šuajba: "Da je Omer bio u Džabiji – pa je spomenuo oslobađanje Kudsa – Hamad b. Seleme kaže: "Govorio mi je Ebu Sinan prenoseći od Ubejda b. Adema da je rekao: "Čuo sam Omera b. Hattaba da govori Ke'abu:

"Šta misliš gdje da klanjam?" Kaže: "Ako ćeš mene pitati klanjat ćeš iza kamena, a Kuds je sav ispred tebe." Omer reče: "Poželio si jevrejstva, ne, nego ću klanjati gdje je klanjao Allahov Poslanik."

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 43, a prenosioci su mu povjerljivi.
[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 16.

Pa je prošao prema Kibli i klanjao. Zatim je došao i prostro svoj ogrtač pa je počistio jedan dio a onda su ljudi počistili ostalo. "[1]

Kažem da je namaz Allahovog Poslanika ﷺ u Bejtul Makdisu u noći Isra'a prenio Muslim u Sahihu u hadisu od Hamad b. Seleme od Sabita od Enesa: "Da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Doveden mi je burak, to je dugačka i bijela životinja, veća od magarca a manja od mule. Spustio bi svoje kopito ondje gdje mu dopre pogled." Kaže: "Pa sam ga uzjahao, sve dok nisam došao do Bejtu Makdisa. " Kaže: "Zavezao sam ga za kariku za koju vežu vjerovjesnici." Kaže: "Zatim sam ušao u mesdžid, pa sam klanjao u njemu dva rekata, a onda sam izašao, pa mi je došao Džibril ﷺ sa zdjelom u kojoj je bilo vino i drugom sa mlijekom. Pa sam izabrao mlijeko. Džibril mi reče: "Izabrao si fitret." Zatim smo uzdignuti na nebo" – pa je naveo hadis do kraja."[2]

Huzejfe b. Jeman je odbijao priču da je Allahov Poslanik ﷺ klanjao unutar mesdžida, jer ta vijest očigledno nije doprla do njega. Tvrdio je da ako je Poslanik ﷺ klanjao da bi to bio vadžib njegovom ummetu da klanjaju u njemu.

Omer ﷺ je pokudio učenjaka Ke'aba zbog težnje ka jevrejstvu tj. u samom poređenju sa njima u okretanju prema stijeni. Zato što je u tome poređenje sa onima koji je smatraju ostalom kiblom, iako musliman nema namjeru da klanja prema njoj.

U ovom poglavlju se od Omera prenose mudri politički stavovi što opet odgovara njegovoj biografiji. Njegovom rukom – da Allah bude zadovoljan sa njime – se proširio islam na zapad – i niko tako inteligentan neće izmisliti nešto sve dok se ljudi ne

---

[1] Bilježi ga Ahmed u Musnedu 1. dio, str. 38. Ibn Kesir u Bidaje ve nihaje 7. dio, str. 58 kaže: "Ovaj lanac je dobar." Ja kažem da je slab Ebu Sinan je Isa b. Sinan Hanefi kojeg su slabim ocjenili Ahmed, Nesai i Ebu Zur'a. Ebu Hatim kaže: "Nije jak u hadisima." Amir i Hamd b. Seleme kažu: "Nejakih hadisa." Dok su ostali prenosioci nepoznati osim Esveda b. Amira i Hamada b. Seleme, koji su u stvari prenosioci kod Buharije i Muslima.

[2] Bilježi ga Muslim u Sahihu br. 162.

zadovolje i ne budu u izobilju.[1] Njime je Allah uzdigao islam a ponizio kufr i njegove sljedbenike. Podigao je slogane monoteističke vjere, a zabranjivao je svaku stvar koja je mogla da kida končiće od islamskog užeta. Pokoravajući se u tome Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ, uspravno stojeći sa Allahovom Knjigom, primjenjujući sunnet Allahovog Poslanika, slijedeći stope svojih dvojice prijatelja. U svojim odlukama se dogovarao sa prvacima i prethodnicima, kao što su Osman, Alija, Talha, Zubejr, Sead, Abdu Rahman b. Auf, Ubejj b. Ke'ab, Muaz b. Džebel. Abdullah b. Mes'ud, Zejd b. Sabit i drugi – da Allah bude zadovoljan sa njima – i sa drugima koji su imali razumijevanja i shvatanja u vjeri, ili su imal mišljenje ili savjet za islam i muslimane. Tako da je on bo glavno uporište u postavljanju uslova ehli kitabijama ili zabrani unajmljivanja kafira ili povjeravanja stvari ummeta istom, kako se ne bi uzdigao nakon što ga je Allah ponizio.[2] Od njega se prenosi da je pocijepao strane i neke druge knjige. On je sprječavao novotare da se razviju i odjevao im je dječiju odjeću. Kao što je to učinio sa Subejgom b. Aselom Temimijem u poznatoj priči koja će doći kod spomena o praznicima nevjernika – inša Allah. Te o zabrani ulaska kod nevjernika u vrijeme praznika, kao i zabrani učenja govora nearapa. Čime se odražava njegova snaga i stabilnost u stavovima u zabranjivanju poređenja sa kafirima i nearapima, kao i ono što je Omer potvrdio od sunneta, propisa i kazni. Osman ﵁ je odobravao ono što je činio Omer, pa ga je

[1] Od Abdullaha b. Omera – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da kaže: *"Vidio sam u snu da u rano jutro sipam vodu kantom na korito pa je došao Ebu Bekr i izlio dvije kante slabim mlazom, Allah da mu oprosti. Zatim je došao Omer b. Hattab pa se proširio prema zapadu tako da nisam nikoga vidio da tako sipa sve dok se ljudi nisu napojili i nakvasili."*

[2] To je došlo u hadisu kojeg bilježi Bejheki u 'Sunnen kubra' 10. dio, str. 127 putem Šuabeta od Semaka b. Harba kada kaže: *"Čuo sam Ijjada Ešarija da je Ebu Musa ﵁ došao u delegaciji kod Omera b. Hattaba ﵁, a sa njime je bio pisar kršćanin. Omer je bio zapanjen njegovom bistrinom pamćenja, pa reče: "Reci svom pisaru neka nam pročita pismo." Kaže: "On je kršćanin ne može ući u džamiju." Omer ﵁ odmahnu rukom i navali na njega zatim reče: "Nemojte ih častiti ako ih je Allah ponizio, nemojte ih približavati ako ih je Allah udaljio. Nemojte im se povjeravati ako ih je Allah učinio nepovjerljivima."* Lanac mu je vjerodostojan.

slijedio u njegovim postupcima, a Osmanovo slaganje sa Omerom u ovom poglavlju je poznato.

Seid u svom 'Sunnenu' bilježi da mu je Hašim rekao prenoseći od Halida Hazaija a on od Abdu Rahmana b. Seida b. Vehba od njegovog oca da je rekao: "Alija je izašao i vidio ljude kako su niza se objesili odjeću. Pa je rekao: *"Šta im je, kao da su jevreji izašli iz svojih škola."* Bilježi ga Ibn Mubarek i Hafs b. Gijas od Halida.

U njemu također stoji: "Da je vidio ljude kako su objesili odjeću u namazu pa je rekao kao da su jevreji izašli iz svojih škola.[1] Predhodno smo prenijeli od Ibn Omera i Ebu Hurejre da su oni smatrali zabranjenim spuštanje odjeće u namazu.[2]

Ebu Davud prenosi od Sulejmana Ahmela i Asela b. Sufijana a oni od Ataija a on od Ebu Hurejre: *"da je Allahov Poslanik ﷺ zabranio spuštanje odjeće u namazu i da čovjek pokrije usta.*[3] Neki od njih ga prenose od Ataija a on od Poslanika ﷺ kao mursel predaju. Ali je Hašim rekao govorio nam je Amir Ahvel kaže: "Pitao sam Ataija o puštanju odjeće u namazu? Pa je to pokudio zatim sam rekao: "Od Vjerovjesnika?" Kaže: "Od Vjerovjesnika."[4] Ako tabiin donese fetvu na osnovu onoga što prenosi ukazuje da je to potvrđeno kod njega.

Ali od Ataija se prenosi dobrim lancima da nije smatrao pokuđenim puštanje odjeće u namazu, kao i to da je klanjao tako odjeven.[5] Možda je ovo bilo prije nego što je do njega dopro hadis, zatim kada je hadis došao kod njega povratio se u mišljenju. Ili je

---

[1] Bilježi ga Bejheki u ' Kubra' deugi dio str. 243 i Abdu Rezak u ' Musanifu' prvi dio str. 364.

[2] Bilježi ga Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' drugi dio str. 259.

[3] Bilježi ga Ebu Davud u svom 'Sunnenu' br. 643. Hadis je hasen.Kao što je rekao Albani u 'Sahih sunnen Ebu Davud' br. 597.

[4] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 2. dio, str. 242. Bilježi ga Ebu Davud kao mevsul predaju poput prethodnog hadisa.

[5] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 644 od Ibn Džurejdža da je rekao: "Najviše što sam vidio Ataija jeste da klanja spuštene odjeće." Albani kaže: "Predaja je vjerodostojna ali isprekidanog lanca." Sahih sunnen Ebu Davud' br. 599.

možda zaboravio hadis, ali je pitanje veoma poznato. Tj. da prenosilac postupa suprotno onome što prenosi, da li to kvari njegovu predaju?

Ono što je poznatije kod Ahmeda i većine učenjaka da ne smeta, zbog toga što može sadržavati suprotnost u različitim oblicima osim slabosti hadisa.

Abdu Rezak prenosi od Bišra b. Rafie od Jahje b. Ebu Kesira od Ebu Ubejde b. Abdullaha b. Mes'uda: "Da je njegov otac smatrao pokuđenim spuštanje odjeće u namazu." Ebu Ubejde kaže: "Moj otac je spominjao da je to Poslanik zabranjivao."[1]

Većina učenjaka spuštanje odjeće (es-sedl) smatra pokuđenim u namazu. To je mezheb Ebu Hanife, Šafije i pozatije mišljenje kod Ahmeda.

Od njega se prenosi da je to smatrao pokuđenim iznad opasanog dijela odjeće ali ne i košulji, kako bi spojio između predaja po tom pitanju, a zabranu je prenio na odjeću koju su obično odjevali.

Zatim su se razišli da li zabranjeno puštanje odjeće (es-sedlu muharrem) u namazu kvari namaz?

Ibn Ebu Musa kaže: "Ako klanja puštene odjeće, u ponavljanju namaza postoje dvije predaje, od kojih je poznatija da neće obnoviti namaz.

Ebu Bekr Abdul Aziz kaže: "Ako mu se ne ukaže stidno mjesto onda neće obnavljati namaza, ali neki od njih nisu smatrali spuštanje odjeće pokuđenim, što je u stvari Malikov stav i još nekih drugih.

Spomenuto spuštanje je da prepusti odjeću preko jednog od ramena a da drugu stranu ne vrati preko drugog ramena, ovako je

[1] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' 1. dio, str. 364. Bejheki u 'Kibra' 2. dio, str. 243 kaže: "Sa ovim hadisom se osamostalio Bišr b. Rafia i nije jak." Hafiz je u 'Takribu' za Bišra b. Rafiu rekao da je učen ali slabih hadisa.

prenešeno u pisanim predajama od Ahmeda, obrazlažući da je to postupak jevreja.

Hanbel kaže: "Ebu Abdullah je rekao: "Da opusti jedan dio izara (odjeća koja se odijeva preko gornjeg dijela tijela) bez prebacivanja sa druge strane, to je odjevanje jevreja, što je po pitanju odjeće i drugih postupaka pokuđeno u namazu.

Salih b. Ahmed kaže: "Pitao sam oca o puštanju odjeće u namazu? Pa je rekao: "Obući će odjeću, pa ako ne prebaci jednu stranu preko druge, onda je to spuštanje odjeće. I to je ono što zastupa većina učenjaka."

Što se tiče navoda Ebu Hasana Amidija i Ibn Akila da je puštanje odjeće (es-esdl) u stvari puštanje odjeće preko članaka (el-isbal) da se vuče po zemlji, te da taj oblik biva zabranjenim, je u stvari greška i suprotno svim učenjacima. Pored toga što je zabranjeno da se odjeća spušta ispod članaka (el-isbal) i da se vuče po zemlji, o čemu postoji mnogo hadisa, kao i to da je taj čin haram, po ispravnijem mišljenju, to se ne odnosi na ovaj oblik puštanja odjeće.

Ovde se nema za cilj navoditi ovo pitanje, nego je cilj spomenuti to da je Alija ﵁, one koji puštaju odjeću, uporedio sa jevrejima pojašnjavajući pokuđenost postupka.

Tako da je kod njih bilo poznato da je poistovjećivanje sa jevrejima pokuđena stvar.

Kao što je u originalu 'fuhr' tj. jevrejske škole čija je osnova 'buhr' u hebrejskom ali je u arapskom prenešena kao 'fuhr' što je naveo Dževheri. Ibn Faris i drugi navode da su 'fuhur' jevrejske škole. U knjizi 'Ajn' od Halila b. Ahmeda stoji da je 'fuhrul jehud' jevrejske škole.

Mi ćemo spomenuti stav Alije ﵁ o pokuđenosti upotrebe u govoru njihovog jezika što će potvrditi ovaj stav.

Što se tiče onoga navedenoga u hadisu o pokuđenosti pokrivanja usta krajem odjeće neki su to obrazložili da je to zbog postupka medžusija kod njihovih vatri koje obožavaju. Na osnovu toga biva jasnim veza između spajanja zabrane puštanja odjeće i

prekrivanja usta jer u svakom postupku ima nešto od poređenja sa kafirima. Iako svaki od njih ima svoje značenje radi čega je pokuđeno, a nema prepreke da se propis obrazloži sa dva različita razloga.

Ovako se prenosi od pravednih halifa.

Što se tiče ostalih ashaba – da Allah bude zadovoljan njima – ima mnogo predaja kao što smo neke naveli od Huzejfe Jemanija: "Da kada je bio pozvan na gozbu vidio je nešto od ukrasa nearapa (adžema), pa je izašao i rekao: *"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."*

Ebu Muhammed Hilal prenosi od Ikrimeta od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao: "Jedan čovjek je pitao da se klistalizira (izvadi krv)?" Kaže: "Klistaliziraj se, ali nemoj pokazivati stidni dio tijela, i nemoj činiti kao što to čine mušrici."

Njegove riječi: "Nemoj to činiti kao što čine mušriici." je opća zabrana.

Ebu Davud kaže: "Govorio nam je Hasan b. Ali govorio nam je Jezid b. Harun obavijestio nas je Hadžadž b. Hassan da je rekao: "Ušli smo kod Enesa b. Malika, pa mi je brat Mugire govorio, kaže: "Ti si tada bio dječak i imao si dva roga, ili solufa, pa te je pomilovao po glavi i blagoslovio te i rekao: "Obrijte ovo dvoje, ili ih skratite, ovo je od ukrasa židova."[1]

To je pojasnio da se radi o ukrasima jevreja, tako da pojašnjenje zabrane sa razlogom onda to ukazuje da je sam razlog pokuđen te da ga se treba klonuti. Što znači da su ukrasi jevreja – čak po pitanju kose – ono što se traži klonjenje od njega, a to i jeste cilj.

Ibn Ebu Asim prenosi da mu je govorio Vehb b. Bekije da mu je govorio Halid Vasiti prenoseći od Imrana b. Hudajra od Ebu Muldžiza da je Muavija rekao:

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4197. Lanac mu je slab kaošto ga je ocjenio Albani u 'Miškatu' 2. dio, str. 1271.

"Poravnjavanje kaburova je sunnet. Jevreji i kršćani su ih uzdigli, pa nemojte se sa njima porediti."

Muavija ukazuje na isto ono što prenosi Muslim u svom 'Sahihu' od Fadale b. Ubejda: "Da je naređivao da se kabur poravni, zatim je rekao: *"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da je naredio njihovo poravnjavanje."* Prenosi ga Muslim.[1]

Od Ebu Hejadža Esdija od Alije, se također, prenosi da je rekao:

"Vjerovjesnik s.a.w.s. mi je naredio da ne ostavim ni jednog uzdignutog kabura a da ga ne poravnim niti slike a da je ne premažem."

Prenosi ga Muslim.[2]

Mi ćemo navesti od Abdullaha b. Amra b. Asa da je rekao:

"Onaj ko bude gradio u državama mušrika, te bude pripremao njhove karnevale i festivale sve do smrti, bit će sa njima proživljen na Sudnjem danu."[3]

Od Aiše رضي الله عنها je potvrđeno da je smatrala pokuđenim skraćivanje namaza i da je rekla: "Nemojte se porediti sa jevrejima." Ovako ga bilježi Seid b. Mensur da mu je Muavija rekao da mu je govorio E'ameš prenoseći od Muslima a on od Mesruka a on od Aiše. Kao što je prethodno navedena merfua predaja kod Buharije.

Seid prenosi da mu je rekao Sufjan prenoseći od Ibn Ebu Nudžejha a on od Ismaila b. Abdu Rahmana b. Zuvejiba da je rekao: "Ušao sam sa Ibn Omerom u džamiju u Džuhfi. Pa je pogledao u šerefeta po njoj, zatim je izašao iz nje i klanjao na jednom mjestu. Zatim je vlasniku džamije rekao: "Ja sam u ovoj

---

[1] U svom 'Sahihu' br. 968.
[2] U svom 'Sahihu' br. 969 riječima: "Od Ebu Hejadža se prenosi da je rekao: "Rekao mi je Alija b. Ebu Talib: "Zar nećeš da te pošaljem radi onoga radi čega me je poslao Allahov Poslanik ﷺ; da ne ostavim ni jedne slike a da je ne izbrišem niti uzdignutog kabura a da ga ne poravnim."
[3] Bilježi ga Bejheki u 'Kubra' 9. dio, str. 234.

tvojoj džamiji vidio ovo – misleći na šerefeta – uporedio si ih sa paganskim idolima. Naredi da se poruše."[1]

Također Seid prenosi od Ibn Mes'uda: "Da je smatrao zabranjenim namaz u oltaru.[2] Pa je rekao da je to specifično za crkve, pa se nemojte porediti sa kitabijama."[3]

Od Ubejda b. Ebu Dže'ada se prenosi da je rekao: "Muhammedovi ashabi su govorili: "Od predznaka Sudnjeg dana je i to da će se u džamija postavljati oltari."[4]

U ovom poglavlju postoje velikobrojne predaje od ashaba.

Neke od ovih slučajeva koje smo naveli su veoma poznati, i ne poznajemo nikoga ko se suprotstavio onome što smo prenijeli od od ashaba – da Allah bude zadovoljan njima – o pokuđenosti poistovjećivanja sa kafirima i nearapima opštenito.

Isto kao što se slažu oko slijeđenja Kur'ana i sunneta, iako postoji razilaženje oko pojedinih pitanja zbog interpretacije.

Ali je poznato njihovo slaganje po pitanju pokuđenosti poređenja sa nevjernicima i nearapima.

Treći način jeste u potvrđivanju konsenzusa (idžma'a) je ono što su naveli svi učenjaci islamskog ummeta od prethodnika i slijeđenih imama i njihovih prijatelja, u obrazlaganju zabrane stvari u razlikovanju od kafira, ili razlikovanja od nearapa. Toga je mnogo više nego što se može nabrojati. I nema nikoga ko ima i najmanji udio u razmatranju i nauci a da do njega nije dospjela

---

[1] Bilježi ga Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' 5. dio, str. 213.

[2] U riječniku stoji da je 'oltar' ono što se sagradi od cigle i maltara kao što su sagrađeni mihrabi.

[3] Bilježi ga Bezzar kao što je u 'Kešful estar' 1. dio, str. 210. Hajsemi u 'Medžme'a', 2. dio, str. 15, kaže: "Prenosi ga Bezzar a prenosioci su mu povjerljivi."

[4] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Misanifu' 2. dio, str. 413. kao i Bejheki u 'Kubra' 2. dio, str. 439 od Sevrija od Jezida b. Ebu Zijada od Ubejda b. Dže'ada Ešdžeija od Ke'aba da je rekao: *"U posljednje vrijeme će se skratiti životni vijek ljudi i ukrašavat će džamije i u njima će graditi oltare kao oltare kršćana."* U njegovom lancu se nalazi Jezid b. Ebu Zijad Ebu Abdullah Hašimija, a on je slab.

skupina ovih predaja. Ovo nakon dubokog razmatranja i proučavanja ostavlja u nasljedstvu nužno znanje oko čega postoji slaganje svih učenjaka u pogledu zabrane poređenja sa nevjernicima i nearapima, kao i naređenje suprotstavljanja istima.

Ja ću ovdje navesti pojedine primjere iz mezheba današnjih slijeđenih imama pored svega onoga što je prethodno navedeno od više učenjaka.

Od toga jeste i to da je potvrđena osnova na kojoj stvari stoje u Ebu Hanifinom mezhebu da je poželjnije odgađanje namaza nego njihovo požurivanje. Osim u pojedinim prilikama koje izdvajaju. Kao što je iznimka ako je oblačan dan, ili da se požuri sa podne namazom u periodu zime, iako drugi učenjaci, mimo njih, smatraju da je osnova požuriti sa namazima ali da smatraju poželjnim kašnjenje sa sabah namazom, ikindijom i podne, osim u zimskom periodu kada nije oblačno.

Zatim su rekli da je mustehab požuriti sa akšam namazom, jer je njegovo odgađanje mekruh, i jer u tome ima poređenja sa jevrejima. Ovo je mišljenje ostalih učenjaka, i ovo je obrazloženje koje je zabilježeno od njih kao što je prethodilo.

Također su rekli da je pokuđeno kanjati u oltaru, jer liči na postupke kitabija i zbog toga što se posebno određuje mjesto za imama, za razliku od toga ako ne klanja u oltaru. Ovo je, također, očito u Ahmedovom mezhebu i kod drugih, o čemu postoje vjerodostojne predaje od ashaba, Ibn Mes'uda i drugih.

Rekli su da nema smetnje da klanja a ispred njega da bude obješen mushaf ili obješena sablja, zato što se to dvoje ne obožava. Kao i to da se pokuđenost u odnosu na druge stvari može potvrditi. Također nema smetnje da klanja na prostirci na kojoj su slike, jer u tome je poniženje slika. Ali neće činiti sedždu na slikama jer bi to izgledalo kao obožavanje slika. Ali je pokuđenost u osnovi izrečena zbog toga što klanjač veliča samo Allaha.

Kažu ako obuče odjeću na kojoj su slike to će biti pokuđeno, jer liči na onoga ko nosi svog idola, ali nema smetnje ako se radi o stvarima koje nemaju dušu, jer ne bivaju obožavane.

Također su rekli ako bude postio sumnjivi dan (jevmu šek) imajući u namjeri post ramazana, bit će pokuđeno, jer liči na kitabije, jer su oni dodali višak posta.

Također su rekli ako sunce zađe i imam krene sa Arefata ljudi će krenuti sa njim u onom stanju u kakvom se nalaze, sve dok ne stignu do Muzdelife jer je u tom izražavanje suprotnosti mušricima.

Također su rekli da nije dozvoljeno koristiti posuđe od zlata i srebra kod jela, pića, uzimanja ulja i mirisa, muškarcima i ženama zbog dokaza, jer to liči na ukrase mušrika kao i na uživanje onih koji su pretjerali i odali se strastima.

Obrazlažući razlog zabrane oblačenja svile u dokazima Ebu Jusufa i Muhammeda sa protivnim stavom Ebu Hanifi u zabrani steranja, vješanja i zastiranja istom je u tome što su to ukrasi cezareva i silnika. Poređenje sa njima je haram, na što Omer kaže: "Čuvajte se ukrasa nearapa."[1]

Muhammed u 'Džami'a sagir' kaže: "Neće se uzimati ni prsten osim od srebra."

Rekli su da je ovo tekst i dokaz o zabrani uzimanja prstenja od kamenja, željeza i platine, zbog hadisa:

"Da je Vjerovjesnik ﷺ vidio čovjeka a na njemu je bio prsten od platine, pa je rekao: ***"Šta mi je pa osjećam smrad kipova?"***

Pa je na drugom čovjeku vidio prsten od željeza na što je rekao: ***"Šta mi je pa vidim na tebi odjeću stanovnika Vatre?"***[2]

---

[1] Kao što je u 'Hidaje šerhu bidajeti mubtedi' 4. dio, str. 81.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 4223, Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 1785, Nesai u svom 'Sunnenu' 8. dio, str. 172, Begavi u 'Šerhu sunne' 9. dio, str. 121 putem od Zejda b. Hababa pa kaže da mu je govorio Abdullah b. Muslim kaže: "Govorio nam je Abdullah b. Burejde od njegovog oca da je čovjek došao kod Vjerovjesnika ﷺ a na njemu je bio prsten od željeza, pa mu je rekao: "Šta mi je pa na tebi vidim odjeću stanovnika Vatre." Pa ga je bacio. Zatim je došao a na njemu je bio prsten od platine, pa mu je rekao: "Šta mi je da od tebe osjetim vonj idola?" Pa ga je bacio i rekao: "Allahov Poslaniče od čega ću ga uzeti?" Kaže: "Od srebra ali neka ne upotpuni jedan miskal." (mjera za težinu) Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je garib." Tj. slab je. Ovako je rekao i Begavi u 'Šerhu sunne',

Ovakvih primjera je mnogo u Ebu Hanifinom mezhebu i kod njegovih prijatelja.

Što se tiče Malikovog mezheba i njegovih prijatelja u njemu se nalazi mnogo više od toga, tako da je Malik rekao u onome što prenosi Ibn Kasim u 'Mudevine': "Da ne može zanijetiti ihram na stranom jeziku, niti može doviti na njemu niti se zaklinjati."[1]

Kaže: "Omer ﷺ je zabranjivao govor nearapa i rekao da je to varka."[2] Kaže: "Smatram pokuđenim klanjanje prema samostalnom kamenu na putu, ali ako ima mnogo kamenja onda je dozvoljeno."

Kaže: "Pokuđeno je ne raditi petkom kao što ne rade kitabije subotom i nedjeljom.[3]

Kaže: "Kaže se da je od poštivanja Allaha i poštivanje starog i sijedog muslimana.[4] Pa se kaže: "Čovjek će ustati pred uglednim i učenim čovjekom." Kaže: "Ja to smatram pokuđenim. Ali nema smetnje da mu napravi mjesta na sijelu." Kaže: "Ustajanje žene pred mužom da bi on sjeo je od postupaka silnika. Možda će biti da ga ljudi čekaju, pa ako se pojavi da mu ustanu, što nije od islamskih djela." Nego je to ono što je zabranjeno zbog poređenja sa kitabijama i nearapima, a ono što nije od muslimanskih postupaka je žešće i potpunije od djela kufljana. Iako kufljani prelaze granice u ovom poglavlju do te mjere da su Ebu Hanifini prijatleji govorili o kufru onoga ko se uporedi sa kafirima u odjeći i praznicima.

Neki Malikovi prijatelji su rekli: "Ko rasiječe lubenicu na njihov praznik kao da je zaklao svinju."

---

a on je onakav kako su rekli. Abdullah b. Muslim je Silmi Ebu Tajjibe. Ebu Hatim kaže: "Pisao je hadise tako da se ne mogu uzimati za dokaze." A onaj čije je stanje ovakvo njegovi hadisi se nemogu podići na stupanj hasen predaja, ali koriste radi pouke. Prvi dio je podržan drugim predajama do stupnja vjerodostojnosti. Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br 5664.

[1] 'Mudevine' 1. dio, str. 63.

[2] 'Mudevine' 1. dio, str. 63.

[3] 'Mudevine' 1. dio, str. 154.

[4] Ovo je došlo u jednom merfua hadisu koji nije potvrđen.

Također su Šafijini prijatelji spomenuli ovu osnovu na više mjesta u svojim pitanjima o čemu postoje predaje i što su spomenuli njihovi učenjaci. Kao naprimjer što su govorili o zabrani klanjanja namaza u zabranjenim vremenskim terminima. Kao što je izlazak i zalazak sunca, pa su to obrazložili time što tada mušrici čine sedždu suncu o čemu govori hadis:

"To je trenutak kada mu se klanjaju kafiri."

O sehuru i njegovom odgađanju su spomenuli da je to razlika između našeg posta i posta kitabija.

O odjeći su spomenuli da je zabranjeno sve ono u čemu ima poređenja muškaraca sa ženama i žena sa muškarcima.

Također su spomenuli da su mušrici stajali na Arefatu sve do sunčevog žutila, a da bi sa skupa kretali nakon izlaska sunca. Ali je sunnet došao sa suprotstavljanjem mušricima u tome. Tako da su ostajali na Arefatu sve do zalaska sunca, a na Muzdelifi bi ostajali sve do pred sami izlazak sunca, kao što je došlo u hadisu:

"Razlikujte se od mušrika." Ili:

"Naš put se razlikuje od puta mušrika."

Također su naveli da je od uslova zimijama da im se zabrani poređenje sa muslimanima u njihovoj nošnji i drugim stvarima, što opet znači da se i muslimanima zabrani poređenje sa njima u tome, kako bi se napravila razlika između znamenja muslimana i znamenja kafira.

Neki od njih su otišli još dalje pa su rekli da je zabranjeno porediti se sa novotarima u svemu onome što je od njihovih specifičnosti. Poput onoga što je jedna skupina između njih navela o pravljenju humki na kaburovima. Šafijin mezheb po tom pitanju je da je bolje poravnjati ih, dok Ebu Hanifin i Ahmedov mezheb smatraju da je bolje napraviti humke. Zatim je skupina od Šafijinih prijatelja rekla da je u ovom vremenu potrebno napraviti humke jer danas šije poravnjavaju svoje kaburove, što znači da u poravnjavanju kaburova jeste poređenje sa njima.

Druga skupina su rekli da ćemo ih mi poravnjavati jer ako ih mi poravnimo onda to neće biti posebno njihova stvar.

Obije skupine su se složile o zabrani poređenja sa novotarima u onome što je njihov slogan, ali su se razišli po pitanju poravnjavanja da li se time ostvaruje razlikovanje od njih ili ne?

Ako je ovakav slučaj sa novotarima onda kakav je slučaj sa oponašanjem kafira?

Što se tiče Ahmedovih stavova i stavova njegovih prijatelja, je toliko da ih je nemoguće nabrojati. Mi smo jedan dio uspjeli navesti u prethodnim izlaganjima kod spomena dokaza u hadisu:

"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima." Ili riječi: ***"Kratite brkove, puštajte brade, nemojte se porediti sa mušricima."*** Ili: ***"Ono je njima na dunjaluku a vama na Ahiretu."***

Primjer Ahmedovih riječi kada kaže: "Ne volim nikome osim da promijeni sijede vlasi, i da se ne poredi sa kitabijama."

Nekim svojim prijateljima je govorio: "Volim da se oknij eš i da se ne porediš sa jevrejima." A smatrao je pokuđenim da čovjek krati kosu na zatiljku pa kaže: "To je postupak vatropoklonika." I kaže: "Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima." Zatim je rekao: "Mrzim papuče sa podvezicama jer je to od odjeće nearapa."[1]

Smatrao je pokuđenim da se mjesecima godine daju strani nazivi, ili ljudima perzijanska imena kao što je 'Azermah', onome što ga je pozvao rekao je: "To su ukrasi vatropoklonika." Pa je odmahnuo rukom prema njegovom licu, a ovakvih primjera je mnogo što je nemoguće nabrojati.

Harb Kermani kaže: "Rekao sam Ahmedu: "Čovjek se stegne oko pojasa i klanja?" kaže: "Preko šarvala nema smetnje, ali je pokuđeno preko košulje." Smatrao je da je to od postupaka jevreja. Zatim sam mu spomenuo kaiš te da ga mi vežemo oko pojaseva pa je u nečemu to dozvolio. A što se tiče pojaseva i čalmi[2]

[1] 'Mesail Imam Ahmed' od Ebu Davuda str. 261.

to nije zabranjivao nego je smatrao pokuđenim konopac pa je rekao: “Odvratan je.”[1]

Kažem da su njegovi prijatelji smatrali pokuđenim da se veže pojas na izgled onako kako to čine kitabije. Ali što se tiče ostalih stvari mimo toga u namazu nije pokuđeno po ispravnijim predajama. Nego će se onome ko ima veliki otvor na košulji narediti da se opaše dok klanja, o čemu postoji hadis,[2] kako ne bi vidio svoje stidno mjesto.[3]

Pravnici Ahmedovi prijatelji i drugi su rekli, od njih je Kadi Ebu Je'ala, Ibn Akil, Šejh Ebu Muhammed Abdul Kadir Džejli i drugi o vrstama odjeće i njenim dijelovima da postoji pokuđena odjeća a to je svaka odjeća koja se razlikuje od arapske odjeće i koja više liči na odjeću nearapa i njihove obićaje. Abdul Kadirove riječi su: “Pokuđeno je sve ono što se razlikuje od arapske nošnje, i liči na odjeću nearapa.”[4]

Također kaže: “Ahmedovi prijatelji i drugi, od njih Ebul Hasan Amidi poznat kao Ibn Bagdadi – misli da je prenio od Ebu Abdullaha b. Hamida – su rekli: “Da nije pokuđeno oprati ruke u posudi u kojoj nema hrane, jer je to činio Vjerovjesnik ﷺ Ahmed je ovo naveo i dokazao pa rekao: “To učanjaci još uvijek čine kao što i mi to činimo, nego to odbijaju obični ljudi, jer je sunnet oprati ruke nakon hrane, [5]jednoglasnom predajom.”[6] [7]

Ako se donese nešto u čemu će se oprati ruke neće se ukloniti dok svi ne operu svoje ruke, jer suprotno tome čine nearapi.

---

[1] 'Mugni' i 'Šerh kebir' 1. dio, str. 624.

[2] Nalazi se u Ahmedovom 'Musnedu'od Ebu Hurejre, a o njegovom lancu ima priče.

[6] Pogledaj 'Mugni' i 'Šerhu kebir' 8. dio, str. 120.

Također je Šejh Ebu Muhamed Abdul Kadir Džejli rekao: "Poželjno je da se voda za pranje ruku stavi u jednu posudu, zbog prenešenog hadisa: "Nemojte se razjedinjavati pa da Allah razjedini vaša srca." Pa se prenosi da je Poslanik ﷺ: "Zabranio da se ukloni posuda sa vodom dok se ne napuni."

Također su rekli, a od njih je Ebu Muhammed Abdul Kadir, u obrazloženju pokuđenosti brijanja glave, u jednoj od dvije predaje, jer je u tome poređenje sa nearapima, a Poslanik kaže: ***"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."***

Grupe od Ahmedovih , Šafijin i drugih prijatelja su naveli pokuđenost mnogih stvari, zbog toga što u dotičnima ima poređenja sa novotarima, kao što su rekli mnogi iz obije skupine, od kojih je i Abdul Kadir: "Poželjno je da nosi prsten na lijevoj ruci zbog predaja."[1] Kao i zbog toga što je suprotno tome običaj i slogan novotara.[2]

Čak su neke grupe od Šafijinih prijatelja smatrali poželjnim pravljenje humki na kaburovima, iako je sunnet po njima njihovo poravnjavanje.

Kažu: "To je postala očita stvar kod novotara."

Ovdje se nema za cilj spomenuti svako pitanje posebno, niti priča o svakom pitanju šta je o njemu rečeno od potvrde ili negacije. Nego je cilj navesti ono oko čega su se složili učenjaci o pokuđenosti poređenja sa nemuslimanima.

Možda će se neki učenjaci dvoumiti u ograncima ovog pravila, zbog podudarnosti dokaza kod njega, ili će neki biti ubjeđeni da ova stvar ne ulazi pod ovo pravilo, kao što Esrem

---

[1] To se prenosi u merfua predaji od Poslanika ﷺ ali nije vjerodostojna. Hafiz u 'Fethu' kaže: "Što se tiče onoga što Ibn Adijj bilježi od Muhammeda b. Abdu Rahmana b. Ebu Lejle i Ebu Davud od Abdul Aziza b. Ebu Davuda a njih obadvojica od Nafie od Ibn Omera da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je nosio prsten na lijevoj ruci."Nakon njega Ebu Davud kaže: "Bilježe ga Ibn Ishak i Usame b. Zejd od Nafie: "Na desnoj ruci." Kraj. Zatim je Hafiz provjerio oba hadisa i rekao: "Pokazalo se da je predaja od Nafie o lijevoj ruci nepostojeća." Kraj. 'Fethul Bari Šerh Sahih Buhari" 10. dio, str. 400.

[2] 'El Gunje' 1. dio, str. 24.

prenosi pa kaže: "Čuo sam Ebu Abdullaha da je bio upitan o oblačenju svile u ratu? Pa je rekao: "Mislim da neće biti smetnje."[1] Kaže: "Čuo sam Ebu Abdulaha da je bio upitan za kajševe na kojima su ukrasi? Pa je rekao: "Što se tiče kajševa neki su ih smatrali pokuđenim govoreći da je to od ukrasa nearapa. A oblačili su čalme."

Ovaj govor je vezao za ovu stvar zato što je u oblačenju kajševa korist koja se podudarila sa poređenjem.

Od nekih selefa se prenosi da su koristili kajševe, zbog toga je govoreno o njemu i prešućeno o drugima. Primjer toga je: Da li će se pripisati mišljenje nekome ako bude upitan o nekom pitanju, pa on prenese nečije mišljenje bez davanja naznake da se slaže ili ne? Njegovi prijatelji imaju dva mišljenja.

Prvo je da će se smatrati njegovim mišljenjem jer da se sa tim mišljenjem ne slaže onda bi onome koji je pitao odgovorio drugačije. Jer ga je on pitao o njegovom mišljenju a ne da mu prenosi mišljenja mezheba kod ljudi.

Drugo je da se neće smatrati njegovim mišljenjem, jer ga on samo prenosi. Prenošenje ne ukazuje na slaganje.[2] A o oblačenju kajševa postoje predaje, ali ovo nije mjesto za tu priču.

Zbog toga se prenosi njegova priča oko perzijanskog luka. Esrem je rekao: "Pitao sam Ebu Abdullaha o perzijanskom luku? Pa je rekao: "Lukovi kod ljudi su bili arapski." Zatim je rekao: "Neki ljudi su uzeli sebi za dokaz da je Omer ﵁ rekao: "Tobolci i koža."

Rekoh: "Hadis Ebu Amra b. Hamasa?" Kaže: "Da." Ebu Abdullah je rekao: "Tobolci neće biti osim perzijanski, dok je strijela od roga."

Esrem kaže: "Rekao sam Ebu Abdullahu Mudžahidovo tumačenje ajeta:

---

[1] 'Mugni' i 'Šerhu kebir' 1. dio, str. 627.

"Srca naša su" govore oni "pod pokrivačima" (Sura Fussilet, 5)

kaže: "Kao tobolac za strijele." Kaže: "Ako se naziva tobolcem za strijele onda ja nemam da dokazujem što je ovaj nešto rekao."

Zatim je rekao o tome treba upitati one koji poznaju arapski jezik.

Ebu Bekr kaže: "Rečeno je Ebu Abdullahu: "Oklopi bivaju sa otvorom? Pa kaže: "Halid b. Me'adan je imao oklop sa otvorom sprijeda koliko je jedna podlaktica." Ebu Abdullahu bi rečeno: "A šta ako ima otvor pozada?" Kaže: "Ne znam, ali što se tiče sprijeda čuo sam, a pozada nisam čuo." Kaže: "Osim što je u tome olakšanje njemu kod jahanja i korištenja."

Kaže: "Neki su ljudi po tom pitanu uzeli za dokaz riječi Uzvišenog:

"Vi protiv njih pripremite koliko god možete snage." (Sura El-Enfal, 60)

Zatim je Esrem rekao: "Rekao sam Ebu Abdullahu: "Ovo su neki ljudi uzeli kao dokaz kada je riječ o perzijanskim lukovima." Zatim sam kazao: "Da stanovnici Horasana tvrde da nemaju koristi u arapskim lukovima, nego je napad kod njih perzijanskim lukovima." Kaže: "Kako? Dunjaluk je osvojen arapskim lukovima." Esrem kaže: "Rekao sam Ebu Abdullahu: "Vidio sam ih na bojnom polju ne znaju da isprave perzijanski luk." Kaže: "Vidio sam čovjeka u Šamu kako se naslanja na arapski luk."[1]

Esrem prenosi od Hafsa b. Omera da mu je govorio Redža' b. Murdži da mu je govorio Abdullah b.Bišr prenoseći od Rašida Habranija i Ebu Hadžadža Suksukija od Alije ﵁ da je rekao:

"Jednom prilikom Allahov Poslanik ﷺ je bio naslonjen na arapski luk pa je vidio čovjeka sa perzijanskim lukom, pa reče: "Baci ga, on je proklet. Na vam je da koristite arapske

[1] 'Mugni' i 'Šerhul kebir' 11. dio, str. 157.

lukove, i sa kopljima od Kane, sa njima Allah podržava vjeru, i sa njim će se vama dati vlast na Zemlji."[1]

Naši prijatelji o perzijanskom luku imaju dugačku priču što nije za cilj ovdje navoditi.

Nego sam htio skrenuti pažnju na ono što nije od običaja muslimana, nego je to od običaja nearapa i njima sličnih. Makar se u tome pokazala korist i interes možeš ih vidjeti kako se dvoume zbog podudarnosti dokaza, dokaz koji nalaže slijeđenje prvobitnog puta i dokaz koji dozvoljava korištenje onoga u čemu je korist bez primjese štete. Iako se radi o stvarima koje nisu ibadeti niti slijede ibadetima, nego se radi o dunjalučkim stvarima.

Ti vidiš kako Ahmedova priča uopšteno kruži oko Omerovog dozvoljavanja ili Halidovog b. Me`adana postupka. Da bi opet time potvrdio da se to činilo u vrijeme selefa, te da su oni to odobrili njemu, čime biva od puteva muslimana, a ne od puteva nearapa i kitabija.

Ovo je dokazna strana, a ne samo to što je postupak Ibn Me'adana dokaz.[2] Što se tiče ostalih stvari od drugih muslimanskih imama, od ashaba i tabiina, i drugih pravniika, je toliko mnogo da se ni destina ne može navesti.

Mi smo prethodno, kod priče o hadisima, naveli govor nekih od njih što ukazuje na mišljenja ostalih, ali i bez onoga što smo naveli poznat je konsenzus ummeta o pokuđenosti poređenja sa kitabijama i nearapima općenito. Pored toga što su se oni razišli po nekim sporednim pitanjima u vjeri. Ali možda zbog toga što su neki od njih bili ubjeđeni da se ne radi o postupcima kafira, ili zbog ubjeđenosti da ima dokaz koji prevlada nad tim mišljenjem ili pak zbog nečega drugog. Oni se slažu oko slijeđenja Kur'ana i sunneta ali su se neki od njih suprotstavili pojedinim stvarima zbog interpretacije, a Allah najbolje zna.

---

[1] Bilježi ga Ibn Madže u 'Sunnenu' br. 2810. Albani ga je ocjenio slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 5231.

POGLAVLJE

O TOME DA NAREDBA O RAZLIKOVANJU OD MNOGOBOŽACA (MUŠRIKA) JE ISTA KAO I ONA O RAZLIKOVANJU OD ŠEJTANA

Naredba razlikovanja od nevjernika jeste naredba razlikovanja od šejtana, kao što Muslim bilježi u svom 'Sahihu' od Ibn Omera ﵄ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

"Neka niko od vas ne jede sa lijevom rukom, i neka ne pije sa lijevom rukom, jer šejtan jede sa lijevom rukom i pije sa lijevom rukom."

U drugoj veriziji:

"Ako neko od vas bude jeo neka jede desnom rukom, a ako bude pio neka pije desnom rukom. A šejtan, uistinu, jede i pije lijevom rukom." [1]

Bilježi ga Muslim. Također od Lejsa a on od Ebu Zubejra od Džabira ﵁ da je rekao Vjerovjesnik ﷺ :

"Nemojte jesti sa lijevom rukom, jer šejtan jede sa lijevom rukom."[2]

Zabranu jedenja i pijenja lijevom rukom je obrazložio time što to čini šejtan, tako da je postalo znanim da je razlikovanje od šejtana naređena i tražena stvar, o čemu ima mnogo primjera.

Slično tome jeste razlikovanje od onih čija vjera nije upotpunjena od beduina i nearapa, jer je savršenstvo vjere u hidžri,

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2019.
[2] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2020.

tako da je onaj ko je povjerovo a nije učinio hidžru, od beduina i njima sličnih, bio sa manjkom. Allah kaže:

> **"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je."** (Sura Et-Tewbe, 97)

Slično tome je ono što prenosi Muslim u 'Sahihu' od Ibn Omera ﷺ da je rekao:

> ***"Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ da kaže: "Neka vas beduini ne nadvladaju nad vašim nazivom namaza, zar to nije jacija, dok oni muzu deve."***[1]

U drugoj predaji stoji da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:

> ***"Neka vas beduini ne nadvladaju nad nazivom vašeg namaza jacije, ona je u Allahovoj knjizi jacija, a ona se završava mužom deva."***[2]

Buharija ga bilježi od Abdullaha b. Mugafela da je rekao Vjerovjesnik ﷺ :

> ***"Neka vas bedini ne nadvladaju nad vašim nazivom akšama, beduini kažu: "On je jacija."***[3]

Pokudio je slaganje sa beduinima u nazivu akšama i jacije sa nazivima jacije i 'atame'.

Ova pokuđenost kod nekih naših učenjaka se smatra opštim nazivom. Dok je kod drugih pokuđeno stalno koristiti ovaj termin, tako da prevlada ovaj naziv nad prethodnim, što je poznato kod nas.

U oba slučaja u hadisu je zabrana slaganja sa beduinima u tome, kao što je zabranio poređenje sa nearapima.

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 644.
[2] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 644.
[3] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 563.

POGLAVLJE

O RAZLIKOVANJU IZMEĐU SLIČNOSTI SA NEVJERNICIMA I ŠEJTANIMA I SLIČNOSTI SA BEDUINIMA I NEARAPIMA

Znaj da između poistovjećivana sa kafirima i šejtanima i između poistovjećivanja sa nearapima i beduinima ima razlike na koju se treba osvrnuti, dok u globalu treba pojasniti neke stvari.

Zbog toga što su kufr i šejtanluk sami po sebi pokuđeni u Allahovom ﷻ i Poslanikovom ﷺ propisu, kao i kod Allahovih robova mu'mina, dok beduinstvo i nearapizam sami po sebi nisu pokuđeni kod Allaha ﷻ, Poslanika ﷺ i njegovih robova mu'mina. Ali se beduini dijele na tvrdokorne kao što Allah ﷻ kaže:

> **“Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svom Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je. Ima beduina koji ono što daju smatraju nametom i jedva čekaju da vas nesreće stignu - neka njih nesreća pogodi – a Allah sve čuje u sve zna.”**(Sura Et-Tewbe, 97-98)

O njima Uzvišeni kaže:

> **“Govorit će ti beduini koji su izostali: 'Zadržali su nas imeci i porodice naše, pa zamoli za nas oprost?' Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njhovim. Reci: 'Pa ko vam može išta protiv Allaha pomoći ako vam On hoće nauditi, ili ako vam hoće kakvo dobro učiniti?!' Naprotiv! Allah dobro zna ono što radite. Čak ste mislili da se Poslanik i vjernici nikada neće vratiti porodicama svojim; vaša su srca bila zadovoljna zbog toga i vi ste zlom mišlju mislili, vi ste narod pokvaren.”** (Sura El-Feth, 11-12)

Te na vjernike i pokorne sljedbenike o kojima Allah ﷻ govori u ajetu:

“Ima beduina koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet i koji smatraju da je ono što daju put da se Allahu približe i da Poslanikove dove za njih zasluže. To im je, zaista, dobro djelo. Allah će ih, sigurno, milošću Svojom obasuti, jer Allah prašta i milostiv je.” (Sura Et-Tewbe, 99)

Među onima koji su dolazili kod Poslanika ﷺ u delegacijama, od beduina (nomada) i drugih, je bilo onih koji su mnogo bolji od seljana (tj stanovnika naselja).

Allahova Knjiga hvali pojedine beduine, dok druge opet kudi, a isto tako je učinila i sa stanovnicima pojedinih krajeva, o tome On kaže:

“Među beduinima oko vas ima licemjera, a ima ih i među stanovnicima Medine, koji su u licemjrstvu uporni – ti ih ne poznaješ, ali ih Mi poznajemo. Njih ćemo na dvostruke kazne staviti, a zatim će u veliku patnju biti vraćeni. (Sura Et—Tewbe, 101)

Uzvišeni je pojasnio da među beduinima ima munafika, kao i među stanovnicima sela. Većinski dio sure je objavljen o kuđenju munafika među stanovnicima Medine i beduinima. Kao što se u njima spominje pohvala prethodnika i predaka od muhadžira i ensarija i onih koji su ih slijedili u dobročinstvu, i beduine koji priželjkuju od onoga što udjele da im to bude kao dobro djelo koje će ih približiti Allahu ﷻ i čime će zaslužiti Poslanikove ﷺ dove.

Isto tako je i sa nearapima – oni su svi oni koji nisu arapi, od perzijanaca, bizantijaca, turaka, berbera, abesinaca i drugih – jer se dijele na mu'mine i kafire, poslušne i griješnike, kao što su podijeljeni beduini.

Allah ﷻ kaže:

“O ljudi, Mi smo vas od muškarca i žene stvorili i plemenima i narodima vas učinili da bi ste se upoznali. Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji; Allah, uistinu sve zna i nije Mu skriveno ništa.” (Sura El-Hudžurat, 13)

Vjerovjenik ﷺ u vjerodostojnom hadisu kaže:

"Allah je od vas uklonuo igre iz džahilijeta i hvaljenje sa spomenom očeva, (čovjek je) bogobojazni mu'min ili nesretni griješnik. Vi ste sinovi Ademovi, a Adem je od prašine."

U drugom hadisu kojeg smo prenijeli sa vjerodostojnim lancem od Seada Džeririja od Ebu Nadreta da mu je govorio, ili da im je govorio, od onih koji su prisustvovali Poslanikovom ﷺ govoru na Mini u sredini kurbanskog bajrama (danima teširika), dok je bio na devi i govorio:

"O ljudi, vaš Gospodar je jedan, vaš otac je jedan, arap nad nearapom nema prednosti, niti crnac ima prednost nad crvenim osim po bogobojaznosti. Jesam li dostavio?" "Da", rekoše oni. Kaže: "Neka prisutni dostave odsutnima."[1]

Ovaj hadis se prenosi od Ebu Nedreta od Džabira.

U obadva 'Sahiha' od Amra b. Asa رضي الله عنه se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Pleme tog i tog nisu moji prijatelji, moj prijatelj je Allah i dobri vjernici."[2]

Allahov Poslanik ﷺ obavještava o bližnjoj rodbini da samo zbog rodbinske veze nisu njegovi prijatelji, nego da je njegov prijatelj Allah i dobri među vjernicima od svih vrsta.

Ovih primjera je mnogo u Kur'anu i sunnetu, te da se pouka uzima u imenima i nazivima koje je Allah pohvalio ili pokudio, kao mu'mine i kafire, pokorne i griješnike, učene i neznalice.

Zatim je u Kur'anu spomenuto hvaljenje nekih nearapa, pa Uzvišeni kaže:

"On je nepismenima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, iako su prije bili u očitoj zabludi, i drugima koji im se još nisu priključili, On je Silni i Mudri." (Sura El-Džuma, 2-3)

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 5. dio, str. 411. Lanac mu je sahih po Muslimovim uslovima.
[2] Buharija u 'Sahihu' br. 5990 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 215.

U obadva 'Sahiha' se bilježi od Salima Ebu Gajsa od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Sjedili smo kod Allahovog Poslanika ﷺ kada mu je objavljena sura Džuma:* '... i drugima koji im se još nisu priključili'*, pa je neko rekao: "Ko su oni Allahov Poslaniče?" Ali mu nije odgovorio dok nije ponovio tri puta, a među nama je bio Selman Farisi, pa je Allahov Poslanik ﷺ stavio svoju ruku na Selmana a zatim rekao: "Kada bi iman bio kod Soraja[1] ljudi od ovih bi ga dokučili."[2]

U Muslimovom 'Sahihu' se prenosi od Jezida b. Esama od Ebu Hurejre ﷺ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Kada bi vjera bila kod Soraja čovjek od perzijanaca bi otišao po nju," ili je rekao od sinova perzijanaca, da je uzme."[3]

U drugoj predaji:

"Kada bi nauka bila kod Soraja ljudi od sinova perzijanaca bi je dokučili."[4]

Tirmizi bilježi od Ebu Hurejre ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ o riječima Uzvišenog rekao:

"A ako se okrenete Allah će vas drugim narodom zamijeniti." (Sura Muhammed, 38)

da su to sinovi perzijanaca."[5] I mnoge druge predaje koje su prenešene o vrijednostima perzijanaca.

To zbog toga što je Allah ﷻ stanovnicima naselja podario savršenstvo ljudskosti u znanju, vjeri i mehkoći srca što nije slučaj

---

[1] Velike planine.
[2] Buharija u 'Sahihu' br. 4897 i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2546.
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2546.
[4] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 296-297 i 420, 422 i 469, sa vjerodostojnim lancima.
[5] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3260 kao dugačak hadis i kaže: "Ova hadis je garib a o njegovom lancu ima govora."

sa stanovnicima udaljenih sela (badije) gdje su ljudi fizički čvrsti, kruti i neosjećajni i žestokog govora suprotno od stanovnika naselja (kura). To je ta, prethodno spomenuta, osnova. I ako je moguće da se desi suprotno od ovoga zbog neke prepreke. Nekada su sela korisnija od gradova zbog toga je Allah ﷻ poslanike slao stanovnicima gradova pa kaže:

Isto tako i ostale vrste arapa od abesinaca, turkmena i dr. koji su predhodili u vjerovanju i vjeri i koji se nemogu nabrojati zbog njihovog mnoštva, što je poznato među učenjacima. To znači da je istinska vrijednost u slijeđenju onoga sa čime je Allah poslao Muhameda s.a.w.s. od imana i znanja skrivenog i očitog. Tako da je najbolji bio onaj u kome se najviše odrazio. Što znači da je vrijednost u pohvaljenim nazivima kroz Kur'an i sunnet kao što su Islam i Iman, pokornost i bigobojaznost, nauka i dobra djela, dobročinstvo i sl. tome a ne samo zbog toga što je čovjek arap ili nearap, ili što je crn ili bjel, niti što je građanin ili beduin. Međutim zabrana poređenja sa beduinima i nearapima – pored onoga što smo naveli o njihovim vrijednostima i ne osvrtanja na porijeklo i mjesto – se gradi na osnovi.

To zbog toga što je Allah ﷻ stanovnicima gradova podario savršenstvo ljudskosti u znanju, vjeri i mehkoći srca što nije slučaj sa stanovnicima sela gdje ljudi očvrsnu tijelima i moralu i suhoparnosti govora suprotno od stanovnika gradova, što i jeste osnova. I ako je moguće da se desi suprotno od ovoga zbog neke prepreke. Nekada su sela korisnija od gradova zbog toga je Allah poslanike slao stanovnicima gradova pa kaže:

"A mi smo i prije tebe samo muškarce slali, građane kojima smo objave objavljivali." (Sura Jusuf, 109)

Zato što su poslanici savršeni u većini stvari čak i u porijeklu zato je Allah ﷻ i rekao:

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje." (Sura Et-Tewbe, 97)

Ovo je rekao nakon riječi:

“ A ima razloga da se prigovara onima koji od tebe traže dozvolu da izostanu, a imućni su. Zadovoljavaju se da ostanu sa onima koji ne idu u boj, Allah je njihova srca zapečatio, pa oni ne znaju. Kad se među njih vratite, oni će vam se pravdati. Reci: ' Ne pravdajte se, jer mi vama ne vjerujemo,zato što nas je Allah o vama obavijestio. Allah i Njegov Poslanik će vidjeti kako ćete postupati, zatim vi ćete biti ponovo vraćeni Onome Kojem j epoznat vidljiv i nevidljiv svijet, pa će vas On o onome što ste radili obavijestiti. Kad se među njih vratite, zaklinjat će vam se Alalhom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo bit će Džehennam, kao kazna za ono što su radili. Oni vam se zaklinju da biste bili zadovoljni njima. A ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom griješnim. Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i Mudar je.” (Sura Et- Tewbe, 93-97)

Kada je Allah ﷻ spomenuo munafike koji su tražili od Allahovog Poslanika ﷺ dozvolu da izostanu od džihada u bitci na Tebuku i kada ih je pokudio, a oni su bili od stanovnika Medine, Uzvišeni je rekao:

“Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i najpriličnije je da ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje.”

Jer svako dobro i njegova osnova i njegovo značenje su sadržane u znanju i imanu kao što Uzvišeni kaže:

“Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje.” (Sura El-Mudžadele, 11)

I Uzvišeni kaže:

“A reći će oni kojima je dato znanje i vjerovanje” (Sura Er-Rum, 56)

Suprotno od imana je očiti kufr ili skriveni nifak, a suprotno od znanja je njegovo nepostojanje.

Allah ﷻ je rekao da su beduini najžešći nevjernici i munafici od stanovnika Medine i da je najpreče da oni ne poznaju Allahove ﷻ propise kroz Kur'an i Sunnet. Propisi su spomenuti nazivi u onome što je Allah objavio kroz Kur'an i mudrost (Sunnet) kao što

su propisi namaza, zekata, posta i hadža, propisi mu'mina i kafira, bludnika, kradljivca, pijanice i dr. Da bi se znalo ko zaslužuje šeriatski naziv a ko ga ne zaslužuje i šta ti nazivi zaslužuju od imena u propisima.

Zato Ebu Davud i drugi bilježe hadis od Sewrija da mu je govorio Ebu Musa prenoseći od Wehba b. Munebiha a on od Ibn Abbasa ﷺ od Vjerovjesnika ﷺ jednom prilikom je Sufijan rekao: "Ovaj hadis neznam osim od Vjerovjesnika ﷺ – da je rekao:

"Ko bude stanovao u udaljenim selima (fil badije) otvrdnut će tj. postat će neosjećajan, ko se prepusti lovu past će u gaflet (nemar), a ko dođe kod sultana bit će stavljen u kušnju."[1]

Ebu Davud ga, također, bilježi u hadisu od Hasena b. Hakema Neh'ia od Adija b. Sabita od šejha među ensarijam od Ebu Hurejre ﷺ od Vjerovjesnika ﷺ sa značenjem da je rekao:

"Ko se bude družio sa sultanom bit će doveden u kušnju. "Pa je dodao: " što se više rob bude približavao sultanu time će se više udaljavati od Allaha."[2]

Zato su tvrdokornima običavali da kažu 'ti si tvrdokorni beduin'(el-'earabi džaf) , 'ti si zaista tvrdokoran i tvrd', želeći da kažu ili da ukažu na njegovu tvrdoglavost i suhoparni moral. Riječ beduin je u osnovi naziv za arapskog seljaka, arapski seljaci su beduini kao što se za bizantijske seljake kaže jermenci i njima sl. A za perzijske seljake se kaže kurdi i njima sl. a za turkmrnaske seljake se kaže tatari i njima sl.

Ovo je – a Allah najbolje zna – osnova i ako se može desiti nešto od viška ili manjka. Zaključak je da stanovnici periferija uzimaju propise beduina - bez obzira ušli u naziv beduina ili ne.

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u ' Sunnenu ' br. 2859, Tirmizi u svom ' Sunnenu ' br. 2256 i kaže hadis je hasen sahih garib u hadisu od Ibn Abbasa neznamo ga osim u hadisu od Sewrija. Bilježi ga Nesa u svom ' Sunnenu ' i Ahmed u ' Musnedu ' Albani ga je ocjenio sahihom od ' Sahih džami'a sagir ' br. 6296.

[2] Bilježi ga Ebu Davud u ' Sunnenu ' br. 2860. Hadis se nalazi u ' Daif Ebu Davud ' br. 612, od Albanija.

Ovo je osnova koja nalaže da vrsta koja pripada građanima biva boljom od vrste seljaka, iako su pojedinci među seljacima bolji od građana.

To opet znači da ono sa čime su se izdvajali seljaci u odnosu na sve građane, mislim na vrijeme ashaba i tabiina, je bio manjak u odnosu na vrijendosti građana ili je pak bilo pokuđeno.

Pa ako se desi poređenje sa njima u onome što nije od postupaka građana muhadžira, to je bilo pokuđeno ili je vodilo u pokuđenost, a na osnovu ovoga se može primijeniti na arape i nearape.

Ono što zastupaju ehlu sunne vel džema't jeste ubjeđenje da su arapi kao vrsta bolji od vrste nearapa, od hebreja, Siraca, bizantijaca, perzijanaca i drugih. Kao i to da je pleme Kurejš bolje od ostalih arapa, te da je Poslanik ﷺ najbolji među Benu Hašim, a on je najbolje stvorenje sam po sebi i najboljeg porijekla između njih.

Ali arapi nemaju vrijednost, zatim Kurejšije, zatim Benu Hašim samo zato što je Poslanik ﷺ od njih, iako to ima svoju vrijednost, nego su oni sami po sebi vrijedni. Zbog toga je potrvđeno da je Allahov Poslanik ﷺ najvrijedniji kao osoba i po porijeklu, a da nije tako onda bi se morao gledati onaj redoslijed.

Zbog toga je Ebu Muhammed b. Ismail b. Halef Kermani, prijatelj od Imama Ahmeda, naveo opisujući sunnet pa kaže: “Ovo je mezheb imama nauke i sljedbenika predaja, i ehlu sunneta koji ga poznaju, koji se slijede. Ja sam zapamtio one koje sam zapamtio od stanovnika Iraka, Hidžaza i Šama, te drugih. Onaj ko se suprostavi nečemu od ovih mezheba ili ih potvori, ili pokudi nekog od njihovih govornika, je novotar i heretik od džemata. Udaljio se od puta sunneta, Istinskog puta. To je Ahmedov mezheb, kao i Ishaka b. Ibrahima b. Muhaleda, Abdullaha b. Zubejra Humejdija, Seida b. Mensura i drugih sa kojima smo sjedili i od kojih smo uzeli znanje.

Oni su govorili da je iman riječ, djelo i nijet – zatim je naveo dug govor sve dok nije rekao: “Arapima priznajemo njihovo pravo, vrijednost i prednjačenje, volimo ih, zbog Poslanikovog ﷺ

hadisa u kojem kaže: ***"Voljeti arape je od imana, a mrziti ih je licemjerstvo."***[1] Mi se nećemo pozivati na nacionalizam i misli bezvrijednih oslobođenih robova koji ne vole arape, i koji ne priznaju njihovu vrijednost, jer su njihove tvrdnje novotarija i razilaženje."

Ovaj govor prenose od Ahmeda lično u poslanici od Ahmeda b. Seida Estaherija – ako je vjerodostojna[2] - to je njegov stav i stav svih učenjaka.

Jedna skupina tvrdi da arapi u svojoj vrsti nemaju vrijednosti u odnosu na vrstu nearapa, oni se nazivaju šu'ubije.[3] Zbog zauzimanja za ostale narode koji se razlikuju od plemena, kao što je rečeno plemena pripadaju arapima a narodnosti nearapima.

Neki ljudi možda daju prednost nekim nearapima nad arapima.

U većini slučajeva ovakav govor ne proizilazi osim zbog licemjerstva, da li zbog ubjeđenja ili zbog djela koja produciraju strastvenim požudama sa sumnjama koje su to toga dovele. Zbog toga je došao hadis:

"Voljeti arape je od imana, a mrziti ih je licemjerstvo."[4]

Jer uglavnom priča o ovim pitanjima ne biva osim sa duhovnim strastima, sa obostranim šejtanovim udjelom. Ovo je haram u svim pitanjima.

---

[1] Bilježi ga Hakim u 'Mustedreku' 4. dio, str. 87, i kaže: "Lanac mu je sahih ali ga nisu naveli." Zehebi dodaje pa kaže: "Hajsemovi hadisi se ne koriste, a Meakil je slab." Slabim ga je ocjenio Albani, u 'Daif džami'a sagir' br. 2683. Bilježi ga Taberani u 'Evsatu' kao što Sujuti daje naznaku o njemu u 'Džami'a sagir' riječima: **"... Voljeti arape je od imana a mrziti ih je kufr."** Hadis se nalazi u 'Daif džami'a sagir'br. 2684. Pogledaj 'Silsiletu daife' br. 1190.

[2] Pogledaj knigu 'Tabekat hanabile' 1. dio, dtr 24-36.

[3] Šu'bije predstavljaju pokret koji se zauzima za jednakost drugih isl. naroda s arapima ne priznavajući im njihove vrijednosti i prednosti.

[4] Stanje hadisa je prethodno prikazano a hadis je slab.

Allah je naredio mu'minima da se zajedno drže uz Allahovo čvrsto uže, sa druge strane im je zabranio razilaženje i razdvajanje. Naredio je da se izmiruju. Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Primjer mu'mina u njihovoj međusobnoj ljubavi, milosti i saosjećanju je kao primjer jednog tijela. Ako jedan njegov organ oboli čitavo tijelo to osjeti sa groznicom i nesanicom."[1]

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Nemojte kidati veze, nemojte jedni protiv drugih spletkariti, nemojte se mrziti, nemojte jedni drugima zavidjeti, nego budite Allahovi robovi i međusobna braća, kao što vam je Allah naredio."[2]

Ova obadva hadisa su vjerodostojni, a u ovom poglavlju u Kur'anu i sunnetu ima toliko dokaza da ih je teško nabrojati.

Dokaz vrijednosti i prednosti vrste arapa, zatim vrste Kujeršija, zatim vrste Benu Hašima, kao što to prenosi Tirmizi u hadisu od Ismaila b. Ebu Halida od Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa od Abbasa b. Abdul Mutaliba ؓ da je rekao:

"Rekao sam: "Allahov Poslaniče, Kurejšije su sjedili, pa su međusobno počeli spominjati svoj ugled, pa su tvoj primjer učinili kao palmu u hrpi prašine na zemlji." Allahov Poslanik ﷺ reče: "Allah je stvorio stvorenja, pa je mene učinio u najboljoj njihovoj skupini. Zatim je odabrao plemena, pa je mene učinio u najboljem plemenu, zatim je odabrao kuće, pa je mene učinio u najboljoj njihovoj kući. Ja sam lično od njih najbolji i iz najbolje kuće."

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 6011, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 2586, pri čemu je navedena njegova verzija od Nu'amana b. Beširа.
[2] Bilježi ga Muslim u svom 'Sahihu' 2563 od Ebu Hurejre. Takođe ga bilježi Buharija sličnog od Enesa.

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen, a Abdullah b. Haris je Ibn Novel.[1]

Hrpa je prašina koja se sakupi nakon metenja po kući, kao što stoji u hadisu 'hrpica'.

To znači: da je palma sama po sebi dobra, iako njen korijen nije takav, ali je Allahov Poslanik ﷺ obavijestio da je on najbolji čovjek sam po sebi i po porijeklu.

Tirmizi također prenosi u hadisu od Sevrija od Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa od Mutaliba b. Ebu Veda'a da je rekao:

"Abbas je došao kod Allahovog Poslanika ﷺ, pa kao da je načuo nešto. Vjerovjesnik ﷺ ustade i pope se na mimber, pa reče: "Ko sam ja?" ; "Ti si Allahov Poslanik ﷺ." rekoše oni. Kaže: "Ja sam Muhammed b. Abdullah b. Abdul Mutalib." Zatim reče: "Allah je stvorio stvorenja i mene je učinio među najboljima od njih. Zatim ih je učinio u dvije grupe a mene je učinio u boljoj grupi. Zatim ih je učinio plemenima pa me je učinio u najboljem plemenu. Zatim ih je učinio kućama a pa me je učinio u najboljoj kući, i najboljeg od njih."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen."[2] Ovako sam ga našao u knjizi ali je ispravno: ***"Ja sam među njima iz najbolje kuće i naj bolji lično."***

Ahmed je ovaj hadis prenio u '*Musnedu*' od Sevrija od Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa b. Novela od Mutaliba b. Ebu Veda'a da je rekao:

"Abbas ﷺ je rekao: "Do Poslanika ﷺ je doprlo nešto što su ljudi govorili." Kaže: "Pa se popeo na mimber i rekao: "Ko sam ja?"; "Ti si Allahov Poslanik." Rekoše oni. Pa reče: "Ja sam Muhammed b. Abdullah b. Abdul Mutalib. Allah je

[1] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3607. U njegovom lancu se nalazi Ibn Ebu Zijad Hašimija za kojeg je Hafiz u 'Takribu' rekao: "Slab, ostario je pa se promijenio, i počeo je tražiti hadise od drugih, a bio je šija."
[2] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3608. Hadis je slab kao i onaj prije njega.

stvorio stvorenja, a mene je učinio najboljim među Svojim stvorenjima. Pa ih je učinio dvjema skupinama a mene je učinio u boljoj skupini. Pa je stvorio plemena a mene je učinio u najboljem plemenu. Pa ih je učinio kućama a mene je učinio u najboljoj kući. Ja sam iz najbolje vaše kuće i ja sam lično najbolji."[1]

Allahov Poslanik ﷺ obavještava da se ljudi nisu podijelili na dvije skupine a da on nije bio u boljoj od njih dviju.

Također je hadis došao u ovoj verziji.

U hadisu kaže: ***"... stvorio stvorenja, a mene je učinio najboljim među Svojim stvorenjima. Pa ih je učinio dvjema skupinama a mene je učinio u boljoj skupini."*** To To može da znači dvije stvari:

Jedna je da su stvorenja dvije skupne (ljudi i džini), ili se odnosi na sve ono što je stvoreno na Zemlji, a da su Ademovi sinovi najbolji među njima. Ako se kaže da se radi o općem pojmu stvorenja, tako da među njih ulaze i meleki, onda bi to značilo da ljudi imaju prednost nad melekima, što ima svoje pravilno značenje.

Zatim je ljude podijelio na dvije grupe, a te grupe su: arapi i nearapi. Zatim je arape podijelio na plemena, a Kurejš je bilo najbolje pleme među arapskim plemenima. Zatim je Kurejšije podijeli na kuće, a Benu Hašimova je bila najbolja kuća.

Možda je htio reći da se stvaranje odnosi na ljude, te da je on bio najbolji među njima, tj. od Ibrahimove عليه السلام djece ili među arapima. Zatim je Ibrahimovu djecu podijelio na dvije skupine, Ismailovi sinovi i Ishakovi sinovi, ili da je Arape podijelio na Adnana i na Kahtana, pa da je njega učinio među Ismailovim sinovima, ili Adnanovim sinovima. Zatim je Ismailove sinove ili

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 201. Hadis je slab. Pogledaj hadis prije njega od ovoga Jezida, a on je slab kao što je prethodilo.

Adnanove sinove podijelio na plemena, a njega učinio u najboljem njihovom plemenu, a to su Kurešije.

U svakom slučaju hadis je direktan u pogledu vrijednosti Arapa u odnosu na druge mimo njih.

Allahov Poslanik ﷺ je pojasnio da ova prednost nalaže ljubav prema Benu Hašim, zatim Kurejšijama a onda prema Arapima.

Tirmizi prenosi hadis od Ebu Avane od Jezida b. Ebu Zijada također od Abdullaha b. Harisa da mu je govorio Mutalib b. Ebu Rabia b. Haris b. Abdul Mutalib:

"Da je Abbas b. Abdul Mutalib ljutit ušao kod Allahovog Poslanika ﷺ, a ja sam bio kod njega, pa je rekao: "Šta te je naljutilo?" Pa reče: "Allahov Poslaniče, šta je između nas i Kurejšija, ako se međusobno susretnu, susretnu se veselih lica, a kada nas sretnu, sretnu nas drugačije od toga?" Kaže: "Pa se Allahov Poslanik ﷺ naljutio do te mjere da mu se lice pocrvenilo. Zatim je rekao: " Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, u njegovo srce neće ući iman sve dok vas ne bude volio radi Allaha i Njegovog Poslanika." Zatim je rekao: "O ljudi, ko uvrijedi mog amidžu uvrijedio je mene, jer je čovjekov amidža kao blizanac njegovog oca."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis hasen sahih."[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu'[2] sličnog ovom hadisu od Ismaila b. Ebu Halida od ovog Jezida. Također ga prenosi u hadisu od Džerira od Jezida b. Ebu Zijada pd Abdullaha b. Harisa b. Abdul Mutaliba b. Rabie da je rekao:

"Abbas je ušao kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekao: "Allahov Poslaniče, kada mi izađemo vidimo da Kurejšije pričaju, ali

[1] Bilježi ga Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 3758, a hadis je sla zbog Jezida b. Ebu Zijada. Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 6112. Ali njegov drugi dio je ojačan drugim hadisima koji ga podižu na jedan stupanj. Bilježi ga Ibn Asakir od Ibn Abbasa, Nesai i Hakim od Abdul Mutaliba, i Ibn Sead od Ebu Muldžiza. Albani kaže: "Hasen." Pogledaj 'Sahih džami'a sagir' br. 5922.

[2] 1. dio, str. 207. Hadis je slab.

kada nas vide ušute." Pa se Allahov Poslanik ﷺ naljutio a između njegovih očiju probi znoj, zatim reče: "Tako mi Allaha u čovjekovo srce neće ući iman sve dok vas ne bude volio radi Allaha i moje rodbinske bliskosti."[1]

Ova dva hadisa su prenešeni kod Jezida b. Ebu Zijada od Abdullaha b. Harisa:

Jedan od njih je o vrijednosti plemena iz kojeg je Allahov Poslanik ﷺ.

Drugi je o ljubavi prema njima, a obadva prenosi od njega Ismail b. Ebu Halid.

Ovdje je moguće primijetiti da Abdullah b. Haris prenosi prvi hadis jednom od Abbasa, a drugi put od Mutaliba b. Ebu Vada'a. Drugi prenosi od Abdul Mutaliba b. Rabie, a on je Ibn Haris b. Abdul Mutalib, a bio je od ashaba. Pa će pomisliti da se radi o kontradiktornosti ili podudarnosti imena sa Jezidove strane, ali ovo nije mjesto da govorimo o tome. Dokaz je stabilan sa ovim hadisom u svakom slučaju, a posebno ako postoje drugi hadisi koji jačaju njegovo značenje.

Isto tako po ovom pitanu je predaja od Ahmeda, Muslima i Tirmizije u hadisu od Evzaija od Šeddada b. Amra od Vasila b. Eska'a da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika da kaže: "Allah je odabrao Kenanu od Ismailovih sinova, a Kurejšije je odabrao od Kenane, od Kurejšija je odabrao Benu Hašim, a mene je odabrao od Benu Hašima."

Ovako ga prenose Velid i Ebu Mugire od Evzaija.[2]

Bilježe ga Ahmed i Tirmizi u hadisu od Muhammeda b. Mus'aba od Evzaija riječima: ***"Allah je odabrao Ismaila između***

[1] 'Musned' 1.dio, str. 207. Lanac mu je slab.

[2] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 2276, od Velida b. Muslima o njemu. Ahmed ga bilježi u 'Musnedu' 4. dio, str. 107 od Ebu Mugire da je rekao: "Govorio nam je Evzai pa je rekao da mu je govorio Ebu Amar o njemu, a hadis je sahih.

njegove djece. A od Ismailove djece je odabrao Kenanu – hadis." Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je sahih."[1]

To znači da su Ismail i njegovo potomstvo odabranici Ibrahimove djece što opet ukazuje da su bolji od Ishakove djece. Poznato je da su Ishakova djeca – tj. Israilovi sinovi – najbolji među nearapima zbog postojanja poslanstva i Knjige među njima ako se vrijednosti ovima potvrdi onda je preče da se potvrdi i drugima. Ovo je dobro osim što je moguće reći da je hadis ukazuje na to da je Ismail odabran među Ibrahimovom djecom, a da su Benu Kenane odabrani među Ismailovom djecom što ne znači da su Ismailova djeca također odabrani u odnosu na druge jer je njihov otac odabran i pojedini među njima su odabrani među ostalima.

Reći će se da ovo nije bio cilj hadisa onda ne bi bilo koristi od spomena Ismailovog odabira što bi značilo da njegovo potomstvo ne ukazuje na njegov odabir. Tako da bi se reklo da nema razlike između spomena Ismaila i spomena Ishaka.

Zatim ovo – dodajući ostalim hadisima – je dokaz da je značenje jedno u pogledu svih njih.

Znaj da ima mnogo hadisa koji govore o vrijednostima Kurejšija i Benu Hašima ovo nije mjesto da ih nabrajamo ali svi oni ukazuju na to što znači da Kurejšije pripadaju arapima kao što arapi pripadaju ljudima. Ovako je došao šerijat kao što ćemo kasnije spomenuti.

Allah ﷻ je posebno izdvojio arape i njihov jezik sa propisima sa kojima se ističu zatim je izdvojio Kurejšije u odnosu na ostale arape time što je među njima učinio hilafet vjerovjesništa, i dr. specifičnosti. Zatim je Benu Hašim izdvojio sa zabranom

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 4. dio, str. 107, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3605 i kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih."
Kažem da o Muhammedu b. Mus'abu ima govora, a Hafiz u 'Takribu' kaže: "Istinoljubiv ali mnogo griješi." Ali je hadis sahih na osnovu onoga prije njega osim prvog dijela sa kojim se Muhammed b. Mus'ab izdvaja a bio je slab.

uzimanja sadake i djela od onoga što muslimani osvoje bez borbe (fej') i druge specifičnosti. Allah ﷻ je svakom stupnju dao vrijednost po zasluzi, Allah sve zna i mudar je:

"Allah odabire poslanike među melekima i ljudima." (Sura El-Hadždž, 75)

"A Allah najbolje zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje." (Sura El-En'am, 124)

Ljudi su o riječima Uzvišenog :

"Kur'an je zaista čast i tebi i narodu tvome" (Sura Ez – Zuhruf, 44)

I o riječima Uzvišenog:

"Došao vam je Poslanik jedan od vas." (Sura Et – Tewbe, 128)

govorili različite stvari o kojima nije mjesto da se o tome ovdje govori.

Od hadisa koji se spominju sa ovim značenjem, koje smo prenijeli poznatim pravcima od Muhammeda b. Ishaka Sen'anija.

Govorio nam je Muhammed b. Bekr Sehmi govorio nam je Jezid b. Avane od Muhammeda b. Zekvana – dajdže od Hamada b. Zejda – od Amra b. Dinara od Ibn Omera ﵄ – da je rekao:

"Sjedili smo u Poslanikovom ﷺ dvorištu kad pored nas prođe žena, neki rekoše: "Ovo je kćerka Allahovog Poslanika ﷺ." Ebu Sufjan reče: "Ista kao što je Muhammed u Benu Hašimu, kao mirisna ruža među koprivama." Pa je žena otišla i obavijestila o tome Allahovog Poslanika ﷺ, on dođe a na njegovom licu se mogla prepoznati ljutnja, pa reče: "Kakve mi to vijesti stižu od svijeta? Allah je, uistinu, stvorio sedam nebesa, pa je izabrao najuzdignutije od njih, i na njemu nastanio koga je htio od Svojih stvorenja. Zatim je stvorio stvorenja, a od njih izabrao sinove Ademove, a od sinova Ademovih je izabrao arape, a od arapa je izabrao Mudar, a od Mudara izabrao Kurejšije, a od Kurejšija je izabrao Benu Hašim, a od Benu Hašim je izabrao mene. Ja sam najbolji od

najboljih. Ko voli arape, sa mojom ljubavlju ih voli, a ko mrzi arape sa mržnjom prema meni ih mrzi."[1]

Također pod ovo pitanje spada i ono što je prenio Tirmizi i drugi u hadisu od Ebu Bedra Šudžaija b. Velida od Kabusa b. Ebu Zabjana od njegovog oca od Selmana ﷺ da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "O Selmane, nemoj me mrziti pa da napustiš svoju vjeru." Rekoh: "Allahov Poslaniče, kako ću te mrziti, a tobom me je Allah uputio?" Kaže: "Tako što ćeš mrziti arape i mene ćeš mrziti."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen garib, i nije poznat osim od hadisa Ebu Bedra Šudžaija b. Velida."[2]

Allahov Poslanik ﷺ je mržnju arapa uporedio sa izlaskom iz vjere, a mržnju prema njima učinio kao i mržnju prema njemu.

Ovo liči na to da se Poslanik ﷺ obratio Selmanu – a on je bio od prethodnika perzijanaca koji su primili islam, i koji je imao velike vrijednosti zabilježene u istoriji – kako bi upozorio druge perzijance. Jer je znao da šejtan poziva duše u ovakvo nešto, kao kada je Poslanik ﷺ rekao:

"O Fatima kćeri Muhammedova, ja ti od Allaha ništa ne mogu pomoći. O Abbase, amidžo Allahovog Poslanika, ja ti od Allaha ništa ne mogu pomoći. O Safija, tetko Allahovog Poslanika, ja ti od Allaha ništa ne mogu pomoći. Tražite od mog imetka šta hoćete."[3]

---

[1] Bilježi ga Hakim u 'Mustedreku' 4. dio, str. 73-74. Hadis je slab, a u njemu postoje dva nedostatka: prvi je taj što Muhammed b. Zekvan kako Hafiz u Takribu kaže: "Slab." A drugi je taj što se u njegovom lancu nalazi Jezid b. Avane a on je Kelbi. Hafiz u 'Lisanu' kaže: "Jezid b. Avane Kelbi prenosi od Muhammeda b. Zekvana, Akili kaže: "Da se ne nalazi iza njega u lancu." Tj. ne prenosi njegove hadise.

[2] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3927. Hakim ga je ocjenio vjerodostojnim, u 'Mustedreku' 4. dio, str. 89. Nakon toga Zehebi kaže: "O Kabusu je govoreno."
Kažem da su ga Nesai, Ibn Hiban, Darkutni, Ibn Sead i drugi učenjaci od kritičara, ocjenili slabim, tako da je hadis slab.

[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 205.

Ovo je bilo upozorenje onima koji se pripišu ovome trome da se ne zanesu srodstvom , te zapuste lijepe riječi i dobra djela.

Ovo dokazuje da je mržnja prema arapima kao vrsti kufr, ili pak biva razlogom koji vodi u kufr.

To znači da su bolji od drugih te da je ljubav prema njima razlog snage, jer da je mržnja prema njima na istom stepenu kao mržnja prema drugima, onda to ne bi bio razlog izlaska iz vjere, niti mržnja prema Poslaniku ﷺ, nego bi to bila vrsta iskazivanja neprijateljstva. Ali pošto ga je učinio razlogom izlaska iz vjere i mržnjom prema Poslaniku ﷺ ukazao je da je mržnja prema njima veća nego mržnja prema nekom drugom. To je dokaz da su bolji od drugih, jer ljubav i mržnja slijede prednost. A čija je mržnja opasnija onda ukazuje da ima prednost. Odatle ukazuje da ljubav prema njima jeste baš zbog te prednosti u njima, a to je suprotno od mržnje. A čija je mržnja, zbog njegove posebnosti, razlog kazne onda je ljubav prema njemu razlog nagrade, a to je dokaz prednosti.

Ovo je direktno pokazano u drugom hadisu kojeg prenosi Ebu Tahir Silfi o vrijednostima arapa u hadisu od Ebu Bekra b. Ebu Davuda, govorio nam je Isa b. Hamad Zugbe govorio nam je Alija b. Hasan Šami govorio nam je Hulejid b. Dualidž od Junusa b. Ubejda od Hasana od Džabira b. Abdullaha da je rekao:

> ***“Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: “Ljubav prema Ebu Bekru i Omeru je od imana, a mržnja prema njima je kufr. Ljubav prema arapima je od imana, a mržnja prema njima je kufr.”***[1]

Harb Kermani i drugi su ovaj hadis uzeli za dokaz navodeći njegove riječi: “Ljubav prema arapima je iman, a mržnja prema njima je licemjerstvo i kufr.”[2]

---

[1] Sujuti ga je spomenuo u 'Džami'a sagir' pripisujući ga i ocjenjujući slabim, Asakiru. Albani u 'Daif džami'a sagir' br. 2680 kaže: “Veoma slab.” U lancu kojega je naveo autor se nalazi Alija b. Hasam Šami koji je potvoren za laž. Takođe u njemu se nalazi Hulejid b. Dualidž Sudusi a on je slab.

[2] Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 2683 i 2684.

Jedino o ovom lancu ima priče, ali moguće je da je prenešen drugim putem, ali sam ga naveo zato što odgovara značenju Selmanovog hadisa tj. da je mržnja prema njima vrsta kufra što opet znači da je ljubav prema njima vrsta imana. Tako da je ovo odgovaralo njegovom značenju.

Zbog toga su prenešeni hadisi – jasne neodređenosti – kao što prenosi Tirmizi u hadisu od Hussajjina b. Omera od Meharika b. Abdullaha od Tarika b. Šihaba od Osmana b. Affana ﵁ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Ko bude varao arape neće ga obuhvatiti moj šefa'at, i neće ga obuhvatiti moja ljubav."

Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je garib (čudan) nije nam poznat osim od Hussajjina b. Omera Ahmesija od Meharika, a Hussajjin kod muhadisa nije nešto jak."[1]

Kažem da ovaj hadis ima približno značenje Selmanovom hadisu, jer je varanje vrsta koja se ne može naći sa ljubavlju prema njima. Naprotiv, ne može biti osim s ciljem njihova omaložavanja, ili iz mržnje prema njima, a njegovo značenje nije daleko.

Ali, većina muhadisa su odbili hadise od ovog Hussajjina koji ga prenosi. Jahja b. Me`in kaže: "Nije čemu." Ibn Medini kaže: "Nije jak, prenosi od Meharika od Tarika a njegovi hadisi su odbačeni." Buharija i Ebu Zura kažu: "Odbačenih hadisa." Jakub b. Šejbe kaže: "Veoma slab." Neki sa njime od slabog prelaze na lažne hadise. Ibn Adijj kaže: "Svi njegovi hadisi su problematični, osamostaljuje se sa svakim od njih jedan prenosilac."

Kažem da zbog toga Ahmed nije prenio svom sinu Abdullahu ovaj hadis u hadisima '*Musneda*'. On ga je zapisao od Muhammeda b. Bišra od Abdullaha b. Abdullaha b. Esveda od Hussajjina kako ga prenosi Tirmizi. Ali nije govorio o njemu, nego ga je Abdullah prenio od njega u '*Musnedu*' samo zato što ga je

[1] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3928, a Albani ga ocjenjuje slabim u 'Daif džami'a sagir' br. 5715. Pogledaj 'Daife' br. 545.

pronašao pa kaže: "Našao sam u očevoj knjizi: "Govorio nam je Muhammed b. Bišr – pa ga je spomenuo."[1]

Ahmed – rahimehullah – kako to ukazuje njegov stil u '*Musnedu*' – ako bi vidio da je hadis izmišljen i podmetnut, ili bar blizak podmetnutom, ne bi ga prenosio, zbog toga se okanio hadisa takvih ljudi i nije prenosio od njih. To zbog toga što Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Ko bude prenosio od mene hadis a vidi da je laž, onda je on jedan od lažova."[2]

Također Abdullah b. Ahmed prenosi u očevom '*Musnedu*': govorio nam je Ismail Ebu Muamer govorio nam je Ismail b. Ajjaš od Zejda b. Džebire od Dabuda b. Hussajjina od Ubejdullaha b. Ebu Nafie od Alije ﷺ kaže:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Arape ne mrzi osim munafik."[3]

Zejd b. Džebire kod njih je odbačenih hadisa, a bio je medinlija, dok je predaja Ismaila b. Ajjaša, mimo stanovnika Šama, kontradiktorna.

Također Ebu Džafer Muhammed b. Abdullah hafiz iz Kufe poznat kao Mutajjin kaže da mu je govorio Ala' b. Amr Hanefi govorio nam je Jahja b. Zejd Eša'ri govorio nam je Ibn Džurejdž prenoseći od Ataija od Ibn Abbasa ﷺ da je rekao:

"Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Volite arape radi tri stvari: Zato što sam ja arap, Kur'an je na arapskom i jezik stanovnika Dženneta je arapski."[4]

---

[1] Pogledaj 'Musned' od Ahmeda, 1. dio, str. 72.

[2] Bilježi ga Muslim u predgovoru 'Sahiha' 1. dio, str. 9. Tirmizi u 'Sunnenu' br. 2662. Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih." A on je kako je i rekao, a prenešen je u hadisu od Mugire b. Šuabeta.

[3] Bilježi ga u 'Musnedu' 1. dio, str. 81. Hadis je veoma slab zbog Zejda b. Džebire čiji su hadisi ostavljeni.

[4] Bilježi ga Hakim u 'Mustedreku' 4. dio, str. 87, Akili u 'Duafa' 327. Taberani u 'Kebiru' 3/122/1, Bejheki u 'Šuabul iman' Ibn Asakir 6/230/1 i 7/34/1, i drugi. Svi ga prenose od

Hafiz Silfi kaže: "Ovaj hadis je hasen.

Ne znam je li htio reći da mu je lanac dobar na način kako to kažu muhadisi ili misli da mu je tekst dobar pod općim pojmom hadiske terminologije. Ebul Feredž b. Dževzi je ovaj hadis naveo u podmetnutim hadisima i kaže: "Se'alebi kaže: "Nema osnove." Ibn Hiban kaže: "Jahja b. Zejd prenosi hadise čiji su dijelovi ispremetani." Tako da ga nije moguće uzeti za dokaz, a Allah najbolje zna.

Također po ovom pitanju ono što prenosi Ebu Bekr Bezzar govorio nam je Ibrahim b. Seid Dževheri, govorio nam je Ebu Ahmed govorio nam je Abdul Džebbar b. Abbas – a bio je kufljan i težio je ka šiizmu ali je bio vjerodostojnih i ispravnih hadisa – ovo je, Allah najbolje zna – Bezzarova priča o Ebu Ishaku od Evsa b. Dam'idža da je rekao: "Selman je rekao:

Alaija b. Amra Hanefija govorio nam je Jahja b. Jezid Eš'ari obavijestio nas je Ibn Džurejdž od Ataija od Ibn Abbasa merfua predajom.
Ovaj prikaz stanja hadisa sa iskoristio iz 'Silsile ehadis daifa vel mevdua' 1. dio, str. 190, gdje Albani odmah nakon njega kaže: "Ovaj lanac je podmetnut." Zatim mu je naveo tri nedostatka koje ćemo mi spomenuti ali ukratko, a onaj ko želi više informacija neka pogleda 'Silsile'.
Prvi nedostatak: Ala' b. Amr, Zehebi u 'Mizanu' kaže: "Njegovi hadisi se ne uzimaju." Ibn Hiban kaže: "Nije dozvoljeno koristiti ga za dokaze ni u kom slučaju." Zatim mu je naveo ovaj hadis od Akilija zatim rekao: "Ovaj je podmetnut." Ebu Hatim kaže: "Ovaj hadis je lažan."
Drugi: Jahja b. Jezid je slab, slabim su ga ocjenili Ahmed i drugi, kao što kaže Zehebi nakon Hakima. Ebu Zur'a kaže: "Njegovi hadisi su problematični."
Prenoseći od svog oca kaže: "Slabih hadisa, ali njegovi hadisi se ne odbacuju, pisao je hadise."
U 'Lisanu' kaže: "Sadži, Akili i Ibn Džarud su ga naveli u 'Duafa' tj. među slabima.
Treći: Ibn Džuredž ga ne prenosi direktno ukazujući na to nego 'an'anom' (tj. da u svom prenošenju ne kaže da je hadis čuo direktno od onoga od koga prenosi), a bio je mudelis (onaj ko ne orpenosi direktno hadise od njihovih prenosilaca). Ahmed kaže: "Neke od ovih hadisa koje je Ibn Džurejdž prenosi pripisujući ih ashabima su podmetnuti. Ibn Džrejdž nije obraćao pažnju odakle uzima hadise." Riječima govoreći: "Obaviješten sam ili govorio sam prenoseći od tog i tog." Kao što stoji u 'Mizanu'. Kraj.

"O skupino arapa mi vam dajemo prednost zato što vam je Allahov Poslanik ﷺ. davao prednost. Ne ženimo se sa vašim ženama i ne predvodimo vas u namazu."[1]

Ovaj lanac je dobar, Ebu Ahmed je – a Allah najbolje zna – Muhammed b. Abdullah Zubejri od veoma poznatih povjerljivih učenjaka. Pohvalio je svog šejha, a Dževheri i Ebu Ishak Subeji su poznati da ih nije potrebno hvaliti. A Evs b. Dam'idž je povjerljiv i od njega je bilježio Muslim.

Selman nas je obavijestio da je Allahov Poslanik ﷺ prikazao vrijednost arapa, da li kao imerativ (formu) ili kao vijest. Jer Poslanikov imperativ je obavezan propis, a vijest od njega je istinita. Hadis u cjelosti od Selmana na drugi način prenosi Sevri od Ebu Ishaka od Ebu Lejle Kendija od Selmana Farisija da je rekao:

"O skupino arapa, imate prednost nad nama u dvjema stvarima, da vas ne predvodimo u namazu i da ne ženimo vaše žene."

Bilježi ga Ahmed b. Ebu Omer Adni i Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' kao i drugi.

Ovo je ono što većina pravnika uzima za dokaz kada je riječ o dostojnosti u braku arapkinje prema nearapu. Ovo je Ahmed, u jednoj od predaja, uzeo kao dokaz da dostojnost nije ničije posebno pravo, nego se radi o općim pravima u braku tako da ako se ne nađu(ne slažu) da ih je potrebno razdvojiti.

Šafija i Ahmed su ovo uzeli za dokaz da su čast i ugled ono čemu se daje prednost u predvođenju u namazu.

Isto tako Muhammed b. Ebu Omer Adni prenosi: govorio nam je Seid b. Ubejd obavijestio nas je Alija b. Rabia od Rabie b. Nadle: "Da je krenuo na put sa dvanaest jahača. Svi su bili ashabi Allahovog Poslanika ﷺ Među njima je bio Selman Farisi. Dok su bili na putovanju nastupilo je vrijeme namaza, pa su se ljudi počeli

[1] Ovaj lanac kojeg je autor naveo za ovu predaju je dobar.

nadmetati ko će ih predvoditi? Pa ih je jedan od njih predvodio i klanjao im četiri rekata. A kada je završio, Selman dva puta ponovi: *"Šta je ovo? Šta je ovo? Zašto nisi prepolovio četiri?"* Mervan kaže: "Misli na polovicu od četiri." *"Nama je kraćenje potrebnije."* Pa su mu neki ljudi rekli: "Klanjaj nam ti Ebu Abdullahu, ti si preči od nas za to." On reče: *"Ne, vi ste sinovi Ismailovi imami a mi smo veziri (ministri)."*

O ovom pitanju postoji mnogo predaja koje nisam naveo, jer o nekima ima priče, dok su druge opet podmetnute.

Kada je određeno ministarstvo za davanje (divanul'ata) Omer b. Hatab ﵁, je ljude popisao shodno njihovom porijeklu. Počeo je sa najbližima Allahova Poslanika ﷺ, a onda kada je podijelio arapima spomenuo je nearape. Ovako je bio uređen *divan* u vrijeme pravednih halifa kao i kod svih halifa Benu Umejje i Abbasovih sinova sve dok se stvar nakon toga nije izmijenila.

Razlog ove prednosti – Allah najbolje zna – je u tome što su izdvojeni sa razumom, govorom, ahlakom i djelima.

Zato što se prednost stiče ili korisnim znanjem ili dobrim djelima. Znanje ima svoje polazište, a to je snaga razuma koja predstavlja pamćenje i razumijevanje. A savršenstvo je u snazi logike koja podrazumijeva sposobnost govora i retorike. Arapi bolje razumijevaju od drugih, bolje pamte i sposobniji su u govoru i retorici. Njihov jezik je potpuniji u pojašnjavanju i razlikovanju značenja, općenito i pojedinačno. Objedinjuje mnogo značenja u malom broju riječi. Ako govornik bude htio da sakupi značenja to će i učiniti, a onda ako bude htio da razdvoji između svake dvije slične stvari to će učiniti sa drugim skraćenim posebnim terminom. To možemo primijetiti u njihovom jeziku kada govore o vrsti životinje. Oni, naprimjer, govore o životinjama shodno zajedničkim svojstvima između njih sa cjelokupnim jedinstvenim terminima. Zatim odvajaju između njihovih vrsta u nazivima svaku stvar pojedinačno, od glasova, mladunčadi, staništa, kopita i drugih stvari i specifičnosti u arapskom jeziku koji ne dovodi u sumnju.

Što se tiče djela, ona su izgrađena na moralnim vrijednostima, to su urođeni podstrekači u duši. Njihova unutarnja

priroda je bliža dobru od drugih, oni su bliži blagosti i nežnjosti od drugih, hrabri su, povjerljivi, a njih krase mnoge druge moralne vrijednosti. I prije islama su bili skloni dobru ali ga nisu činili. Kod njih nije bilo znanja objavljenog sa neba. Niti su imali naslijeđeni šerijat od vjerovjesnika. Niti su se oni posvećivali čistim intelektualnim naukama, kao što su medicina, matematika i drugo. Njihove nauke su bile ono što ime je dozvoljavao njihov razum, od pjesništva, govora, te ono što su zapamtili o svom porijeklu i proteklim danima. Te ono što su trebali od svog dunjaluka od prizivanja sazviježđa i zvijezda, ili pak vještinu ratovanja. Ali kada je Allah ﷻ poslao Muhammeda ﷺ sa uputom – mimo kojeg Allah nije učinio na Zemlji niti će učiniti nekoga sa većom ulogom – pa su ga prihvatili nakon žestoke borbe protiv njega, i brobe protiv samih sebe u prijelazu iz neznabožačkih običaja, tame nevjerstva, koja je obuzela njihova srca i odvojila od prirode vjerovanja. Pa kada su preuzeli od njega tu veličanstvenu uputu, nestale su te koprene sa njihovih srca. Onda su osvijetljena Allahovom uputom koju je sputsio na Svog roba i poslanika. Pa su uzeli ovu veličanstvenu uputu sa takvom dobrom prirodom. Nakon toga se u njima spojilo savršenstvo stvorene snage u njima i savršenstvo koje je Allah objavio njima, kao primjer plodne i kvalitene zemlje po sebi, ali nije obrađivana, ili je na njoj nikao korov i kruto drveće, koje je opet postalo skrovište za zvjeri i svinje. Pa ako se očisti od ovih smetnji, drveća i zvjeri, a onda se po njoj pobaca najbolje sjemenje i plodovi, iz nje će se ubrati ono što se slično ni opisati ne može. Tako da su nastali prvaci prethodnici od muhadžira i ensarija, Allahova najbolja stvorenja nakon vjerovjesnika, a najbolji poslije njih su bili oni koji su ih slijedili u činjenju dobrih djela sve do Sudnjeg dana od arapa i nearapa.

Ljudi su tada izašli iz okvira ovog savršenstva i bili su podijeljeni na dva dijela: nevjernici od jevreja i kršćana, koji nisu prihvatili Allahovu uputu, ili drugi od nearapa koji im se nisu pridružili u onome na čemu su po prirodi bili stvoreni. Tadašnji nearapi su svi bili nevjernici, od perzijanaca i bizantijaca. Zatim je došao šerijat sa slijeđenjem ovih prethodnika u uputi sa kojom im je Allah bio zadovoljan i razlikovanju od onih koji su mimo njih,

možda zbog njihovih grijeha ili zbog nedostataka, ili zbog toga što može odvesti u manjkavost.

Ako je šerijat zabranio poređenje sa nearapima to podrazimijeva sve ono što je od nevjerstva među nearapima, u prošlosti i sadašnjosti. Pod taj smisao ulaze i nearapi muslimani u onome na čemu nisu bili prethodnici. Kao što ulazi u pojam arapskog džahilijetskog doba ono na čemu su bili pagani prije islama, i na većini onoga na čemu su bili arapi u džahilijetu. Onaj ko se od arapa uporedi sa nearapima pripada njima, a onaj ko se od nearapa u poredi sa arapima pripada njima. Zbog toga su oni koji su prihvatili znanje i iman od sinova Perzije, dobili to zbog toga što su slijedili monoteističku vjeru sa svim njenim propratnim stvarima, od arapskog jezika i dr. Ali oni koji omalovažavaju arape, to čine zbog toga što su zavedeni mislima suprotnim ovome, ili zbog toga što se slažu sa nearapima u onome o čemu je došao sunnet, da im suprotiraju, to predstavlja više stvari.

Također, kada je Allah objavio Svoju Knjigu na arapskom jeziku, i kada je učinio Svog Poslanika da od Njega dostavi Knigu i mudrost (sunnet) na arapskom jeziku, i učinio prethodnike u ovoj vjeri da govore njime, onda to znači da nije bilo moguće odrediti ovu vjeru i spoznati osim sa ovim jezikom. Njegova spoznaja i razmišljanje arapskim jezikom su postali sastavni dijelovi vjere. Korištenje ovog jezika u govoru je olakšalo vjernicima u spoznaji Allahove vjere. I bliže da se realizuju vjerski obredi, a svakako i bliže da se poistovjete sa prethodnicima u vjeri, od muhadžira i ensarija u svim njihovim stvarima.

Mi ćemo navesti nešto što su učenjaci rekli u obraćanju na arapskom jeziku, te pokuđenosti korištenja drugog jezika osim u nuždi.

Jezik prate druge stvari, od nauka, moralnih vrijednosti, jer običaji imaju veliki utjecaj u onome što Allah voli i u onome što mrzi. Zbog toga je šerijat naložio pridržavanje običaja prethodnika u njihovim riječima i djelima,a zabranio odstupanje od toga prema nečemu drugom osim u nuždi.

Izhod svega toga jeste da je zabrana poistovjećivanja sa ovima bila zbog mogućeg gubitka nagrade u propuštanju

vrijednosti koje je Allah učinio prethodnicima ili u zadobijanju mahana koje se nalaze kod drugih mimo njih.

Zbog toga, kada su saznali sinovi perzijanaca za ovo, oni kojima je Allah podario uspjeh u tome, potčinili su se trudu u realizaciji poređenja sa prethodnicima. Tako da su postali najbolji tabiini u dobročinstvu sve do Sudnjeg dana. A veliki broj među njima su postali imami drugima, zbog čega su davali prednost perzijancima i to onima koje su vidjeli da su bliži slijeđenju prethodnika. Tako da je Esmei – onako kako to od njega prenosi Silfi – u knjizi 'Vrijednosti perzijanaca': "Nearapi Isfahana su Kurejšije nearapa."

Također Silfi sa poznatim lancem prenosi od Abdul Aziza b. Abdullaha b. Ebu Seleme Madžišona od Usame b. Zejda od Seida b. Musejjiba da je rekao: "Da nisam bio od Kurejšija volio sam da budem od perzijanaca, a onda bih volio da sam iz Isfahana."[1]

Drugim lancem od Seida b. Musejjiba da je rekao: "Da nisam čovjek od Kurejšija poželio bih da sam iz Isfahana, zato što Poslanik ﷺ kaže:

"Da je vjera zakačena na Sorajima dokučili bi je ljudi od perzijanaca od sinova nearapa. Najsretniji ljudi sa njom će biti perzijanci i Isfahan."[2]

Kažu da je Selman Farisi bio od stanovnika Isfahana, također i Ikrime štićenik Ibn Abbasa i drugi. Zbog toga su tragovi islama bili više istaknuti u Isfahanu nego negdje drugo. Tako da je Hafiz Abdul Kadir Rahavi – rahimehullah – rekao: "Nisam vidio grad poslije Bagdada u kojem je više hadisa od Isfahana. U njemu je bilo više imama sunneta, nauke, fikha, i onih koji su poznavali hadis i općenito islam, nego negdje drugo. Tako da je rečeno: "Njihovi suci (sudije) su bili od učenjaka hadisa, kao što su Salih b.

[1] Bilježi ga Ebu Nuajm u 'Zikr ahbar Asbahan' 1. dio, str. 38.
[2] Pogledaj 'Zikr ahbar Esabahan' 1. dio, str. 39. Stanje hadisa je prethodno prikazano a hadis je sahih.

Ahmed b. Hanbel, ili Ebu Bekr b. Ebu Asim i drugi poslije njih." A ja ne znam njihovo stanje na Ahiretu."

Također svako mjesto ili osoba od perzijanaca ako su pohvaljeni, onda su pohvaljeni istinski zbog njihovog poređenja sa prethodnicima. Tako da je bilo moguće da se zamijeni osoba sa osobom, ili mišljenje sa mišljenjem, ili djelo sa djelom, zbog ubjeđenosti svakog od protivnika da je bliži putu prethodnika. Umet se slaže oko ovog pravila, a to je da je vrijednost u slijeđenju puta prethodnika među arapima, te da je vrijedan onaj ko ih slijedi. I to je ono što se ima ovdje za cilj.

Priča će biti upotpunjena sa dvijema stvarima:
Prva da je obaveza muslimana koji pogleda u vrijednosti, ili da govori o njima, da ide putem pametnog čovjeka koji ima za cilj da spozna dobro i da uloži svoj trud u njegovom slijeđenju. Njegov cilj neće biti da se hvali nad nekim, niti da ponizi drugoga. Muslim u 'Sahihu' bilježi od Ijjada b. Himara Medžašiija da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

"Meni je objavljeno da budete ponizni, da se niko ne hvali nad drugim, i da niko nikome ne čini zlo."[1]

Allah ﷻ je na jeziku Svog Poslanika zabranio da se neko uzdiže nad stvorenjima, a to su isticanje i nanošenje nepravde. Jer uzdizanje, ako je sa pravom, onda se odnosi na hvalu, a ako je produkt nepravednosti onda je nepravda, a nije dozvoljeno ni jedno ni drugo.

Ako čovjek pripada uglednoj skupini, kao da se spomene u vrijednostima Benu Hašima, ili Kurejšija, ili arapa, ili prezijanaca, ili nekih od njih, onda njegov udio neće biti u osjećaju svoje vrijednosti i oslonac na to. Jer bi u tom slučaju pogriješio, zato što vrijednost jedne vrste ne obavezuje vrijednost svakog pojedinca, kao što smo prethodno naveli. Malo je abesinaca koji su kod Allaha bolji od svih Kurejšija.

---

[1] Muslim u 'Sahihu' br. 2865, u dugačkoj verziji.

Zatim ovakvo shvatanje nalaže manjak u njemu i njegovo izvođenje iz vrijednosti, a nekamoli da se uzdigne ili uzvisi jedan rob.

Ako bude od druge skupine, kao što su nearapi, ili neko mimo Kurejšija ili Benu Hašim, neka zna da njegovo vjerovanje u Poslanika ﷺ i u ono o čemu nas je obavijestio, te poslušnost u onome što je naredio, ljubav prema onom koga je zavolio, poređenje sa onima kojima je Allah dao prednost, izvršavanje istinske vjere koju je Allaha poslao sa Svojim robom i poslanikom, što nalaže da bude bolji od svih iz one prve grupe uglednika, a to i jeste istinska prednost ili vrijednost.

Pogledaj u Omera b. Hattaba ؓ kada je utemeljio divan (ministarstvo socijalne pomoći), pa su mu rekli: *"Neka vođa pravovjernih počne od sebe." Pa reče: "Ne, nego stavite Omera ondje gdje ga je stavio Allah* ﷻ*."* Pa je otpočeo sa Poslanikovom ﷺ porodicom, zatim – onima koji im slijede – sve dok njegov red nije došao do Benu Adijj, a oni su bili najudaljeniji ogranak Kurejšija.

Zatim je dao prvenstvo onima koji su slijedili istinu iz Benu Hašima odlikujući ih nad ostalim Kurejšijama.

Druga je da je naziv 'arapi' i 'nearapi' postao predmet nejasnoće. Mi smo prethodno naveli da riječ 'nearapi' u jeziku se odnosi na svakoga ko nije od arapa. Zatim pošto su znanje i vjerovanje kod perzijanaca bili prisutni više nego kod drugih nearapa samim time su bili najbolji nearapi. Ali je termin 'nearapi' postao preovladiv kod većine nadošlih generacija, tako da je postao običajna činjenica općih razmjera među njima.

Naziv 'arapi' je bio svojstven ljudima koji su u sebi sadržavali tri svojstva:

Prvo: čiji je jezik bio arapski.

Drugo: oni koji su bili djeca arapa.

Treće: čija su staništa bila u arapskoj zemlji. To se odnosi na Arapski poluotok koji se prostire od Kalzemskog mora pa sve do

Basrijskog mora. Od najudaljenijih dijelova Jemena do samih početaka Šama, tako da je u taj predio ulazio Jemen ali ne i Šam.[1] U ovoj zemlji su bili arapi prije a i u vrijeme poslanstva. Ali kada je došao islam i kada su osvojene države oni su se nastanili u svim državama od dalekog istoka do dalekog zapada, do obala Šama i Jermenije, iako su ovo bila staništa perzijanaca, bizantijaca, Berbera i drugih. Zatim su se ove države podijelile na dva dijela.

Od njih su bile one u kojima je preovladavao arapski jezik, tako da većina njih nije poznavala osim njega, ili su pak poznavali i njega i drugi jezik. Pored greški koje su se uvukle u arapski jezik. Ovo je bilo izrazito posebno za stanovnike Šama, Iraka, Egipta i Andalusa, i sl. tome. A mislim da se ovo desilo u zemljama Perzije i Horosana u davnini.

I druge su bile one u kojima je provladavao arapski jezik, kao što su države Turkmena, Horosana, Jermenije, Azerbejdžana i sl. Ova područja su se podijelila na ona koja su prvenstveno bila arapska, kao i ona koja su postala arapska prenošenjem i na ona koja su bila nearapska. Također i porijekla se dijele na tri skupine:

Ljudi porijeklom od arapa, koji su ostali arapi u jeziku i mjestima stanovanja, ili na jeziku ali ne i po staništu, ili po staništu ali ne po jeziku.

I ljudi porijeklom arapi, čak porijeklom iz Benu Hašim, a onda je arapski postao njihov jezik i njihovo stanište, ili jedno od to dvoje.

Ljudi nepoznatog porijekla, ne znaju da li su arapskog porijekla ili su nearapskog? Njih je danas najviše, bez obzira da li oni bili arapi po staništu i jeziku ili nearapi ili jedno od to dvoje.

Također su se po pitanju jezika podijelili na tri skupine:

Narod koji je govorio arapski riječima i tonom.

Narod koji su govorili njime riječima ali ne i tonom. Oni su poarapljeni arapi koji na početku nisu učili jezik od arapa. Nego su

bili navikli na drugi jezik, da bi poslije toga naučili arapski, kao što je većina slučajeva sa učenjacima koji su naučili arapski.

Narodi koji nisu govorili njime osim sasvim malo.

Arapski je preovladao ovim dvjema skupinama, ali među njima ima i onih kojima je preovladao strani jezik, dok se kod nekih stvar izjednačila, dal' zbog sposobnosti ili zbog običaja.

Ako se arabizam podijelio na porijeklo, jezik i stanište, onda su se i propisi razlikovali na osnovu ovih razlika, posebno po pitanju porijekla i jezika.

Ono što smo spomenuli od zabrane uzimanja sadake i zasluge udjela u petini Benu Hašimu je zbog porijekla makar njihov jezik bio stran.

A ono što smo spomenuli o propisima arapskog jezika i moralnih vrijednosti arapa se potvrđuje onima koji su bili takvi. Makar on bio perzijanac, ali se neće pripisati onome ko nije takav, makar njegovo porijeklo bilo iz Hašimija.

Ovdje se ima za cilj, da osnova onoga što sam naveo o zabrani poređenja sa nearapima jeste na osnovu onoga na čemu su bili prethodnici u početku islama. Što se bude bliže njihovom putu to je bolje, a svako onaj ko se suprotstavi njihovoj uputi smatra se suprostavljačem, bez obzira, da li je onaj, koji je se suprotstavio toga dana bio arapskog porijekla, ili arapskog jezika, ovako je prenešeno od selefa.

Hafiz Ebu Tahir Silfi prenosi sa svojim lancem, o vrijednostima arapa, od Ebu Šihaba Hanata da mu je govorio Džebbar b. Musa od Ebu Džafera Muhammeda b. Alije b. Husejna b. Alije da je rekao: *"Ko se rodi u islamu on je arap."*

Ovako prenosi od Ebu Džafera tj. da onaj ko se rodi u islamu da se rodio u arapskoj državi i da se navikao na njihov govor, a stvari su ovako stojale.

Silfi prenosi od Mu'temina Sadžija od Ebu Kasima Hilala da ga je obavijestio Ebu Muhammed Hasan b. Husejn Tevlehi da mu je govorio Alija b. Abdullah b. Bišr da mu je govorio Muhammed

b. Harb Nešai da mu je govorio Ishak Ezrek od Hišama b. Hassana od Hasana od Ebu Hurejre ﷺ – merfua predajom – da je rekao:

"Ko bude govorio arapski on je arap, a ko zapamti u islamu dva (pretka) on je arap."[1]

Ovako stoji u njemu. A mislim da je rekao: *"Ko zapamti dva roditelja."*

Ako je ovaj hadis ovdje sahih, onda je arabizam po njemu vezan za jezik, a po porijeklu je uslovio da se u islamskoj arapskoj državi nađu dva njegova pretka.

Ovo može koristiti Ebu Hanifi kao dokaz da onaj ko nema dva pretka u islamu i slobodi da ne može biti dostojan onog ko ima dva pretka u tome. Makar bili jednaki u tome što nisu arapi ili po oslobađanju.

Ebu Jusufov mezheb je da onaj ko ima jednog pretka je kao da ih ima dvojicu (po pitanju slobode i islama).

Šafijin i Ahmedov mezheb je da se na ovo ne osvrće, što je Ahmed i naveo u svojim spisima.[2]

Silfi prenosi hadis od Hasan b. Rešika da mu je govorio Ahmed b. Hasan b. Harun da mu je govorio Ala' b. Salim da mu je govorio Kurre b. Isa Vasiti da mu je govorio Ebu Bekr Huzeli prenoseći od Malika b. Enesa od Zuhrija od Ebu Seleme b. Abdu Rahmana da je rekao: "Došao je Kajs b. Matata u halku u kojoj su bili Suhajb Rumi, Selman Farisi i Bilal Habeši, pa je rekao: "Ovo su Evs i Hazredž koji su pomogli ovog čovjeka, a šta je sa ovima?" Pa je ustao Muaz b. Džebel pa ga je uzeo za njegove podbratke i doveo ga kod Allahovog Poslanika ﷺ, te ga je obavijestio o njegovim riječima. Allahov Poslanik ﷺ ustade ljutit vukući za sobom svoj ogrtač. Ušao je u džamiju i pozvao da se sakupe radi

---

[1] Nisam našao knjigu 'Vrijednosti arapa' od Hafiza Silfija tako da o hadisu ne mogu govoriti sada.
[2] Pogledaj 'Mesail Imam Ahmed' od Ebu Davuda str. 159.

namaza. Popeo se na mimber te se zahvalio Allahu i pohvalio Ga, zatim je rekao:

"A zatim, o ljudi, Gospodar je jedan gospodar, otac je jedan otac, vjera je jedna vjera, arabizam nikome od vas nije po ocu ili po majci. Nego je po jeziku, pa ko bude govorio arapskim jezikom on je arap." Nakon toga Ebu Muaz ustade i reče: *"Šta nam naređuješ da uradimo sa ovim munafikom?"* Pa reče: ***"Pusti ga u Vatru."*** A Kajs je bio od onih koji su otpali te je bio ubijen među otpadnicima."[1]

Ovaj hadis je slab, kao da je nametnut Maliku, ali njegovo značenje nije daleko od istine, nego je vjerodostojan u nekim verzijama kao što smo prethodno spomenuli.

Ko obrati pažnju na ono što što smo naveli u ovom poglavlju shvatit će cilj šerijata u slaganju sa onim što je naređeno, kao i u onome čemu se mora suprotstaviti. O čemu su prethodili dokazi, te su neke strane toga spoznate kao i njihovi razlozi, i bar jedan dio mudrosti u tome.

POGLAVLJE

AKO BI SE REKLO: ONO ŠTO STE SPOMENILI OD DOKAZA JE U SUPROTNOSTI SA NEKIM ŠERIJATSKIM ODREDBAMA

Jer je 'zakon ili šerijat onih prije nas i naš šerijat osim ako se ne suprostavlja našem šerijatu'. Zbog riječi Uzvišenog:

[1] Bilježi ga Rezzaz u 'Tarihul evsat' str. 251-252. U njegovom lancu se nalazi Ebu Bekr Huzeli čiji se hadisi ne prihvataju. Kurre b. Isa, njega nisam pronašao u knjigama o prenosiocima osim što ga Rezzaz spominje u ovoj svojoj knjizi, ali o njemu nije ništa rekao.

“..., zato slijedi njihov pravi put.” (Sura El-En'am, 90)

I riječi:

“Slijedi vjeru Ibrahimovu.” (Sura En-Nahl, 123)

Te riječi Uzvišenog:

“Po njemu su sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu predani.” (Sura El-Maide, 44)

I mnogi drugi dokazi koji su spomenuti na drugom mjestu. Pored toga što vi prihvatate ovo pravilo, koje je stav svih prethodnika i svih pravnika.

Također se suprotstavlja predaji od Seida b. Džubejra od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je Allahov Poslanik ﷺ: “Došao u Medinu pa je zatekao jevreje da poste dan Ašure, pa im je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

> ***“Šta je ovaj dan kojeg vi postite?” Oni rekoše: “Ovo je dan Ašure, u njemu je Allah spasio Musaa i njegov narod, a potopio Faraona i njegov narod. Pa ga je Musa postio iz zahvale Allahu. Mi ga postimo veličajući ga.” Allahov Poslanik ﷺ reče: “Mi smo preči Musau od vas.”***

Pa ga je postio Allahov Poslanik i naredio da se posti.” Mutefekun alejhi.[1]

Od Ebu Muse se prenosi da je rekao:

> ***“Jevreji su dan Ašure ubrajali kao praznik, pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Pa postite ga vi.”***[2]

Mutefekun alejhi. Ovo je Buharijina verzija, a Muslimova verzija:

“Veličaju ga jevreji i uzimaju ga za praznik.” U drugoj verziji od njega: ***“Stanovnici Hajbera su postili dan Ašure, i uzimali su ga za praznik, i u njemu su svoje žene odjevali u svoje nakite i ukrase.”***[3] [4]

---

[1] Buharija br. 2004 i Muslim br. 1130.
[2] 'Sahih Buhari' br. 2005, 'Feth'.
[3] 'Sahih Muslim' br. 1131

Od Zuhrija od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – se prenosi da je rekao:

"Kitabije su puštali svoje kose, mušrici su pravili razdeljke, a Allahov Poslanik ﷺ je volio da se poistovijeti sa kitabijama u onome o čemu mu ništa nije naređeno. Allahov Poslanik ﷺ je puštao ravno kosu na tjemenu da bi je poslije razdijelio." Mutefekun alejhi.

Kaže se: Što se tiče suprotnosti u slučaju šerijata onih prije nas kao i našeg šerijata u onome o čemu ne postoji ništa suprotno u našem šerijatu, se gradi na dvije stavke, koje opet nepostoje u ovom pitanju poređenje sa njima.

Prva je: Da se potvrdi da je to njihov šerijat u koji se provjereno može vjerovati, kao da nas o tome obavijesti Allah ﷻ u svojoj Knjizi, ili na jeziku Svog Poslanika, ili da bude prenešeno tevatur predajama i sl. tome. Ali puko oslanjanje na njihove tvrdnje, ili na ono što se nalazi u njihovim knjigama, to nije dozvoljeno oko čega postoji saglasnost. A Vjerovjesnik ﷺ iako ih je upitao pa ga oni obavijestili, ili je saznao šta je u Tevratu, to je bilo zbog toga što nije dopuštao da podmetnu svoje laži. Nego mu je Allah ﷻ davao na znanje o onome u čemu su lagali ili o čemu su govorili istinu. Kao što ga je obavijestio o njihovim lažima više puta, ali što se tiče nas mi nismo sigurni da nam neće slagati. Tako da nam sa jednom viješću može doći griješnik, ili šta više kafir, a mi ga u tome slijedimo. U 'Sahihu' je potvrđeno da je Allahov Poslanik ﷺ rekao:

"Ako vam se kitabije obrate nemojte im vjerovati niti ih ulaškivati."[1]

Druga stavka: Da u našem šerijatu ne postoji posebno pojašnjenje o tome. Ali ako postoji posebno pojašnjenje u poređenju ili razlikovanju, time će se zadovoljiti u onome čime se zabranjuje poređenje ili se potvrdi da se ne radi o šerijatu onih koji su bili prije nas, čak iako se potvrdi, ipak put našeg Poslanika ﷺ i njegovih ashaba je bio sasvim suprotan. A nama je naređeno da ih

[1] Bilježi ga Buharija u svom 'Sahihu' br. 4885, 'Feth'.

slijedimo i da se sa njima poistovjećujemo. Naš Vjerovjesnik ﷺ nam je naredio da postupamo suprotno jevrejima i kršćanima. Ali ponekada u iskrslim propisima se pojavi dozvola za poređenjem, ali ne u naređenom putu ili stalnim sloganima vjere.

Zatim ovo sa uslovom da ne postoji ništa prenešeno od našeg Vjerovjesnika ﷺ i ashaba suprotno tome, ili da se potvrdi njegova osnova u našoj vjeri. Kao da se od vjerovjesnika među vjerovjesnicima potvrdi osnova ili njegov opis, kao otkup ovcom za onoga ko se zavjetuje da će zaklati svoje dijete. Ili kao što je naređeno obrezivanje u Ibrahimovoj عليه السلام vjeri i sl. tome o čemu nećemo ovdje govoriti.

Što se tiče hadisa o Ašuri, potvrđeno je da ga je Allahov Poslanik ﷺ postio prije nego što je o njemu pitao jevreje, kao i da su ga Kurejšije postile.

U oba 'Sahiha' u hadisu od Zuhrija od Urveta od Aiše – radijjallahu anha - se prenosi da je rekla:

"Kurejšije su u džahilijetu postili dan Ašure, a postio ga je i Allahov Poslanik ﷺ. A kada je preselio u Medinu postio ga je, ili je naredio da se posti. Ali kada je propisan post u Ramazanu rekao je da ga posti ko hoće a ko neće neka ga ispusti."[1]

U drugoj predaji stoji: ***"To je bio dan u kojem se Kaba zastirala."***[2]

Također njih dvojica ga bilježe u hadisu od Hišama b. Urveta od njegovog oca od Aiše – radijjallahu anha - da je rekla:

"Kurejšije su postili dan Ašure u džahilijetu, a i Allahov Poslanik ﷺ ga je postio u džahilijetu. Pa kada je došao u Medinu postio ga je i naredio da se posti. Ali kada je

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 2001, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1125.
[2] 'Sahih Buhari' br. 1592, 'Feth'.

propisan Ramazan rekao je: "Ko hoće postit će a ko neće pustit će."[1]

Kod njih se također bilježi predaja od Abdullaha b. Omera – radijjallahu anhuma – :

"Da su džahili postili Ašuru, te da ga je postio Poslanik ﷺ i muslimani, prije nego što je propisan Ramazan. Ali kada je propisan Ramazan Allahov Poslanik ﷺ je rekao: "Ašura je dan od Allahovih dana, ko bude htio posit će ga a ko ne ostavit će ga."[2]

Ako osnova njegovog posta nije bila poistovjećena sa kitabijama, onda će njegove riječi: ***"Mi smo preči Musau od vas."*** Biti potvrda njegovog posta i pojašnjenje jevrejima da ono što vi činite od poistovjećivanja sa Musaom da mi to već činimo, tako da smo mi preči Musau od vas.

Zatim odgovor na ovo i na njegove riječi: ***"Da je Allahov Poslanik ﷺ volio da se poistovjeti sa kitabijama u onome o čemu mu ništa nije naređeno."*** Je na više načina:

Jedan je: Da se ovdje radi o prethodnom vremenu, zatim Allah ﷻ je ovo derogirao i propisao mu da se suprotstavlja kitabijama, te mu to naredio. U tekstu hadisa stoji ***"Da je pustio kosu ravno poistovjećujući se sa njima, te da ju je poslije razdijelio."*** Zbog toga je razdjeljivanje kose postala očita stvar kod muslimana, a od uslova koji su postavljeni zimijama je bio i taj da ne češljaju svoje kose na razdeljak. Ovo je kao kada je Allah propisao okretanje prema Bejtul Makdisu na početku islama poistovjećujući se sa kitabijama, da bi to dokinuo nakon toga i naredio da se okreću prema Kabi. A o jevrejima, maloumnicima i drugima je obavijestio da će govoriti:

"Što ih je odvratilo od kible njihove, prema kojoj su se okretali?"
(Sura El-Beqare, 142)

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 2002, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 1125.
[2] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1126, i Ahmed u 'Musnedu' 2. dio, str. 143. Ali ga Buharija nije zabilježio od Ibn Omera u svom 'Sahihu'.

Te je obavijestio da se neće zadovoljiti sa Poslanikom ﷺ sve dok ne bude slijedio njihovu kiblu, rakavši:

"A ako bi se ti poveo za željama njihovim, nakon znanja koje si dobio, od Allaha te niko ne bi mogao zaštititi, niti pomoći." (Sura El-Beqare, 120)

Zatim ga je obavijestio:

"A ako bi se ti za njihovim željama poveo nakon što ti je došlo znanja ti bi zaista bio nepravednik." (Sura El-Beqare, 145)

Pa ga je obavijestio da:

"Svako ima svoj pravac prema kojem se okreće." (Sura El-Beqare, 148)

Također ga je obavijestio da je svakome propisao put i pravac te da su obredi od ostalih stvari šerijata.

Pitanje Ašure, koju je postio i za koju je rekao: ***"Mi smo preči Musau od vas"***, pojašnjava činjenica da je malo prije smrti naredio da se suprotstavimo jevrejima u njegovom postu, te nam to naredio ﷺ. Zbog toga je Ibn Abbas – radijjallahu anhuma – govorio: *"Da je Allahov Poslanik ﷺ volio da se poistovijeti sa kitabijama u onome o čemu mu ništa nije naređeno."* Te da je on prenio njegove riječi: ***"Mi smo preči Musau od vas."*** I da je on bio najstrožiji od ashaba po pitanju suprotstavljanja jevrejima u postu dana Ašure, a mi smo spomenuli da je on bio taj koji je prenio predaju o suprotstavljanju.

Muslim u svom 'Sahihu' bilježi od Hakema b. E'aredža pa kaže: "Došao sam kod Ibn Abbasa dok je ležao na svom ogrtaču kod zemzema pa sam mu rekao: "Obavijesti me o postu dana Ašure." Kaže:

"Ako vidim mlađak mjeseca Muharrema brojim, pa osvanem deveti dan posteći." Rekoh: "Je li ga tako postio Muhammed ﷺ?" Reče: "Da."[1]

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1133.

Muslim bilježi od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

"Ako ostanem u buduće ću postiti i deveti dan."[1] Tj. sa danom Ašure.

A prethodile su Ibn Abbasove riječi: *"Posti deveti dan – misleći sa desetim – i razlikujte se od jevreja."* Ovako je preneseno od njega pojašnjavajući ovaj propis radi suprotstavljanja jevrejima.

Seid b. Mensur kaže da mu je Sufjan govorio prenoseći od Amra b. Dinara da je čuo Ata'ija da je čuo Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da kaže: *"Postite deveti i deseti dan, razlikute se od jevreja."*[2]

Prenijeli smo u 'Fevaid' od Davuda b. Amra od Ismaila b. Uleje da je rekao: "Spomenuli su kod Ibn Ebu Nudžejha da je Abbas govorio: *"Dan Ašure i deveti dan."* Pa je Ibn Ebu Nudžejh rekao: "Ibn Abbas je rekao: *"Mrzim da postim dan samostalno, nego postite jedan dan prije njega ili poslije njega."*

Ovo potvrđuje ono što prenosi Tirmizi od Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – da je rekao: *"Allahov Poslanik ﷺ je naređivao da se posti Ašura, desetog Muharrema."* Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih."[3]

Seid b. Mensur u svom 'Sunnenu' prenosi od Hušejma od Ibn Ebu Lejle od Davuda b. Alije od njegovog oca od njegovog djeda Ibn Abbasa da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Postite dan Ašure, razlikujte se od jevreja u njemu. Postite jedan dan prije njega ili dan poslije njega."

Ahmed ga prenosi riječima:

---

[1] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 1134.
[2] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' 4. dio, str. 287 br. 7839. Od njega ga bilježi Bejheki u 'Kubra' 4. dio, str. 287. Lanac mu je vjerodostojan.
[3] Bilježi ga Tirmizi u 'Sunnenu' br. 755 riječima: "Allahov Poslanik ﷺ je naređivao da je posti dan Ašure desetog dana." Tirmizi kaže: "Hadis od Ibn Abbasa je hasen sahih." A on je onakav kako je rekao.

"Postite dan prije njega ili dan poslije njega."[1]

Također Ahmed ovako navodi kao što je to prenosio od Ibn Abbasa i na osnovu toga donosio fetvu.

U predaji od Esrema kaže: "Ja smatram da kada se radi o danu Ašure da se posti deveti i deseti dan, zbog hadisa od Ibn Abbasa: ***"Postite deveti i deseti dan."***

Harb kaže: "Pitao sam Ahmeda o postu Ašure?" Pa je rekao: "Postimo deveti i deseti dan."[2]

U predaji od Mejmunija i Ebu Harisa kaže: "Ko bude htio da posti Ašuru postit će deveti i deseti dan, osim da se ne prepozna mjesec pa posti tri dana. Ovo je govorio Ibn Sirin."[3]

Neki od naših prijatelja su rekli da je bolje da se posti deveti i deseti dan a ako bude postio sam deseti da nije pokuđeno.

Ahmedov govor ukazuje da je smatrao pokuđenim da se posti samo deseti dan, jer je bio pitan o njemu. Pa je odgovorio da se poste dva dana i to je naredio. Te da je to učinio sunnetom onima koji budu htjeli da poste Ašuru, slijedeći pri tome hadis od Ibn Abbasa. Ibn Abbas je smatrao pokuđenim da se posti samo deseti dan, kao što je poznato od njega.

Sve što je došlo od poistovjećivanja sa njima je bilo na početku Hidžre zatim je to derogirano jer se tada jevreji nisu isticali niti razlikovali od muslimana ni po osjećanjima niti po odjeći ili po nekom drugom znaku.

Zatim je potvrđeno u Kur'anu, sunnetu i konsenzusu koji je postignut u vrijeme Omera b. Hattaba ﵁ da je Allah propisao suprotstavljanje kafirima i razlikovanje u onome što je specifično za njih na njihovom putu.

---

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 241. Ibn Huzejme u svom 'Sahihu' 3. dio, str. 290 -291, br. 2095. U njegovom lancu se nalazi Ibn Ebu Lejla koji je bio lošeg pamćenja. Pogledaj 'Daif džami'a sagir' br. 3506.

[2] 'Mugni i šerhu kebir' 3. dio, str. 104.

[3] 'Mugni i šerhu kebir' 3. dio, str. 104.

Razlog tome je da razlikovanje od njih neće biti osim nakon uzdizanja i isticanja vjere, kao što je kroz džihad, nametenje džizje i poniženja. Kada su muslimani na početku vjere bili slabi nije im bilo naređeno suprotstavljanje, ali kada se vjera upotpunila, ojačala istakla onda im je bilo naređeno. Isto je slučaj i po pitanu tog dana (Ašure).. Kada bi se musliman nalazio u protivničkoj ili nevjerničkoj zemlji neće mu biti naređeno da im se suprotstavlja u očitom slijeđenju njihovog puta zbog štete koju mu mogu nanijeti. Čak poželjno je ili biva obaveznim da im se pridruži u nečemu od njihovog puta, ako je recimo u tome vjerska korist kao da ih pozove u Allahovu vjeru, ili da razotkrije njihove tajne namjere, kako bi o tome obavijestio muslimane, ili da bi otklonio eventualnu štetu od muslimana i sl. tome od interesnih koristi.

Ali kada je riječ o islamskoj državi ili ondje gdje su učinili hidžru i gdje je Allah uzdigao Svoju vjeru, i gdje je kafirima nametnuta džizja i poniženje, tu se naređuje suprotstavljanje njima. Pa ako dođe do poistovjećivanja ili razlikovanja od njih shodno vremenu uočit ćemo suštinu hadisa koji tretiraju ovu tematiku.

Drugi način: Ako pretpostavimo da ovaj propis nije derogiran, a Vjerovjesnik ﷺ je imao pravo da se poistovjeti sa njima, jer je mogao da razlikuje njihovu istinu od njihove laži o čemu ga je podučio Allah ﷻ, mi bi ga slijedili. Ali što se tiče nas nama nije dozvoljeno da išta uzmemo u vjeri od njih, niti od njihovih riječi, niti djela po konsenzusu muslimana koji je opšte poznata stvar u Poslanikovoj ﷺ vjeri. Ako bi čovjek rekao: "Nama je poželjno da se poistovjetimo sa kitabijama našeg vremena, izašao bi iz vjere našeg ummeta.

Treći način: Da onome koji ovo smatra nužnim kažemo: "Poslaniku ﷺ se sviđalo poistovjećivanje sa kitabijama u onome o čemu mu nije došla nikakva naredba," pa je nakon toga naredio suprotstavljanje njima, a nama je naređeno da slijedimo njegovu uputu i put njegovih ashaba, prethodnika i predaka od muhadžira i ensarija. Naš govor se svodi na to da nam je zabranjeno da se poredimo sa njima u stvarima na kojima nije bio selef našeg umeta. A ono na čemu su bili *selefi* ovog ummeta u to nema sumnje, bez obzira da li ga oni primjenjivali ili ne. Jer mi nećemo

pustiti ono što je Allah naredio zbog toga što to čine i kafiri, pored toga da nam Allah nije ništa naredio čime bi smo se poistovjetili sa njima, osim da u tome bude jedan dio razlikovanja sa kojim će sa razlikovati Allahova ispravna vjera u odnosu na ono što je derogirano ili izmijenjeno.

POGLAVLJE

O DOKAZU DA JE OPĆENITO GLEDANO ZABRANJENO POISTOVJEĆIVANJE SA NEVJERNICIMA

Prethodno smo naveli dokaze iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa, te predaje i pouke, koji ukazuju da je poistovjećivanje sa njima uopće zabranjeno. Te da je suprotstavljanje njima u njihovom putu propisana stvar, kao obaveza ili poželjna stvar, shodno položaju. Zatim smo pojasnili da ono što nam je Allah naredio ili Njegov Poslanik ﷺ, u suprotstavljanju njima jeste propisano, bez obzira da li se sa tim postupcima imala namjera poistovjećivanja ili ne. Također ono što je zabranjeno da se čovjek poistovjećuje u njemu sa njima obuhvata ono za što se ima namjera poistovjećivanja kao i ono za što se nema namjera. Jer u većini ovih postupaka muslimani nisu imali namjeru poistovjećivati se sa njima. Od njih ima i onih stvari koje se ne mogu pojmiti kao namjerno pistovjećivanje sa njima, kao što je puštanje sijede kose, ili dugih brkova i sl.

Zatim moraš znati da se njihova djela dijele na tri vrste:

Vrsta koja je propisana ili dozvoljena u našoj vjeri, kao i to da je bilo dozvoljeno njima, ili da ne znamo da je to njima bilo dozvoljeno pa ga oni danas primjenjuju.

Vrsta djela koja su bila propisana pa ih je Kur'anski zakon dokinuo.

Vrsta djela koja nisu bila dozvoljena ni u kom slučaju, nego su ih oni uveli kao inovacije.

Ove tri vrste mogu biti puki ibadeti ili puki običaji, a to su vrste ponašanja. Ili da se spoje ibadeti i običaji, tako da na kraju bivaju podijeljeni na devet skupina.

Što se tiče prve skupine a to je ono što je bilo propisano u oba šerijata, ili što je propisano nama a oni to čine, kao što je post dana Ašure, ili kao osnova namaza (kao molitve) i posta. U ovom slučaju se mora napraviti razlika u samom obliku tog djela, kao što nam je po sunnetu da postimo deveti i deseti dan Muharrema. Ili kao što nam je naređeno da požurimo sa iftarom i akšamom, kontrirajući kitabijama, ili da odgađamo sehur, kontrirajući kitabijama. Ili kao što nam je naređeno da klanjamo u obući, kontrirajući jevrejima. Ovoga je mnogo u ibadetima kao i u običajima.

Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Lahd (potkopavanje kabura) pripada nama, a raka drugima mimo nas."

Sunnet je okrenuti kaburove muslimana prema Kabi kako bi se razlikovali od kaburova kafira.

Jer osnova ukopavanja u propisanim stvarima je od običajnih stvari.

Zatim, moguće je da se šerijati razlikuju po svojstvima, kao i u ibadetima.

Obuvanje obuće u namazu obuhvata ibadete i običaje. Izuvanje obuće u namazu je bilo u Musaovom عليه السلام šerijatu. Također odvajanje od žene u menstrualnom periodu, i mnogi drugi propisi u kojima smo se složili sa njima u njihovim osnovama ali smo se razišli u svojstvima.

Druga vrsta je ono što je bilo propisano a zatim derogirano u cjelosti, kao što je subotarenje, obaveznost molitve, ili posta, u čemu zabrana poistovjećivanja sa njima nije skrivena. Bez obzira da li se radi o njihovoj obavezi te bude ibadetom, ili im je zabranjeno, pa da se radi o običaju. Čovjek nema pravo da sebi zabrani konzumaciju loja i svih papkara, misleći da se time postiže pobožnost. Također ovo se odnosi na ono što sadrži oba ova pojma, a to su njihovi praznici koji su im bili propisani. Svaki propisani praznik obuhvata ibadet, i to je ono što u njemu postoji molitva, spominjanje Allaha, sadaka ili obredi. Ali obuhvata i običaj, i to je ono pri čemu se daje oduška u hrani i odjeći na taj

dan, i što slijedi od ostavljanja obaveznih djela. Igra u praznicima je dozvoljena onima koji se mogu okoristiti igrom i sl. tome. Zbog toga je Vjerovjesnik ﷺ - kada je Ebu Bekr ؓ ukorio djevojčice zbog pjevanja u Poslanikovoj ﷺ kući – rekao:

"Pusti ih Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."[1]

Abesinijski robovi su se igrali sa kopljima na bajram a Vjerovjesnik ﷺ ih je gledao.[2]

U propisanim praznicima se propisuje, dali vadžibom (kao obaveza) ili mustehabom (kao poželjnom stvari), od ibadeta koji nisu propisani u drugim prilikama. U njima je dozvoljeno ili mustehab, ili je obavezno od ibadeta u čemu se nalazi sreća za duše, i što se ne može naći u drugim prilikama. Zbog toga je obavezno ne postiti dan bajrama, tako da se sa jednim od njih vezala sadakatul fitr, a sa drugim je vezano klanje kurbana, a oba bivaju razlogom hrane.

Poistovjećivanje sa njima u ovoj skupini ibadeta ili običaja, ili oboje, koji su derogirani je ružnije od poistvojećivanja u onome što je propisano u zajedničkoj osnovi. Zbog toga je poistovjećivanje u ovome haram kao što ćemo spomenuti, dok u prvom slučaju može biti mekruh.

Treća skupina je ono što su izmislili od ibadeta i običaja ili i jednog i drugog, što je ružnije i još ružnije, jer da su to izmislili muslimani bilo bi loše, ali šta reći za ono što uopće nije propisao (ni jedan) vjerovjesnik? Nego su to izmislili kafiri, tako da je poistovjećivanje u ovome bez sumnje veoma ružna stvar i to treba uzeti za osnov.

Druga osnova je da sve ono u čemu se poistovjećujemo sa njima od ibadeta ili običaja ili obadvoga su novotarije za ovaj ummet. Pod ovim se misli na ono što je od njihovih specifičnosti.

---

[1] Hadis je mutefekun alejhi od hadisa Aiše – radijjallahu anha .

[2] Ovo je došlo u vjerodostojnom hadisu kojeg su naveli u svojim 'Sahihima' od Aiše.

Ali ne i ono što je nama bilo propisano, te su ga činili naši preci, o tome nema govora.

Svi dokazi, iz Kur'ana, sunneta i konsenzusa, ukazuju na odvratnost novotarija i njihovu pokuđenost kao haram (tenzih ili tahrim)[1] u šta spadaju sve vrste poistovjećivanja. Tako da se u njima nađe ujedno uvedena novotarija i poistovjećivanje sa kafirima. Svako od ovih svojstava uzrokuje zabranu, jer je poistovjećivanje općenito zabranjeno, makar se to našlo među precima (selefu), jer je novotarija općenito zabranjena. Ili kada je nebi kafiri ni činili, jer ako se nađu ova dva svojstva onda bivaju samostalnim razlozima u odvratnosti i pokuđenosti.

[1] Haram tahrim je stroga zabrana što je bliže većim grijesima dok je tahrim tenzih zabrana koja se odnosi na manje grijehe tj. na ono što je pokuđeno i čega se bolje kloniti u oba slučaja.

POGLAVLJE

DA ČESTITANJE NJIHOVIH PRAZNIKA NIJE DOZVOLJENO

Ako se potvrdi ova osnova u poistovjećivanju sa kafirima reći ćemo:

Da se nije dozvoljeno poistovjećivati sa njima u njihovim praznicima iz dva razloga:

Prvi je opći a to je ono što je prethodilo. Rezime toga bi glasio da je poređenje sa kitabijama u onome što nije od naše vjere, niti od običaja naših prethodnika, uzrok štete dok je u njegovom ostavljanju i razlikovanju od njih korist. Čak kada bi se radilo o stvari oko koje postoji slaganje da nije uzeta od njih, nama bi bilo propisano da im suprotiramo, jer u suprotiranju njima je korist za nas, kao što sam prethodno skrenuo pažnju na to. Onaj ko se poistovjeti sa njima je propustio ovu korist, makar se ne desila šteta, pa šta reći ako se spoje obadva ova izhoda?

I sa strane da se radi o uvedenim novotarijama, čime ovaj razlog nedvojbeno ukazuje na pokuđenost poistovjećivanja sa njima u tome. Jer u najmanju ruku poistovjećivanje sa njima može biti mekruh, kao što je i najmanje moguće da neka novotarija bude mekruh. Mnogo je dokaza koji ukazuju da je haram se poistovjećivati sa njima u praznicima, kao što Poslanik ﷺ kaže:

"Ko se uporedi sa jednim narodom on pripada njima."

Razlog ove zabrane je opći pojam poistovjećivanja sa njima. Također hadis u kojem kaže:

"Razlikujte se od mušrika."

I sl. tome od stvari koje smo naveli kroz dokaze Kur'ana i sunneta, od zabrane slijeđenja puta onih koji su zaslužili srdžbu i onih koji su zalutali. Njihovi praznici su njihov put, i mnogi drugi dokazi mimo toga.

Ko shvati ono što je prethodilo od općih dokaza kroz izvore, konsenzusom ili analogijom, shvatit će da se ovo pitanje odnosi na mnoge dokaze koji su prethodno navedeni. Zatim će shvatiti da je ovo od vrste njihovih djela koja predstavljaju njihovu vjeru, ili pak slogan njihove lažne vjere. Te je sve to cjelokupno zabranjeno, za razliku od onoga što nije od specifičnosti njihove vjere niti njenih slogana, kao što je izuvanje obuće u namazu, što je dozvoljeno. Također će uvidjeti razliku između onoga na čemu smo ostali od naših običaja, i što nismo ništa inovirali čime bi smo se poistovjetili sa njima, i između onoga što bi smo uveli kao novotarije od djela čije su osnove uzete od njih, sa namjerom poistovjećivana sa njima ili bez namjere.

Što se tiče drugog razloga on se posebno odnosi na običaje kafira, kroz Kur'an, sunnet, konsenzus i uzimanje pouke.

Što se tiče Kur'ana, to je ono što su mnogi od tabiina i drugih protumačili u riječima Uzvišenog:

> **"I oni koji ne prisustvuju laži, i koji, prolazeći pored besmislica, prolaze dostojanstveno."** (Sura El-Furqan, 72)

Ebu Bekr Hilal prenoseći u 'Džami'a' sa svojim lancem prenosilaca od Muhammeda b. Sirina o riječima Uzvišenog: **"I oni koji ne prisustvuju laži,"** kaže: "To je Cvjetnica."[1]

Također se spominje od Mudžahida da je rekao: "To su praznici mnogobožaca."

Također se od Rabie b. Enesa prenosi da je rekao: "To su praznici mnogobožaca."

U tom značenju se od Ikrimeta prenosi da je rekao: "To je igra koju su imali u džahilijetu."

[1] Cvjetnica je kršćanski praznik kojega proslavljaju u nedjelju prije uskrsa kada nose svijeće tvrdeći da je to uspomena na ulazak Mesije u Bejtul Makdis. 'Muadžemul vesit' 1. dio, str. 88.

Kadi Ebu Je'ala kaže: "Pitanje o zabrani prisustvovanja praznicima mušrika."

Ebu Šejh Esfahani prenosi svojim lancem prenosilaca o uslovima zimija od Dahaka u riječima Uzvišenog: **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Kaže: "To su praznici mnogobožaca."

Sa njegovim lancem od Ebu Sinana od Dahaka se prenosi: **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Kaže: "Govor širka."

Sa njegovim lancem od Džuvejbira od Dahaka se prenosi: **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Kaže: "Praznici mnogobožaca."

Njegovim lancem od Amra b. Mureta se prenosi: "**Oni koji ne prisustvuju laži**: nisu skloni mušricima u njihovom širku niti se sa njima druže."

Njegovim lancem od Ata' b. Jesara se prenosi da je rekao: "Omer je rekao: "Čuvajte se govora nearapa, i da ulazite kod mušrika u njihove crkve na dan njihovih praznika."

Riječi tabiina "Da su to praznici kafira" ne kontriraju drugima koji kažu da je to širk ili idol iz džahilijeta, zbog toga što neki međi njima kažu: "To su hanovi za sjedenje." Drugi kažu: "To su mjesta pjevanja." Selefi su imali običaj da u svojim tumačenjima čovjeku spomenu vrstu od vrsta naziva zbog potrebe slušaoca za time, ili da skrene pažnju na rod, kao da nearap kaže: "Šta je to hljeb?" Pa mu se dadne kriška, i kaže mu se išaretom na rod, ali ne samo na krišku.

Ali neki su ljudi rekli da se svjedočenje ovdje odnosi na laži.

Ovdje se treba osvrnuti na ovaj stav, jer se kaže **"I oni koji ne prisustvuju laži."** Ali nije rekao "Ne svjedoče sa laži." Jer arapi kažu: "Prisustvovao sam tome i tome." Kao što Ibn Abbas kaže: *"Prisustvovao sam bajramu sa Allahovim Poslanikom ﷺ"*[1] Ili kada Omer kaže: *"Plijen pripada onome koje prisustvovao bitci."*[2] Ovoga je

[1] Hadis u cjelosti je: *"... Ebu Bekrom, Omerom i Osmanom, - ﵃ – i svi su klanjali (bajram namaz) prije hutbe."* Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 962, 'Feth'.
[2] Bilježi ga Abdu Rezak u 'Musanifu' 5.dio, str. 303.

mnogo u njihovom gvoru, ali ako kaže 'svjedočio sam time i time' znači da je obavijestio takvim nečim.

Tabiini su tumačili 'zur' da je uljepšan i izvitopren da bi se pokazao suprotno od svoje istine. U tom smisli su riječi Allahovog Poslanika ﷺ:

"Hvalisavac sa onim što ne posjeduje je kao i onaj koji odjene odjeću laži."[1]

Zbog toga što je preuveličavao ono što nema u posjedstvu.

Onaj ko svjedoči sa laži iznosi u javnosti suprotno onome što krije u tajnosti, zbog toga su ga selefi tumačili nekada kao ono što pokazuje u ljepšem obliku zbog njegove sumnjičavosti, ili strasti, ali je u svojoj suštini laž. Tako da širk i njemu slične stvari u javnosti se prikazuje lijepim zbog njegovih sumnji, dok se muzika i njoj slično prikazuje lijepim zbog strasti.

Što se tiče praznika mušrika oni u sebi sadrže lažnu sumnju i strast u kojima nema koristi za vjeru, i onoga od kratkotrajnih užitaka, čiji kraj biva bolan, tako što postaje lažnim, kao i oni koji su prisustvovali i posvjedočili.

Ako je Allah pohvalio onoga ko se kloni prisustvovanja koje biva pukim promatranjem ili slušanjem, šta onda reći na poređenje sa onim što biva iznad toga od djela koja bivaju sama po sebi laž a ne samo svjedočenje?!

Zatim suština ovog ajeta jeste da je pohvalio ove ljude, i zato što navodi na ostavljanje prisustvovanja njihovim praznicima i drugim lažnim stvarima. Što opet navodi na vjerski poželjno neprisustvovanje ili da je pokuđeno prisustvovati zato što ga Allah سبحانه وتعالى oslovljava kao laž.

Ali da je zabranjeno prisustvovati na osnovu ovog ajeta treba razmotriti.

[1] Mutefekun alejhi u hadisu od Esme رضي الله عنها a kod Muslima se nalazi u više verzija.

Dokaz da je zabranjeno činiti takvo nešto može se izvesti na više načina, jer ga Allah naziva lažju i pokudio je onoga ko lažno govori, iako ne bi nanio štetu drugima u očitovanju toga. Allah ﷻ kaže:

“Oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu.” (Sura El-Mudžadele, 2)

I kaže:

“Pa klonite se prljavštine kumira i klonite se lažna govora!" (Sura El-Hadždž, 30)

Pa onaj ko lažno govori je takav.

Neko će reći da je lažno govoriti gore nego lažno činiti, jer ako ih je pohvalio samo zato što se klone prisustvovanja lažima ukazuje da je takvo djelo kod Njega sa mahanom. Jer da je ovo djelo dozvoljeno i da ga je bolje ostaviti onda u njegovom prisustvovanju ili klonjenju ne bi bilo velike pohvale, jer prisustvovanje u običnim (dozvoljenim) stvarima nema koristi, dok njihovo neproamatranje nema osim mali uticaj.

Neko će reći da je ovo prekomjerno hvaljenje njih, jer nisu prisustvovali lažnim sijelima, i pored toga što oni nisu takvo nešto činili. Allah ﷻ kaže:

“A robovi Svemilosnog su oni koji po Zemlji mirno hodaju.” (Sura El-Furqan, 63)

Dakle, ove, koji su se okitili ovim svojstvima, je učinio robovima Milostivog. Robovanje Milostivom je vadžib, tako da su i ova svojstva vadžib, o čemu ima razmatranja.

Ili će se reći da u ovim svojstvima ima onoga što nije vadžib, jer oni koji su se okitili ovim svojstvima zaslužuju ovaj opis istinski i kao savršenstvo. Allah ﷻ kaže:

“Pravi su vjernici samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene.” (Sura El-Enfal, 2)

Uzvišeni kaže:

“Allaha se boje od robova Njegovih učeni.” (Sura Fatir, 28)

Ili kada Allahov Poslanik ﷺ kaže:

"Nije siromah onaj ko nađe zalogaj ili dva." – hadis.[1] I kaže: ***"Koga ubrajate među bankrote?"***[2] ***"Koga ubrajate među one kojima djeca ne žive?"***[3] ovakvih primjera je mnogo.

Bez obzira da li je ajet ukazivao na zabranu toga ili njegovu pokuđenost ili poželjnost njegovog ostavljanja, postići će se ciljano. Dakle cilj je također pojasniti poželjnost izbjegavanja poistovjećivanja sa njima. Jer pojedinci misle da je poželjno poistovjetiti se sa njima, zbog toga što u takvom postupku se ostvaruje dobit za porodicu, ili da ljudi odobre njihov trud i zaradu na ovom svijetu, ali ako shvati poželjnost on se toga kloni, i to je ono ciljano.

Što se tiče sunneta, Enes b. Malik ﷺ prenosi da je rekao:

"Došao je Allahov Poslanik ﷺ u Medinu, a oni su imali dva dana u kojima su se igrali (zabavljali), pa je rekao: "Šta su ova dva dana?" "U njima smo se igrali u džhilijetu." Rekoše oni. Kaže: "Allah vam ih je, uistinu, zamjenio boljima, Kurban bajramom i Ramazanskim bajramom."

Bilježi ga Ebu Davud ovim riječima[4] govorio nam je Musa b. Ismail govorio nam je Hamad od Hameda od Enesa. Bilježe ga Ahmed[5] i Nesai[6], a ovaj lanac je po Muslimovim uslovima.

Hadis ukazuje na to da Allahov Poslanik ﷺ nije odobrio njihova dva džahilijetska dana niti ih je pustio da se u njima igraju po običaju. Nego je rekao: "Allah vam ih je, uistinu, zamjenio boljima," a zamjena nečega vodi ka ostavljanju onoga što je zamjenjeno. Jer nemoguće je spojiti između zamjenjene stvari i

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 1479, 'Feth' a njegova verzija: "Nije siromah onah koji kruži među ljudima pa nađe zalogaj ili dva."
[2] Ovo je dio hadisa kojeg bilježi Muslim u 'Sahihu' br. 2581 riječima: "Znadete li ko je bankrota..."
[3] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' kao dugačak hadis br. 2608.
[4] Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 1134, a hadis je sahih.
[5] U 'Musnedu' 3. dio, str. 103, 235 i 250.
[6] U 'Sunnenu' 3. dio, str. 179.

nadomještene. Tako da se ovaj termin ne koristi osim ako se želi ostaviti njihovo spajanje kao što Uzvišeni kaže:

"Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelja prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji?" (Sura El-Kehf, 50)

I riječi Uzvišenog:

"I zamijenili im njihove vrtove drugim vrtovima sa plodovima gorkim i tamariskom i neznatnim lotosom divljim." (Sura Sebe', 16)

I riječi Uzvišenog:

"Onda su oni koji su nepravedni bili zamijenili drugom Riječi koja im je dana." (Sura El-Beqare, 59)

I riječi Uzvišenog:

"Hrđavo za dobro ne mijenjajte." (Sura En-Nisa, 2)

U tom smislu je hadis o ukopanom u kabur:

"Pa će mu se reći: "Pogledaj svoje mjesto u Vatri, Allah ti ga je zamjenio sa boljim u džennetu." A drugom će se reći: "Pogledaj svoje mjesto u Vatri, Allah ti ga je zamijenio mjestom u Vatri."[1]

Ili kada je Omer ﷺ rekao Lubejdu: *"Šta je bilo sa tvojim pjesništvom?" On reče: "Allah mi ga je zamijenio sa (surama) El-Beqare i Al Imran."* Ovakvih primjera u govoru je mnogo.

Riječi Allahovog Poslanik ﷺ: ***"Allah vam ih je, uistinu, zamjenio boljima,"*** ukazuje na ostavljanje spajanja između njih a posebno riječi: ***"Boljima od njih".*** Ukazuje na zamjenu onoga što nam je naređeno na mjesto onoga što je bilo u džahilijetu.

Također njegove riječi: ***"Allah vam ih je zamijenio".*** Kada ih je upitao o ta dva dana pa su mu odgovorili: *"Da su to dva dana u*

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 1374, 'Feth'. I Muslim u svom 'Sahihu' br. 2866 i 2199.

kojima su se igrali u džahilijetu." Ukazuje na to da im ih je zabranio zamijenivši ih sa druga dva islamska dana. Jer da zabrana nije postojala onda u ovom spomenu ne bi bilo odgovarjućeg značenja. U šerijatskoj osnovi su dva obavezna islamska dana koja su primijenili i nisu imali pravo da ih izostave zbog džahilijetska dva dana.

U Enesovom govoru: *"Oni su imali dva dana u kojima su se igrali."* Te Poslanikovim ﷺ riječima: ***"Allah vam ih je, uistinu, zamjenio sa dva dana boljima"***, ukazuje na to da je Enes ﵁ shvatio iz riječi Allahovog Poslanika ﷺ : ***"Zamijenio vam ih je".*** Kao zamjenu za ona dva zamjenjena.

Također ta dva džahilijetska dana su izumrli tako da im nije ostao trag u Poslanikovom ﷺ vremenu niti periodu pravednih halifa. A da nije zabranio ljudima da se u njima igraju i slično što su radili, oni bi ostali pri svom običaju. Jer se običaji ne mijenjaju osim sa onime što je različito od njih i što će ih nadomjestiti. Posebno kada je riječ o prirodi žena, djece i velikog broja ljudi koji žude za danom kojeg će uzeti kao svoj praznik u kojem će odmarati od poslova i kojem će se igrati. Zbog toga će možda biti nemoguće za veliki broj kraljeva i predstavnika naroda da svoj narod odviknu ili odvrate od njihovih običaja u pogledu praznika. Zbog njihovog jakog utjecaja u ljudskim dušama, te zbog toga što olahko obvladaju ljudskim željama i naklonošću. A da nije suprotne snage od Allahovog Poslanika ﷺ oni bi ostali još uvijek, makar to bilo slabijeg inteziviteta, tako da se spoznalo da je ona jaka prepreka bila čvrsta, a sve ono što Poslanik ﷺ zabrani čvrstom preprekom to biva haramom. Tako da se ne odnosi na haram osim ovoga, a ovo je jasna stvar i u nju nema sumnje. Isti je slučaj sa ova dva praznika koji da su se na njih ljudi vratili sa nekom vrstom postupaka koji se čine u njima – ako bi se to dozvolilo – onda bi to bilo kontriranje između njega i onoga što je zabranjeno, a to je ono što se (ovdje) traži.

Opreznost od opasnoga u pogledu praznika sljedbenika dviju Knjiga, koje im priznajemo je žešće od opasnoga u pogledu džahilijetskih praznika koje im ne priznajemo. Ummet je opomenut od poistovjećivanja sa jevrejima i kršćanima,

obaviješteni su da će neki ljudi među njima činiti ovu stvar na koju su upozoreni, za razliku od džahilijetske vjere, koja se neće vratiti sve do općeg nestanka mu'minskih duša. A da nije žešće od toga onda biva poput njega što opet nije skriveno, jer zlo koje ima utjecajni (potisni) faktor je ono od čega se boji da se ne desi ljudima više nego od onoga što nema jakog uzročnika.

Drugi hadis kojeg bilježi Ebu Davud: "Govorio nam je Šuajb b. Ishak prenoseći od Evzaija da mu je govorio Jahja b. Ebu Kesir da mu je govorio Ebu Kilabe da mu je govorio Sabit b. Dahak da je rekao:

"Jedan čovjek se zavjetovao u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ da će zaklati devu kod Buvane. Pa je došao kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekao: 'Ja sam se zavjetovao da ću zaklati devu kod Buvane.' Na što je Vjerovjesnik ﷺ rekao: 'Je li u njoj bio idol od džahilijetskih idola koji je obožavan?' 'Ne' Rekoše oni. Kaže: 'Je li tu bio neki praznik od njihovih praznika?' 'Ne' Rekoše oni. Kaže: '"Vjerovjesnik ﷺ reče: 'Pa ispuni svoj zavjet, ali ispunjenja zavjeta nema u nepokornosti Allahu niti u onome što ne posjeduje Ademov sin (čovjek).'"

Osnova ovog hadisa se nalazi u oba 'Sahiha' i njegovo lanac prenosilaca je pod uslovima oba 'Sahiha', svi su povjerjivi i poznati, a hadis je povezan bez indirektnog ukazivanja na prenošenje od drugih.

'Buvana', sa 'u' poslije 'b' je mjesto nedaleko od Mekke, o kojoj Vedahul Jemen kaže:

Ja ljepote moje palme u dolini Buvane[1], pokazala se

Kada zaspe čuvar palmi – sakrit će vas dvojicu

Kasnije će doći smiao dokaza u ovom hadisu.

Ebu Davud u svom 'Sunnenu' kaže: "Govorio nam je Hasan b. Alija govorio nam je Jezid b. Harun obavijestio nas je Abdullah

b. Zejd b. Miksem Sekafi – od stanovnika Taifa – govorila mi je Sara kći Miksemova da je čula Mejmunu kćerku Kerdemovu da je rekla:

> ***"Pošla sam sa svojim ocem na Poslanikov ﷺ hadž, pa sam vidjela Allahovog Poslanika ﷺ, a čula sam da ljudi govore: "Allahov Poslanik ﷺ." Pa sam ga pratila pogledom sve dok mu se moj otac nije približio, a on je bio na devi sa bičom kao što je bič učitelja, pa sam čula beduine i ljude da govore: "Bič, bič." Moj mu se otac približi i uze ga za stopu." Kaže: "Pa mu je odobrio, zastao i saslušao ga." Pa je rekao: "Allahov Poslaniče, ja sam se zavjetovao da ako mi Allah podari da mi se rodi muško dijete da ću zaklati na ulazu Buvane od Akabe kod Senaja više ovaca." Kaže: "Ne znam koliko je rekla: "Pedeset." Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Je li ima u njoj što od ovih idola?" Kaže: "Ne." Kaže: "Onda ispuni svoj zavjet koji se zavjetovao Allahu." Kaže: "Pa ih je sakupio i počeo klati, pa mu se jedna ovca otela a on ju je tražio i govorio: "Allahu ispunjavam svoj zavjet." Pa ju je uhvatio i zaklao."***[1]

Ebu Davud kaže: "Govorio nam je Muhammed b. Bešar govorio nam je Ebu Bekr Hanefi govorio nam je Abdul Hamid b. Džafer prenoseći od Amra b. Šuajba od Mejmune kćeri Kerdemove b. Sufjana od njihovog oca sličnog ovom hadisu malo skraćenog. Kaže:

> ***"Jel u njemu (mjestu) ima idola ili praznika od džahilijetskih praznika?" Kaže: "Ne." Kaže: "Rekoh: "Ova moja mati se zavjetovala da će pješačiti (obaviti hadž), hoću li ispuniti njen zavjet?" Ili je Ibn Bešar rekao: "Hoćemo li ga ispuniti za nju?" Kaže: "Da."***[2]

I kaže: "Govorio nam je Museded govorio nam je Haris b. Ubejd Ebu Kudame Ubejdullah b. Ahnes prenoseći od Amra b.

---

[1] Pogledaj 'Sahih Sunnen' od Ebu Davuda br. 2835, sa skraćenim lancem prenosilaca. Albani kaže: "Sahih je."
[2] Pogledaj 'Sahih Sunnen' od Ebu Davuda br. 2836.

Šuajba a on od njegovog oca od djeda: "Da je žena došla kod Allahovog Poslanika ﷺ i rekla:

"Allahov Poslaniče, ja sam se zavjetolava da ću iznad tvoje glave udariti u def." Kaže: "Ispuni svoj zavjet." Kaže: "Ja sam se zavjetovala da ću na tom i tom mjestu zaklati (žrtvu) – mjesto gdje su klali pagani – kaže: "Kipu?" "Ne." Reče ona. Kaže: "Idolu?" "Ne." Reče ona. Kaže: "Ispuni svoj zavjet."[1]

Dokazna strana je u tome da se ova osoba zavjetovala da će zaklati nešto od stoke, devu ili ovcu, ili se radilo o dva slučaja koja je naveo, pa ga je Vjerovjesnik ﷺ upitao:

"Je li u njoj bio idol od džahilijetskih idola koji je obožavan?" 'Ne' Rekoše oni. Kaže: 'Je li tu bio neki praznik od njihovih praznika?' 'Ne' Rekoše oni. Kaže: 'Vjerovjesnik ﷺ reče: 'Pa ispuni svoj zavjet, ali ispunjenja zavjeta nema u nepokornosti Allahu.'"

Ovo ukazuje da je klanje na mjestima gdje su oni praznovali i gdje su njihovi idoli, grijeh prema Allahu, iz više razloga:

Prvi je taj što kaže: ***"Pa ispuni svoj zavjet."*** Tako što je odmah nakon opisa rekao 'pa' što znači da je svojstvo razlog propisa, a da je razlog naredbe izvršenja: postojanje zakletve u kojoj nema ova dva svojstva. Jer bi ta dva svojstva svojom prisutnošću predstavljali prepreku ispunjenja, a da nije grijeh onda bi bilo dozvoljeno ga učiniti.

Drugi je to što je odmah nakon toga rekao. ***"... ali ispunjenja zavjeta nema u nepokornosti Allahu."*** Da se ova slika nije našla unutar općeg pojma, onda u govoru ne bi bilo povezanosti. Također zavjetovana stvar – ako nije grijeh – ali kada ga je Allahov Poslanik ﷺ upitao o oba slučaja, rekao mu je: ***"Pa ispuni svoj zavjet."*** To znači zato što tamo nema ničega što bi uzrokovalo zabranu klanja na tom mjestu. Tako da je Poslanikov ﷺ odgovor bio naredba izvršenja zavjeta kod nepostojanja ovih uzroka, što

[1] Pogledaj 'Sahih Sunnen' od Ebu Davuda br. 2833. Albani kaže: "Hasen sahih."

opet znači zabranu kod postojanja istih. Osnova ispunjenja zavjeta je poznata, pa je pojasnio u čemu nema ispunjenja, a opći termin ako se nađe nakon razloga onda sam razlog se mora naći unutar njega.

Treći je da je bilo dozvoljeno klati na mjestima (njihovih) praznika Allahov Poslanik ﷺ bi ovome ukazao da ispuni zavjet, kao što je dozvolio onoj koja se zavjetovala da će udarati[1] u def. Čak što više obavezao bi da se ispuni zavjet, tako da bi klanje na zavjetovanom mjestu bilo vadžibom. Pa ako je klanje na mjestu njihovih praznika zabranjeno, kakav je onda slučaj ako se uporedi sa njima u samom prazniku sa činjenjem pojedinih postupaka koji se prakticiraju radi njihovog praznika?

To pojašnjava da je 'praznik' naziv za ono što se vraća svake godine po običaju sa naviknutim oblikom, da li to bilo sa godinom, sedmicom, mjesecom, i sl. tome. Praznik sadrži više stvari:

Od njih je: da se radi o danu koji se ponavlja kao što je Ramazanski bajram ili petak.

Od njih je: sakupljane u tom danu.

Od njih je: postupci koji sadrže ibadete ili običaje. Možda se praznik veže za neko posebno mjesto a može biti općih razmjera.

Svaka od ovih stvari se naziva praznikom.

Vrijeme, kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ za petak:

"Ovo je dan kojeg je Allah muslimanima učinio praznikom."[2]

Sakupljanje i djela, kao što kaže Ibn Abbas : *"Prisustvovao sam bajramu sa Allahovim Poslanikom ﷺ."*

Mjesto, kao što Poslanik ﷺ kaže: ***"Nemojte moj kabur uzimati za mjesto praznovanja."***

[2] Hadis je u 'Sahih džami'a sagir' br. 2258.

Tarmin 'praznik' se može odnositi na sakupljanje i određena djela u danu, što je pretežno tako, kao što Vjerovjesnik ﷺ kaže:

"Pusti ih Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."

Riječi Allahovog Poslanika ﷺ: ***"Je li u njemu neki od njihovih praznika?"*** Želeći da ukaže na njihovo sakupljanje po običaju na tome mjestu što su uzimali kao praznik. Pa kada je rekao: ***"Ne."*** Reče mu: ***"Ispuni svoj zavjet."***

Ovo ukazuje na to ako se radi o mjestu gdje su oni praznovali da je to prepreka klanja na tom mjestu – makar se i zavjetovao – kao i to da je mjesto njihovih idola, a da nije tako onda govor ne bi bio sistematičan, niti bi bilo pojašnjeno na lijep način.

Poznato je da je ovo radi veličanja mjesta koja su veličali praznovanjem na njima, ili zbog saučesništva u praznovanju na tim mjestima, ili zbog oživljavanja obilježja njihovog praznika na tim mjestima i sl. tome. Tako da se ne radi osim o mjestu postupka, samom postupku ili njegovom vremenu.

Ali ako se radi o posebnom posvećivanju pažnje mjestu – što je očito – onda je zabranio posebno posvećivanje pažnje tom mjestu zato što je to mjesto njihovog praznovanja. Zbog toga kada se taj razlog nije našao, dozvolio je da se tu zakolje, dok je namjera za posebnom pažnjom još postojeća. Tako da se spoznalo da ono od čega postoji bojazan jeste posebno davanje pažnje mjestu njihovog praznika. A ako je posebna pažnja prema mjestu njihovih praznika ono od čega se upozorava, šta je onda sa samim praznikom?

Ovo je kao i to kada ih je pokudio zbog toga što predstavljaju mjesta na kojima se obožavaju idoli, što biva još većim dokazom o zabrani širka i obožavanja idola.

Ako je zabrana zbog toga što je u klanju na tim mjestima poređenje sa njima u njihovim praznicima to je srž našeg pitanja. Jer klanje kao klanje nije zabranjeno samo po sebi osim zbog poređenja sa njima u njihovom prazniku. Što znači da ne postoji drugi razlog bojaznosti.

Pretpostavka mogućeg prvog slučaja je očitija, zbog toga što ga Vjerovjesnik ﷺ nije upitao osim za njenu bit kao mjesto njihovog praznika, a nije ga pitao da li će klati u vrijeme njihovog praznika? I zato što je rekao: ***"Je li u njemu neki od njihovih praznika?"*** Čime se spoznalo da u vrijeme pitanja nije bilo vrijeme njihovog praznika, što je očito.

U posljednjem hadisu je priča na oprosnom hadžu, a tada nije ostalo ništa od mušričkih praznika.

Pa ako je Vjerovjesnik ﷺ zabranio da se kolje na mjestu na kojem su kafiri praznovali, i ako su ti nevjernici primili islam i ostavili se svojih praznika, i ako onaj koji je upitao to mjesto ne uzima mjestom praznovanja, nego samo na tom mjestu hoće da zakolje spoznat će se da je glavni razlog spriječavanje onoga što vodi opstajanju nečega od njihovih praznika. Zbog bojazni da će klanje na tom mjestu biti razlogom koji će oživjeti to mjesto, i razlogom koji će dovesti do praznovanja na njemu, pored toga što je to mjesto – Allah najbolje zna – moglo biti tržnica na kojoj su preprodavali robu, i gdje su se zabavljali, kao što su mu ensarije rekli: *"To su dva dana u kojima smo se igrali u džahilijetu."* Oni nisu uzeli džahilijetske praznike kao svoj ibadet. Zbog toga je Vjerovjesnik ﷺ napravio razliku između njih kao mjesta gdje su bili idoli i mjesta praznovanja.

Ovo je stroga zabrana da se čini nešto od džahilijetskih praznika na bilo koji način.

Kafirski i paganski praznici u islamu se tretiraju podjednako, jer je kufr svake od ovih dviju skupina jednak po svojoj zabrani, iako je jedan strožije zabranjen od drugoga. Ali njihov propis se ne razlikuje u odnosu na muslimana. Međutim sljedbenicima dviju Knjiga je odobrena njihova vjera kao i ono što su imali od praznika pod uslovom da to ne ispoljavaju, niti bilo šta od njihove vjere. Dok ovim nije odobreno, ali su praznici sljedbenika dviju Knjiga, koji se uzimaju kao vjera i ibadet, više zabranjeni nego praznici koji se uzimaju radi igre i zabave. Zbog toga što je obožavanje na način koji prouzrokuje Allahovu srdžbu gore od upražnjavanja strasti sa onime što je zabranio. I zbog toga je širk veći grijeh od bluda, zbog toga je borba protiv sljedbenika

Knjige bolja od borbe protiv idolopoklonika, a onaj koga ubiju od muslimana ima nagradu dvojice šehida.

Ako je Zakonodavac spriječio samu bit idolopokloničkih praznika zbog opasnosti da se ne bi muslimani uprljali nečime od kafirskih stvari. Onih koje je šejtan doveo do toga da izgube nadu da će njihova vjera uspjeti na Arapskom poluotoku. Bojazan da se ne uprlja osobinama sljedbenika dviju Knjiga koji su ostali je žešće, a zabrana je potvrđenija, kako? Prethodila je istinska vijest o skupini iz ovog ummeta koja će ići njihovim putem.

Treći način iz sunneta ovaj i drugi hadisi su ukazali da su ljudi u džahilijetu imali svoje praznike u kojima su se sakupljali. Poznato je, da je Allahov Poslanik ﷺ bio sačuvan i pošteđen od toga, te da od toga ništa nije ostalo.

Poznato je, da nije bilo njegove zabrane i prepreke da se ljudi još ne bi klonili tih praznika. Jer još uvijek postoji uzročnik unutar ljudske intrige koja je sklona onome što se čini na praznicima, posebno kada je riječ o bezvrijednim praznicima, od igranja i uživanja. Kao i sa strane običaja zbog stalnog obnavljanja praznika. Jer je običaj druga strana prirode. Ako je razlog još uvijek jak i postojeći, da nije tako jake zabrane ti običaji ne bi bili iskorijenjeni.

Ovo nalaže nužno znanje da je uvjereni imam (Poslanik)ﷺ zabranjivao na najizričitiji i najstrožiji način svom ummetu kafirske praznike. Te da se trudio da ih iskorijeni i potisne na sve moguće načine. Odobravanje sljedbenika Knjige nije značilo da je ostavio nešto od njihovih praznika svom ummetu, kao i to da u tome nema ničega propuštenog što bi se odnosilo na njegov ummet od onoga što oni čine od svog kufra i grijeha. Poslanik ﷺ je obilato upozoravao svoj ummet kako bi se razlikovali u mnogim dozvoljenim stvarima, i svojstvima pokornosti, da to ne bi bio razlog koji vodi u poređenje u nekim drugim stvarima. Te da to razlikovanje bude prepreka i zabrana od ostalih stvari koje se njih tiču. Jer što se više budeš razlikovao od stanovnika Vatre time ćeš biti udaljeniji od stanovnika Vatre.

Iza njegove pažnje prema svom ummetu i njegovog savjetovanja njima – za oca i majku bi ga zamijenio – nema drugog

cilja. A to je sve zbog Allahove blagodati prema njemu i prema ljudima, ali većina ljudi je nezahvalna.

Četvrti način iz sunneta je ono što su zabilježili u svoja dva 'Sahiha' od Aiše – radijjallahu anha – da je rekla:

"Kod mene je ušao Ebu Bekr, a kod mene su bile dvije djevojčice od ensarija koje su pjevale ono čime su se pozivale ensarije na dan Buasa[1]." Kaže: "Ali nisu dobro pjevale." Pa je Ebu Bekr rekao: "Zar šejtanovi glasovi u kući Allahovog Poslanika ﷺ?" A bio je to bajram. Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "O Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik a ovo je naš praznik."[2]

U drugoj predaji:

"O Ebu Bekre, svaki narod ima svoj praznik, a naš praznik je ovaj dan."[3]

Također u 'Sahihima' se prenosi da je rekao:

"Pusti ih Ebu Bekre, to su praznični dani, to su dani Mine."[4]

Dokazna strana je na više načina:

Jedan je njegove riječi: ***"Svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."*** Što znači da je svaki narod poseban po sebi zbog svojih praznika, kao i kada je Uzvišeni rekao:

"Svako ima svoj pravac prema kojem se okreće." (Sura El-Beqare, 148)

I kaže:

"Svima vama smo zakon i pravac propisali." (Sura El-Maide, 48)

Naložio je tu specifičnost zbog posebnosti svakog naroda sa njihovim zakonom i pravcem. Zbog toga što određeni član ukazuje

[1] Dani ratovanja među dva najveća plemena Evs i Hazredž koja je Poslanik ﷺ Allahovom blagodati ujedinio te učinio ensarijama.
[2] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 952, 'Feth', i Muslim u svom 'Sahihu' br. 892.
[3] Pogledaj 'Sahih Buhari' br. 3931.
[4] 'Sahih Buhari' br. 987, 'Feth'.

na posebnost, pa ako jevreji imaju svoj praznik, kršćani svoj praznik, koji se njih tiču, mi im se u tome nećemo pridružiti, kao što im se nećemo pridružiti u njihovoj kibli i zakonu.

Također na osnovu ovoga mi ih nećemo pozivati da nam se pridruže u našim praznicima.

Drugi način: njegove riječi: ***"... a ovo je naš praznik"*** ukazuje na ograničenje našeg praznika u ovim domenima te da mi osim njega nemamo drugog praznika.

Također riječi: ***"Naš praznik je ovaj dan."*** što znači da određeni član i genitivna veza ukazuju na potpuno obuhvatanje. A to opet ukazuje da je vrsta našeg praznika ograničena u tom danu, kao što je rekao u pogledu namaza: ***"Početak mu je tekbir a kraj mu je predavanje selama."***[1]

Poslanikov ﷺ cilj nije bio da se ograniči samo u tom prazniku, ili samo u tom danu, nego da ukaže na dozvoljenu vrstu, kao što pravnici kažu: "Poglavlje bajram namaza" ili "Bajram namaz ovako i ovako" u što ulaze bajram namazi, ili kao što kaže: "Nije dozvoljeno postiti na dan bajrama."

Isto tako njegove riječi: ***"Ovo je dan"*** tj. vrsta ovog dana, kao kada čovjek želi ukazati na ono što želi ukazati ili izdvojiti od molitvi: "Ovo je molitva muslimana." Ili za izalazak muslimana na otvoren prostor i od onoga što čine do tekbira, namaza i sličnog pa kaže: "Ovo je muslimanski praznik (bajram)." I slično tome.

Od ovoga poglavlja je hadis od Ukbe b. Amira ﷺ prenoseći od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao:

"Dan Arefata, dan klanja kurbana, i dani Mine su naši praznici o sljedbenici islama, to su dani jela i pića."

[1] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 1. dio, str. 123, Tirmizi u 'Sunnenu' br. 3 i kaže: "Ovaj hadis je najvjerodostojniji u ovom poglavlju, i najbolji." Te Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 618 i Ibn Madže u svom 'Sunnenu' br. 275. Hadis je sahih.

Bilježe ga Ebu Davud, Nesai i Tirmizi.[1] I kaže: "Hadis je hasen sahih."[2]

Ovo je to kao da se razlikujemo ili izdvajamo od svakoga drugoga po pitanju praznika. Posebno izdvajanje ovih pet dana, jeste zbog toga što se u njima spajaju dvije vrste praznovanja; mjesno i vremensko, čiji se period oduljuje. Zbog toga se naziva 'Velikim bajramom'. Pa kada je upotpunjeno svojstvo praznovanja, propis se zadržao u njemu radi njegove potpunosti, ili zbog toga što je praznik nekoliko dana, i mi nemamo drugog praznika od nekoliko dana osim ovih pet dana.

Treći način: Dozvolio je djevojčicama da se igraju udaranjem u def i pjevanjem, obrazlažući to da svaki narod ima svoj praznik te da je ovo naš praznik.

To znači da je dozvola obrazložena time što je to praznik muslimana te da se ne odnosi na praznike nevjernika, i zato što se ova dozvola ne odnosi na igre u praznicima nevjernika kao što je to dozvoljeno u prazniku muslimana. Jer da je to dozvoljeno u praznicima nevjernika kao što je dozvoljeno u praznicima muslimana onda ne bi rekao: ***"Pa svaki narod ima svoj praznik, a ovo je naš praznik"*** jer nastavak svojstva nakon 'pa' ukazuje da je to obrazloženje. Tako da će obrazloženje dozvole biti da je svaki narod poseban po svom prazniku, te da je ovo naš praznik, i da je ovo obrazloženje posebno za muslimane, jer da je dozvola vezana za riječ 'praznik' onda bi opći pojam bio samostalan sa propisom, dok poseban pojam ne bi imao uticaja.

Kada je obrazložio sa posebnim pojmom došlo se do spoznaje da se propis ne može potvrditi sa svojstvima općeg pojma, a to je naziv 'praznik', tako da nam nije dozvoljeno činiti u

---

[1] Bilježi ga Ebu Davud u 'Sunnenu' br. 2419, Nesai u svom 'Sunnenu 5. dio, str. 252, Tirmizi u svom 'Sunnenu' br. 773. U hadiskom tekstu se desila greška od strane autora rekavši ***'dani Mine'*** dok je u stvari ***'dani tešrika*** (bajrama poslije prvog dana klanja kurbana)' možda ga je preteklo pero, a Allah najbolje zna.

[2] Hadis je onakav kako je rekao.

svakom prazniku drugih ljudi ono što činimo u prazniku muslimana, a to je ono što se traži.

Ovo je dokaz o zabrani poistovjećivanja sa njima u igrama i slično.

Četvrti način iz sunneta: je da su jevreji i kršćani bili u Arapskoj zemlji sve dok ih Omer ﵁ nije protjerao iz nje u svom hilafetu. Jevreji su živjeli u Medini za vrijeme Poslanikovog ﷺ života. Poslanik ﷺ je sa njima napravio ugovor o neratovanju sve dok nisu raskinuli ugovor, skupina po skupina, a u Medini je još uvijek bilo židova, iako ih nije bilo mnogo. Tako da je Poslanik ﷺ umro a kod njegov oklop je ostao kao polog kod jevreja.[1] U jemenu je bilo mnogo jevreja, u Nedžranu je bilo mnogo kršćana a u Bahrejnu perzijanaca.

Poznato je da su oni imali praznike koje su proslavljali, također je poznato da to znači da ono što se čini u praznicima od jela, pića, odjeće, ukrasa, igre, odmaranja i sl. uvijek stoji u svim ljudskim dušama ako ne postoji zabrana, posebno u dječijim i ženskim dušama a još više u onim besposličarima među ljudima.

Zatim onaj ko bude imao imalo znanja o povijesti sigurno zna da muslimani u Poslanikovo ﷺ vrijeme nisu učestvovali u praznicima niti u bilo čemu na čemu su bili drugi ljudi. Niti su mijenjali šta od običaja u nevjerničkim praznicima, nego je taj dan kod Poslanika i muslimana bio kao i svaki drugi dan, niti su ga izdvajali nečim posebno osim sa onim što se u osnovi mijenjalo radi suprotstavljanja u njemu, kao što je post, što će inša Allah doći kasnije.

A da muslimanima u njihovoj vjeri koju su preuzeli od svog Poslanika ﷺ nije bilo zabrane u tome i udaljavanja nužno bi bilo da se kod pojedinaca među njima nađe nešto od toga, jer razlog tome postoji, na što ukazuje prirodni tok događaja i običaji, a da nije šerijatske prepreke onda bi pokazatelj postojao.

---

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' na više mjesta od Aiše radijjallahu anha.

Zatim ovakvo je stanje među muslimanima ostalo i u periodu pravednih halifa.

Najviše što se moglo primijetiti kod nekih od njih jeste odlazak ljudi da bi ih gledali kako se zabavljaju u njihovim praznicima. Ali Omer ؓ i drugi su zabranjivali ashabima ovaj postupak, kao što ćemo navesti, pa šta onda reći ako neki ljudi čine nešto od onoga što oni čine u svojim praznicima, ili ono što biva uzrokom njihovih praznika?

Čak kada se pojavilo da su neki muslimani izdvajali njihove dane praznovanja postom kako bi im se suprotstavili, pravnici su to zabranili, ili bar većina njih, zbog toga da se ne bi ispostavilo kako se njihovi praznici veličaju. Zar se na osnovu ovoga ne može uzeti dokaz da su muslimani preuzeli od svog Poslanika ﷺ zabranu učestvovanja sa njima u njihovim praznicima, i to nakon veoma jasnog promatranja.

Peti način iz sunneta: ono što prenosi Ebu Hurejre ؓ da je čuo Allahovog Poslanika ﷺ da kaže:

"Mi smo posljednji i prvi na Sudnjem danu, iako je njima data Knjiga prije nas ali nama je data poslije njih. Ovo je dan koji im je Allah propisao pa su se oko njega razišli, pa nas je Allah uputio na njega, a ljudi će nas u njemu slijediti. Jevreji sutra a kršćani prekosutra." Mutefekun alejhi.[1]

U verziji u 'Sahihu' stoji:

"Iako je njima data Knjiga prije nas, a nama je data poslije njih. Ovo je dan oko kojeg su se razišli pa nas je Allah uputio njemu."[2]

Od Ebu Hurejre i Huzejfe ؓ, se prenosi da su rekli: rekao je Allahov Poslanik ﷺ:

"Allah je ostavio u zabludi one koji su bili prije nas po pitanju petka, tako da jevreji imaju subotu a kršćani

[1] Bilježi ga Buharija u 'Sahihu' br. 238, 876 i 896, Muslim u svom 'Sahihu' br. 855.
[2] Bilježi ga Muslim u 'Sahihu' br. 855.

nedjelju. Pa je Allah doveo nas pa nas je uputio na petak, pa je učinio petak i subotu i nedelju. Oni će tako nas slijediti na Sudnjem danu mi smo posljednji od stanovnika na dunjaluku a prvi na Sudnjem danu kada će im se presuditi – u drugoj predaji – među njima prije stvorenja.'"Bilježi ga Muslim [1]

Allahov Poslanik ﷺ je petak nazvao praznikom na više mjesta, a zabranio da se izdvaja postom zatim se u ovom hadisu spominje da je petak naš, subota jevrejska a nedjelja kršćanska, zato što određeni član ukazuje na izdvajanje.

Zatim ovaj govor vodi ka podjeli, jer ako se kaže: "Ovo su tri odjela, ili tri dječaka, ovo je meni, ovo Zejdu a ovo Amru." Nalaže da se svaki od njih posebno izdvaja sa onim što je njemu dato, te da mu se niko u tome ne može pridružiti.

A mi ako im se pridružimo u njihovom prazniku, suboti ili nedjelji, suprotstavit ćemo se ovom ajetu. Ako se ovo odnosi na sedmični praznik isto je i sa godišnjim, jer nema razlike. Čak ako se ovo zna po arapskom računanju vremena, šta onda reći za kafirske nearapske praznike koji se ne znaju osim sa rimsko-koptskim računanjem, ili perzijanskim ili hebrejskim i sl. tome?

Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Iako je njima data Knjiga prije nas, a nama je data poslije njih. Ovo je dan oko kojeg su se razišli, pa nas je Allah uputio."*** Tj. radi, kao što se prenosi da je rekao: ***"Ja sam najrječitiji arap, iako sam iz Kurejšija, a dojen sam u plemenu Benu Se'ad b. Bekr."***[2]

To znači, a Allah najbolje zna, da smo mi posljedni među stvorenjima a prvi među onima kojima će se presuditi i koji će ući u džennet, kao što je došlo u vjerodostojnoj predaji:

---

[1] Br. 856.

[2] Autor 'Kešfu hufa', 1. dio, str. 232 kaže: "Navode ga autori čudnih hadisa ali se ne zna koga je prenio niti mu se zna za lanac." Kraj. Bilježi ga Ibn Se'ad u 'Tabekat'1/1/71 od Jahje b. Jezida Se'adija kao mursel predaju riječima: "Ja sam najbolji u arapskom među vama, ja sam Kurejšija, a moj jezik je jezik Benu Se'ada b. Bekra." Albani u 'Daif džami'a sagir' br. 1303 kaže: "Podmetnut."

"Ovaj ummet, je usitinu, prvi ummet koji će ući u džennet, a Muhammed ﷺ će prvi kojem će biti otvorena džennetska vrata."[1]

Zato što je nama Knjiga data poslije njih, pa smo upućeni na praznik oko kojeg su se razišli oni na druga dva praznika. Naša dobra djela su pretekla njihova djela, pa kada smo ih pretekli u uputi i dobrim djelima, učinjeni smo ispred njih u nagradi za dobra djela. A onaj ko kaže da riječ 'iako' znači 'osim' što je daleko od pravog značenja.

Šesti način iz sunneta: ono što Kurejb, štićenik Ibn Abbasa – radijjallahu anhuma – kaže:

"Ibn Abbas i ljudi među Vjerovjesnikovim ﷺ ashabima su me poslali Ummi Seleme – radijjallahu anha – da je pitam: "Koje je dane Allahov Poslanik ﷺ najviše postio?" Kaže: "Najviše je postio subotu i nedjelju od ostalih dana, i govorio bi: ***"Ova dva dana su praznici mušrika, a ja volim da im se suprotstavim."***[2]

Bilježe ga Ahmed, Nesai i Ibn Ebu Asim. Hadis je sačuvan putem Abdullaha b. Mubareka od Abdullaha b. Muhammeda b. Omera b. Alije od njegovog oca od Kurejba, a neki hafizi su ga ocjenili vjerodostojnim.

Ovo je dokaz u šerijatu o suprotstavljanju njima u njihovim praznicima, iako se radi o poželjnom načinu.

[1] Ukazuje na hadis kojeg bilježi Muslim u 'Sahihu' br. 197, Ahmed u 'Musnedu' 3. dio, str. 136, od Enesa b. Malika ﷺ da kaže: "Allahov Poslanik ﷺ kaže: ***"Doći ću pred džennetska vrata na Sudnjem danu, pa ću zatražiti da mi se otvori, a čuvar će reći: "Ko si ti?" Pa ću reći: "Muhammed." A on će reći: "Naređeno mi je da ne otvaram nikome prije tebe."***

[2] Bilježi ga Ahmed u 'Musnedu' 6. do, str. 323, Ibn Huzejme br. 2167, Ibn Hiban br. 941, Bejheki u 'Kubra' 4. dio, str. 313, Hakim u Mustedreku' 1. dio, str. 436. Hasen predajom ga je ocjenio znameniti učenjak Ibn Kajjim u 'Zadul mead' 2. dio, str. 78. Kod Tirmizije se nalazi predaja koja ga jača sa vjerodostojnim lancem do Aiše – radijjallahu anha – riječima: ***"U mjesecu je postio subotu, nedjelju i ponedjeljak, a od drugog mjeseca je postio utorak, srijedu i četvrtak."***

Mi ćemo navesti hadis u kojem on zabranjuje da se posti subotom[1], a obrazloženje toga je suprotstavljanje njima. A mi ćemo navesti propis njegovog posta kod učenjaka kao izdvojenog dana, te da su se složili oko propisa da se njima treba suprotstaviti u tome. Ali su se razišli da li je suprotstavljanje njima na dan njihovog praznika postom suprotstavljanje njihovom postupku ili zbog zanemarivanja tako da se od njega nema namjera ni posta niti iftarenja ili da se napravi razlika među arapskim i nearapskim praznikom? Onako kako ćemo navesti inša Allah.

Što se tiče konsenzusa i predaja, toga je mnogo primjera:

Prvi je ono što sam prethodno ukazao na njega a to je da su jevreji, kršćani i medžusije još uvijek bili pod džizjom u muslimanskim državama proslavljajući svoje praznike, to vodi na ono što oni čine i da je ustaljeno u većini duša. Ali u vremenu selefa nije bilo nikoga ko bi im se pridružio u proslavljanju njihovih praznika. A da u dušama ljudi ovog ummeta nije postojalo prepreke kroz zabranu i mržnju toga, sigurno bi se velikom broju desilo da obilježe ove praznike, jer neko djelo, ako ne postoji prepreka i ako postoje uzroci, će se desiti bez sumnje, na što navodi stanje, pa se spoznalo postojanje prepreke. Ovdje je vjera prepreka, pa se spoznalo da je vjera, *vjera islam,* ta koja spriječava da se uporede i to je ono što se traži.

Drugi je taj što je prethodilo među Omerovim ﷺ uslovima, oko kojih su se složili ashabi i svi učenjaci poslije njih, da zimije od sljedbenika Knjige ne smiju isticati svoje praznike u islamskoj državi, te da su nazavani Cvjetnicom i Uskrsom. Pa ako su se muslimani složili da im se zabrani javno isticanje, kako onda pristaje muslimanima da ih obilježavaju? Ili zar nije gore da ih musliman obilježava i ističe nego što bi to činio kafir, ističući ga?

[1] Kažem da je hadis sahih i da nema kontradiktornosti među njim i hadisom od Ummu Seleme, a zabrana posta subote jeste njegovo posebno izdvajanje jer je to dan kojeg veličaju jevreji kao što je to naveo veliki broj učenjaka od kojih je i Tirmizi.

To je zato što smo im mi zabranili da ih ističu zbog štete u njima, da li zbog toga što se radi o grijehu, ili obredu grijeha. Ali u oba slučaja muslimanu je zabranjeno griješenje i nepokornost, kao i obredi nepokornosti, a da u tom postupku od strane muslimana nema zla osim što bi se kafiri usmjerili pa da ih ističu zbog jačine srca prema muslimanu. Pa kako je onda sa muslimanom koji ih ističe? Pa kako? A u tome je zlo kao što ćemo inša Allahu pojasniti.

Treći je ono što je prethodilo u predaji od Ebu Šejha Isfahanija od Ataija b. Jesara – ovako sam vidio a možda je Ata b. Dinar – da je rekao: "Omer ﷺ kaže: *"Čuvajte se govora nearapa, i da ulazite kod mušrika na dan njihovih praznika u njihove crkve."*[1]

Bejheki bilježi i sa vjerodostojnim lancem u poglavlju 'Pokuđenosti ulaska kod zimija u njihove crkve i poređenja sa njima u njihovim karnevalima i festivalima' od Sufjana Sevrija od Sevra b. Jezida od Ataija b. Dinara da kaže: "Omer ﷺ kaže:

"Nemojte učiti strani jezik, i nemojte ulaziti kod mušrika u njihove crkve na dan njihovog praznika. Srdžba se spušta na njih."[2]

Sa lancem od Sevrija od Aufa od Velida ili Ebu Velida od Abdullaha b. Amra se prenosi da je rekao:

"Onaj ko bude gradio u državama nearapa, i ko bude obilježavao njihove festivale i karnevale, i uporedi se sa njima sve do smrti, sa njima će biti sakupljen na Sudnjem danu."[3]

Sa svojim lancem od Buharije, autora 'Sahiha' prenosi pa kaže: "Rekao mi je Ibn Ebu Merjem obavijestio nas je Nafia b. Jezid da je čuo Sulejmana b. Ebu Zejnebu i Amra b. Harisa da je čuo Seida b. Seleme da čuo njegovog oca da je čuo Omera b. Hattaba ﷺ da kaže:

"Klonite se Allahovih neprijatelja u njihovim praznicima."[4]

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234.
[2] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234. i Abdu Rezak u 'Musanifu' 1. dio, str. 411.
[3] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234. sa vjerodostojnim lancem.
[4] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234.

Sa vjerodostojnim lancem od Ebu Usame prenosi da mu govorio Aun od Ebu Mugire od Abdullaha b. Amra da je rekao:

"Onaj ko bude gradio u državama nearapa, i ko bude obilježavao njihove festivale i karnevale, i uporedi se sa njima sve do smrti, i bude takav, sa njima će biti sakupljen na Sudnjem danu."[1]

I kaže: "Ovako ga je prenio Jahja b. Seid, i Ibn Ebu Adijj i Gander i Abdul Vehab od Aufa b. Ebu Mugire od Abdullaha b. Amra od njegvih riječi.

Sa drugim lancem do Ebu Usame od Hamada b. Zejda od Hišama od Muhammeda b. Sirina prenosi da je rekao:

"Došao je Alija ﷺ vidjevši karneval reče: "Šta je ovo?" Kažu: "O vođo pravovjernih, ovo je dan karnevala." Kaže: "Svaki dan pravi fejruz[2]*." Usame kaže: "Mrsko mu je bilo da ga nazove karnevalom."*[3]

Bejheki kaže: "U ovome je pokuđenost određivanja ili izdvajanja dana kojeg nije izdvojio Zakonodavac sa time, tako da Omer ﷺ zabranjuje da se govori njihovim jezikom, ili da se samo uđe u njhove crkve na dan njihovih praznika, pa šta reći za činjenje nekih njihovih postupaka, ili da se čini ono što je od sastavnih dijelova njihove vjere? Zar nije gore uporediti se sa njima u njihovim postupcima nego što je to u jeziku? Zar neki od njihovih postupaka nisu gori od pukog ulaženja kod njih u vrijeme njihovih praznika? A ako se na njih spušta srdžba zbog njihovih djela, pa onaj ko se uporedi sa njima u nekom djelu ili bar djelimično, zar se sam ne izlaže takvoj kazni?"

Zatim Omerove ﷺ riječi: *"Klonite se Allahovih neprijatelja u njihovim praznicima."* Zar ne ukazuje na zabranu susreta i sakupljanja sa njima u njihovim praznicima? Pa šta je onda sa onima koji obilježavaju njihove praznike?

---

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 235.
[2] Ime plavog kamena koji se danas koristi u proizvodnji nakita.
[3] Bilježi ga Bejheki u 'Sunnenul kubra' 9. dio, str. 234.

A što se tiče Abdullaha b. Omera jasno je ukazao da oni koji grade u njihovim državama i obilježavaju njihove karnevale i festivale te se uporedi sa njima sve dok ne umre bit će sakupljen sa njima.

To znači da ga je proglasio kafirom zbog toga što im se pridružio u ovim stvarima ili je to učinio velikim grijesima koji vode u Vatru, iako se u njegovim riječima nazire ono prvo. Tako da poređenje sa njima u nekim tim stvarima jeste grijeh jer da uzrokuje zaslugu kazne onda ga ne bi bilo dozvoljeno učiniti nagradom zbog uzroka. Jer za mubah ne postoji kazna, a pokudnost nekih tih stvari nije uslovljena drugima, jer dijelovi od onoga što je spomenuo ukazuju na pokuđenost svakog pojedinačno. Nego je naveo – a Allah najbolje zna – da onaj ko bude gradio u njihovim državama, jer u vrijeme Abdullaha i Ibn Omera je bilo zabranjeno da oni ističu svoje praznike u islamskoj državi, niti se neko od muslimana poistovjećivao sa njima u njihovim praznicima, što bi mu bilo omogućeno da se nastani u njihovoj državi.

Što se tiče Alije ﷺ on je smatrao pokuđenim da se izjednači sa njima u samom nazivu njihovog praznika sa kojim se oni izdvajaju, pa kako je onda ako se izjednačiti sa njima u njihovim djelima?

Ahmed je naveo značenje onoga što je došlo od Omera i Alije – radijjallahu anhuma – o tome, a njegovi prijatelji su naveli pitanje praznika.

Prethodio je stav Kadija Ebu Je'ale po pitanju zabrane prisustvovanja njihovim praznicima.

Imam Ebu Hasan Amidi, poznat kao Ibn Bagdadi u svojoj knjizi 'Umdetu hadir ve kifajetu musafir' kaže:

'Odlomak: "Nije dozvoljeno prisustvovati praznicma kršćana i jevreja, što je naveo Ahmed u predaji Muhene, dokazujući to riječima Uzvišenog:

"I oni koji ne prisustvuju laži." (Sura El-Furqan, 72)

Kaže: “Cvjetnica i njihovi praznici, a ono što prodaju na tržnicama za njihove praznike nema smetnje da mu se prisustvuje.” Ovo je naveo Ahmed u predaji od Muhenne, i kaže: “Zabranjeno im je da ulaze kod njih u njihove crkve i manastire. Ali ono što je na tržnicama od jela onda nije zabranjeno, iako bi se time imala namjera da im se to pruži i da se uljepša radi njih.”

Hilal u svom djelu 'Džami'a' kaže: “Poglavlje o pokuđenosti izlaska muslimana na mušričke praznike. Od Muhene je naveo da je rekao: “Pitao sam Ahmeda o prisustvovanju ovih praznika koji se obilježavaju kod nas u Šamu, kao što je 'Tur jabur' , 'Dir Ejub', i njima slični, kojima prisustvuju muslimani i silaze na tržnice, dovodeći sa sobom ovce, krave, robove, donoseći ječam i pšenicu i drugo. Tako da oni ulaze sa njima na tržnice i kupuju ali ne ulaze u manastire. Kaže: “Ako ne ulaze u njihove manastire, nego prisustvuju na tržnicama onda nema smetnje.” Ahmed – rahimehullah – je dozvolio muslimanima da prisustvuju na tržnicama pod uslovom da ne ulaze u njihove bogomolje.

Tako da se spoznala njegova zabrana ulaska u bogomolje.

Iz ovoga je Hilal uzeo dokaz zabrane izlaska muslimana na njihove praznike. Ahmed je naveo isto ono što je rekao Omer ﷺ od zabrane ulaska u njihove crkve u vrijeme njihovih praznika, a to je ono kao što smo rekli sa strane upozorenja da se ne učini ono što čine.

Što se tiče govora stranim jezicima i nazivanja mjeseci stranim nazivima Ebu Muhammed Kermani, zvani Harb, kaže: 'Poglavlje nazivanja mjeseci perzijskim jezikom', rekao sam Ahmedu: “Perzijanci imaju dane i mjesece koje nazivaju imenima koja se ne mogu raspoznati? Pa je to pokudio veoma žestoko.” O tome se prenosi od Mudžahida da je smatrao pokuđenim da se kaže: “Azermah” i 'Zimah', pa sam rekao: “Ako to bude ime čovjeka pa ga tako zovnem?” Ali je to pokudio i rekao: “Pitao sam Ishaka i rekao sam: “Istorija knjige se piše sa perzijskim mjesecima, kao što je 'Azermah' i 'Zimah'? Kaže: “Ako u tim imenima nema imena koja su pokuđena nadam se da nema smetnje.”

Kaže: "Ibn Mubarek je mrzio da se zaklinje sa riječi 'Izdan' i rekao je: "Nisam siguran da nije dodato nečemu što se obožava, a također i perzijska imena."

Kaže: "Također i arapska imena, sve ono što je dodato.

Kaže: "Pitao sam Ishaka drugi put: "Čovjek se uči perzijanskim i rimskim imenima mjeseci?" Kaže: "Svaki naziv koji je poznat u njihovom govoru nema smetnje za njega."

Ono što je Ahmed rekao o pokuđenosti ovih naziva ima dva značenja:

Jedno je da ako se ne zna značenje imena da može imati zabranjeno značenje, a musliman neće izgovarati ono što ne razumije njegovo značenje. Zbog toga je pokuđeno koristiti nearapske rukje, kao hebrejske, sirijanske i druge, zbog bojazni da se traži pomoć od nekoga drugoga od koga nije dozvoljeno.

Ovo značenje je Ishak uzeo u obzir, ali ako se zna da je značenje pokuđeno onda nema sumnje u njegovu pokuđenost, a ako ne zna njegovo značenje, Ahmed ga je opet pokudio.

Drugo značenje je pokuđenost da se čovjek navikne na jezik mimo arapskog, jer je arapski jezik odličje islama i njegovih pripadnika, jer su jezici najveći znakovi naroda koji se njima ističu.

Zbog toga je velik broj učenjaka ili većina njih smatrala pokuđenim da čovjek u svojim dovama u namazu i zikru dovi Allaha ili da Ga spominje na nekom drugom jeziku osim arapskom.

Učenjaci su se razišli po pitanju zikra u namazu, da li se može izgovarati na nearapski? Zikr se dijeli na tri stupnja, najveći je Kur'an, zatim obavezni zikr koji nije Kur'an, kao što je početni tekbir po konsenzusu, ili predavanje selama, i tešehud po onima koji ga smatraju vadžibom. Zatim zikr koji nije vadžib kao što je dova, tespihanje, tekbiranje i sl. tome.

Što se tiče Kur'ana, ne može se učiti osim na arapski jezik, bez obzira mogao ili nemogao, po mišljenju svih učenjaka. Ovo je ispravno mišljenje u što nema sumnje, nego su mnogi rekli:

"Zabranjeno je da se transliterariše sura, ili ono u čemu je Kur'anska mudžiza."

Ebu Hanife i njegovi prijatelji su se razišli oko onoga koji je sposoban da čita arapski.

Što se tiče obaveznog zikra, razišlo se po pitanju prevođenja Kur'ana, da li će se prevesti onom koji nije sposoban da čita ili da nauči arapski? Kod Ahmedovih prijatelja postoje dva mišljenja.

Najbliži su Ahmedovom mišljenju, da se neće prevoditi, što je opet Malikov i Ishakov stav.

Drugi stav je da će se prevesti, što je stav Ebu Jusufa, Muhammeda i Šafije.

Što se tiče ostalih vrsta zikra postoje dva stava: da se neće prevesti, a ako to učini njegov namaz neće biti valjan, što je stav Malika, Ishaka i nekih Šafijinih prijatelja.

Od Šafije se prenosi u zapisanom da je pokuđeno ih izgovarati na nearapskom ali da ne kvare namaz.

Od naših prijatelja neki su rekli da ima pravo na ovo, ako ne zna dobro arapski.

Propis izgovaranja stranog jezika u ibadetima kao što je namaz, učenje Kur'ana, zikr, telbije, bismile kod klanja, pri ugovorima i raskidu ugovora, kao što je brak ili proklinjanje i drugo je poznat u knjigama fikha.

Ali što se tiče govora stranim jezikom u imenima ljudi i nazivima mjeseci, datuma i slično je zabranjeno ako se ne zna značenje tog naziva, bez sumnje. Ali ako se zna njegovo značenje, onda je Ahmedov govor jasan po pitanju njegove pokuđenosti. Smatrao je pokuđenim 'Azermah' i sl. a to znači da nije haram.

Mislim da je bio upitan o dovama u namazu na perzijskom? Pa je pokudio to i rekao: "Loš jezik?"

On je također uzeo za dokaz Omerov ﷺ hadis u kojem se zabrana njihovog govora, i prisustvovanja njihovim praznicima. Ovo je Malikov stav, jer je rekao: "Ne može početi namaz na perzijskom, niti može doviti na njemu, niti se može zaklinjati na

njemu." Pa je rekao: "Omer je zabranio da se govori stranim jezikom i rekao je: "To je slabost."

Omerovu zabranu je uzeo kao opći dokaz zabrane.

Šafija u onome što prenosi Silfi sa poznatim lancem od Muhammeda b. Abdullaha b. Hakema kaže: "Čuo sam Muhammeda b. Idrisa Šafiju da kaže: "Allah je one koji traže Njegovu blagodat u prodaji i kupovini nazvao trgovcima, a arapi ih još uvijek nazivaju trgovcima. Zatim Poslanik ﷺ ih je nazivao onako kako ih je Allah nazvao u trgovini arapskim jezikom. Dok su aukcionisti strani naziv, a mi ne volimo da se čovjek koji zna arapski jezik naziva trgovcem osim nazivom trgovca. Niti da govori na arapskom nazivajući nešto u stranom jeziku, jer je to jezik kojega je Allah izabrao, arapski jezik, pa je na njemu objavio svoju časnu Knjigu, i učinio ga jezikom posljednjeg Vjerovjesnika Muhammeda ﷺ, zato kažemo: "Svako ko je sposoban da uči arapski treba da ga nauči, jer je on preči od svakog drugog da se nauči bez da se nekome zabrani da govori stranim jezikom."

Šafija je smatrao pokuđenim da onaj ko zna arapski da se naziva drugim jezikom, ili da ga govori miješajući ga sa drugim jezikom. Ovo je ono što je naveo, i što su rekli imami prenoseći od ashaba i tabiina, a prethodno smo naveli ono što su rekli Omer i Alija رضي الله عنهما.

Ebu Bekr b. Ebi Šejbe u 'Musanifu' prenosi da mu je govorio Veki'a prenoseći od Ebu Hilala od Ebu Burejde da je rekao: "Omer رضي الله عنه kaže:

"Neće čovjek naučiti perzijski a da neće varati, a neće varati čovjek osim ako mu se ne umanji ljudskost."

Kaže: "Govorio nam je Veki'a prenoseći od Sevra od Ataija da je rekao: "Nemojte učiti strani jezik, i nemojte ulaziti u njihove crkve, srdžba se na njih spušta."[1]

Ovo što smo prethodno prenijeli je došlo od Omera رضي الله عنه.

[1] 'Musanef' 9. dio, str. 11.

Kaže: "Govorio nam je Ismail b. Uleje od Davuda b. Ebu Hinda da je Muhammed b. Ebu Vekas čuo ljude da govore perzijskim pa je rekao: *"Šta misle sa vatropokloničkim nakon monoteističkog."*[1]

Silfi prenosi u hadisu od Seida b. Alaija Berzeija da mu je govorio Ishak b. Ibrahim Belhi da mu je govorio Omer b.Harun Belhi da mu je govorio Usame b. Zejd prenoseći od Nafie od Ibn Omera – radijjallahu anhuma – da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Onaj ko može da govori arapski neka ne govori strani jezik jer naslijeđuje licemjerstvo."[2]

Sa približno istim i poznatim lancem ga prenosi do Ebu Suhejla Mahmuda b. Amra Akberija: "Govorio nam je Muhammed b. Hasan b. Muhammed Mukri govorio nam je Ahmed b. Halil – u Balhu – govorio nam je Ishak b. Ibrahim Džeriri govorio nam je Amr b. Harun od Usame b. Zejda od Nafie od Ibn Omera da je rekao:

"Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Ko može da govori arapski neka ne govori prezijski, jer naslijeđuje licemjerstvo."[3]

Ovo liči na Omerov govor ali pripisati ga Poslaniku ﷺ jeste predmet pojašnjenja.

Od grupe među njima se prenosi da su ponekada govorili riječ poslije riječi od stranog jezika.

Ebu Halede kaže: "Ebu Alije mi se obratio na perzijskom jeziku."

Munzir Sevri kaže: "Čovjek je upitao Muhammeda b. Hanifu o hljebu?" Pa je rekao: "Djevojčice idi sa ovim zlatnikom i kupi tenbiz." Pa je otišla i donijela tenbiz tj. hljeb."[1]

---

[1] Bilježi ga Ibn Ebu Šejbe u 'Musanifu' 9. dio, str. 11.
[2] Veoma je slab, sa ovim lancem ga navodi Hakim od Omera b. Haruna Belhija, čiji se hadisi ne prihvataju, a Usame b. Zejd je Lejsi Medeni, a bio je slab.
[3] Ovaj lanac je gore uništen nego prethodni jer u njemu ima nepoznatih a u njemu se nalazi i Muhammed b. Hasan b. Zijad Muvsali zatim Bagdadi čiji se hadisi ne prihvaćaju, dalje u lancu se nalazi Omer b. Harun čiji se hadisi ne prihvataju kao što smo pojasnili u prethodnom hadisu.

U svakom slučaju riječ poslije riječi na stranom jeziku je bliska stvar, i to je ono što su najviše činili, možda zbog toga što je onaj kome su se obraćali bio stranac, ili je naučen stranom jeziku, kako bi mu približili značenje da bi shvatio. Kao što je Vjerovjesnik ﷺ Ummu Halid kćeri Halidovoj b. Seida b. Asa – a bila je mala i rođena u Abesiniji kada je njen otac učinio hidžru:

"Pa ju je Poslanik ﷺ odjenuo u košulju i rekao: ***"Ummu Halid ovo je 'sena'."*** *Sena u abesinskom jeziku je značilo dobro.*[2]

Od Ebu Hurejre ﷺ se prenosi da je onome ko mu je nanio bol stomaku rekao: *"Eškeme bedred.* (Udario me po stomaku)"[3] Dok ga neki prenose kao merfua predaju, međutim nije vjerodostojna.

Ali navikavanje na neki drugi jezik osim arapskog koji je odličje islama i Kur'ana, sve dok to ne postane običaj mjesta i njegovih stanovnika ili stanovnika kuće, ili između čovjeka i drugoga, ili ljudima na tržnici, ili emirima, ili ministrima, ili pravnicima: nema sumnje da je ovo mekruh, jer liči na poređenje sa nearapima što je mekruh kao što smo prethodno navodili.

Zbog toga su prethodni muslimani, kada su se nastanili u Šamu i Egiptu, čiji su stanovnici govorili rimskim jezikom, i zemlju Iraka i Horosana, čiji je jezik bio perzijski, zemlju Magriba čiji je jezik bio berberski, naučili su tamošnje stanovnike arapskom sve dok nije prevladao nad stanovnicima ovih zemalja, muslimanima i kafirima. Ovakav je nekada bio Horosan, zatim su se opustili po pitanju jezika, pa su se navikli na govor perzijskim jezikom, sve dok nije ovladao njima, a velik broj njih je zapostavio arapski jezik. [4] U što nema sumnje da je pokuđeno.

---

[1] Tenbiz je perzijska riječ za hljeb.
[2] Dio hadisa koji bilježi Buharija u 'Sahihu' br. 5845, 'Feth'.
[3] Ovo značenje nisam shvatio.
[4] Tako mi Allaha ja se bojim da se ovo neće desiti u našim državama zbog ciljanih priprema da se sruši naš plemeniti jezik i da se omalovaži pred ostalim jezicima, koje smo uveli iz zapadnih i kafirskih država, i neprijatelja muslimana i arapa. Pa smo im počeli iskazivati poštovanje i čast, sve dok ih nisu prihvatila srca naših sinova veličajući ih. Pa su se uznijeli nad onima koji ne poznaju osim arapski jezik, potvarajući ih da su zaostali i konzervativni do te mejre da su naši mladići i djevojke počeli miješati arapski

Najbolji način je da se navikava na arapski jezik, tako da ga mala djeca govore u učionicama i mektebima, da bi se razlikovao slogan islama i njegovih sljedbenika, te da bi se na taj način olakšalo sljedbenicima islama u shvatanju značenja Kur'ana, sunneta i govora prethodnika, za razliku od onoga ko se nauči jeziku pa želi da nauči drugi.

Znaj da navikavanje na jedan jezik utječe na razum, moral i vjeru, veoma jako i utjecajno, kao i na to da se čovjek poželi poistovjetiti sa prethodnicima ovog ummeta od ashaba i tabiina, a poistovjećivanje sa njima povećava jača razum, moral i vjeru.

Tako sam arapski jezik je od vjere, njegovo znanje je farz vadžib, jer shvatanje Kur'ana i sunneta je vadžib, a njih neće razumjeti osim onaj ko razumije arapski, a vadžib koji se ne može upotpuniti osim sa njime i ono samo je vadžib.

Zatim od njega je ono što je vadžib svakom pojedincu kao i ono što je vadžib nekima u zajednici.

---

sa stranim jezicima. Da su bogdo to bile arapske osnovne riječi kao što ih poznaju arapi, nego se radi o narodnim dijalektima koji ponekada nemaju osnove u arapskom jeziku, niti kod gramatičara i lingvističara.

Ovaj utjecaj na našu omladinu nisu imali osim mudre varalice kao što je Taha Husejn, Seid Akl, i njima slični, koji su podsticali ljude da govore narodnim govorom kako bi im olakšali stvari da zaborave svoj jezik.

Taha Husejn kaže: “Sekin teslim.” Tj. da niko ne napravi grešku, ne izgovarajući hareketa na kraju riječi. Taha Husejn nas je naučio da ne stavljamo hareketa nego sukun na kraju riječi da bi smo bili spašeni umjesto da nas poduči ispravnoj arapskoj deklinaciji da ne pogriješimo u dvjema stvarima deklinaciji i stavljanju sukuna. U svakom slučaju ovo istrživanje bi se oduljilo, nego se hoće reći da je naš jezik omalovažen ispred stranih jezika tako da je postalo sramotno govoriti sa njime na skupovima te je pozdrav kod sastajanja i rastajanja postao 'Bye' ili 'Hy' kao kod zahvale 'Thank you ili Merci' ili kod javljanja na telefon sa riječi 'Halo'. Isti je slučaj sa reklamama na trgovinama, parfumerijama, i konfekcijskim trgovinama, na kojima se piše stranim jezicima, a našem jeziku nije preostao osim naziv.

Ovako žele neprijatelji islama učiniti sa našim mladićima i djevojkama, da se njihova srca vežu za strane jezike ne bi li zaboravili svoj jezik te na taj način da im se oteža razumijevanje Kur'ana. Čuvajte se da ne budete predmeti zla protiv budućnosti naših država, a da mi to i ne primijetimo.

Ovo je značenje onoga što Ebu Bekr b. Ebu Šejbe prenosi: "Govorio nam je Isa b. Junus od Sevra od Omera b. Jezida da je rekao: "Omer je napisao Ebu Musi El Ešariju ﷺ:

"A zatim, podučite se sunnetu, podučite se arapskom, deklinujte Kur'an, jer je on na arapskom."[1]

U drugom hadisu od Omera ﷺ se prenosi da je rekao:

"Učite arapski, on je od vaše vjere, učite podjelu miraza, on je od vaše vjere."

Ovo je ono što je Omer ﷺ naredio od proučavanja arapskog i šerijata, spajajući ono što mu treba, jer u vjeri se shvataju stavovi i djela, tako da se kroz arapski shvataju stavovi, a shvatanjem sunneta se shvataju djela.

Što se tiče pitanja praznika onda na više načina:

Jedan je: Praznici su od šerijata, od puteva i obreda, za koje je Uzvišeni rekao:

"Svima vama smo zakon i pravac propisali." (Sura El-Maide, 48)

I kaže:

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo vjerozakon prema kome je trebalo da se vlada." (Sura El-Hadždž, 67)

Kao što je kibla, namaz, post, tako da nema razlike u poređenju sa njima u praznicima kao ni u ostalim obredima, jer poređenje u svim praznicima je slaganje u kufru, a slaganje u nekim njegovim (praznika) ograncima je slaganje u nekim ograncima kufra, čak šta više, praznici su ono čime se najviše ističe jedan šerijat (vjerozakon) i ono što je najočitije od njegovih obreda, tako da je poređenje u njemu poređenje u najosobitijim zakonima kufra i njegovim najočitijim obredima. Nema sumnje da ovo može dovesi do kufra u cjelosti i njegovim uslovima.

[1] Ovo je mursel predaja, a Buharija u 'Tarihul kebir' 6. dio, str. 157 kaže: "Omer b. Zejd kaže: "Omer ﷺ je napisao Ebu Musi, je mursel predaja, od njega je prenosi Sevr b. Jezid", a ovako je rekao i Ibn Ebu Hatim u 'Džerh ve te'adil'.

Što se tiče njegove početne pozicije u najmanju ruku može biti grijeh. Na ovu osobnost je ukazao Vjerovjesnik ﷺ riječima:

"Svaki narod, uistinu ima svoj praznik, a ovo je naš praznik."

Ovo je gore nego li sudjelovati sa njima u oblačenju njihove odjeće kao što je pojas i drugo što je od njihovih znamenja. Jer taj neznatni znak nije od vjere nego se radi o predmetu razlikovanja među muslimanom i kafirom, ali što se tiče praznika i onoga što ga prati je od prokletih činova vjere kao i onih koji to čine. Tako da je poređenje u njemu poređenje u onome čime se ističu od razloga Allahove srdžbe i kazne.

Ako hoćeš na osnovu ovoga da primijeniš analogni primjer reći ćeš da je praznik zakon od zakona kufra, ili pak obred od njegovih obreda, tako da je poređenje u njemu zabranjeno kao što je u svim ostalim obredima kufra i njegovim zakonima iako je ovo jasnije od djelimične analogije.

Zatim sve ono čime se ističe kao ibadet i običaj njegov razlog je to što je on poseban dan, a da nije onda bi bio kao ostali dani bez neke posebnosti, a njegovo izdvajanje nije od islama ni u čemu, nego je to nevjerovaje u njega.

Drugi način u uzimanju pouke jeste da ono što oni čine u svojim praznicima jeste griješenje prema Allahu ﷻ, jer je uglavnom inovacija ili je derogiran. A najbolje njegovo stanje – iako nema u njemu dobra – kao da musliman klanja prema Bejtul Makdisu. I to ako čini ono što se u vjeri ubraja kao vjersko djelo ali što se tiče onoga što prati to od preobilne hrane, odjevanja, igranja i odmaranja on slijedi tom vjerskom prazniku, isto onako kao što slijedi u vjeri islamu. Pa da bude kao što bi muslimani uzeli sebi novotarski praznik tako što bi izlazili na otvoreni prostor te u njemu činili nešto od ibadeta i običaja od one vrste koja je propisana a na dane kurbanskog i ramazanskog bajrama. Ili da se postavi građevina oko koje će se tavafiti (obilaziti) i kod koje će se obavljati hadž. A onima koji to čine pripremat će se jelo i sl. tome. Kada bi to muslimanu bilo mrsko, omrznuo bi nešto mimo svog običaja, kao što novotari mijenjaju običaje u običnim stvarima ili pak nekim od njih pripremajući jela ili odijevanjem ukrasne odjeće

ili pak u trošenju novca i sl. Tome, a da taj izmišljeni inovacijski običaj ne uzimaju kao ibadet. Ovo bi bilo od najgorih zala, također je poređenje sa onima koji su zaslužili srdžbu i koji su zalutali i još gore.

Da, oni bivaju ostavljeni na svojoj izmišljenoj i derogiranoj vjeri, pod uslovom da je prikrivaju. Dok se musliman ne ostavlja ni na izmišeljnoj niti na derogiranoj vjeri, ni u tajnosti niti u javnosti. Ali što se tiče poređenja sa kafirima, isto je kao i poređenje sa novotarima ili gore.

Treći način u uzimanju pouke ukazuje ako se propusti malim dijelom činjenje takvih djela da to vodi u većinu postupaka. Zatim ako to postane poznata stvar, uđe među obične ljude, oni zaborave njegovu osnovu, sve dok to ne postane običaj kod ljudi ili čak njihov praznik. Tako da se suprotstavi udaljavanju od Allaha, ili da bude više od toga, do te mjere da može dovesti do usmrćivanja islama i oživljavanja kufra. Kao što je to predstavio šejtan velikom broju onih koji se pozivaju na islam u onome što čine na kraju kršćanskog posta, od poklona, veselja, trošenja novca, odijevanja djece, i druge stvari čime postaje muslimanski praznik. One države koje se graniče sa kršćanima, njihovo znanje i iman su umanjeni, to je postalo opće stanje među njima, i bolje u njihovim dušama od Allahovog i Poslanikovog ﷺ praznika, na osnovu onoga što su mi govorili povjerljivi ljudi, a što potvđuje ono što sam vidio u Damasku i oko njega u državama Šama, iako su one bliže znanju i imanu.

Ovaj četvrtak koji biva posljednji dan kršćanskog posta, kruži sa kruženjem njihovog posta koji je sedam dana, a njihov post – iako biva na početku godišnjeg doba koje arapi nazivaju ljeto a obični ljudi ga nazivjau proljećem – on se pomjera naprijed i nazad, i nema jedne granice od sunčeve godine – kao što je četvrtak početkom aprila – ili čak kruži na oko trideset i tri dana, i ne prednjači njegov početak na drugi maj, niti kasni njegov početak drugog marta, nego počinju sa ponedjeljkom koji je bliži spajanju sunca i Mjeseca u ovom periodu, kako bi očuvali vremenske periode po suncu i mlađaku.

Sve su to novotarije koje su izmislili po dogovoru među sobom, suprotstavljajući se šerijatu sa kojim su došli vjerovjesnici,

jer vjerovjesnici ibadete nisu određivali osim po mlađaku, nego su jevreji i kršćani falsificirali zakone što nije ovdje mjesto da o tome govorimo.

Ovom četvrtku slijedi petak kojeg su učinili sa krajem petka u kojem je razapet Mesija, kako oni lažno tvrde, i nazivaju ga petak raspeća. Zatim mu slijedi subota za koju tvrde da je u njoj Mesija bio u kaburu. Mislim da je nazivaju Noć svjetlosti ili Subotom svjetlosti. Izmišljajući laži promičući je među običnim masama ljudi zbog toga što je zabluda zavladala njima, te ih obmanjuju da im se pričinjava kako se spušta svjetlost na njih iz crkve Kumame (tamo gdje tvrde da je Isusov grob), koja je u Bejtul Makdisu, tako da sa sobom u svoje države nose ono što je tu zapaljeno od svijetlosti tražeći tako blagoslov, a svaka osoba razumom obdarena zna da se radi o vatri koju je čovjek svojom rukom zapalio ili gorećoj vatri.

Zatim subotom traže jevreje, a nedjelju nazivaju velikim praznikom po njima, tvrdeći da je Mesija u njemu uskrsnuo.

Zatim nedjelju koja slijedi ovoj nazivaju novom nedjeljom, kada oblače novu odjeću i tada čine neke stvari. Svi ovi dani kod njih su dani praznovanja, kao što je dan Arefata, dan kurbana i dani Mine naši praznici sljedbenika islama. Oni poste tako što ne jedu mast i ono što ima dušu. Na početku se mrse onim što izlazi iz životinja kao što je mlijeko, jaje ili meso, ili je možda početak njihovog mrsa sa jajima. A u svojim praznicima praktikuju vjerske obrede od riječi i djela koja se ne mogu odrediti, zbog čega vidiš da učenjaci kada prenose od njih njihove propise da se uglavnom razlikuju ali da je većina istinita.

To je zbog toga što oni misle, da ono što su njihovi monasi i kaluđeri postavili od vjere, da je to vjera koju treba slijediti. Te da je to zakon kojeg je odredio Mesih na nebu a oni svako malo vremena derogiraju neke propise i određuju druge od obaveza i zabrana, ili autorizacije vjerovanja i drugih stvari. Razlikujući se od onoga na čemu su bili prije toga, tvrdeći da je ovo poput Allahovog derogiranog šerijata sa drugim šerijatom.

Oni i jevreji su u ovom poglavlju na dvije totalno suprotne strane, jer jevreji ne prihvataju da Allah derogira šerijat, ili da

pošalje poslanika čiji se šerijat razlikuje od onoga prije njega, kao što je Allah obavijestio o njima riječima:

“Reći će neki ljudi kratke pameti "Što ih je odvratilo od kible njihove, prema kojoj su se okretali?” (Sura El-Beqare, 142)

Dok kršćani dozvoljavaju svojim monasima i kaluđerima da postavljaju nove zakone i derogiraju iste, zbog čega se kršćanima ne može odrediti stalni potvrđeni šerijat u jednom vremenu.

Naš cilj nije stati kod svih tački njihovih laži, ali je dovoljno da znamo zlo koje razdvaja između njega i dozvoljenog i dobra, mustehaba i vadžiba, kako bi na osnovu ove spoznaje mogli da ga usavršimo, ili da ga se klonimo, kao što poznajemo sve ostale zabrane. Jer nama je obaveza da ih se klonimo a onaj ko ne poznaje zlo pojedinačno ili u cjelosti neće moći imati namjeru da ga se kloni. Lijepa spoznaja je dozvoljena, za razliku od obaveza, zbog toga što se obaveze moraju izvršavati, a izvršavanje ne može doći osim pojašnjeno, te ga treba znati pojašnjeno.

Ja sam naveo neka od zala njihove vjere zbog toga što sam vidio da su muslimani iskušani nekim od njih, i za koje su mnogi zaboravili da su od kršćana, čija je vjera prokleta kao i njeni sljedbenici.

Do mene je doprlo također, da oni izlaze četvrtkom koji je prije toga, ili subotom ili nekim drugim danom, na kaburove kako bi ih nakadili. Također, oni kade i svoje kuće u ovim periodima. Oni tvrde da je u kađenju blagoslov i otklanjanje štete, ne gledaju na to kao miris, nego ga smatraju stvarima koje približavaju Allahu, kao što su kurbani. Dotiču ga sa bakrom udarajući u malo zvono, sa složenim riječima, te ga vješaju na vrata svojih kuća,[1] i druga zla, i sam ne znam mnogo toga što čine. Nego sam ovo naveo zato što sam vidio veliki broj muslimana da ovo čine, jer je njegova osnova uzeta od njih, tako da je jedno vrijeme četvrtkom tržnica ispunjena glasovima ovih malih zvona, glasovima kaluđera

i astrologa sa riječima čija je većina laž, ili pak u njemu ima zabranjenog ili čak kufra.

Mnogim običnim ljudima je podmetnuto – osim onima koje je Allah htio da se izdvoje – mislim na obične ljude - svakog onoga ko ne poznaje suštinu islama, jer je veliki broj onih koji se pripisuju razumijevanju i vjeri, sudjelovao u tome. Podmetnuto im je da se sa kađenjem postiže blagoslov, i potiskuje urok, sihr, bolest i pesimizam. Na papirima crtaju slike zmija i škorpija, lijepe ih po svojim kućama, tvrdeći da te slike – prokleti su oni koji ih crtaju i zbog kojih meleki ne ulaze u kuće u kojima se nađu – odagnavaju pesimizam, što je u stvari samo predmet od talismana Sabi'ija.

Zatim veliki broj njih – onako kako je doprlo do mene – vješa krst na vratima kuće.

Veliki broj ljudi u četvrtak prije ovog četvrtka izlaze na kaburove kako bi ih nakadili, a ovaj drugi nazivaju velikim četvrtkom. A kod Allaha je on ponižen i nebitan četvrtak kao i oni u njemu koji ga veličaju. Jer sve ono što se veliča sa lažima od vremena, mjesta, drveća, kamenja i građevina treba ponižavati, kao što se ponižavaju obožavani idoli, jer da se ne obožavaju bili bi kao i ostalo kamenje.

Od onih zala koja čine ljudi da iznajmljuju nadničare – koje su još gore – prikupljajući ovce, kokoši, mlijeko i jaja, tako da se spoji između dvije zabrane, jedenje imetka muslimana ili onog koji je pod ugovorom, bez prava, i obilježavanja obreda kršćana. Oni ga čine određenim vremenom kada posrednici izlaze na posjede, melju na njima, farbaju jaja, trošeći na njih velike svote. Kite svoju djecu, i mnoge druge stvari koje čine tada od čega se trese srce vjernika čije srce još nije umrlo, nego zna za dobro i prezire zlo.

Veliki broj među njima ostavlja odjeću pod otvorenim nebom priželjkujući blagoslov od Merjeme koja se spušta na nju. Da li je moguće da srce, u kojem ima i tračak života od imana da je šerijat došao, od onoga što smo naveli, sa nečim što će se razlikovati od jevreja i kršaćana, te da se ne zadovolji u šerijatu sa onim što je od ovih ružnoća?

Oni čine ono što je još gore od toga, boje svoja vrata i vrata na štalama oker crvenkastom bojom i mnoga druga zla kod Allaha, neka nas Allah sačuva od zla novotara, Allah daje uspjeh.

Osnova svega toga je u izdvajanju kafirskih praznika sa nečim novim, ili pak poređenjem u nekim njihovim stvarima.

To pojašnjava da posljednja sedmica koja pada u njihovom postu da je veoma veličaju i nazivaju je velikim četvrtkom, a petak velikim petkom. Oni se trude da u toj sedmici provedu čim više vremena u ibadetu kao nikada do tada, poput deset posljednjih dan u Ramazanu u Allahovoj i Poslanikovoj ﷺ vjeri. A u nedjelji prve sedmice obilježavaju praznik kojeg nazivaju Cvjetnica. Ovako prenose neki od njih, da je to prva nedjelja njihovog posta, kada iznose posude sa maslinama i sl. tvrdeći da to liči na Mesiju kad je došao u Bejtul Makdis jašući na magarcu sa vodičem, pa je naredio dobro a spriječavao zlo. Ljudi su se uskomješali oko njega, dok su jevreji pripremili rulju sa štapovima kojima su ga udarali, pa su popucali ti štapovi, a rulja se poklonila Mesiji, tako da je Cvjetnica praznik koji liči tom događaju. I to je ono što je Omer ؓ napisao u uslovima '*da ga ne ističe u islamskoj državi.*' Oni ovo nazivjau praznikom, a svaki izlazak u pustinju nazivaju pohodom, a pohod je naziv za vrstu nečega čime se ispoljava vjera, kao što je ramazanski bajram ili kurban bajram kod muslimana.

Ono što govore od Mesihovih ؑ mudžiza, zbog mogućnosti da su istinite, mi ih nećemo negirati, jer je moguće da su se desile, ali im nećemo ni vjerovati zbog njihovog neznanja i griješenja.

Što se tiče poređenja sa njima u praznovanju to je oživljavanje vjere koju su izmislili ili koju je Allah derogirao.

Zatim četvrtak – kojeg nazivaju velikim četvrtkom – tvrde da se u njemu spustila Trpeza koju je Allah spomenuo u Kur'anu, kao što kaže:

“Isa, sin Merjemin, reče: "O Allahu, Gospodaru naš, spusti nam s neba trpezu da nam bude praznik, i prvima od nas i onima kasnijim.” (Sura El-Maide, 114)

Tako da je četvrtak dan praznika Trpeze. Dok nedjelju nazivaju praznikom Uskrsnuća, ili praznikom Svjetlosti, i Velikim praznikom. Pošto je to praznik u njemu su djeci farbali jaja i sl. jer u njemu jedu ono što izlazi iz životinja od mesa, mlijeka i jaja. Jer njihov post se odnosi na životinje i ono što izlazi iz njih, dok u toku posta jedu žitarice i ono što izlazi iz njih, kao što je hljeb, grožđe i sezamovo ulje i sl. tome.

Većina ovih stvari su prepričane i prenešene od kršćana a ima i onih koje nisu prepričane. Šejtan ih je ukrasio velikom broju onih koji se pozivaju na islam, a u njihovim srcima za njih učinio mjesta i lijepo mišljenje. Tako da su nekima od njih nešto dodali ili oduzeli, požurili i odgodili, zbog toga čine ono što čine neki od kršćana, ili su ih oni izmijenili sami po sebi, kao što su mijenjali neke stvari od istinske vjere. Ali ovi dani i njima slični, koji u stvari nemaju posebnosti u Allahovoj vjeri, su izdvojeni u lažnoj vjeri. Čak njihovo izdvajanje je od kafirske vjere, a njihovo izdvajanje je poistovjećivanje sa njima, i neznalica nema pravo vjerovati da se sa ovim postiže razlikovanje od njih, kao što je post dana Ašure, jer je u tome osnova koja je bila nama propisana, što oni primjenjuju. Ali im se mi suprotstavljamo u njegovoj kakvoći. A ono što nije bilo u našoj vjeri ni u kom slučaju, nego je u njihovoj izmišljenoj i derogiranoj vjeri, mi nemamo pravo da se poredimo sa njima ni u osnovi niti u njegovoj kakvoći, kao što smo naveli pravilo u onome što je prethodilo.

Tako da uvođenje nekih stvari u ovim danima koji se posebno izdvajaju i koji se tiču njih a ne nas, je poređenje sa njima u osnovi izdvajanja ovih dana sa nekom vrstom veličanja istih. Ovo je jasno kod onih koji tvrde da je pokuđeno postiti dan njihovih karnevala i festivala, a posebno ako oni veličaju taj dan u kojem je izmišljen taj vid postupaka.

Ono što povećava jasnoću toga jeste da se stvar prenijela na veliki broj ljudi koji se – u tom četvrtku koji je kod kafira praznik Trpeze zadnji četvrtak u kršćanskom postu, kojeg nazivaju Velikim četvrtkom, a on je nebitan četvrtak – sakupljaju na velikim skupovima, farbaju jaja, kuhaju mlijeko, i farbaju tačkicama oker crvnom bojom stoku. Pripremaju hranu koja se možda ne sprema u

Allahovom i Poslanikovom prazniku, daruju poklone koji bivaju kao u periodu hadža. Dok većina njih zaboravlja ovu osnovu i njeno obrazloženje. Međutim ostala je samo proslava tim danom kao što proslavljaju Ramazanski i Kurban bajram ili još više, a šejtan se potpomogao u njihovom zavođenju time što im je vrijeme učinio proljećem, od kojeg počinje sunčevo računanje vremena, a u njemu je mnogo više mesa, mlijeka i jaja i sl. iako kršćanski praznik nije određen jednim posebnim danom u sunčevoj godini, nego se požuruje ili odgađa u trideset i tri dana kao što smo prethodno naveli.

Ovo je potvrda Vjerovjesnikovih ﷺ riječi: ***"Vi ćete slijediti puteve onih koji su bili prije vas."*** A putevi su poređenje sa kafirima u mnogim ili nekim stvarima kao što su praznici i ne odvraćanje od istih.

Ako je poređenje u nekim od ovih stvari razlog onda i sredstva koja vode u neke od ovih ružnih postupaka bivaju haram, pa šta onda reći ako vode u nevjerstvo prema Allahu? Kao što je traženje blagoslova od krsta, ili stajanja u kapelama, ili da govori: "Obožavan je Jedan iako se načini razlikuju." I slične teorije ovim mišljenjima i djelima koji sadrže u sebi nešto od jevrejskog i kršćanskog vjerozakona koji su izmijenjeni i derogirani a pripisani Allahu. Ali smatranje lijepim ono što je suprotno Allahovoj vjeri, ili uzimanje toga kao vjere i sličnih postupaka koji su nevjerovanje u Allaha, Poslanika, Kur'an, islam bez razilaženja među umjerenim ummetom u tome? Osnova toga je poređenje i sudjelovanje.

Ovime postaje jasan položaj savršenog šerijata i jedan dio mudrosti koju je propisao Allah i Njegov Poslanik u razlikovanju od kafira u svim njihovim specifičnostima, kako bi razlikovanje bilo prepreka za predmet zla, i dalje od padanja u ono u šta su pali narodi.

Znajte da kada mi ne bi vidjeli da ove stvari vode u ove odvratnosti onda bi naša prirodna vjera na kojoj smo stvoreni i naši dokazi iz osnova našeg šerijata nužno naveli na zabranu ovog razloga. Pa kako kada smo vidjeli da su se raširila zla koja su odvela u poređenje sa njima koje izvodi iz islama u cjelosti?

Tajna ovog načina jeste u tome što poređenje uglavnom vodi u kufr ili grijeh, ili u oboje zajedno. U ovom uzrokovanju nema koristi, a ono što vodi u to biva haramom, tako da je poređenje haram. Drugi dio, u kojeg nema sumnje ukazuje da, proučavanje šerijata u njegovim izvorima i ishodištima, na to da ono što vodi u kufr biva u većini slučajeva haramom. Sve ono što na skriveni način vodi u kufr je haram, i ono što vodi u njega općenito je haram, kao što smo govorili o pravilu uzroka na drugom mjestu osim ove knjige.

Prvi dio dokazuje stanje koje nije skriveno onome ko ima vid niti slijepcu, jer uvođenje (u kufr) je prirodna stvar. Zbog toga je šerijat obratio pažnju na njega u većini uzroka koje je spriječio, kao što smo spomenuli približno trideset dokazanih i sakupljenih osnova oko kojih postoji slaganje u knjizi: "Uspostavljanje dokaza na neispravnost dozvoljavanja harama".[1]

Četvrti način uzimanja pouke je u tome da praznici i sezone imaju u sebi veliku korist u vjeri za stvorenja kao i u njihovom dunjaluku. Kao što imaju korist od namaza, zekata, posta i hadža zbog čega je sa njima došao svaki šerijat. Ili kao što Uzvišeni kaže:

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo vjerozakon prema kome je trebalo da se vlada."(Sura El-Hadždž, 67)

I kaže:

"Svakoj vjerskoj zajednici propisali smo klanje kurbana da bi spominjali Allahovo ime prilikom klanja stoke koju im On daje." (Sura El-Hadždž, 34)

Zatim je Allah stvorenjima propisao na jeziku pečata svih vjerovjesnika djela koja su im korist na najsavršeniji način. To savršenstvo je spomenuto u riječima Uzvišenog:

"Danas sam vam vjeru vašu usavršio." (Sura El-Maide, 3)

---

[1] Nalazi se u sklopu 'Velikih fetvi' 3. dio, str. 97 – 405, od autora, koja je štampana pod lekturom Hamdija Selefija, štamparija Mekteb selefi.

Zbog toga je Allah objavio ovaj ajet na najvećem prazniku monoteističkog ummeta, jer ne postoji bolja vrsta praznika od onoga u kojem se spaja vremenski i mjesni praznik, a to je Kurban bajram, niti postoji nešto od ove vrste veće da ga je Poslanik ﷺ primijenio svim muslimanima. Allah je dokinuo kufr i njegove sljedbenike, dok su šerijati hrana za srca i njihova snaga. Kao što Ibn Mes'ud ؓ kaže, a od njega se prenosi kao merfua predaja:

"Svaki edeb voli da mu se lijepo prilazi, a Allahov izvor lijepog ponašanja je Kur'an."[1]

Tijelo ima svoju specifičnost a to je ako je gladno i najede se jedne vrste hrane postaje neovisno od druge vrste, tako da je ne može jesti osim na silu i sa odbojnošću, ili mu čak može naškoditi prejedanje ili da se neće okoristiti od njega. Tako da to neće biti hranljiva materija koja jača njegov organizam. Isto tako je i sa robom ako uzme svoju potrebu u nekim nepropisanim djelima njegova potreba se umanji za propisanim i njegovim iskorištavanjem, i to onoliko koliko je uzeo od drugoga. Za razliku od onoga koji je svoju potrebu i pažnju usmjerio ka propisanim stvarima, jer veličanjem i ljubavlju prema tim stvarima se okorištava, a njegova vjera se upotpunjuje, i njegov islam se usavršava.

Zbog toga ćeš vidjeti da većina onih koji slušaju kaside zbog ispravljanja srca, kako se njihova želja za slušanjem Kur'ana umanjuje, čak do te mjere da mu je možda to mrsko. Ili većina onih koji putuju kako bi posjetili grobnice i sl. u njihovim srcima ne ostane mjesta za ljubav radi posjete i veličanja Bejtullaha kao što to biva u srcu koje je ispunjeno sunnetom. Ko se privikne na uzimanje mudrosti i moralnih vrijednosti iz govora perzijanskih i rimskih mudraca, u njegovom srcu neće ostati prostora za islamske mudrosti i moralne vrline. A onaj ko se posveti slušanju priča o

[1] Bilježi ga Bejheki u 'Ogranci imana' kao mevkuf predaju od Ibn Mes'uda kao što je u 'Kenzul umal' br. 2356. Bilježi ga Hakim od Ibn Mes'uda kao merfua predaju, i kaže: "Lanac mu je vjerodostojan ali ga (Buharija i Muslim) nisu naveli zbog Saliha b. Omera, dok ga je Zehebi odbacio rekavši: "Slab je zbog Ibrahima b. Muslima." 'Mustedrek sa skraćenom verzijom' 1. dio, str. 555. pogledaj 'Daif džamia' br. 2024.

kraljevima i njihovim životopisima u njegovom srcu neće ostati mjesta i pažnje za priče o vjerovjesnicima i njihovim životopisima, a ovih primjera je mnogo.

Zbog toga je došlo u Vjerovjesnikovom ﷺ hadisu:

"Neće ni jedan narod uvesti novotariju a da Allah neće od njih uklonuti jedan sunnet poput njega." Bilježi ga Imam Ahmed.

Ovu stvar će spoznati onaj ko se osvrne na stanje učenjaka, vođa i pobožnjaka te običnih ljudi i drugih.

Zbog toga je šerijat podvukao odbijanje onih koji uvode novotarije te upozorava od njih. Jer kada bi čovjek izašao iz novotarije bez traga , tj. da nije niti njemu u prilog niti protiv njega, onda bi bila stvar skrivena, ali mora nanijeti mu štetu u srcu i vjeri. Zbog čega umanjuje korist šerijata u njegovom pogledu, jer srce ne prihvata zamjenjenu stvar i onu koja je mijenja.

Zbog toga je Allahov Poslanik ﷺ za dva džahilska praznika rekao: ***"Allah vam ih je, uistinu, zamijenio sa dva druga bolja od njih."*** Tako da njegovo hranjenje od ovih novotarskih djela ga spriječava da se nahrani, ili da se u potpunosti nahrani sa tim korisnim šerijatskim djelima, tako da mu uništi stanje a da on i nezna odakle. Kao što uništava tijelo ako ga hrani sa štetnom hranom neznajući kako.

Na osnovu ovoga ti postaje jasno kolika je šteta pojedinih novotarija.

Ako ti je ovo jasno onda neće biti skriveno ono što je Allah učinio u srcima od žudnje i veselja za praznicima, ili davanja pažnje istima, kroz trošenje novca, sakupljanja ljudi, uživanja i veselja. Sve to vodi ka njegovom veličanju zato što se određeni ciljevi vežu za njega. Zbog toga je došao šerijat sa bajramom koji ističe spominjanje Allaha u njemu, tako da je u njemu učinio tekbir

tokom namaz i njegove hutbe[1] i mnoge druge stvari koje se ne nalaze u drugim namazima. Tako da se u njima obilježava ono u čemu je veličanje Allaha ﷻ i spuštanja Njegove milosti posebno na dan Kurban bajrama, u kojem su velike koristi za stvorenja, kao što je to dokazano u riječima Uzvišenog:

"I oglasi ljudima hadž' i dolazit će ti pješke i na svakoj kamili iznurenoj koje dolaze sa dalekog puta. Da bi svjedoci bili koristi svojih..." (Sura El-Hadždž, 27-28)

Tako da se u njemu našlo ono što je dalo olakšicu dušama kroz prirodne običaje kako bi se pomogli u onome što je posebno određeno za šerijatske ibadete. Pa ako se dušama dâ nešto mimo toga u nekom drugom danu ili pak djelimično kao što se dopušta u Allahovom prazniku one će se okrenuti od želje za Allahovim praznikom. A ono što je u njima bilo od ljubavi i veličanja umanjit će se zbog tog utjecaja na dobra djela, čime će propasti velikom propašću.

Najmanji stupanj da sebi predstaviš dvojicu ljudi, od kojih se jedan posvetio svom svojom pažnjom prazniku na propisan način, dok se drugi posvećuje i ovome i onome. Ti ćeš naći onoga koji se posvetio propisanom prazniku da to čini sa više entuzijazma od onoga kod kojeg su se spojili ovaj i onaj. Ali onaj ko ne spozna ovo to je zbog njegovog nemara i okretanja od toga, dok ove stvari poznaje onaj ko poznaje neke od tajni šerijata.

Ali osjećaj za nestankom želje, što svako osjeti, jer ako vidimo čovjeka kada odjene djecu, ili im pruži nešto više u praznicima koji izazivaju srdžbu, onda mora nešto nedostajati u srcima u vrijeme praznika sa kojim se zadovoljno. Pa čak i kada bi se reklo da u srcima ima mjesta za oboje reći će se: "Kada bi se posvetio jednom od njih bilo bi potpunije."

Peti način u uzimanju pouke jeste da poređenje sa njima u njihovim praznicima uzrokuje radost u njihovim srcima zbog

---

[1] Znameniti učenjak Ibn Kajjim u 'Zadul mead' 1. dio, str. 447, kaže: "Sve svoje hutbe je otpočinjao sa zahvalom Allahu, i nije zapamćeno od njega ni u jednom hadisu da je počinjao bajramske hutbe sa tekbirom." Pa pripazi.

onoga na čemu su oni od laži a posebno ako su potlačeni džizjom i poniženjem. Jer oni gledaju na muslimane kao da su postali njihov ogranak u posebnim stvarima njihove vjere. To uzrokuje snagu njihovih srca i širokogrudnost, ili im to možda daje priliku da iskoriste vrijeme i ponize slabe. Ovo je viđena stvar u što ne sumnja razuman čovjek, pa kako će se spojiti ono što vodi ka njihovom čašćenju sa propisanim ponižavanjem u njihovom pogledu?

Šesti način u uzimanju pouke jeste da ono što oni čine na svojim praznicima od njega ima kufra, ili ima onoga što je haram, ili onoga što je mubah, makar se ne našla šteta poistovjećivanja, zatim se razlika između ovoga i onoga u većini slučajeva pokaže ili pak ostane skrivena većini običnih ljudi.

Poređenje u onome što učeni ne vidi da je haram, običnog čovjeka vodi da se sa njima poredi u onome što je haram, što se u stvari dešava.

Razlika između ovoga načina i onoga o razlozima gdje smo rekli da poređenje u malom vodi u poređenje u velikom broju slučajeva. Također postoji vrsta poređenja čime običnim ljudima ne biva jasno u vjeri kako da razlikuju između dobra i zla.

Ovo pojašnjenje slijeđenja sa strane uzkrokovanja u prirodnim nagonima dok je ovo drugo sa strane srčanog neznanja u njihovim vjerovanjima.

Sedmi način uzimanja pouke ono što sam potvrdio u osnovi poistovjećivanja, a to je da je Allah učinio sinove Ademove kao i ostala stvorenja da budu utjecajni u pogledu dviju sličnih stvari. Što je veća sličnost utjecaj se upotpunjuje u moralnim vrijednostima i svojstvima. Tako da je nemoguće razlikovati jednog od drugog osim samo sa pogledom. Ali pošto je između ljudi sudjelovanje u posebnoj vrsti utjecaj je jači. Kao i to da između čovjeka i ostalih životinja postoji umjereno sudjelovanje u određenoj vrsti tako da se mora naći nešto od utjecaja shodno kvantiteti. Ili kao što je između čovjeka i biljaka malo dalje poređenje naprimjer, tako da mora biti neka vrsta utjecaja i u tome.

Zbog ove osnove se desio utjecaj i osjećaj utjecaja među ljudima, te preuzimanje moralnih vrijednosti jednih od drugih zbog uzajamne saradnje i suživota. Također ako se čovjek druži sa nekom vrstom životinja stekne nekakvu vrstu njihovih vrijednosti. Tako da se uzdizanje i ponos pojavio kod čobana deva dok se skrušenost pojavila kod čobana ovaca. A u onima koji su čuvali deve i mazge su se pojavila loša svojstva od loših svojstava deva i mazgi. Također i kod onih koji se posvećuju psima, dok su se kod pitomih životinja pojavile ljudske moralne vrijednosti zbog druženja, ljubavi i rijetke odbojnosti.

Poistovjećivanje i poređenje u očitim stvarima nalaže poistovjećivanje i poređenje u skrivenim stvarima potkradom na lagan postepeni način.

Imali smo priliku vidjeti jevreje i kršćane koji žive u zajednicama sa muslimanima da su manjeg oblika kufra od drugih. Također smo vidjeli muslimane koji žive zajedno sa jevrejima i kršćanima da su manjeg imana od ostalih koji su samo među muslimanima.

Također, poređenje u očitom putu nalaže jednakost i ljubav, makar se udaljilo vrijeme i mjesto, što je također provjereno iskustvo.

Tako da poistovjećivnje sa njima u njihovim praznicima, makar u malim stvarima, uzrokuje vrstu preuzimanja njihovih moralnih vrijednosti radi kojih su prokleti. Ono što biva mogućim skrivenim razlogom nanošenja štete i koji se ne može odrediti za njega se propis veže a oko njega kruži njegova zabrana.

Kažemo da poistovjećivanje u očitim stvarima postaje sumnjom za poistovjećivanje u samim moralnim pokuđenim vrijednostima i djelima, čak i u samim ubjeđenjima. Utjecaj toga se ne otkriva niti se može odrediti. Ista šteta koja je produktovana poistovjećivanjem se ne mora pokazati i odrediti, ili da je ne moguće ili teško otkloniti posljedice ako se ustali u njemu. Sve ono što biva razlogom ovakve štete Zakonodavac ga zabranjuje, na što ukazuju potvrđene osnove.

Osmi način uzimanja pouke jeste da poistovjećivanje u očitim stvarima nasljedno prenosi vrstu ljubavi, bliskosti i simpatija u tajnosti, isto kao što ljubav u tajnosti nasljedno prenosi poistovjećivanje u očitim stvarima. Ovu stvar svjedoči čulo i iskustvo. Tako da ako se desi da se dvojica ljudi iz jedne zemlje nađu u inostranstvu te se susretnu, među njima će se pojaviti ljubav, prijateljstvo i jedinstvo u velikim omjerima. Dok su bili u svojoj državi oni se nisu poznavali ili su bili posvađani.

To je radi toga što im je zajedničko svojstvo u državi sa kojim se ističu u odnosu na stranu državu. Čak ako bi se dvojica ljudi sastali na putovanju slični po čalmama, odjeći i kosi ili pak po jahalicama, među njima bi se pojavila bliskost više nego među nekim drugim osobama. Također ćeš vidjeti da se zanatlije ovosvjetskih proizvoda vole više nego drugi, tako da to može biti sa neprijateljevanjem i ratovanjem zbog vlasti ili vjere. Tako da ćeš vidjeti kraljeve i njima slične vođe, iako su im države i njihove provincije udaljene, da između njih ima sličnosti koja nasljedno prenosi pažnju jednih prema drugima. Ovo je sve na osnovu prirode koja vodi u ovakvo nešto, osim ako to ne spriječi vjera ili lični cilj.

Ako se poistovjećivanje nađe u ovosvjetskim stvarima ono nasljedno prenosi ljubav i prijateljstvo, pa kakav je onda slučaj u vjerskim stvarima? One još više i žešće vode u prijatlejevanje. Ljubav i prijateljevanje prema njima negira iman, Allah ﷻ kaže:

“O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. Zato ti vidiš one čija su srca bolesna kako se žure da s njima prijateljstvo sklope, govoreći: "Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi." A Allah će sigurno pobjedu ili nešto drugo od Sebe dati, pa će se oni zbog onoga što su u dušama svojim krili kajati a oni koji vjeruju reći će: "Zar su to oni koji su se zaklinjali Allahom, svojom najtežom zakletvom, da su, zaista, s vama?" Djela njihova bit će poništena, i oni će nastradati.” (Sura El-Maide, 51-53)

Uzvišeni u onome čime kudi sljedbenike Knjige kaže:

> **“Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili jedni druge nisu odvraćali od grješnih postupaka svojih. Ružno li je zaista to kako su postupali! Ti vidiš mnoge od njih kako s mnogoboščima prijateljuju. Ružno je zaista ono što sami sebi pripremaju: da se Allah na njih rasrdi i da u patnji vječno ostanu. A da vjeruju u Allaha i Vjerovjesnika i u ono što se njemu objavljuje, oni s njima ne bi prijateljevali, ali, mnogi su od njih nevjernici.”** (Sura El-Maide, 78-81)

Allah ﷻ je pojasnio da vjerovanje u Allaha i Njegova Poslanika ﷺ i u ono što je njemu objavio nalaže da se sa njima ne može prijatljevati, jer potvrđivanje prijateljstva sa njima negira postojanje imana. Jer nepostojanje obaveznog nalaže postojanje onoga što se samo nameće.

Allah ﷻ kaže:

> **“Nećeš naći da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svojim Ruhom ih nadahnuo.”** (Sura El-Mudžadele, 22)

Allah ﷻ obavještava da ne postoji mu'min koji iskazuje ljubav prema kafiru, jer onaj ko voli kafire nije mu'min.

Tako da je poistovjećivanje u očitim stvarima sumnja ljubavi, koja biva zabranjenom kao što je prethodila potvrda o istom ovome.

Znaj da je mnogo primjera štete u poistovjećivanju sa njima, pa ćemo se zadovoljiti onima na koje smo skrenuli pažnju, a Allah najbolje zna.

SADRŽAJ